

Baròmetre 22

Sobre conflictes i
construcció de pau

Gener – Març 2010

**Programa de Conflictes i
Construcció de Pau**



Generalitat
de Catalunya



Agència Catalana
de Cooperació
al Desenvolupament
www.cooperaciocatalana.cat



Universitat
Autònoma
de Barcelona

El present Informe ha estat elaborat per l'equip del Programa de Conflictes i Construcció de Pau de l'Escola de Cultura de Pau, format per: Vicenç Fisas Armengol (processos de pau), Patricia García Amado (crisis humanitàries i tensions), Josep Maria Royo Aspa (conflictes armats i tensions), Jordi Urgell Garcia (conflictes armats i tensions), Pamela Urrutia Arestizábal (conflictes armats i tensions), Ana Vilellas Ariño (conflictes armats i tensions) i María Vilellas Ariño (gènere i tensions), Yesid Arteta Dávila i Carlos Arturo Velandia Jagua (anàlisi del conflicte de Colòmbia).

Els continguts d'aquest estudi són responsabilitat exclusiva de l'Escola de Cultura de Pau i en cap cas poden considerar-se com l'opinió de la Generalitat de Catalunya.

04	Glossari	102	Orient Mitjà
07	00 Introducció	104	04 Crisis humanitàries
11	01 Conflictes armats	104	Evolució trimestral de los contextos de crisis humanitària
14	Conflictes armats:	104	Àfrica
14	evolució trimestral por regions	105	a) Àfrica Austral
14	Àfrica	105	b) Àfrica Occidental
14	a) Àfrica Occidental	106	c) Banya d'Àfrica
15	b) Banya d'Àfrica	106	d) Grans Llacs i Àfrica Central
19	c) Grans Llacs i Àfrica Central	107	Amèrica i Carib
23	d) Magreb i Nord de l'Àfrica	108	Àsia i Pacífic
24	Amèrica	111	Orient Mitjà
25	Àsia i Pacífic	112	4.2 L'acció humanitària durant el trimestre
25	a) Àsia Meridional	112	a) La desviació de l'ajuda humanitària: el cas de Somàlia
32	b) Sud-est Asiàtic i Oceania	113	b) La reducció de les víctimes mortals en contextos de conflicte i la resposta humanitària
37	Europa	114	c) La resposta dels donants
40	Orient Mitjà	115	05 Dimensió de gènere en la construcció de pau
43	02 Tensions	115	5.1. L'impacte de la violència i els conflictes des d'una perspectiva de gènere
48	Tensions: evolució trimestral por regions	116	a) Violència sexual com a arma de guerra i violència contra les dones en contextos bèl·lics
48	Àfrica	117	b) Desigualtats de gènere
48	a) Àfrica Austral	119	5.2. La construcció de pau des d'una perspectiva de gènere
49	b) Àfrica Occidental	119	a) Arquitectura de gènere a les Nacions Unides
52	c) Banya d'Àfrica	120	b) La resolució 1325 del Consell de Seguretat de l'ONU sobre les dones, la pau i la seguretat
57	d) Grans Llacs i Àfrica Central	120	c) Processos de pau
60	e) Nord d'Àfrica i Magrib	123	Escola de Cultura de Pau (UAB)
62	Amèrica		
62	a) Amèrica del Nord, Amèrica Central i Carib		
64	b) Amèrica del Sud		
67	Àsia		
67	a) Àsia Central		
69	b) Àsia Meridional		
73	c) Àsia Oriental		
76	d) Sud-est Asiàtic i Oceania		
81	Europa		
81	a) Sud-est d'Europa		
83	b) Caucas		
87	Orient Mitjà		
87	a) Al Jalish		
90	b) Mashreq		
93	03 Processos de Pau		
93	Evolució dels processos de pau		
94	Àfrica		
94	a) Àfrica Occidental		
94	b) Banya de l'Àfrica		
95	c) Grans Llacs i Àfrica Central		
96	d) Magrib		
97	Àsia i Pacífic		
97	a) Àsia Meridional		
99	b) Àsia Oriental		
99	c) Sud-est asiàtic		
100	Europa		
100	a) Sud-est de Europa		
101	b) Caucas		

ACNUR: Alt Comissionat de Nacions Unides per als Refugiats
ACP: Àsia, Carib, Pacífic
ACH: Acord de Cessament d'Hostilitats
ADF: *Afghanistan Development Forum*
AIEA: Agència Internacional de l'Energia Atòmica
AMIB: Missió de la Unitat Africana a Burundi
ANP: Autoritat Nacional Palestina
AOD: Ajuda Oficial al Desenvolupament
APC: Autoritat Provisional de la Coalició
APHC: *All Parties Hurriyat Conference*
AUC: *Autodefensas Unidas de Colombia*
BICC: *Bonn International Center for Conversion*
BM: Banc Mundial
BONUCA: Oficina de les Nacions Unides de Suport a la Consolidació de la Pau a R. Centroatrica
BRF: Bougainville Reistance Force
CAD: Comitè d'Ajuda al Desenvolupament
CAP: *United Nations Inter-Agency Consolidated Appeal Process* (Crida Consolidada Interagències de Nacions Unides)
CARICOM: *Caribbean Community*
CAS: Assistència Estratègia País
CASA: *Coordinating Action on Small Arms*
CDHNU: Comissió de Drets Humans de Nacions Unides
CEI: Comunitat d'Estats Independents
CEMAC: Comunitat Econòmica i Monetària dels Països d'Àfrica Central
CICR: Comitè Internacional de la Creu Roja i la Mitja Lluna Roja
COAV: *Children in Organised Armed Conflict*
CODHES: *Consultoría para los Derechos Humanos y el Desplazamiento*
CPI: Cort Penal Internacional
CPN: *Communist Party of Nepal*
DDR: Desarmament, Desmobilització i Reintegració
Dòlars: Dòlars d'EUA
ECHA: Comitè Executiu Afers Humanitaris
ECHO: Oficina d'Ajuda Humanitària de la Unió Europea
ECOMOG: *Economic Community of West African States Monitoring Group*
ECOSOC: Consell Econòmic i Social de Nacions Unides
ECOWAS: Comunitat Econòmica d'Estats d'Àfrica Occidental
EEBC: Comissió de Fronteres entre Eritrea i Etiòpia
EUA: Estats Units d'Amèrica

ELN: *Ejército de Liberación Nacional*
ENA: Exèrcit Nacional Albanès
EUFOR: *European Union Forces*
EZLN: Ejército Zapatista de Liberación Nacional
Fad'H: *Forces Armées d'Haïti*
FAO: Organització per a l'Alimentació i l'Agricultura de Nacions Unides
FARC: *Fuerzas Armadas Revolucionarias de Colombia*
FDD: *Forces pour la Défense de la Démocratie*
FDI: Fons de Desenvolupament per a Iraq
FDLR: Forces Democràtiques per a l'Alliberament de Rwanda
FFAA: Forces Armades governamentals
FKM: *Front Kedaulatan Maluku* (Front per a la Sobirania de Moluques)
FLEC: *Frente de Libertação do Enclave de Cabinda*
FMI: Fons Monetari Internacional
FNL: *Forces Nationales de Libération*
GAFI: Grup d'Acció Financera
GAM: *Gerakin Aceh Merdeka* (Moviment d'Aceh Lliure)
GIA: Grup Islàmic Armat
GNT: Govern Nacional de Transició
GPP: *Groupement Patriotique pour la Paix*
GSPC: Grup Salafista per a la Predicació i el Combat
HIPC: *Heavily Indebted Poor Countries* (Països Pobres Fortament Endeutats)
IANSA: *International Action Network on Small Arms*
ICBL: *International Campaign to Ban Landmines*
IDG: Índex de Desenvolupament relatiu al Gènere
IDH: Índex de Desenvolupament Humà
IDP: *Internally Displaced Persons* (Persones Desplaçades Internes)
IEMF: *Interim Emergency Multinational Force* (Força Multinacional Provisional d'Emergència)
IFM: *Isatubu Freedom Movement*
IGAD: *Intergovernmental Authority on Development*
IISS: *International Institute for Strategic Studies*
IOM: Organització Internacional de Migracions
IPC: Índex de Percepció de la Corrupció
IRIN: *United Nations Integrated Regional Information Network*
IRIS: *Institut de Relations Internationales et Stratégiques*

ISAF: Força Internacional d'Assistència a la Seguretat
ISDR: *International Strategy for Disaster Reduction*
JEM: *Justice and Equality Movement*
JKLF: *Jammu and Kashmir Liberation Front*
KANU: *Kenya African National Union*
LDC: *Least Developed Countries* (Països Menys Desenvolupats)
LND: Lliga Nacional Democràtica
LRA: *Lord's Resistance Army*
LTTE: *Liberation Tigers Tamil Eelam* (Tigres d'Alliberament de la Terra Preciosa dels Tamil)
LURD: *Liberians United for Reunification and Democracy*
MAS: *Movimiento Al Socialismo*
MDC: *Mouvement for the Democratic Change*
MDJT: *Mouvement pour la Démocratie et la Justice au Tchad*
MDF: Meckauvi Defense Force
MDR: Moviment Democràtic Republicà
MERCOSUR: Mercat Comú del Sur
MFDC: *Mouvement des Forces Démocratiques de Casamance*
MILF: *Moro Islamic Liberation Front*
MINUCI: Missió de Nacions Unides a Côte d'Ivoire
MINURSO: *Misión de Naciones Unidas para el Referéndum en el Sáhara Occidental*
MINUSTAH: Missió de Nacions Unides per a l'Estabilització d'Haití
MJP: *Mouvement pour la Justice et la Paix*
MLC: *Mouvement pour la Libération du Congo*
MNLF: *Moro National Liberation Front*
MODEL: *Movement for Democracy in Liberia*
MONUC: Missió de Nacions Unides a RD Congo
MPCI: *Mouvement Patriotique de Côte d'Ivoire*
MPIGO: *Mouvement Patriotique pour l'Indépendance du Grand Ouest*
MPLA: Moviment per a l'Alliberament d'Angola
MSF: Metges Sense Fronteres
NDC: *National Democratic Congress*
NDFB: *National Democratic Front of Bodoland*
NEPAD: *New Economic Partnership for African Development*
NMRD: *National Mouvement for Reform and Development*

NLFT: *National Liberation Front of Tripura*
NPA: *New People's Army*
NPP: *New Patriotic Party*
NRC: *Norwegian Refugee Council*
NSCN (IM): *National Socialist Council of Nagaland – Isak – Muivah*
OCDE: Organització de Cooperació i Desenvolupament Econòmic
OCHA: Oficina de Coordinació d'Afers Humanitaris de Nacions Unides
OCI: Organització de la Conferència Islàmica
ODM: Objectius de Desenvolupament del Mil·lenari
OEA: Organització dels Estats Americans
OMC: Organització Mundial del Comerç
OMS: Organització Mundial de la Salut
ONG: Organització No Governamental
ONU: Organització de les Nacions Unides
ONUB: Missió de Nacions Unides a Burundi
ONUSIDA: Programa de les Nacions Unides sobre el VIH/SIDA
OPM: *Organisasi Papua Merdeka* (Organització de la Papua Lliure)
OSCE: Organització per a la Seguretat i Cooperació a Europa
OTAN: Organització del Tractat de l'Atlàntic Nord
PAC: *Patrullas de Autodefensa Civil*
PDP: *People's Democratic Party*
PESC: Política Exterior i de Seguretat Comuna
PESD: Política Europea de Seguretat i Defensa
PIB: Producte Interior Brut
PMA: Programa Mundial d'Aliments
PNB: Producte Nacional Brut
PNUD: Programa de Nacions Unides per al Desenvolupament
PRIO: *Peace Research Institute of Oslo*
PWG: *People's War Group*
RAMSI: *Regional Assistance Mission to the Solomon Islands*
RCD-Goma: *Rassemblement Congolais pour la Démocratie-Goma*
RCD-K-ML: *Rassemblement Congolais pour la Démocratie-Mouvement pour la Libération*
RCD-N: *Rassemblement Congolais pour la Démocratie-National*
RTFT: *Results Focused Transnational Framework*
RSM: *Republik Maluku Selatan* (República de Moluques del Sud)
RUF: *Revolutionary United Front*
SADC: *South African Development Community*
SFOR: *Stabilisation Force*

SIPRI: *Stockholm International Peace Research Institute*

SLA: *Sudan's Liberation Army*

SPLA: *Sudan's People Liberation Army*

TLCAN: Tractat de Lliure Comerç per a Amèrica del Nord

TNP: Tractat de No Proliferació Nuclear

UA: Unió Africana

UAB: Universitat Autònoma de Barcelona

UE: Unió Europea

ULFA: *United Liberation Front of Assam*

UNAMA: Missió d'Assistència de Nacions Unides a Afganistan

UNAMIS: Missió Avançada de Nacions Unides a Sudan

UNAMSIL: Missió de Nacions Unides per a Sierra Leone

UNDG: Grup de Nacions Unides per al Desenvolupament

UNDOF: Força d'Observació de la Separació de Nacions Unides

UNESCO: Organització de Nacions Unides per a l'Educació, la Ciència i la Cultura

UNFICYP: Força de les Nacions Unides per al Manteniment de la Pau a Xipre

UNICEF: Fons de Nacions Unides per a la Infància

UNIDIR: Institut de Nacions Unides per a la Investigació sobre el Desarmament

UNIFEM: Fons de Desenvolupament de Nacions Unides per a la Dona

UNIFIL: Força Interina de Nacions Unides a Líban

UNFPA: Fons de Nacions Unides per a la Població

UNITA: *União para a Independência Total de Angola*

UNAMA: Missió de Nacions Unides a Afganistan

UNMA: Missió de Nacions Unides a Angola

UNMEE: Missió de Nacions Unides a Etiòpia y Eritrea

UNMIK: Missió d'Administració Interina de Nacions Unides a Kosovo

UNMIL: Missió de Nacions Unides a Libèria

UNMISET: Missió de Nacions Unides de Suport a Timor-Leste

UNMOGIP: Grup d'Observació Militar de Nacions Unides a Índia i Pakistan

UNMOP: Missió d'Observació de Nacions Unides a Prevlaka

UNMOVIC: Comissió de Supervisió i Verificació de les Inspeccions de Nacions Unides

UNOCI: Missió de Nacions Unides a Côte d'Ivoire

UNOGBIS: Oficina de Suport a la Construcció de Pau de Nacions Unides a Guinea-Bissau

UNOL: Oficina de Suport a la Construcció de Pau de Nacions Unides en Libèria

UNOMIG: Missió d'Observació de Nacions Unides a Geòrgia

UNOTIL: Oficina de Nacions Unides a Timor-Leste

UNPOS: Oficina Política de Nacions Unides a Somàlia

UNPPB: *United Nations Political and Peace Building Mission*

UNRWA: *United Nations Relief and Works Agency for Palestine Refugees in the Near East* (Agència de Treball i Ajuda de Nacions Unides per als Refugiats Palestins a Orient Mitjà)

UNSCO: Oficina del Coordinador Especial de Nacions Unides per a Orient Mitjà

UNTOP: Oficina de Construcció de Pau de Nacions Unides a Tadjikistan

UNTSO: Organització per a la Supervisió de la Treva de Nacions Unides

USAID: Agència per al Desenvolupament Internacional d'EUA

USCRI: *United Nations Committee for Refugees and Immigrants*

VIH/SIDA: Virus de Inmunodeficiència Humana / Síndrome de Inmunodeficiència Adquirida

ZANU-PF: *Zimbabwe African National Union-Patriotic Front*

El **Baròmetre** és un informe trimestral publicat en castellà i català pel Programa de Conflictes i Construcció de Pau de l'Escola de Cultura de Pau de la Universitat Autònoma de Barcelona. El document **analitza els esdeveniments ocorreguts al món al llarg del trimestre (gener – març de 2010)** a través de cinc apartats: conflictes armats, tensions, processos de pau, crisis humanitàries i dimensió de gènere en la construcció de pau. Aquesta publicació actualitza les dades de l'informe anual *Alerta 2010* i dels anteriors números del *Baròmetre*, basant-se en la informació publicada quinzenalment al "Semàfor"¹, butlletí electrònic editat igualment pel Programa de Conflictes i Construcció de Pau.

Alguns dels fets més rellevants assenyalats a l'informe són els següents:

Conflictes armats

- El nombre de conflictes armats a finals de setembre era de 29, el mateix que a finals de l'any 2009.
- El balanç de la controvertida operació militar Kimia II en l'est de RD Congo va aconseguir les 1.400 víctimes mortals civils i almenys 8.000 dones van ser violades.
- El grup armat islamista somali al-Shabab va confirmar per primera vegada al febrer que els seus combatents estan vinculats amb les accions d'al-Qaida.
- La situació a la frontera entre Afganistan i Pakistan va continuar sent molt greu, amb un increment de les operacions militars d'EUA en ambdós.
- Es va incrementar la tensió entre la Junta Militar birmana i diversos grups armats que es neguen a reconvertir-se en un cos de guàrdia fronterera.
- Un atemptat en el metro de Moscou reivindicat pel líder insurgent txetxè del nord del Caucas va provocar 39 morts i 80 ferits.
- Després de set mesos d'intensos enfrontaments entre les forces iemenites i els insurgents shiïtes en el nord del país, ambdues parts van aconseguir una treva a mitjan febrer.
- La decisió d'Israel de mantenir la seva política de construcció d'assentaments va provocar un bloqueig en les negociacions amb els palestins i una severa crisi diplomàtica amb els EUA.

Tensions

- Durant el trimestre es van mantenir actives 75 tensions, la majoria d'elles a Àfrica (27) i a Àsia (21), i la resta es va distribuir a Europa (12), Orient Mitjà (nou) i Amèrica (sis).
- Un cop d'estat militar va acabar amb el Govern del president Mamadou Tandja després de mesos de crisi política a Níger.
- Prop de mig miler de persones van morir a Nigèria a conseqüència dels enfrontaments entre comunitats cristianes i musulmanes.
- A Etiòpia i Burundi es van multiplicar les denúncies d'intimidació i pressions per part de l'Executiu en el marc de les campanyes electorals a ambdós països.
- El Govern de Sri Lanka es va negar a investigar les acusacions de crims de guerra comesos durant el conflicte armat finalitzat al maig de 2009.
- Les Forces Armades de Corea del Nord i Corea del Sud van intercanviar foc d'artilleria durant dos dies consecutius en una regió en disputa en el Mar Groc.
- Les autoritats iranians van capturar a Abdolmalek Rigi, líder del grup insurgent sunnít Jundollah que opera a la província suroriental de Sistan Balutxistan.

¹ Aquest número del Baròmetre analitza la informació recollida als *Semàfors* del número 236 al 240.

Processos de pau

- El Govern sudanès i el grup armat d'oposició JEM van signar un acord d'alto-el-foc i van presentar un marc per a un futur acord de pau.
- El president afganès, Hamid Karzai, va apuntar a un procés polític amb la insurrecció talibà, que inclouria als seus dirigents. No obstant això, Karzai va assenyalar que l'oferta de converses només estava oberta per als que renunciïn a la violència.
- A l'Índia, un líder naxalita va afirmar que el grup armat CPI-M estaria disposat a dur a terme converses de pau amb el Govern si almenys quatre dels principals líders detinguts eren posats en llibertat.
- L'Índia i el Pakistan van reiniciar les negociacions de pau interrompudes de manera formal des dels atemptats a la ciutat índia de Mumbai l'any 2008.
- Armènia i Azerbaidjan van apropar posicions sobre el conflicte de Nagorno-Kabarakh, presentant propostes a l'òrgan mediador, el Grup de Minsk de l'OSCE.
- Al Iemen, els insurgents al-houthistes van acceptar les sis condicions del Govern per a la firma d'una treva. El president iemenita va donar per finalitzat el conflicte armat.

Crisis humanitàries

- L'OMS va alertar que 7,8 milions de persones podrien sofrir d'una nova fam al Sahel.
- Un informe de Nacions Unides va assenyalar que l'assistència alimentària del PMA estaria sent desviada a Somàlia.
- 220.000 persones van morir i 1,2 milions van ser damnificades per un fort sisme a Haití.
- Nacions Unides va presentar el Pla d'Acció Humanitària per a l'Afganistan emfatitzant que no formarà part de l'estratègia militar de la ISAF.
- La sequera hauria forçat el desplaçament d'1,5 milions de persones a Síria des de 2006.

Gènere i construcció de pau

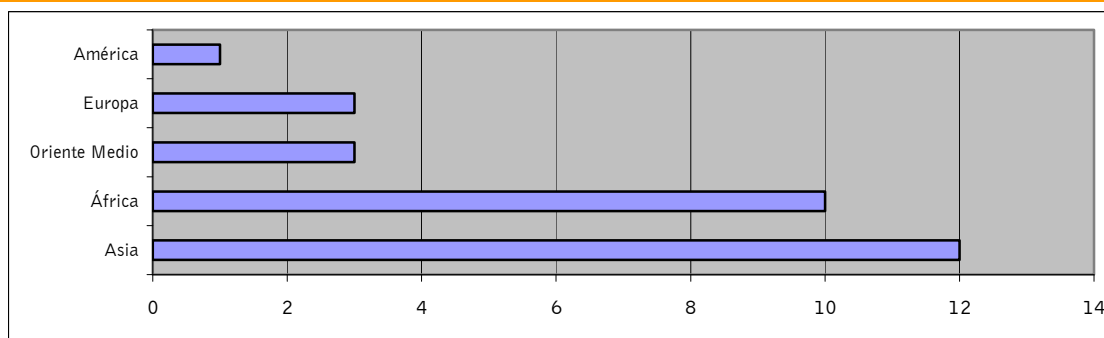
- Diverses agències de Nacions Unides van denunciar el greu impacte de la violència sexual a RD Congo, perpetrada per l'oposició armada i les Forces Armades governamentals.
- El secretari general de l'ONU va nomenar Margot Wallström com la seva representant especial sobre la violència sexual en els conflictes.
- Cap país del món no ha assolit la plena equitat de gènere, segons l'Índex d'Equitat de Gènere de Social Watch.
- La Conferència de Londres per a l'Afganistan es va celebrar amb l'exclusió de les dones afganeses, que no van poder participar ni en els debats ni en la presa de decisions.
- Diverses organitzacions de dones de la regió filipina de Mindanao van reclamar una major participació femenina en el procés de pau amb el grup armat MILF.
- Les organitzacions de la societat civil van criticar la falta d'adopció de compromisos concrets per a la implementació de la Plataforma d'Acció de Beijing, 15 anys després de la seva aprovació.

Conflictes armats

- ❑ El nombre de conflictes a finals de març era de 29, el mateix que a finals del 2009.
- ❑ El balanç de la contrvertida operació militar Kimia II a l'est de la RD del Congo va assolir les 1.400 víctimes mortals civils i almenys 8.000 dones van ser violades.
- ❑ El grup armat islamista somali al-Shabab va confirmar per primera vegada al febrer que els seus combatents estan vinculats amb les accions d'al-Qaeda.
- ❑ La situació a la frontera entre l'Afganistan i el Pakistan va continuar sent molt greu, amb un increment de les operacions militars d'EUA a tots dos països.
- ❑ La tensió va incrementar-se entre la Junta Militar birmana i diversos grups armats que es neguen a reconvertir-se en un cos de guàrdia fronterera.
- ❑ Un atemptat al metro de Moscou reivindicat pel líder insurgent txetxè del nord del Caucas va provocar 39 morts i 80 ferits.
- ❑ Després de set mesos d'intensos enfrontaments entre les forces iemenites i els insurgents shiïtes al nord del país, ambdues parts van pactar una treva a mitjan febrer.
- ❑ La decisió d'Israel de mantenir la seva política de construcció d'assentaments va provocar un bloqueig en les negociacions amb els palestins i una severa crisi diplomàtica amb els EUA.

En aquest apartat s'analitzen els conflictes armats actius durant el primer trimestre de 2010.¹ La xifra total de conflictes a finals de març era de 29, la mateixa que en el trimestre anterior. En cinc casos es va registrar una escalada de la violència, mentre que en 20 conflictes no hi va haver canvis significatius i en uns altres quatre es va reduir la violència. Respecte a la intensitat, 13 casos tenien una intensitat mitjana, vuit una intensitat baixa i uns altres vuit una intensitat alta. Aquests últims són la RD del Congo (est), Somàlia, Sudan (meridional), Uganda (nord), Colòmbia, Pakistan (nord-oest), Afganistan i Iraq. La majoria dels conflictes armats van continuar produint-se a l'Àsia (12) i a l'Àfrica (10), seguides d'Europa (tres), Orient Mitjà (tres) i Amèrica (un).

Gràfic 1.1. Distribució regional del nombre de conflictes armats en el 1^{er} trimestre de 2010



¹ S'entén per conflicte armat tot enfrontament protagonitzat per grups armats regulars o irregulars que tenen objectius percebuts com incompatibles, en el qual l'ús continuat i organitzat de la violència: a) provoca un mínim de 100 víctimes mortals en un any i/o un greu impacte al territori (destrucció d'infraestructures o de la natura) i la seguretat humana (per exemple població ferida o desplaçada, violència sexual, inseguretat alimentària, impacte en la salut mental i en el teixit social o disrupció dels serveis bàsics); b) busca la consecució d'objectius diferenciats dels de la delinqüència comuna, i normalment vinculats:- a demandes d'autodeterminació i autogovern, o a aspiracions identitàries;- a l'oposició al sistema polític, econòmic, social o ideològic d'un Estat, o a la política interna o internacional d'un govern, cosa que en tots dos casos motiva la lluita per accedir o erosionar el poder; o bé- al control dels recursos o del territori.

Taula 1.1. Resum dels conflictes armats en el primer trimestre del 2010

Conflicte ² -inici-	Tipologia ³	Actors principals ⁴	Intensitat ⁵
			Evolució ⁶
Àfrica			
Algèria -1992-	Intern internacionalitzat	Govern, Grup Salafista per a la Predicació i el Combat (GSPC) / organització d'Al-Qaida al Magreb Islàmic (AQMI)	2
	Sistema		=
Etiòpia (Ogaden) -2007-	Intern	Govern, ONLF, OLF, milícies progovernamentals	2
	Autogovern, Identitat		=
Nigèria (Delta del Níger) -2001-	Intern	Govern, MEND, MOSOP, NDPVF i NDV, milícies de les comunitats ijaw, itsereki, urhobo i ogoni, grups de seguretat privada	1
	Recursos, Identitat		↑
R. Centreafricana -2006-	Intern internacionalitzat	Govern, APRD, UFDR, escissions de la UFDR (FURCA, MJLC), FDP, França, MICOPAX, MINURCAT i assaltadors de camins, grup armat ugandès LRA	1
	Govern		=
RD Congo (est) -1998-	Intern internacionalitzat	Govern, milícies Mai-Mai, FDLR, FDLR-RUD, CNDP, FRF, PARECO, APCLS, grups armats d'Ituri, grup armat d'oposició burundès FNL, grups armats d'oposició ugandesos ADF-NALU i LRA, Rwanda, MONUC	3
	Identitat, Govern, Recursos		=
Somàlia	Intern	Nou Govern Federal de Transició (GFT) –al qual s'ha unit la facció	3

² En aquesta columna s'assenyalen els Estats en què hi ha conflictes armats, i entre parèntesis es mostra la regió dins de l'Estat on té lloc el conflicte o el nom del grup armat que protagonitza el conflicte. L'última opció s'utilitza en els casos en què existeix més d'un conflicte armat en un mateix Estat o en un mateix territori d'un Estat, per tal de diferenciar-los.

³ L'informe classifica i analitza els conflictes armats a partir d'una doble tipologia, que aborda d'una banda les causes o la incompatibilitat d'interessos i, de l'altra, la confluència entre escenari del conflicte i actors. Quant a les causes, se'n poden distingir les següents: demandes d'autodeterminació i autogovern (Autogovern) o aspiracions identitàries (Identitat); oposició al sistema polític, econòmic, social o ideològic d'un Estat (Sistema) o a la política interna o internacional d'un govern (Govern), cosa que en tots dos casos motiva la lluita per accedir al poder o erosionar-lo; o lluita pel control dels recursos (Recursos) o del territori (Territori). Pel que fa a la segona tipologia, els conflictes armats poden ser interns, interns internacionalitzats o internacionals. Es considera conflicte armat intern l'enfrontament protagonitzat per actors armats del mateix Estat que operen exclusivament a i des de l'Estat. En segon lloc, s'entén per conflicte armat intern internacionalitzat aquell en el qual alguna de les parts contendents és forana, o quan l'enfrontament s'estén al territori de països veïns. Per considerar un conflicte armat intern internacionalitzat també es té en compte si els grups armats tenen les bases militars als països veïns, en connivència amb altres Estats, des dels quals llancen els atacs. Finalment, s'entén per conflicte internacional aquell en el qual s'enfronten actors estatals o no estatals de dos o més països. D'altra banda, cal tenir en compte que la majoria dels conflictes armats actuals tenen una important dimensió i influència regional o internacional, a causa, entre altres factors, dels fluxos de persones refugiades, del comerç d'armes, dels interessos econòmics o polítics (com ara l'explotació legal o il·legal de recursos) que els països veïns tenen al conflicte, de la participació de combatents estrangers o del suport logístic i militar proporcionat per altres Estats.

⁴ Els actors principals que intervenen en els conflictes conformen una amalgama d'actors armats regulars o irregulars. Els conflictes sol protagonitzar-los el govern, o les seves forces armades, contra un o diversos grups armats d'oposició, però també poden incloure altres grups no regulars, com ara clans, guerrilles, senyors de la guerra, grups armats oposats entre ells o milícies de comunitats ètniques o religioses. Encara que l'instrument bèl·lic que més utilitzen els actors és l'armament convencional i, en particular, les armes lleugeres (que són les causants del 90% de les víctimes mortals dels conflictes, principalment dones i menors), en molts casos s'empren altres mitjans, com atacs suïcides, atemptats i violència sexual; fins i tot la gana és utilitzada com a instrument de guerra.

⁵ La intensitat d'un conflicte armat (alta, mitjana o baixa) i la seva evolució trimestral (escalada de la violència, reducció de la violència, sense canvis) s'avaluen principalment a partir de la seva mortalitat (nombre de víctimes) i impacte en la població i territori. Alhora, hi ha altres dimensions que han de ser considerades, com la sistematització i la freqüència de la violència o la complexitat de la disputa bèl·lica (la complexitat està normalment vinculada al nombre i la fragmentació dels actors involucrats, al grau d'institucionalització i capacitat de l'Estat i al grau d'internacionalització del conflicte, i també a l'elasticitat dels objectius i a la voluntat política de les parts per aconseguir acords). Per tant, es solen considerar conflictes armats d'alta intensitat aquells que causen més de 1.000 víctimes mortals anuals, afecten normalment porcions significatives del territori i la població i impliquen un nombre important d'actors (que estableixen interaccions d'aliança, confrontació o coexistència tàctica entre ells). Els conflictes de mitjana i baixa intensitat, en els quals es registren més de 100 víctimes mortals anuals, presenten les característiques esmentades tot i que amb menys presència i abast. Es considera que un conflicte armat acaba quan hi ha una reducció significativa i sostinguda de les hostilitats armades, sia per victòria militar, acord entre els actors enfrontats o desmobilització d'una de les parts, sia perquè una de les parts enfrontades renuncia a la lluita armada o la limita notablement com a estratègia per a la consecució dels objectius. Cap d'aquestes opcions no significa necessàriament la superació de les causes de fons del conflicte armat ni tanca la possibilitat d'un ressorgiment de la violència. La cessació temporal d'hostilitats, formal o tàcita, no implica necessàriament el final del conflicte armat.

⁶ En aquesta columna es compara l'evolució dels esdeveniments del trimestre actual amb les de l'anterior, i el símbol d'escalada de la violència (↑) apareix si la situació general del conflicte durant el trimestre actual és més greu que la del període anterior, el de reducció de la violència (↓) si és millor i el de sense canvis (=) si no ha experimentat canvis significatius.

-1988-	internacionalitzat	moderada de l'Aliança per a l'Alliberament de Somàlia (ARS)– amb el suport d'Ahl as-Sunna wal-Jama'a, senyors de la guerra, Etiòpia, Estats Units, AMISOM, facció radical de l'Aliança per a l'Alliberament de Somàlia (ARS) –formada per part dels Tribunals Islàmics (UTI), Hizbul Islam i al-Shabaab– i amb el suport d'Eritrea.	
	Govern		=
Sudan (meridional) -2009-	Intern	Milícies de comunitats ètniques, Govern d'unitat nacional i Govern semiautònom del Sudan Meridional,partits polítics del sur	3
	Territori, Recursos, Autogovern		=
Sudan (Darfur) -2003-	Intern internacionalitzat	Govern, milícies progovernamentals janjaweed, JEM, diverses faccions de l'SLA i altres grups armats	2
	Autogovern, Recursos, Identitat		↓
Txad -2006-	Intern internacionalitzat	Govern, nova coalició de grups armats UFR (UFDD, UFDD Fonamental, RFC, CNT, FSR UFCD, UDC, FPRN), MDJT, FPIR, milícies Janjaweed, milícia Toro Boro, Sudan, França, MINURCAT	2
	Govern		=
Uganda (nord) -1986-	Intern internacionalitzat	Forces Armades ugandeses, centreafricanes, congolese i de Sudan meridional, milícies progovernamentals de RD Congo i de Sudan meridional, LRA	3
	Autogovern, Identitat		=
Amèrica			
Colòmbia -1964-	Intern internacionalitzat	Govern, FARC, ELN, grups paramilitars	3
	Sistema		=
Àsia			
Afganistan -2001-	Intern internacionalitzat	Govern, coalició internacional (liderada pels Estats Units), ISAF (OTAN), milícies talibanes, senyors de la guerra	3
	Sistema		=
Filipines (NPA) -1969-	Intern	Govern, NPA	1
	Sistema		=
Filipines (Mindanao-MILF) -1978-	Intern	Govern, MILF	1
	Autogovern, Identitat		↓
Filipines (Mindanao-Abu Sayyaf) -1991-	Intern internacionalitzat	Govern, Abu Sayyaf	1
	Autogovern, Identitat		=
	Sistema		
Índia (Assam) -1983-	Intern internacionalitzat	Govern, ULFA, DHD, Black Widow, NDFB	2
	Autogovern, Identitat		=
Índia (Jammu y Cachemira) -1989-	Intern internacionalitzat	Govern, JKLF, Lashkar-e-Tayyeba, Hizb-ul-Mujahideen	2
	Autogovern, Identitat		↓
Índia (Manipur) -1982-	Intern	Govern, PLA, UNLF, PREPAK, KNF, KNA, KYNL	2
	Autogovern, Identitat		=
Índia (CPI-M) -1967-	Intern	Govern, CPI-M (naxalites)	2
	Sistema		↓
Myanmar -1948-	Intern	Govern, grups armats (KNU/KNLA, SSA-S, KNPP, UWSA, CNF, ALP, DKBA, KNPLAC, SSNPLO)	1
	Autogovern, Identitat		=
Pakistan (Balutxistan) -2005-	Intern	Govern, BLA, BRA i BLF	2
	Autogovern, Recursos		=
Pakistan (nord-oest) -2001-	Intern internacionalitzat	Govern, milícies talibanes, milícies tribals, Estats Units	3
	Sistema		↑
Tailàndia (sud) -2004-	Intern	Govern, grups armats d'oposició secessionistes	2
	Autogovern, Identitat		=
Europa			
Rússia (Txetxènia) -1999-	Intern	Govern federal rus, Govern de la república de Txetxènia, grups armats d'oposició	1
	Autogovern, Identitat, Sistema		↑
Rússia (Ingúixia) -2008-	Intern	Govern federal rus, Govern de la república d'Ingúixia, grups armats d'oposició (Jamaat Ingush)	1
	Sistema		↑
Turquia (sud-est)	Intern	Govern. PKK. TAK	2

-1984-	internacionalitzat		
	Autogovern, Identitat		↓
Orient Mitjà			
Iraq -2003-	Intern internacionalitzat	Coalició internacional liderada pels Estats Units i el Regne Unit, grups armats d'oposició interns i externs	3
	Sistema, Govern, Recursos		=
Israel-Palestina -2000-	Internacional	Govern israelià, milícies de colons, ANP, Fatah (Brigades dels Màrtirs d'al-Aqsa), Hamàs (Brigades Ezzedin al-Qassam), Jihad Islàmica, FPLP, FDLP, Comitès de Resistència Popular	2
	Autogovern, Identitat, Territori		↑
Iemen -2004-	Intern internacionalitzat	Govern, seguidors del clergue Al-Houthi (Al-Shabab al-Mumen)	2
	Sistema		=
1: intensitat baixa; 2: intensitat mitjana; 3: intensitat alta; ↑: escalada de la violència; ↓: reducció de la violència; =: sense canvis; Fi: deixa de considerar-se conflicte armat			

Conflictes armats: evolució trimestral per regions

Àfrica

a) Àfrica Occidental

Nigèria (Delta del Níger)		Inici del conflicte:	2001
Tipologia:	Recursos, Identitat		Intern
Actors principals:	Govern, MEND, MOSOP, NDPVF i NDV, milícies de les comunitats ijaw, itsereki, urhobo i ogoni, grups i companyies de seguretat privada		
Intensitat:	1	Evolució trimestral:	↑
Síntesi:	El conflicte al Delta del Níger és fruit de les demandes no satisfetes de control dels beneficis dels recursos petrolers que es produeixen en aquestes terres. Diversos grups armats, entre els quals destaca el MEND (ijaw), exigeixen compensacions per l'impacte que les indústries extractives tenen sobre el seu territori, a més de participar de manera més equitativa en el repartiment dels beneficis obtinguts de les explotacions i una descentralització més gran de l'Estat nigerià. Els atacs contra instal·lacions petroleres i llocs militars, a més del segrest de treballadors, són els mètodes utilitzats habitualment per la insurrecció. D'altra banda, aquesta situació ha provocat l'enfrontament entre les diferents comunitats que habiten la regió pel control sobre la terra i els recursos.		

En el primer trimestre de l'any es va produir un deteriorament de la situació que posa en perill els importants avenços que s'havien assolit durant la segona meitat del 2009. La prolongada absència del president Umaru Yar'Adua, que des del 23 de novembre es troba hospitalitzat a Aràbia Saudita, va generar un buit de poder que va paraitzar el procés de pau. Aquesta situació va provocar que els líders del MEND es qüestionessin la seva participació i fins i tot decidissin el 30 de gener la ruptura de l'alto el foc incondicional pactat amb el Govern el 25 d'octubre i amenacessin a reprendre les hostilitats, incloent-hi els atacs contra les empreses petrolíferes. L'anunci es va produir en un context d'increment del malestar entre els combatents pel retard en l'aplicació del programa de reintegració. A començaments de febrer l'Assemblea Nacional va aprovar una moció declarant a Goodluck Jonathan president en funcions, al mig d'un clima de creixent tensió al país, nomenament que el MEND va acollir amb cautela a l'espera de poder reprendre les converses de pau.⁷ No obstant això, encara que la declaració unilateral d'alto el foc va ser suspesa, el MEND va mantenir l'alto el foc i no va ser fins a mitjan març quan va reivindicar la detonació de dos cotxes bomba a Warri mentre es desenvolupava una reunió sobre

⁷ Vegeu els capítols 2 i 3 (Tensions i Processos de pau).

la implementació dels termes de l'amnistia. A més a més, es va produir la irrupció d'una nova coalició armada d'antics militants del MEND i de representants de les comunitats de la regió del Delta, anomenada Joint Revolutionary Council (JRC), que també va mostrar el seu rebuig quant a la gestió del Govern i es va atribuir diversos atacs contra instal·lacions petrolieres a la regió.

b) La Banya d'Àfrica

Etiòpia (Ogaden)		<i>Inici del conflicte:</i>	2007
<i>Tipologia:</i>	Autogovern, Identitat	Intern	
<i>Actors principals:</i>	Govern, ONLF, OLF, milícies progubernamentals		
<i>Intensitat:</i>	2	<i>Evolució trimestral:</i>	=
<i>Síntesi:</i>	Etiòpia és objecte de moviments de caràcter secessionista o de resistència al poder central des dels anys setanta. L'ONLF va sorgir el 1984 i opera a la regió etiòp d'Ogaden, al sud-est del país, per exigir un grau més alt d'autonomia per a la comunitat somali que habita aquesta regió. En diverses ocasions l'ONLF ha portat a terme activitats insurgents més enllà de la regió d'Ogaden, en col·laboració amb l'OLF, que exigeix al Govern una major autonomia de la regió d'Oròmia des de 1973. El Govern somali ha donat suport a l'ONLF contra Etiòpia, amb qui es va enfrontar pel control de la regió entre 1977 i 1978, guerra en la qual Etiòpia va derrotar Somàlia. La fi de la guerra entre Eritrea i Etiòpia el 2000 va suposar l'increment de les operacions del Govern per posar fi a la insurrecció a Ogaden, i després de les eleccions celebrades l'any 2005, els enfrontaments entre les Forces Armades i l'ONLF han anat augmentant.		

Van continuar les emboscades i altres accions militars de l'ONLF contra els cossos de seguretat i les seves guarnicions, així com les operacions de l'Exèrcit i les milícies progubernamentals, tot i que aquestes informacions no van poder, com en altres ocasions, ser contrastades per fonts independents. En aquest sentit, l'ONLF va demanar a l'UA que investigués les violacions dels drets humans comeses a la regió, davant de la negativa governamental a que Nacions Unides pogués accedir a la zona. En relació a la campanya militar perpetrada el novembre per part de l'ONLF, personal humanitari en condició d'anònim va considerar exagerat el balanç de l'operació, que l'ONLF havia xifrat a la presa de set localitats i la mort d'uns 1.000 soldats. A començaments de març, fonts opositors van denunciar un increment de les execucions extrajudicials, tortures i saqueigs comesos per part de l'Exèrcit etíop a diverses localitats de la regió. Finalment, es pot destacar que l'empresa etíop SouthWest Energy va signar un contracte d'exploració de petroli a la regió d'Ogaden amb la multinacional britànica Tullow Oil PLC. Malgrat les amenaces de l'ONLF sobre les conseqüències de col·laborar amb el Govern en l'explotació de recursos, aquesta empresa va esdevenir la segona que opera a la regió d'Ogaden després de la multinacional petroliera Petronas, de Malàisia. El desembre es van produir enfrontaments entre el grup islamista armat somali al-Shabab i membres de l'ONLF a la població fronterera de Dhobey (Somàlia), la qual cosa posa de manifest la internacionalització del conflicte de Somàlia.

Somàlia		<i>Inici del conflicte:</i>	1988
<i>Tipologia:</i>	Govern	Intern internacionalitzat	
<i>Actors principals:</i>	Nou Govern Federal de Transició (GFT) –al que s’ha unit la facció moderada de l’Aliança per a l’Alliberament de Somàlia (ARS)– amb el suport d’Ahl as-Sunna wal-Jama’a, senyors de la guerra, Etiòpia, Estats Units i AMISOM; insurgència islamista –Hizbul Islam i Al-Shabab– i amb el suport d’Eritrea.		
<i>Intensitat:</i>	3	<i>Evolució trimestral:</i>	=

<i>Síntesi:</i>	El conflicte armat i l'absència d'autoritat central efectiva al país té els seus orígens l'any 1988, quan una coalició de grups opositors es va rebel·lar contra el poder dictatorial de Siad Barre i tres anys després van aconseguir enderrocar-lo. Aquesta situació va donar pas a una nova lluita dintre d'aquesta coalició per ocupar el buit de poder, que ha provocat la destrucció del país i la mort de més de 300.000 persones des de 1991, malgrat la fracassada intervenció internacional de principi dels noranta. Els diversos processos de pau per intentar instaurar una autoritat central han ensopegat amb nombroses dificultats, entre les quals destaquen els greuges entre els diferents clans i subclans que configuren l'estructura social somali, la ingerència d'Etiòpia i Eritrea, i el poder dels diversos senyors de la guerra. L'última iniciativa de pau va formar el GFT el 2004, que ha comptat amb el suport d'Etiòpia per intentar recuperar el control del país, parcialment en mans de la UTI. La facció moderada de la UTI s'ha unit al GFT i junts s'enfronten a les milícies de la facció radical de la UTI, que controlen part de la zona sud del país.
-----------------	---

Centenars de persones van morir durant el trimestre i vora 100.000 persones es van veure forçades a desplaçar-se per la persistència dels enfrontaments entre el Govern Federal de Transició (GFT) o la insurgència a la capital, Mogadiscio, i en altres localitats del centre i del sud del país, com Dusamareb, Beledweyne i Dhobey. Cal destacar l'atemptat contra una cerimònia de graduació el desembre a Mogadiscio en el qual moriren 22 persones, entre les quals hi havia tres ministres del GFT, i l'atemptat contra el ministre de Defensa, del qual en va sortir indemne. També van persistir els brots de violència entre Hizbul Islam i al-Shabab, grups que són aliats contra el GFT, encara que sovint es disputen el lideratge i el control del comerç de les localitats sota el seu control, com Dhobey i Kismayo. Algunes informacions van assenyalar que la milícia s'hauria afeblit com a conseqüència d'aquestes lluites internes i de diversos assassinats i la deserció d'alguns comandaments.

Al gener l'UE va acordar el desplegament d'una missió d'entrenament d'uns 2.000 soldats somalis a Uganda coneguda pels acrònims EUTRA o EUTM Somàlia, i a començaments de febrer al-Shabab va desplaçar centenars de combatents cap a la capital en previsió d'una escalada de la violència. Es va unir a la insurgència un grup menor conegut pel nom de Kamboni, liderat per Hassan Turki, acusat pels EUA d'haver finançat les accions d'al-Qaeda. En aquest sentit, **al febrer al-Shabab va confirmar per primera vegada que els seus combatents estan vinculats amb al-Qaeda**, i que la jihad de la Banya d'Àfrica està connectada amb la jihad internacional. Fins al moment, al-Shabab havia negat aquesta vinculació. Paral·lelament, al-Shabab va dur a terme un intercanvi de combatents i la col·laboració amb la insurgència iemenita. A mitjan març **el GFT va assolir un acord de repartiment del poder amb el moviment polític i religiós Ahl as-Sunna wal-Jama'a**, grup que va sumar a l'ofensiva contra la insurgència islamista.⁸ En aquest sentit, **el GFT va estar preparant una ofensiva contra al-Shabab** i va concentrar milers de soldats, una part dels quals entrenats a Kènia i a Etiòpia. EUA va contribuir a planificar l'ofensiva, aportant material militar i avions de vigilància. El PMA va suspendre les seves activitats al país a causa de les amenaces d'al-Shabab i un informe de Nacions Unides va assenyalar que part de l'ajuda humanitària que rep el país acaba a les mans de la insurgència i de grups criminals.⁹

Sudan (Darfur)	<i>Inici del conflicte:</i>	2003
<i>Tipologia:</i>	Autogovern, Recursos, Identitat	Intern internacionalitzat
<i>Actors principals:</i>	Govern, milícies pro governamentals janjaweed, JEM, diverses faccions de l'ISLA i altres grups armats	
<i>Intensitat:</i>	2	<i>Evolució trimestral:</i> =

⁸ Vegeu el capítol 3 (Processos de pau).

⁹ Vegeu el capítol 4 (Crisis humanitàries).

Síntesi: El conflicte de Darfur sorgeix el 2003 entorn de demandes de més descentralització i desenvolupament de la regió per part de diversos grups insurgents, principalment SLA i JEM. El Govern va respondre a l'aixecament utilitzant les Forces Armades i les milícies àrabs *janjaweed*. La magnitud de la violència comesa per totes les parts contendents contra la població civil ha dut a considerar la possibilitat de l'existència d'un genocidi a la regió, on ja han mort 300.000 persones des de l'inici de les hostilitats segons Nacions Unides. Després de la signatura d'un acord de pau (DPA) entre el Govern i una facció de l'SLA el maig del 2006, la violència va augmentar, a més de generar la fragmentació dels grups d'oposició i un greu impacte regional pels desplaçaments de població, per la implicació sudanesa en el conflicte txadià i la implicació txadiana en el conflicte sudanès. La missió d'observació de la UA AMIS, creada el 2004, s'integra l'any 2007 en una missió conjunta UA/ONU, la UNAMID. Aquesta missió ha estat objecte de múltiples atacs, no ha arribat durant l'any 2008 ni a la meitat dels 26.000 efectius previstos, fet pel qual és incapaç de complir amb el seu mandat de protegir la població civil i el personal humanitari.

Durant el trimestre es van produir importants avenços que poden contribuir a resoldre els diferents conflictes que afecten a la regió, encara que la situació d'inseguretat i violència va persistir. Nacions Unides va alertar dels greus enfrontaments que estaven tenint lloc a Jebel Marra entre l'Exèrcit i el SLA-Abdel Wahid al-Nur a finals de febrer en els quals van morir entre 140 i 400 civils i que van desencadenar el desplaçament forçat d'almenys 40.000 persones i la interrupció de l'assistència humanitària a la zona. **Khartum i el JEM van signar un acord d'alto el foc el 20 de febrer** i presentaren un marc per a un futur acord de pau, que proposa la integració del JEM a l'Exèrcit i al Govern.¹⁰ Tanmateix, a finals de març el procés continuava estancat i patia d'una gran volatilitat, tal com va posar de manifest la negativa governamental a estendre l'alto el foc més enllà de les zones controlades pel grup armat. L'SLA-Abdel Wahid al-Nur no va acceptar el principi d'acord entre el Govern i el JEM. Així, durant el trimestre van persistir els enfrontaments i les operacions militars de forma intermitent per part de les Forces Armades i dels grups armats de Darfur, els atacs a combois humanitaris i de l'UNAMID (55 membres de la missió morts des del seu inici) i els intents d'impedir les seves activitats de patrullatge, segons va assenyalar Nacions Unides. Un exemple d'això va ser l'atac que va patir un destacament de 60 membres de la missió a començaments de març, en el qual se'ls va sostreure l'armament lleuger i pesat i els vehicles militars en els quals circulaven, la qual cosa fins i tot va provocar acusacions de connivència entre el destacament nigerià assaltat i la insurgència per part del Govern sudanès. En aquest sentit, a començaments de l'any les autoritats sudaneses van acusar l'UNAMID de proveir els rebels de menjar i combustible. Més de dos anys després del seu establiment, el desplegament de la missió havia assolit els 16.852 militars (86% de la dotació autoritzada, que s'eleva a 19.555 efectius).¹¹ No obstant això, entre gener i febrer el Txad i el Sudan van signar un acord pel qual es van comprometre a posar fi al suport a les respectives insurgències, la qual cosa, segons diversos analistes, estaria relacionat amb la proximitat dels processos electorals a ambdós països.¹²

Sudan (meridional)		<i>Inici del conflicte:</i>	2009
<i>Tipologia:</i>	Territori, Recursos, Autogovern	Intern	
<i>Actors principals:</i>	Milícies de comunitats ètniques, Govern d'unitat nacional, Govern semiautònom de Sudan Meridional, partits polítics del sud		
<i>Intensitat:</i>	3	<i>Evolució trimestral:</i>	=

¹⁰ Vegeu el capítol 3 (Processos de pau).

¹¹ Dades de 28 de febrer. Vegeu el Departament d'Operacions de Manteniment de la Pau, a <http://www.un.org/en/peacekeeping/contributors/2010/feb10_4.pdf>

¹² Vegeu el capítol 2 i 3 (Tensions i Processos de pau).

Síntesi: Després de la signatura de l'acord de pau el 2005 entre el grup armat del sud SPLA i el Govern del Sudan, que va posar fi a un conflicte armat que va enfrontar el nord i el sud del país durant 20 anys, les rivalitats intercomunitàries a la zona meridional van reaparèixer en l'escenari de violència. Si bé els enfrontaments al principi es van cenyir als robatoris de bestiar entre comunitats enfrontades pel control de recursos i pastures, des de final de 2008 es va produir un canvi en el patró de violència, amb atacs directes a poblacions, morts de població civil i segrestos de menors. Des del Govern del Sudan Meridional es va acusar l'NCP, partit del president del Sudan, d'estar darrere de la violència, encara que diversos analistes van apuntar a la possibilitat que diferents grups polítics del sud estiguessin també interessats a mostrar la inviabilitat del projecte polític de l'SPLM, braç polític de l'antic grup armat, de cara al referèndum que decidiria sobre la secessió del sud respecte del nord previst per al 2011.

Durant el primer trimestre van persistir els enfrontaments i la inestabilitat al sud del Sudan. Als enfrontaments intercomunitaris de motivacions diverses, des de saqueigs de bestiar fins a qüestions de tarannà més polític, se'ls va sumar el **programa de desarmament civil** iniciat a començaments de 2010, la qual cosa va provocar centenars de víctimes mortals. L'Exèrcit del sud, l'SPLA, va haver de fer front a una forta resistència per part de la població civil a lliurar les seves armes, sobretot en els estats de Jonglei i Lakes, davant de la incapacitat de les forces estatals de garantir la seguretat després del procés de desarmament. Un exemple d'això va ser la mort de 30 persones al comtat de Cueleit (Lakes) després que un grup de civils armats intentés assaltar un dipòsit d'armes. La majoria d'actes de violència criminal i saqueigs de bestiar, enfrontaments intercomunitaris i accions contra l'SPLA van tenir lloc en els estats de Lakes, Unity, Jonglei i Warrab. En aquest sentit, un grup d'ONG internacionals va fer una crida a la missió de manteniment de la pau de l'ONU a la zona (UNMIS) que incrementés la protecció de la població civil. Al mes de febrer Nacions Unides va destacar que la meitat de la població del sud del país, 4,3 milions de persones dels 8,26 milions de població total de la regió semiautònoma, necessitava ajuda alimentària.¹³ Aquesta xifra, segons el PMA, s'havia vist greument incrementada respecte al milió de persones dependents d'ajuda a causa de les accions militars del grup armat ugandès LRA, als enfrontaments entre les diverses milícies del sud i a la gravetat de la sequera. Tanmateix, diversos analistes van responsabilitzar el clima de violència a la proximitat de les eleccions i a la instrumentalització de la situació per part del Govern sudanès, tal com va posar de manifest els EUA, que va acusar Khartum d'estar proporcionant armament a grups armats meridionals per desestabilitzar la regió semiautònoma del sud durant el procés electoral que tindrà lloc a l'abril. Aquestes declaracions van ser qualificades d'irresponsables per part de l'ambaixador del Sudan davant de Nacions Unides.

¹³ Vegeu el capítol 2 (Tensions).

c) Grans Llacs i Àfrica Central

RD Congo (est)		Inici:	1998
Tipologia:	Govern, Identitat, Recursos	Intern internacionalitzat	
Actors principals:	Govern, milícies Mai-Mai, FDLR, FDLR-RUD, CNDP, FRF, PARECO, APCLS, grups armats d'Ituri, grup armat d'oposició burundès FNL, grups armats d'oposició ugandesos ADF-NALU i LRA, Rwanda, MONUC		
Intensitat:	3	Evolució trimestral:	=
Síntesi:	L'actual conflicte té els seus orígens en el cop d'Estat que va portar a terme Laurent Desiré Kabila el 1996 contra Mobutu Sese Seko, que va culminar amb la cessió del poder per part d'aquest el 1997. Posteriorment, el 1998, Burundi, Rwanda i Uganda, juntament amb diversos grups armats, van intentar enderrocar Kabila, que va rebre el suport d'Angola, el Txad, Namíbia, el Sudan i Zimbabue, en una guerra que ha causat al voltant de cinc milions de víctimes mortals. El control i l'espoli dels recursos naturals han contribuït a la perpetuació del conflicte i a la presència de les Forces Armades estrangeres. La signatura d'un alto el foc el 1999, i de diversos acords de pau entre 2002 i 2003, va comportar la retirada de les tropes estrangeres i la configuració d'un Govern de transició i posteriorment un Govern electe, el 2006, però no va suposar la fi de la violència a l'est del país, a causa del paper de Rwanda i de la presència de faccions de grups no desmobilitzats i de les FDLR, responsable del genocidi de Rwanda el 1994.		

Amb el 2010 es va iniciar l'operació militar Amani Leo, que va substituir la controvertida Kimia II que va transcórrer durant gran part del 2009, en la qual la MONUC havia oferit suport logístic i militar a l'Exèrcit, i en el marc de la qual els soldats congoleesos van cometre matances i altres greus violacions dels drets humans a la zona. Aquesta nova operació també rebrà el suport de la MONUC, i el seu principal objectiu se centra, segons el Govern, en la protecció de la població civil. La MONUC va assenyalar que entrarà en vigor una política de tolerància zero per a les violacions dels drets humans, encara que va recordar que l'organització, tot rebutjant les crítiques abocades fins llavors, ja duia a terme la protecció de milers de persones diàriament. Segons els informes de Nacions Unides apareguts el desembre, 1.400 civils van morir a les mans dels Exèrcits de la RD del Congo (FARDC) de Rwanda i dels grups armats durant la Kimia II, la qual cosa va portar al secretari general de l'ONU a posar fi a la col·laboració de la MONUC amb les unitats de les FARDC responsables de violacions dels drets humans comeses durant l'operació militar. A més, almenys **8.000 dones van ser violades** durant la campanya, segons l'UNFPA.¹⁴

El març el Govern va anunciar la neutralització de 609 membre de les FDLR durant aquest trimestre, i va desmentir que aquest grup hagués recuperat el territori abandonat durant la Kimia II. A més, malgrat les bones intencions inicials d'Amani Leo, **EUA i Nacions Unides van acusar les FARDC i els diversos grups armats de cometre violacions del dret internacional humanitari** que es podrien qualificar de crims contra la humanitat. L'organització Global Witness també va denunciar que l'antic grup armat CNDP, a l'actualitat integrat a les FARDC, controlava l'explotació dels recursos naturals a la zona, havia establert una xarxa d'extorsió i mantingut les antigues estructures de comandament i l'agenda política prèvia a la seva integració. La xifra de desplaçament intern es va elevar duran el 2009 en un milió de persones més, assolint els 2,1 milions de persones a les províncies de Kivu Nord, Kivu Sud i Oriental. A petició del Govern congolès, es van iniciar converses per planificar la retirada de la MONUC, l'inici de la qual coincidiria amb el 50è aniversari de la independència del país, al juny. Diversos analistes van assenyalar que el president Joseph Kabila no desitja la presència de la MONUC quan les eleccions nacionals tinguin lloc a la darrereria de 2011.

¹⁴ Vegeu el capítol 5 (Gènere).

R. Centreafricana		Inicio:	2006
Tipologia:	Govern	Intern internacionalitzat	
Actors principals:	Govern, APRD, UFDR, escissions de la UFDR (FURCA, MJLC), FDPC, França, MICOPAX, MINURCAT i zaraguines (assaltadors de camins)		
Intensitat:	1	Evolució trimestral:	=
Síntesi:	Durant l'any 2006 la situació al país es va agreujar per l'increment de les activitats de diversos grups insurgents que denunciaven la falta de legitimitat del Govern de François Bozizé, producte d'un cop d'Estat contra el president Ange Félix Patassé entre els anys 2002 i 2003. El Govern de Bozizé ha estat acusat de mala gestió dels fons públics i de divisió de la nació. La insurrecció té dos fronts: en primer lloc, en la populosa zona centre i nord-oest del país, l'APRD, dirigit per Jean-Jacques Demafotuh, s'ha enfrontat al Govern de Bozizé i ha reivindicat un nou repartiment del poder polític. El segon front se situa al nord-est del país, on cal destacar l'escalada de les operacions d'insurrecció per part de la coalició de grups UFDR. A aquesta inestabilitat es va sumar l'aparició al nord-oest de nombroses bandes d'assaltadors de camins, coneguts com els zaraguines.		

Els preparatius de les eleccions van avançar lentament i el nord del país va continuar immers en un clima d'inestabilitat i violència, tal com va destacar l'Alta Comissionada de Nacions Unides per als drets humans, Navi Pillay, de visita al país el febrer. Pillay va remarcar que les eleccions suposaven una oportunitat per democratitzar el país i posar fi a les execucions sumàries, desaparicions forçades, i detencions il·legals derivades de l'abús del poder. Igualment, va assenyalar la criminalitat i les activitats insurgents a la regió del nord de Vakaga, així com la persistència de les accions de l'LRA al sud-est, com els principals focus de violència.¹⁵ L'antic grup armat APRD va col·laborar amb les Forces Armades per millorar la situació en el centre i el nord-oest, on no es van constatar actes de violència i es va reduir la criminalitat. Tanmateix, al nord-est (prefectures de Vakaga i Haute-Kotto), sota control de l'UFDR tal com van establir els acords de pau i sense presència governamental va persistir la violència i la inseguretat, segons va destacar l'International Crisis Group.¹⁶ El president Bozizé va confirmar la mort de l'antic ministre de Defensa del país i líder del grup armat CPJP, Charles Massi, encara que desmentir les crítiques de les organitzacions de drets humans i de França que van exigir una investigació internacional entorn de la seva mort, possiblement sota custòdia policial. Les autoritats havien assenyalat a començaments de gener que es desconeixia el parador de Massi després que la seva dona denunciés la seva mort sota tortura després de ser arrestat el desembre, com a conseqüència d'un enfrontament a la frontera entre les Forces Armades txadianes i el CPJP, en el qual haurien mort alguns dels seus combatents. Massi hauria estat capturat per soldats txadians a la frontera comuna entre la R.Centrafricana i el Txad i hauria estat transferit a Bangui. Un altre líder rebel, Hassan Ousman, es trobava desaparegut des de desembre de 2009. El procés de DDR dels grups armats va continuar estancat i el 15 de gener l'oposició política i militar va suspendre la seva participació en la comissió electoral, acusant Bozizé de planejar un frau massiu. Posteriorment, el febrer es va assolir un nou acord i es van nomenar els delegats per a la comissió electoral. Bozizé va anunciar a la darreria de febrer que les eleccions legislatives i presidencials tindrien lloc el 25 d'abril, i a mitjan març va anunciar la seva candidatura a les presidencials.

¹⁵ Vegeu Uganda (nord).

¹⁶ International Crisis Group. *Central African Republic: Keeping the Dialogue Alive*. Africa Briefing nº 69, Nairobi/Brussel·les: ICG, 12 de gener de 2010, a http://www.crisisgroup.org/library/documents/africa/central_africa/b69_car_keeping_the_dialogue_alive.pdf

Txad	<i>Inici:</i>	2006
<i>Tipologia:</i>	Govern	Intern internacionalitzat
<i>Actors principals:</i>	Govern, nova coalició de grups armats UFR (UFDD, UFDD Fonamental, RFC, CNT, FSR UFCD, UDC, FPRN), MDJT, FPIR, milícies Janjaweed, milícia Toro Boro, Sudan, França, MINURCAT	
<i>Intensitat:</i>	2	<i>Evolució trimestral:</i> =
<i>Síntesi:</i>	El cop d'Estat frustrat de 2004 i la reforma de la Constitució de 2005 boicotejada per l'oposició són el germen d'una insurrecció que intensifica la seva activitat durant l'any 2006, amb l'objectiu d'enderrocar el Govern autoritari d'Idriss Déby. Aquesta oposició està formada per diversos grups i militars desafectes al règim. A això s'afegeix l'antagonisme entre tribus àrabs i poblacions negres a la zona fronterera entre el Sudan i el Txad, vinculat a greuges locals, competència pels recursos i l'extensió de la guerra que pateix la veïna regió sudanesa de Darfur, com a conseqüència de les operacions transfrontereres dels grups armats sudanesos i les milícies àrabs progovernamentals sudaneses <i>janjaweed</i> . Aquestes han atacat les poblacions i camps de refugiats de Darfur situats a l'est del Txad, fet que ha contribuït a una escalada de la tensió entre el Sudan i el Txad, que s'acusen de donar suport, cadascun d'ells, a la insurrecció de l'altre país.	

El trimestre es va caracteritzar per l'anunci de l'exigència de la retirada de la MINURCAT, la inestabilitat a l'est i les possibles implicacions a nivell intern de l'acord de pau entre el Txad i el Sudan. El gener el Govern va anunciar la seva voluntat de no renovar el mandat de la missió de l'ONU al país, MINURCAT, argumentant el fracàs en garantir la protecció de la població i l'incompliment del desplegament –que encara no s'ha completat per falta de contribucions dels països membres de Nacions Unides–, per la qual cosa considerava que els costos de seguretat txadians podien assumir aquestes tasques. La missió compta amb uns 3.500 soldats, lluny dels 5.200 previstos,¹⁷ per la qual cosa la mateixa MINURCAT i les organitzacions humanitàries van assenyalar que era impossible de garantir la seguretat amb la mida actual. Nombroses organitzacions van manifestar la seva preocupació davant del possible impacte de la retirada en termes de seguretat a l'est, on s'havia constatat un increment en els atacs que va forçar la suspensió de les activitats humanitàries. Finalment, al març el Consell de Seguretat de l'ONU va aconseguir estendre el mandat de MINURCAT per dos mesos mentre van continuar les converses sobre el futur de la missió. El Govern va declarar finalment la seva voluntat que es procedís a la retirada del component militar.

L'ACNUR va alertar de cara a 2010 del possible increment de la criminalitat i els atacs contra la població local, els refugiats, els desplaçats i els treballadors humanitaris, paral·lelament a brots de violència intercomunitària i al ressorgiment del conflicte, que provocaria una restricció de moviments del personal humanitari i una fràgil i discontinua assistència de la població. A mitjan desembre les forces governamentals van llançar un atac aeri i terrestre contra les bases de la coalició insurgent UFR a l'est, el major des dels combats de maig de 2009. Encara que la insurgència es va debilitar durant el darrer any, segons diversos analistes, els enfrontaments esporàdics van continuar durant el trimestre. Arran de la signatura de l'acord de pau entre el Txad i el Sudan, el president txadià va fer una crida al diàleg amb els grups armats i a facilitar el seu retorn des del Sudan. La coalició UFR va assenyalar que aquest acord posaria de manifest que el problema txadià no està vinculat al Sudan, i que la majoria dels seus combatents ja es trobaven al Txad. Finalment, es pot destacar la dimissió del primer ministre Youssouf Saleh Abbas, assetjat pels escàndols de corrupció del seu Govern.

¹⁷ Dades de 28 de febrer. Vegeu el Departament d'Operacions de Manteniment de la Pau, a <http://www.un.org/en/peacekeeping/contributors/2010/feb10_4.pdf>

Uganda (nord)		Inici:	1986
Tipologia:	Autogovern, Identitat Intern internacionalitzat		
Actors principals:	Forces Armades ugandeses, centreafricanes, congolese i de Sudan meridional, milícies pro governamentals de RD Congo i de Sudan meridional, LRA		
Intensitat:	3	Evolució trimestral:	=
Síntesi:	El nord d'Uganda sofreix des de 1986 un conflicte en el qual el grup armat de l'oposició, LRA, mogut pel messianisme religiós del seu líder, Joseph Kony, intenta enderrocar el Govern de Yoweri Museveni, instaurar un règim basat en els Deu Manaments de la Bíblia i treure de la marginalització la regió nord del país. La violència i la inseguretat causada pels atacs de l'LRA contra la població civil, el segrest de menors per augmentar les seves files (al voltant de 25.000 des de l'inici del conflicte) i els enfrontaments entre el grup armat i les Forces Armades (juntament amb les milícies progovernamentals) han provocat la mort d'unes 200.000 persones i el desplaçament forçat d'uns dos milions de persones en el moment més àlgid del conflicte. L'LRA va anar ampliant les seves activitats als països veïns on va establir les seves bases, gràcies a la incapacitat de la RD Congo i la R. Centreafricana per frenar-lo i la complicitat del Sudan. Entre 2006 i 2008 es va celebrar un procés de pau que va aconseguir establir un cessament d'hostilitats, encara que va fracassar, i el desembre de 2008 els exèrcits ugandès, congolès i del Sudan meridional (SPLA) van portar a terme una ofensiva contra l'LRA, fet que va provocar la disgregació del grup cap al nord de la RD Congo, el sud-est de la R. Centreafricana i el sud-oest del Sudan, on va continuar l'ofensiva.		

Van persistir els atacs de l'LRA a la població civil a localitats de la província de Haut Uélé (nord-est de la RD del Congo), Haut Mbomou (sud-est de la R. Centrafricana), i a localitats dels estats veïns del sud del Sudan d'Equatoria Occidental i Bahr al-Ghazal Occidental, al costat de la frontera congolese i centrafricana. Aquesta situació va continuar generant un greu clima d'inseguretat i violència, el desplaçament forçat de més de 340.000 persones el darrer any només al nord-est de la RD del Congo, i 30.000 més van buscar refugi a Sudan, segons l'OCHA. Van morir 1.800 civils congolese entre setembre de 2008 i la darrereria de 2009, i només el gener de 2010 van morir 100 civils congolese més, segons Nacions Unides. HRW va alertar a la darrereria de març que el LRA havia executat 321 persones i segrestat 250 més a l'àrea de Makombo (nord-est de la RD del Congo) en només quatre dies el desembre passat. El grup va continuar segrestant desenes de persones durant el trimestre, principalment menors. A més, es van produir enfrontaments entre el LRA i destacaments de les Forces Armades congolese, de l'Exèrcit del sud de Sudan (SPLA) i de les Forces Armades centrafricanes als seus respectius territoris. També va continuar l'operació militar de les Forces Armades ugandeses del grup armat, en la qual es va produir la mort del presumpte número dos del grup, Bok Abudema, i dos combatents. El **SPLA** sudanès, per la seva part, va denunciar que el **LRA**, així com altres milícies, gaudeixen del suport de les Forces Armades governamentals sudaneses amb l'objectiu de desestabilitzar el sud del Sudan. El mateix president ugandès, Yoweri Museveni, va afirmar el març que el líder del grup, **Joseph Kony**, podria trobar-se a la regió sudanesa de **Darfur**. L'organització Enough Project va anunciar que existeixen indicis que un contingent del LRA liderat per Joseph Kony hauria buscat refugi en diverses àrees del sud de Darfur, on disposaria de protecció governamental. L'Exèrcit sudanès va rebutjar aquestes acusacions. Finalment, es pot remarcar la pretensió de diversos legisladors nord-americans d'aprovar una llei que promogui una acció militar nord-americana per capturar els membres de l'LRA. En aquest sentit, la LRA Disarmament and Northern Uganda Recovery Bill de 2009 va sol·licitar al Govern nord-americà que desenvolupi una nova estratègia multifacètica per posar fi a les accions de l'LRA a la regió.

d) Magreb i Nord d'Àfrica

Algèria	Inici:	1992
Tipologia:	Sistema	Intern internacionalitzat
Actors principals:	Govern, Grup Salafista per a la Predicació i el Combat (GSPC) / organització d'Al-Qaida al Magreb Islàmic (AQMI)	
Intensitat:	2	Evolució trimestral: =
Síntesi:	El conflicte es va iniciar amb la il·legalització del Front Islàmic de Salvació (FIS) el 1992 després de guanyar les eleccions municipals (1990) i legislatives (1991) enfront del partit històric que havia liderat la independència del país, el Front d'Alliberament Nacional. El triomf del FIS es va produir en el marc del creixement d'un moviment islamista en els anys setanta que responia al descontentament de la població, exacerbant a la dècada dels vuitanta amb la crisi econòmica i la falta d'espais de participació política. Després de la il·legalització del FIS per part de l'Estat Major i la destitució del Govern, es va iniciar un període de lluita armada entre diversos grups (EIS, GIA i el GSPC, escindit del GIA i convertit en AQMI el 2007) i l'Exèrcit, que tenia el suport de milícies d'autodefensa. El conflicte va provocar uns 150.000 morts durant els noranta, la majoria civils, enmig d'acusacions d'implicació de l'Exèrcit i de grups islamistes en les massacres. Malgrat els processos de reconciliació impulsats pel Govern, el conflicte roman actiu, i s'ha cobrat milers de víctimes des de l'any 2000. En l'actualitat, el conflicte es focalitza amb AQMI i amb l'ampliació de les seves operacions més enllà del territori algerià, especialment a països del Sahel.	

Durant el trimestre, el conflicte que enfronta Algèria amb l'AQMI va estar marcat per les accions a nivell regional de l'antic GSPC, afiliat a Al-Qaida des de 2006, i per la intensificació de les accions de seguretat del Govern. **L'Alger va reforçar amb més de 3.000 efectius el seu dispositiu de control al sud del país**, a la zona fronterera amb Níger, Mali i Mauritània, en un context en el qual els episodis de violència van persistir, amb emboscades i enfrontaments entre les forces algerianes i militants. Els episodis registrats per la premsa no van superar la desena de víctimes en cada cas i en total van sumar vora 65 persones mortes, majoritàriament identificades com a rebels vinculats a l'AQMI. No obstant això, **l'atenció internacional va estar centrada principalment en el pols de l'AQMI amb governs occidentals per a l'alliberament d'ostatges espanyols, francesos i italians que el grup va segrestar a la zona del Sahel a finals de 2009**. La decisió de Mali d'excarnar quatre presoners vinculats a l'AQMI per facilitar l'alliberament el febrer de l'ostatge francès Pierre Camatte va derivar en una crisi diplomàtica a la zona, ja que dos dels presos eren algerians i un maurità i s'havia sol·licitat la seva extradició. Alger va expressar el seu rebuig de negociar amb l'AQMI i de prendre qualsevol mesura que serveixi als seus interessos o al seu finançament, com el pagament de rescats. Les tensions internes no van ser obstacle per mantenir en marxa les iniciatives regionals per coordinar les accions dels països del nord de l'Àfrica en la lluita contra l'AQMI. El març representants de Burkina Faso, el Txad, Líbia, Mali, Mauritània i Níger es van reunir a Algèria, on el govern d'Alger hauria proposat una estratègia per assetjar el grup a les seves bases del desert. Es pot destacar que els xocs de l'AQMI amb les forces militars de països veïns d'Algèria també van provocar baixes durant el trimestre. A mitjan març, Níger va confirmar la mort de cinc dels seus soldats i de tres milicians després d'un atac de l'AQMI al nord-oest del país.

Amèrica

Colòmbia	<i>Inici:</i> 1964	
<i>Tipologia:</i>	Sistema	Intern internacionalitzat
<i>Actors principals:</i>	Govern, FARC, ELN, nous grups paramilitars	
<i>Intensitat:</i>	3	<i>Evolució trimestral:</i> =
<i>Síntesi:</i>	L'any 1964, en el marc d'un pacte d'alternança en el poder entre els partits liberal i conservador (Front Nacional), que exclouia tota alternativa política, van néixer dos moviments d'oposició armada: l'ELN (d'inspiració guevarista i amb suport obrer i universitari) i les FARC (amb influència comunista i de base camperola). A la dècada dels setanta van aparèixer diversos grups més (M-19, EPL, etc.), que van acabar negociant amb el Govern, impulsant una nova Constitució (1991) que estableix els fonaments d'un Estat Social de Dret. A la fi dels anys vuitanta van sorgir diversos grups d'autodefensa, paramilitars instigats per sectors de les Forces Armades, d'empresaris i de polítics tradicionals en defensa de l'<i>statu quo</i> i del manteniment dels negocis il·legals, impulsors de l'estratègia de terror. Els diners de la droga és actualment el principal combustible que manté viva la guerra.	

El trimestre va estar marcat per les expectatives davant l'errada de la Cort Constitucional sobre la llei que convocava un referèndum i que podia permetre el president Álvaro Uribe de presentar-se a una segona reelecció. A finals de febrer, aquesta instància judicial va declarar inconstitucional la normativa sobre la consulta, argumentant vicis de forma i de fons i **tancant així l'opció d'Uribe a un tercer mandat**. La resolució va motivar els partidaris del governant – agrupats en el Partit de la U – a promoure la candidatura de l'exministre de Defensa, Juan Manuel Santos, per a les eleccions presidencials que se celebraran el proper mes de maig. En els comicis legislatius celebrats el 14 de març van triomfar els partits afins al president Uribe, que van retenir la majoria en el Congrés. Aquests comicis es van celebrar en un clima d'abstencionisme creixent i de denúncies sobre vicis electorals com la compra de vots i l'elecció de persones vinculades a grups d'extrema dreta i narcotraficants. Així mateix, es van registrar alguns episodis de violència durant el període preelectoral. Respecte a altres esdeveniments violents, es pot destacar l'explosió d'un cotxe bomba davant l'oficina del fiscal general de la localitat de Buenaventura, que va provocar la mort de nou persones i en va ferir cinquanta el 25 de març, en un incident d'autoria incerta que va ser atribuït tant a les FARC com a grups de traficants de drogues. La premsa local i internacional també va destacar el bombardeig realitzat a la darrereria de març per les Forces Armades colombianes sobre un campament de les FARC a Ibagué, 200 quilòmetres a l'oest de Bogotá. L'ofensiva militar va tenir com a resultat la mort de set guerrillers, entre els quals hi havia Ciro Gómez, àlies Enrique Zúñiga, cap del Front 50 de l'organització insurgent. D'altra banda, la senadora Piedad Córdoba va anunciar l'alliberament de dos militars a mans de les FARC i el lliurament de les restes d'un tercer oficial mort en captiveri, després que el Govern colombià atorgués el beneplàcit per a què la Creu Roja Internacional i el Brasil facilitessin el suport logístic per a l'operació. En aquest període, tant la Comissió de Drets Humans de l'ONU, com el Departament d'Estat dels EUA i el Ministeri d'Afers Exteriors del Regne Unit van coincidir en els seus respectius informes sobre Colòmbia en els quals el país s'enfronta a seriosos problemes estructurals que impedeixen el just compliment dels drets humans.

Àsia i Pacífic

a) Àsia Meridional

Afganistan		Inicio:	2001
Tipologia:	Sistema	Intern internacionalitzat	
Actors principals:	Govern, coalició internacional (liderada pels Estats Units), ISAF (OTAN), milícies talibanes, senyors de la guerra		
Intensitat:	3	Evolució trimestral:	=
Síntesi:	El país ha viscut en conflicte armat pràcticament de forma ininterrompuda des de la invasió de les tropes soviètiques el 1979, quan es va iniciar una guerra civil entre les Forces Armades (amb suport soviètic) i guerrilles anticomunistes islamistes (mujahidins). La retirada de les tropes soviètiques el 1989 i l'ascens dels mujahidins al poder el 1992 en un context de caos i d'enfrontaments interns entre les diferents faccions anticomunistes, va suposar l'aparició del moviment talibà, que a la fi de la dècada dels noranta controlava la pràctica totalitat del territori afganès. El novembre de 2001, després dels atemptats de l'11 de setembre d'al-Qaida, els Estats Units van envair el país i van derrotar el règim talibà. Després de la signatura dels acords de Bonn es va instaurar un Govern interí liderat per Hamid Karzai, posteriorment confirmat per les urnes. Des de 2006 s'ha produït una escalada de violència al país, motivada per la recomposició de les milícies talibanes.		

El país va continuar-se enfrontant a greus nivells de violència, amb centenars de víctimes mortals. Entre gener i febrer van morir 163 civils, 92 dels quals es van atribuir a la insurgència talibana i 71 a les forces de seguretat locals i estrangeres, segons la Comissió Independent de Drets Humans d'Afganistan. L'ONG Afghanistan Rights Monitor elevava el balanç a 201 víctimes civils. A més a més, el gener la UNAMA va fer públiques les xifres totals de 2009, amb 2.412 víctimes mortals civils, un 14% més que el 2008. El 67% fou atribuït a la insurgència talibana i el 25% a les forces internacionals i locals. Així mateix, entre gener i la darrera de març van morir 132 membres de la coalició internacional, xifres més elevades que les del mateix període d'altres anys. Pel que fa a l'evolució del conflicte, va destacar el **llançament per part dels EUA i el Regne Unit de la major operació militar a Afganistan des de 2001**, coneguda com a Operació Mushtarak, amb el desplegament de 15.000 soldats internacionals i centenars de forces afganeses a la província de Helmand. L'objectiu era atacar la insurgència en els districtes de Marjah i Nad Ali, centrals per les comunicacions dels grups armats. Centenars de civils es van desplaçar pel risc de violència. L'OTAN també anuncià a mitjan març l'inici d'una campanya militar gradual per recuperar el control de la província de Kandahar, que s'ampliaria el juny.

D'altra banda se succeïren els atacs talibans, inclosos els atemptats suïcides, com una explosió el gener a Uruzgan, amb 20 morts, o diverses sèries d'atacs a la capital, Kabul, el gener i febrer, amb desenes de víctimes mortals. Al seu torn, **un bombardeig de l'OTAN a Uruzgan el febrer va matar 27 civils**, entre els quals hi havia un menor. Unes setmanes abans un altre atac de l'OTAN havia matat 12 civils més. A més, mig centenar de persones van morir en enfrontaments entre la insurgència talibana i el grup armat Hezb-e-Islami, lleial al senyor de la guerra Gulbuddin Hekmatyar a la província de Baghlan. El cap militar talibana, Mullah Ghani Baradar, fou capturat a Pakistan pels serveis secrets nord-americans i pakistanesos, segons anunciaren els EUA. Tres comandants talibans més van ser detinguts a l'operació. Segons algunes fonts, el Govern afganès podria haver estat mantenint conversacions amb Mullah Ghani Baradar.¹⁸ Tanmateix, les milícies talibanes van negar que hi hagués cap negociació en marxa i van assegurar

¹⁸ Vegeu el capítol 3 (Processos de pau).

que continuarien amb la seva guerra contra la presència estrangera al país. Mentrestant, EUA va anunciar una estratègia civil a llarg termini per estabilitzar Afganistan i Pakistan. Finalment, el Govern afganès va posposar les eleccions parlamentàries quatre mesos, fins setembre, al·legant manca de fons i problemes de seguretat. Paral·lelament, la imatge del president, Hamid Karzai, va continuar deteriorant-se després de repetides rondes de rebuigs del Parlament a diverses de les seves propostes de nomenaments ministerials.

Índia (Assam)		Inici:	1983
Tipologia:	Autogovern, Identitat		Intern internacionalitzat
Actors principals:	Govern, ULFA, DHD, Black Widow, NDFB		
Intensitat:	2	Evolució trimestral:	=
Síntesi:	El grup armat d'oposició ULFA va sorgir el 1979 amb l'objectiu d'alliberar l'estat d'Assam de la colonització índia, i establir un Estat sobirà. Les transformacions demogràfiques a l'estat després de la partició del subcontinent indi, amb l'arribada de dos milions de persones procedents de Bangladesh, són l'origen de la reclamació de la població d'origen ètnic assamès d'un reconeixement dels seus drets culturals, civils i de creació d'un Estat independent. Durant les dècades dels vuitanta i noranta es van produir diverses escalades de violència, com també intents de negociació que van fracassar. L'any 2005 es va iniciar un procés de pau que va tenir com a conseqüència una reducció de la violència i que es va interrompre l'any 2006 provocant una nova escalada del conflicte. D'altra banda, durant els anys vuitanta van aparèixer grups armats d'origen bodo, com l'NDFB, que reivindicaven el reconeixement de la seva identitat enfront de la població majoritària assamesa.		

La violència entre les forces de seguretat i els diversos grups armats que operen a l'estat es va mantenir, amb mig centenar de morts, la majoria insurgents.¹⁹ En relació al conflicte amb l'ULFA, va destacar la negativa de la Xina a cooperar amb les autoritats índies per localitzar el líder del grup armat, Paresh Baruah, qui –segons el ministre d'afers Interns indi– roman a la província xinesa de Yunnan, fronterera amb el nord de Myanmar. Per la seva part, Myanmar va assegurar que participaria amb l'Índia en operacions coordinades per expulsar la insurgència del seu territori. A més, el cos de seguretat Assam Rifles va anunciar els seus plans per reclutar en els propers anys més de 30.000 membres addicionals, amb la finalitat d'establir llocs de control al llarg dels 1.600 quilòmetres de frontera amb Myanmar. Mentrestant, l'ULFA va rebutjar les ofertes governamentals de diàleg reiterant que no hi hauria procés de pau mentre dirigents del grup estiguin empresonats.²⁰ La Policia va atribuir a l'ULFA un intent d'atemptat amb una bomba el dia de la República, la qual cosa va anar seguida de la declaració d'estat d'alerta durant la mateixa jornada. Diversos grups armats, entre els quals hi ha l'ULFA, el NDFB, el KLO, el MPLF i el TPDF van fer una crida al boicot de la jornada. D'altra banda, a començaments de febrer 419 líders i membres del KLNLF van lliurar formalment les armes al primer ministre d'Assam, Tarun Gogoi, en el districte de Karbi Anglong, un dels més afectats per la violència a Assam. Prèviament, les autoritats assameses havien reiterat la seva crida a les diferents insurgències per a què abandonessin la violència i s'iniciessin negociacions de pau.

¹⁹ Xifra proporcionada pel *think tank* SATP. Les xifres de mortalitat dels diferents conflictes de l'Índia i Pakistan han estat obtingudes d'aquesta mateixa font, a <<http://www.satp.org/default.asp>>.

²⁰ Vegeu el capítol 3 (Processos de pau).

Índia (Jammu i Caixmir)		Inici:	1989
Tipologia:	Autogovern, IdentitatIntern internacionalitzat		
Actors principals:	Govern, JKLF, Lashkar-e-Tayyeba, Hizb-ul-Mujahideen		
Intensitat:	2	Evolució trimestral:	↓
Síntesi:	El conflicte armat a l'estat indi de Jammu i Caixmir té el seu origen en la disputa per la regió de Caixmir que des de la independència i partició de l'Índia i el Pakistan ha oposat ambdós estats. En tres ocasions (1947-1948; 1965; 1971) aquests països s'han enfrontat en un conflicte armat, reclamant ambdós la sobirania sobre aquesta regió, dividida entre l'Índia, el Pakistan i la Xina. El conflicte armat entre l'Índia i el Pakistan, el 1947, va provocar l'actual divisió i creació d'una frontera de facto entre ambdós països. Des de 1989, el conflicte armat s'ha traslladat a l'interior de l'estat de Jammu i Caixmir, on una multitud de grups insurgents, favorables a la independència total de l'estat o a l'adhesió incondicional al Pakistan, s'enfronten a les forces de seguretat índies. Des de l'inici del procés de pau entre l'Índia i el Pakistan el 2004, la violència ha experimentat una reducció considerable, encara que els grups armats es mantenen actius.		

Tot i que el nombre de persones mortes com a conseqüència del conflicte armat fou notablement inferior al d'anys anteriors, algunes veus van assenyalar que la violència a Jammu i Caixmir podria estar experimentant un nou repunt i que fins i tot podria escalar en els propers mesos. Segons el South Asia Terrorism Portal, **74 persones, la majoria insurgents, haurien mort des de gener fins a finals de març, confirmant el descens significatiu i sostingut en el nombre de víctimes mortals que es registra des de 2006.** En aquest sentit, cal destacar que a finals de desembre el Govern va ordenar la retirada d'uns 30.000 soldats de l'estat de Jammu i Caixmir per considerar que la situació de seguretat havia millorat en els darrers anys. Tanmateix, uns 120.000 militars romanen desplegats a la Línia de Control i continua plenament la vigència de l' Armed Forces Special Powers Act, criticat per nombroses organitzacions de drets humans que consideren que atorga plena impunitat a l'estratègia contrainsurgent del Govern. Després que es registrés un nombre important d'actes de violència en els mesos de gener i febrer, el líder de l'organització caixmir JKLF, Yasi Malik (que va renunciar a la violència a mitjan els anys noranta) va declarar que existeix la possibilitat que es reprengui la violència armada d'alta intensitat si el Govern indi no impulsa decididament un procés de pau a la regió. D'altra banda, cal destacar que durant el trimestre es van produir nombroses protestes en contra del Govern i de les Forces Armades, especialment a la ciutat de Srinagar. A començaments d'any, centenars de persones van protestar a la mateixa població per la mort d'un manifestant i, setmanes més tard, les protestes es van incrementar i esdeviniren més violentes després que un menor morís per l'impacte d'un projectil de la Policia. Després de diversos dies de protestes en les quals més de 130 persones van resultar ferides, el Govern va decretar el toc de queda a Srinagar. Diverses organitzacions independentistes, com l'All Parties Hurriyat Conference, van fer una crida a la població a manifestar-se davant la seu de Nacions Unides a la mateixa ciutat.

Índia (Manipur)		Inici:	1982
Tipologia:	Autogovern, Identitat		Intern
Actors principals:	Govern, PLA, UNLF, PREPAK, KNF, KNA, KYNL		
Intensitat:	2	Evolució trimestral:	↓
Síntesi:	El conflicte armat que enfronta el Govern amb els diferents grups armats que operen a l'estat i alguns d'aquests grups entre si té el seu origen en les demandes d'independència de diversos d'aquests grups, com també en les tensions existents entre els diferents grups ètnics que conviuen en l'estat. En les dècades dels seixanta i setanta van sorgir diversos grups armats, alguns d'inspiració comunista i altres d'adscripció ètnica, grups que romandrien actius al llarg de les dècades posteriors. D'altra banda, el context regional, en un estat fronterer amb Nagalàndia, Assam i Myanmar, també ha marcat el desenvolupament de la conflictivitat a Manipur, i han estat constants les tensions entre grups ètnics manipuris amb població naga. L'empobriment econòmic de l'estat i l'aïllament pel que fa a la resta del país han contribuït decisivament a consolidar un sentiment de greuge entre la població de Manipur.		

La violència insurgent i contrainsurgent va continuar afectant Manipur en nivells similars al període anterior. **Més de mig centenar de persones van morir, la majoria membres dels diversos grups armats** que operen a l'estat. Pel que fa al PREPAK, dos pretesos membres van ser detinguts en relació a un atac amb bomba a començaments de gener contra la residència del líder opositor i exprimer ministre de l'estat Radhabinod Koijam. El PREPAK també fou acusat per sectors de la societat civil d'extorsió, la qual cosa va generar algunes protestes pacífiques contra les seves pràctiques. D'altra banda, l'UNLF va afirmar que no renunciaria a les reivindicacions soberanistes i va descartar les propostes de diàleg del Govern a canvi d'abandonar la violència i les demandes de soberania. En canvi, es van mantenir actius els acords de suspensió d'operacions militars amb els grups KNO i UPF. En aquest sentit, el governador de Manipur, Gurbachan Jagat, va reiterar que el Govern estava disposat a mantenir conversacions amb qualsevol grup dins el marc institucional de l'Índia. Mentrestant, diversos **grups de dones van expressar preocupació per la creixent violència de gènere** i contra els menors de l'estat, incloent-hi assassinats, violacions i segrestos. D'altra banda, el primer ministre de l'estat, Okram Ibobi Singh, va al·legar que l'existència de camps insurgents a Myanmar i la relativa manca de controls als moviments transfronterers constituïen una amenaça per la seguretat interna de Manipur. Així mateix, el director general de la Policia de l'estat, Yummam Joykumar, va afirmar que si la frontera entre ambdós països es controlés adequadament, les activitats dels grups insurgents es reduirien en un 80%.

Índia (CPI-M)		Inici:	1967
Tipologia:	Sistema	Intern	
Actors principals:	Govern, CPI-M (naxalites)		
Intensitat:	2	Evolució trimestral:	↓
Síntesi:	El conflicte armat que enfronta el Govern indi amb el grup armat maoista CPI-M (conegut com a naxalita, en honor a la ciutat en la qual es va iniciar aquest moviment) afecta nombrosos estats de l'Índia. El CPI-M sorgeix a Bengala Occidental a final dels anys seixanta amb reclamacions relatives a l'eradicació del sistema de propietat de la terra, com també fortes crítiques al sistema de democràcia parlamentària, considerada com un llegat colonial. Des de llavors, l'activitat armada ha estat constant, i ha anat acompanyada de l'establiment de sistemes paral·lels de govern en aquelles zones sota el seu control, fonamentalment rurals. Les operacions militars contra aquest grup, considerat com a terrorista pel Govern indi, han estat constants. L'any 2004 es va iniciar un procés de negociació que va resultar fallit.		

La violència naxalita es mantingué elevada durant gener i febrer, i el març es va reduir de manera significativa, paral·lelament a l'apertura d'una oportunitat de diàleg entre el Govern i el CPI-M. Almenys 180 persones –la majoria civils– van morir durant el trimestre. El gener el Govern va llançar una ofensiva contra alts càrrecs del grup armat en cinc estats de l'est i el sud del país, amb el desplegament de milers de policies i tropes paramilitars, i el març va intensificar la seva operació, coneguda com a *Green Hunt*. A més, el Govern planejava pel mes d'abril un desplegament addicional de 15.000 forces de seguretat, que s'unirien a les 60.000 ja actives. Per part del CPI-M, van destacar per la seva gravetat operacions com un atac d'un centenar i mig d'insurgents contra la localitat de Phulwaria Korasi, a l'estat de Bihar, que va causar la mort de 12 civils, incloent-hi un menor, pretesament en reacció a l'assassinat de vuit insurgents per part de membres de la comunitat kora a la zona. En un altre atac, el CPI-M va matar 25 membres d'un cos paramilitar a l'estat de Bengala Occidental. El líder maoista Venkateswar Reddy, acusat de planejar aquest atac, fou detingut a començaments de març a Calcuta. D'altra banda, el líder del CPI-M Koteswara Raso va anunciar a començaments de febrer d'estar obert al diàleg amb el Govern si s'alliberava quatre líders del grup.²¹ A finals d'aquest mes, el grup va llançar una oferta d'alto el foc condicional si el Govern donava fi a l'ofensiva durant 72 dies i se centrava en qüestions de desenvolupament de les zones tribals durant aquest període. El Govern va rebutjar inicialment les precondicions i va instar al CPI-M a desmarcar-se clarament de la violència i a concretar la seva proposta. En la seva reacció, el grup, que va facilitar un canal de contacte, va exigir al Govern una resposta sota amenaça d'abandonar els esforços de pau i llançar una ofensiva a gran escala.

²¹ Vegeu el capítol 3 (Processos de pau).

Pakistan (Balutxistan)		Inici del conflicte:	2005
Tipologia:	Autogovern, Recursos		Intern
Actors principals:	Govern, BLA, BRA i BLF		
Intensitat:	2	Evolució trimestral:	=
Síntesi:	Des de la creació de l'Estat del Pakistan el 1947, Balutxistan, la província més rica en recursos naturals, però amb algunes de les taxes de pobresa més elevades del país, ha viscut quatre períodes de violència armada (1948, 1958, 1963-69 i 1973-77) en què la insurgència ha explicat el seu objectiu d'obtenir una major autonomia i, fins i tot, la independència. L'any 2005 la insurgència armada va reaparèixer en escena, atacant fonamentalment infraestructures vinculades a l'extracció de gas. El grup armat d'oposició BLA es va convertir en la principal força opositora a la presència del Govern central, a qui acusen d'aprofitar la riquesa de la província sense que aquesta reverteixi en la població local. Com a conseqüència del ressorgiment de l'oposició armada, una operació militar es va iniciar el 2005 a la província, provocant desplaçaments de la població civil i enfrontaments armats.		

En un context en el qual els episodis de violència persisteixen, el president pakistanès, Asif Ali Zardari, va explicitar la **disposició del Govern a mantenir conversacions amb els dirigents balutxins a l'exili per crear un clima de confiança**. El mandatari va reconèixer que les demandes de la insurgència balutxi eren acceptables i va assumir el compromís de dur a terme més projectes de desenvolupament a la regió, marcada per altes taxes de pobresa malgrat els seus abundants recursos naturals. Paral·lelament, el Govern provincial de Balutxistan i l'organització de drets humans Voice for Baloch Missing Persons (VMBP) van publicar per separat un llistat de persones desaparegudes a la província, que haurien estat detingudes pels serveis d'intel·ligència pakistaneses per presumptes vincles amb la insurgència balutxi i altres grups rebels del país, i entre les quals s'hi inclourien 168 menors i 148 dones. La identificació de desapareguts s'inclou al paquet de mesures anunciades per Islamabad en un intent d'aconseguir la reconciliació a la província de Balutxistan. Durant el trimestre continuaren registrant-se atemptats i enfrontaments entre independentistes balutxis i forces de seguretat, que van causar la mort a almenys 40 persones. Segons informacions de premsa, alguns incidents van ser reivindicats pel BLF i el BLA. El Govern provincial va ordenar la investigació de la mort de dos universitaris presumptament en mans dels **Frontier Corps**, cos de seguretat federal al qual acusa d'establir un govern paral·lel a la regió i de dificultar els esforços de reconciliació. Les autoritats locals també van decidir de requisar armes a la Policia i a altres cossos de seguretat que van protagonitzar violentes protestes per reclamar augments salarials.

Pakistan (nord-oest)		<i>Inici del conflicte:</i>	2001
<i>Tipologia:</i>	Sistema	Intern internacionalitzat	
<i>Actors principals:</i>	Govern, milícies talibanes, milícies tribals		
<i>Intensitat:</i>	3	<i>Evolució trimestral:</i>	↑
<i>Síntesi:</i>	El conflicte armat a la zona nord-oest del país va sorgir vinculat al conflicte armat a l'Afganistan després dels bombardeigs nord-americans el 2001. La zona comprèn les Àrees Tribals sota Administració Federal (FATA) –que havien romàs inaccessibles al Govern pakistanès fins a l'any 2002, quan es van iniciar les primeres operacions militars a la zona– i la Província Fronterera del Nord-Oest (NWFP). Després de la caiguda del règim talibà a l'Afganistan, a final del 2001, integrants de les milícies talibanes, amb presumptes connexions amb al-Qaida, es van refugiar en aquesta zona, donant lloc a operacions militars a gran escala de les Forces Armades pakistaneses (es van desplegar prop de 50.000 soldats) en suport dels Estats Units. La població local, majoritàriament d'ètnia paixtu, ha estat acusada de donar suport als combatents procedents de l'Afganistan. Des de les primeres operacions el 2002, la violència ha anat augmentant.		

Va augmentar la violència al nord-oest, amb diversos centenars de morts entre gener i març. Desatacà l'increment d'atacs d'avions nord-americans no pilotats, especialment a Waziristan Nord. Segons un informe de la New American Foundation, una de cada tres persones morta en aquest tipus d'atac era civil. El primer ministre pakistanès, Yousaf Raza Gilani, va demanar al gener la fi d'aquests bombardejors. Durant tot el trimestre es van succeir els atacs insurgents i les operacions de les forces de seguretat en la NWFP –especialment a Kohat, Peshawar, Surat, Malakand i en menor mesura a Swat– i als FATA –d'especial gravetat a Waziristan Sud i Nord, Orakzai, Khyber, Kurram i Mohamad. Les milícies talibans van seguir duent a terme atemptats suïcides, amb un gran impacte entre la població civil. Especialment greu va ser un atemptat suïcida amb camió bomba a la localitat de Shah Hasan Khel (Bannu, NWFP), que va matar 99 persones i en va ferir 87, i que va ser interpretat com una resposta dels insurgents a la milícia antitalibà creada en aquesta localitat. Al seu torn, l'Exèrcit va llançar una operació especial a Waziristan Sud, que es va saldar amb desenes de morts i més de 4.000 detinguts. L'Exèrcit va anunciar que aquesta operació conclouria a la darrereria de març, en haver aconseguit els seus objectius. A més a més, les forces de seguretat van afirmar haver aconseguit el control de la base principal del grup armat talibà TTP a Bajaur (FATA) al febrer. La violència associada a aquesta operació, amb desenes de morts, va provocar el desplaçament de centenars de persones. Així mateix, els Govers pakistanès i nord-americà van al·legar que el líder talibà Hakimullah Mehsud va morir després d'un atac per un avió no pilotat d'EUA al gener, afirmacions negades inicialment pels talibans. En un altre atac similar a Miram Shah (Waziristán Nord) va morir el comandant d'al-Qaeda Hussein al-Yemeni, segons els EUA. En paral·lel, l'Exèrcit pakistanès va afirmar que no hi hauria més campanyes militars de gran escala durant 2010, malgrat les pressions d'EUA sobre aquest tema. D'altra banda, diversos col·legis, especialment de nenes, però també de nens, van ser atacats per milícies talibans durant el trimestre. A més, durant el trimestre es van produir alguns enfrontaments entre faccions talibans rivals, amb desenes de morts.

b) Sud-est asiàtic i Oceania

Filipines (NPA)		Inici del conflicte:	1969
Tipologia:	Sistema	Intern	
Actors principals:	Govern, NPA		
Intensitat:	1	Evolució trimestral:	=
Síntesi:	L'NPA, braç armat del Partit Comunista de les Filipines, va iniciar la lluita armada el 1969 i va assolir el seu zenit els anys vuitanta sota la dictadura de Ferdinand Marcos. Malgrat que les purgues internes, la democratització del país i els oferiments d'amnistia van debilitar el suport i la legitimitat de l'NPA a començament dels anys noranta, actualment s'estima que és operatiu en la major part de les províncies del país. Després dels atemptats de l'11 de setembre de 2001, la seva inclusió a les llistes d'organitzacions terroristes dels Estats Units i la UE va erosionar enormement la confiança entre les parts i, en bona mesura, va provocar la interrupció de les converses de pau amb el Govern de Gloria Macapagal Arroyo. L'NPA, el principal objectiu del qual és l'accés al poder i la transformació del sistema polític i el model socioeconòmic, té com a referents polítics el Partit Comunista de les Filipines i el National Democratic Front (NDF), que agrupa diverses organitzacions d'inspiració comunista.		

Malgrat que el Govern va declarar en diverses ocasions que la capacitat militar del NPA està molt afeblida i que va extremar les mesures de seguretat per la celebració d'eleccions al maig i per la commemoració de l'aniversari de la fundació del NPA al març, es van produir enfrontaments constants a diverses regions del país al llarg de tot el trimestre. Aquests enfrontaments van provocar la mort de més de 30 persones i el desplaçament de nombroses famílies. En el mes de març, 11 soldats van morir a l'illa de Mindoro, en un dels atacs més letals del NPA dels darrers mesos. El Govern va enviar helicòpters i tropes addicionals a la regió per capturar els responsables de l'atac. Pocs dies abans, cinc membres del NPA i un soldat havien mort durant uns enfrontaments entre les parts a Cadiz City (província de Negres Occidental). Al febrer, cinc militars van morir i altres 17 van resultar ferits en una dels principals ofensives del grup armat durant el trimestre. Malgrat tot això, el Govern va declarar que és factible derrotar militarment al NPA el 2010, i per a això va anunciar el desplegament de tropes addicionals a diverses regions del país. Encara que el NPA sosté que durant l'any 2009 es va incrementar el nombre de baixes entre l'Exèrcit, el Govern va declarar que el nombre de fronts actius del NPA s'ha reduït a 51 (fa cinc anys en tenia 101), que només té presència en uns 1.000 municipis (un 2,5% del total) i que 289 membres del NPA es van rendir durant l'any 2009, especialment a Mindanao. A més, Manila sosté que el líder i fundador del grup, Jose Maria Sison, estaria perdent poder i influència en el NPA en favor de Benito Tiamzon i la seva esposa, Wilma Àustria-Tiamzon. Segons les Forces Armades, l'erosió del lideratge de Sison s'explicaria principalment per les purgues internes presumptament ordenades per Sison fa alguns anys, el fet que porti dècades a l'exili o la percepció que bona part dels recursos que obté el grup es destinin al manteniment de la cúpula política a l'estranger. Finalment, cal destacar que el Govern va acusar de nou l'NPA d'utilitzar artefactes explosius prohibits pel Dret Internacional Humanitari. A més, Manila va denunciar un increment de les activitats d'extorsió del NPA amb motiu de les eleccions previstes per al mes de maig. Segons el Govern, diversos partits haurien denunciat d'haver hagut de pagar per obtenir permisos per fer campanya electoral.

Filipines (Mindanao-MILF)		Inici del conflicte:	1978
Tipologia:	Autogovern, Identitat	Intern	
Actors principals:	Govern, MILF		
Intensitat:	1	Evolució trimestral:	↓
Síntesi:	El conflicte armat a Mindanao es remunta a final dels anys seixanta, data en què Nur Misuari va fundar l'MNLF per exigir a Manila l'autodeterminació del poble moro, un conjunt de grups etnolingüístics islamitzats i organitzats políticament en soldanats independents des del segle XV. El MILF, per raons estratègiques, ideològiques i de lideratge, es va escindir de l'MNLF a final dels anys setanta i va continuar la lluita armada, mentre que l'MNLF va firmar un acord de pau el 1996 en el qual es preveia certa autonomia per a les àrees de Mindanao de majoria musulmana (Regió Autònoma del Mindanao Musulmà). Malgrat que des de l'any 2003 ambdues parts van firmar un acord d'alto el foc (supervisat per una missió internacional) i que en els últims anys s'han celebrat diverses rondes de negociació amb el Govern, facilitades per Malàisia i centrades en els territoris ancestrals del poble moro, el MILF continua actiu en diverses regions de Mindanao i s'estima que té uns 11.000 membres.		

En un marc d'aproximació de posicions entre el MILF i el Govern per la represa de les converses de pau a Malàisia,²² **no es van produir enfrontaments d'alta intensitat, encara que sí que hi van haver alguns incidents de violència esporàdics.** En el mes de gener, per exemple, el Govern va declarar que cinc membres del MILF van morir durant un atac a la ciutat de Saudi Ampatuan (província de Maguindanao) i que tres persones més van morir durant una ofensiva del MILF a la localitat de Carmen (província de Cotabato Nord). De la mateixa manera, les Forces Armades també van responsabilitzar el MILF d'un atac a la localitat de Sumisip en el qual dues persones van morir i d'altres van resultar ferides. El MILF, no obstant això, va negar qualsevol implicació en els incidents i alhora va presentar diverses queixes davant el comitè que supervisa l'acord d'alto el foc entre les parts per considerar que l'Exèrcit l'havia violat en diverses ocasions. A més dels enfrontaments entre el MILF i els Forces Armades, durant el trimestre també es van registrar incidents violents entre dos clans vinculats respectivament al MILF i al MNLF. Així, al mes de febrer, desenes d'efectius policials es van desplegar a Cotabato Nord per prevenir l'escalada de violència entre els dos esmentats clans per una disputa de terres, i que hauria provocat el desplaçament de nombroses famílies a la regió. D'altra banda, **les Forces Armades van denunciar que entre 400 i 500 membres de la Civil Volunteer Organization (CVO) –les milícies al servei del clan dels Ampatuan implicades a la massacre de 57 persones el passat mes de novembre– haurien buscat aliment i refugi en els campaments del MILF a la província de Maguindanao.** Segons fonts d'intel·ligència, el MILF obtindria armament per auxiliar la CVO, centenars dels membres dels quals estarien fugint de les Forces Armades a Mindanao. El MILF va negar aquestes acusacions, encara que va reconèixer que alguns dels seus combatents tenen vincles familiars amb membres de la CVO. No obstant això, va declarar que sancionarà qualsevol tipus de col·laboració amb aquesta organització. El Govern havia advertit al MILF que la cooperació amb les milícies d'Ampatuan podria afectar seriosament la marxa del procés de pau. Finalment, cap destacar que durant el trimestre es van desplegar de nou sobre el terreny els efectius de l'International Monitoring Team, integrat per membres de Malàisia, Brunei Darussalam, Líbia i Japó i que el seu principal objectiu és supervisar l'acord d'alto el foc entre el Govern i el MILF.

²² Vegeu el capítol 3 (Processos de pau).

Filipines (Mindanao-Abu Sayyaf)		Inici del conflicte:	1991
Tipologia:	Autogovern, Identitat, Sistema	Intern internacionalitzat	
Actors principals:	Govern, Abu Sayyaf		
Intensitat:	1	Evolució trimestral:	=
Síntesi:	El Grup Abu Sayyaf lluita des de principi dels anys noranta per establir un estat islàmic independent a l'arxipèlag de Sulu i les regions occidentals de Mindanao (sud). Si bé inicialment va reclutar membres desafectes d'altres grups armats com el MILF o l'MNLF, posteriorment es va anar allunyant ideològicament d'ambdues organitzacions i incorrent de forma cada vegada més sistemàtica en la pràctica del segrest, l'extorsió, les decapitacions i els atemptats amb bomba, que li van valer la seva inclusió en les llistes d'organitzacions terroristes dels Estats Units i la UE. El Govern considera que la seva estratègia contrainsurgent dels últims anys ha debilitat enormement el lideratge i la capacitat militar del grup, però alhora adverteix que Abu Sayyaf continua suposant una amenaça per a l'Estat pels abundants recursos que obté dels segrestos i per la seva presumpta aliança amb organitzacions considerades terroristes com al-Qaida o Jemaah Islamiyah.		

Més de 30 persones van morir en els enfrontaments entre les Forces Armades i Abu Sayyaf, especialment a les illes de Jolo i Basilan. Els enfrontaments més intensos es van produir en el mes de març, poc després que les Forces Armades prenguessin un dels principals campaments d'Abu Sayyaf. Així, set membres del grup van morir a l'illa de Laminusa després d'uns xocs amb l'Exèrcit, encara que diverses fonts locals van afirmar que les persones mortes eren civils i no combatents. D'igual manera, 10 civils i un membre d'Abu Sayyaf haurien mort durant un atac del grup armat a la localitat de Maluso (Basilan). El Govern va declarar que la seva ofensiva a l'arxipèlag de Sulu en els últims anys ha afeblit enormement el grup, però a la vegada va reconèixer que Abu Sayyaf encara suposa una amenaça molt seriosa per a l'Estat. Segons Manila, durant el tercer trimestre de 2009, els efectius d'Abu Sayyaf van passar de 409 a 391, 330 dels quals estarien a Jolo i d'altres 30 a Basilan. Les Forces Armades van declarar que un dels objectius militars prioritaris d'aquest any és la captura dels principals líders del grup, entre els quals es troben Abu Jumdali, àlies Dr. Abu, Albader Parad, Isnilon Hapilon i Radulan Hapiron. En aquest sentit, l'Exèrcit va anunciar la mort d'Albader Parad durant uns enfrontaments al febrer a l'illa de Jolo –en la qual també haurien mort cinc membres més d'Abu Sayyaf– i va assenyalar que la mort de Parad pot afeblir molt Abu Sayyaf. El Govern va denunciar en diverses ocasions que Abu Sayyaf duu a terme operacions conjuntes amb el MILF (com l'atac a Maluso en el mes de març) o amb el MNLF (com els enfrontaments que es van produir a Indanan, a la província de Sulu, durant el mes de gener).

Myanmar		Inici del conflicte:	1948
Tipologia:	Autogovern, Identitat		Intern
Actors principals:	Govern, grups armats (KNU/KNLA, SSA-S, KNPP, UWSA, CNF, ALP, DKBA, KNPLAC, SSNPLO)		
Intensitat:	1	Evolució trimestral:	=
Síntesi:	Des de 1948 desenes de grups armats insurgents d'origen ètnic s'han enfrontat al Govern de Myanmar per reclamar un reconeixement a les seves particularitats ètniques i culturals i per demanar reformes en l'estructuració territorial de l'Estat o la independència. Des de l'inici de la dictadura militar el 1962, les Forces Armades han combatut contra grups armats als estats ètnics, i les demandes d'autodeterminació de les minories s'han combinat amb les peticions de democratització compartides amb l'oposició política. El 1988 el Govern va iniciar un procés d'acords d'alto el foc amb part dels grups insurgents, permetent-los prosseguir amb la seva activitat econòmica (tràfic de drogues i pedres precioses, bàsicament). No obstant això, les operacions militars han estat constants en aquestes dècades, i han estat especialment dirigides contra la població civil, amb l'objectiu d'acabar amb les bases dels grups armats, provocant el desplaçament de centenars de milers de persones.		

No es van produir ofensives d'alta intensitat per part de cap dels principals actors armats del país, encara que sí que es van registrar incidents armats esporàdics i es va incrementar de nou la tensió entre la Junta Militar i aquells grups armats que van signar acords d'alto el foc amb el Govern, però que es neguen a transformar-se en un cos de guàrdia fronterera. Al març, el SSA-S va declarar que 20 militars van morir i vuit van resultar ferits durant diversos enfrontaments a l'estat Shan. Setmanes abans, tant a l'estat Shan com al Karen havien esclatat sis artefactes explosius, per la qual cosa diverses persones haurien resultat ferides. Malgrat que el Govern va acusar la insurrecció, aquesta va negar qualsevol implicació en els atemptats. Al mes de gener, l'organització Free Burma Rangers va denunciar que més de 2.000 persones karen s'haurien vist obligades a abandonar les seves llars després que una persona morís, tres resultessin ferides i nombroses cases fossin incendiades durant una ofensiva de l'Exèrcit a la regió. En aquest sentit, el grup DKBA –escindit de KNLA i actualment aliat de la Junta Militar– va sol·licitar a les autoritats tailandeses que forcessin la tornada de 3.000 persones karen que havien fugit al país veí pels enfrontaments entre els grups armats DKBA i KNLA. Diverses organitzacions van expressar la seva preocupació pel fet que les àrees de tornada estan fortament minades i perquè les persones refugiades podrien enfrontar-se al risc de reclutament i treballs forçats. A l'estat Rakhine, en el qual la freqüència d'enfrontaments és molt més baixa que a les regions orientals del país, el grup armat ALP va declarar que un soldat va morir durant una emboscada a una unitat militar. D'altra banda, es va incrementar la tensió entre la junta militar i diversos grups armats que rebutgen la seva incorporació al cos de guàrdia fronterera. El NMSP (mon) va denunciar que, per primera vegada en els últims anys, les Forces Armades s'haurien endinsat al territori que controlen, acte prohibit segons l'acord de cessament d'hostilitats que van signar fa anys. Les negociacions amb el KIO (katxin) estan estancades, perquè aquest grup no accepta les condicions del Govern, per la qual cosa aquest hauria imposat restriccions comercials a les àrees d'influència del KIO. L'UWSA hauria acceptat la seva reconversió en guàrdia fronterera, però no sota les ordres directes de les Forces Armades, mentre que el SSA-N i el DKBA encara no han pres la decisió per diferències de criteri internes.

Tailàndia (sud)		Inici del conflicte:	2004
Tipologia:	Autogovern, Identitat	Intern	
Actors principals:	Govern, grups armats d'oposició secessionistes		
Intensitat:	2	Evolució trimestral:	=
Síntesi:	El conflicte al sud de Tailàndia es remunta a començament del segle XX, quan el llavors Regne de Siam i la potència colonial britànica a la península de Malàisia van decidir partir el Soldanat de Patani. Com a conseqüència, alguns territoris van quedar sota sobirania de l'actual Malàisia i altres (les províncies meridionals de Songkhla, Yala, Patani i Narathiwat) sota sobirania tailandesa. Durant tot el segle XX hi ha hagut grups que han lluitat per resistir les polítiques d'homogeneïtzació política, cultural i religiosa impulsades per Bangkok o bé per exigir la independència de les esmentades províncies, de majoria malai-musulmana. El conflicte va assolir el seu moment àlgid en els anys seixanta i setanta i va remetre en les següents dècades gràcies a la democratització del país. Tanmateix, l'arribada al poder de Thaksin Shinawatra el 2001 va implicar un dràstic gir en la política contrainsurgent i va precedir l'esclat del conflicte armat que viu la regió des del 2004. La població civil, tant budista com musulmana, és la principal víctima de la violència, normalment no reivindicada per cap grup.		

Durant el trimestre es van mantenir els nivells de violència dels mesos anteriors, malgrat que el Govern va declarar que té la capacitat per posar fi al conflicte armat abans que finalitzi l'any 2010. L'Executiu d'Abhisit Vejjajiva va assenyalar que la seva estratègia d'impulsar el desenvolupament de la regió i de tenir una aproximació política i no estrictament militarista al conflicte armat estava donant resultats. No obstant això, a mitjan gener es va allargar tres mesos més l'Estat d'emergència al sud del país, provocant les crítiques de nombroses organitzacions de drets humans que consideren que aquesta mesura encoratja la impunitat entre les Forces Armades. Pocs dies abans que s'aprovés aquesta mesura, 14 persones havien mort i 17 havien resultat ferides en un sol dia en diferents actes de violència. Durant el trimestre, desenes de persones, moltes d'elles civils, van morir en nombrosos actes de violència no reivindicats. Durant aquest període, va augmentar el nombre d'atemptats amb artefactes explosius. Segons la Policia, només a la segona quinzena de febrer es van registrar 30 esclats de bombes. A final de gener, la Policia va fer públic un informe sobre el conflicte armat al sud del país en el qual calculava que la base de suport del moviment insurgent és d'unes 100.000 persones, de les quals unes 2.000 serien combatents, 300 serien líders espirituals i unes 200, líders militars. Segons l'informe, dels gairebé 63.700 crims que es van registrar al sud del país el 2009, solament un 11% (uns 7.000 crims) estaven vinculats a la insurrecció i únicament 216 dels responsables identificats en aquests 7.000 casos havien anat a judici. L'informe policial també destacava que molts delinqüents comuns intenten imitar el *modus operandi* dels grups armats secessionistes i que alguns d'aquests últims estan vinculats a xarxes de narcotràfic. La província més afectada per la violència és Narathiwat, seguida de Pattani, Yala i Songkhla. Algunes fonts assenyalen que si bé el 2004 el nombre de persones budistes que vivien al sud del país era de 320.000, actualment només és d'entre 80.000 i 100.000.

Europa

Rússia (Txetxènia)	<i>Inici del conflicte:</i>	1999
<i>Tipologia:</i>	Autogovern, Identitat, Sistema	Intern
<i>Actors principals:</i>	Govern federal rus, Govern de la república de Txetxènia, grups armats d'oposició	
<i>Intensitat:</i>	1	<i>Evolució trimestral:</i> ↑
<i>Síntesi:</i>	Després de la primera guerra de Txetxènia (1994-1996), que va enfrontar la Federació Russa amb la república txetxena principalment per la independència d'aquesta última (autoproclamada el 1991 en el context de descomposició de l'URSS) i que va acabar en un tractat de pau que no va resoldre l'estatus de Txetxènia, el conflicte es va reobrir el 1999, en l'anomenada segona guerra txetxena, amb el detonant d'unes incursions al Daguestan de rebels txetxens i atemptats en ciutats russes. En un context preelectoral i amb un discurs antiterrorista, l'Exèrcit rus va entrar de nou a Txetxènia per combatre el règim independentista moderat sorgit després de la primera guerra i devastat, al seu torn, per disputes internes i una criminalitat creixent. Rússia va donar per acabada la guerra el 2001, sense acord ni victòria definitiva, i va propiciar un estatut d'autonomia i una administració txetxena prorusa. Tanmateix, els enfrontaments persisteixen paral·lelament a una creixent islamització de les files rebels txetxenes i una regionalització de la lluita armada.	

Durant el trimestre va continuar augmentant la violència de baixa intensitat a la república txetxena, mentre es van materialitzar les amenaces de la insurrecció d'estendre la violència a altres zones de Rússia. Així, **un doble atemptat suïcida al metro de Moscou a la darrera de març va causar la mort de 39 persones i en va ferir 80, atac que va ser reivindicat dies després pel líder insurgent txetxè i màxim líder de la insurrecció del nord del Caucas Dokka Umarov.** Aquest va definir els atemptats com un acte de revenja per la mort al febrer de diversos civils txetxens en una operació contrainsurgent a Ingushetia al costat de la frontera txetxena, en la qual també van morir més d'una dotzena de combatents.²³ A més, Umarov va amenaçar amb noves accions en territori rus. El Govern rus va advertir que s'enduririen les mesures contra la insurrecció. Les explosions de Moscou van evidenciar l'augment en l'ús dels atemptats suïcides per part de la insurrecció, així com el creixent impacte en vides civils. D'altra banda, segons l'ONG russa de drets humans Memorial, que va reprendre el desembre passat les seves activitats a Txetxènia – després de suspendre-les al juliol de 2009 per l'assassinat de la seva treballadora Natàlia Estemirova –, 291 persones van morir en els 300 dies posteriors a aquest decret, signat a l'abril de 2009. La xifra duplica el nombre de morts dels 300 dies anteriors a aquesta mesura.

El president txetxè, **Ramzan Kadyrov**, havia anunciat al gener l'inici d'una operació especial per **eliminar Umarov**. Segons Kadyrov, la prioritat de les autoritats el 2010 és detenir o matar Umarov. En el marc d'una operació especial amb aquesta finalitat, el president txetxè va anunciar que havia mort Abu Khaled, una figura destacada a les files rebels i un dels encarregats de la seguretat d'Umarov. Per la seva banda, Umarov, prèviament als atemptats a Moscou havia advertit que **les insurreccions nordcaucàsiques, inclosa la txetxena, estendrien la seva campanya armada a les regions de Krasnodar Krai, Astrakhan i el Volga.** Umarov va afirmar que hi havia molts voluntaris disposats a unir-se a la lluita armada. D'altra banda, Kadyrov es va mostrar disposat a col·laborar amb el nou enviat de Rússia pel Caucas, Aleksandr Khloponin, càrrec al capdavant del nou districte federal del nord del Caucas, creat al gener pel president rus, Dmitry Medvedev, en dividir el districte federal del sud. Així mateix, Kadyrov va anunciar el rebuig del trasllat de Policia des d'altres zones de Rússia a Txetxènia, en línia amb el procés de *txetxenització* (estratègia oficial de transferència a les autoritats locals de la gestió del conflicte i

²³ Vegeu l'apartat de Rússia (Ingushetia).

de la situació general de la república) i va requerir a canvi fons per ampliar el Ministeri d'Interior txetxè amb personal local.

Rússia (Ingúixia)		Inici del conflicte:	2008
Tipologia:	Sistema Intern		
Actors principals:	Govern federal rus, Govern de la república d'Ingúixia, grups armats d'oposició (Jamaat Ingush)		
Intensitat:	1	Evolució trimestral:	↑
Síntesi:	La violència de baixa intensitat que experimenta Ingúixia des de començament del segle XXI enfronta les forces de seguretat locals i federals i una xarxa de cèl·lules armades de caire islamista, coneguda com a Jamaat Ingush i integrada al Front del Caucas (moviment que agrupa les diferents insurgències del nord del Caucas). Amb orígens que es remunten a la participació de combatents ingúixos en la primera guerra txetxena (1994-1996), a partir del 2002 la insurgència ingúixa es va reestructurar sobre línies territorials, impulsant una campanya de violència local que, sense la pulsio nacionalista de Txetxènia, perseguia la creació d'un estat islàmic al Caucas. L'inici de la violència a Ingúixia es va produir en paral·lel a la presidència de la república de Murat Zyazikov, durant el mandat del qual (2002-2008) es van produir nombrosos problemes de violacions de drets humans, corrupció, pobresa i un clima de desgovern i tensió social i política. La insurgència ingúixa ataca periòdicament el personal militar i civil de l'aparell de l'Estat rus i local. L'any 2008 hi va haver un increment de la violència i la tensió.		

Van continuar augmentant les pautes de violència selectiva per part dels grups armats i les operacions especials per part de les forces de seguretat, amb desenes de morts i ferits. Va destacar pel seu impacte una **operació contrainsurgent prop de la frontera de Txetxènia al febrer, en la qual van morir 20 rebels**, segons el balanç oficial, mentre que l'ONG russa de drets humans Memorial va al·legar que almenys quatre de les víctimes eren civils txetxens. Els posteriors atemptats suïcides a Moscou al març, amb 39 morts i 80 ferits, reivindicats pel màxim líder del nord del Caucas, el txetxè Dokka Umarov, van ser qualificats de venjança per les morts de civils a la frontera de Ingushetia i Txetxènia.²⁴ D'altra banda, dues persones van morir i una trentena va resultar ferida per unes explosions al febrer durant un registre policial en un edifici en Nazran, una dels principals ciutats de la república. Aquest mateix mes un policia va morir i diverses persones van ser ferides en un atac amb granades contra el Ministeri d'Interior, que comparteix edifici amb la seu de la Policia local de Nazran. A començaments de març va morir un dels principals ideòlegs dels grups armats del nord del Caucas, Alexander Tikhomirov, àlies Said Buryatsky, en una operació especial de forces russes i locals en el districte de Nazran, operatiu que es va perllongar durant dies i en el qual també van morir altres quatre suposats insurgents i dos civils. Ingushetia, com la resta de repúbliques del nord del Caucas excepte Adygeya, va passar a integrar el recentment creat districte federal del nord del Caucas, al qual també es va afegir Stavropol Krai, després de la divisió de l'anomenat districte federal del sud. El canvi es va produir per decisió del president rus, Dmitry Medvedev. Aquest va al·legar una nova aproximació als problemes del Caucas, assenyalant que aquests es deriven en primer lloc de la falta d'oportunitats econòmiques, de la desocupació i dels elevats nivells de corrupció.

²⁴ Vegeu l'apartat de Rússia (Txetxènia).

Turquia (sud-est)		Inici del conflicte:	1984
Tipologia:	Autogovern, Identitat	Intern internacionalitzat	
Actors principals:	Govern, PKK, TAK		
Intensitat:	2	Evolució trimestral:	↓
Síntesi:	El PKK, creat el 1978 com un partit polític de tipus marxista-leninista i dirigit per Abdullah Öcalan, va anunciar el 1984 una ofensiva armada contra el Govern, embarcant-se en una campanya d'insurgència militar per reclamar la independència del Kurdistan, fortament contestada pel Govern en defensa de la integritat territorial. La guerra que es va desencadenar entre el PKK i el Govern va afectar de manera especial la població civil kurda del sud-est de Turquia, atrapada en un foc creuat i víctima de les persecucions i campanyes d'evacuacions forçades exercides pel Govern. El conflicte va donar un gir el 1999, amb la detenció d'Öcalan i el posterior anunci del PKK de l'abandonament de la lluita armada i la transformació dels seus objectius, deixant enrere la demanda d'independència per centrar-se en la reivindicació del reconeixement a la identitat kurda dins de Turquia. Entre el discurs de lluita antiterrorista de Turquia i d'autodefensa per part del PKK, el conflicte es va mantenir viu en forma de tensió durant els anys posteriors i va augmentar el 2007.		

La violència entre l'Exèrcit i el PKK va continuar la tendència a la baixa, en el marc del nou context obert el 2009 d'oportunitats per a la pau. Encara així es van registrar diversos xocs durant tot el trimestre i bombardejos freqüents de l'Exèrcit contra el grup, amb diversos morts i ferits. El líder del PKK, Abdullah Öcalan, va advertir que l'Exèrcit podria intensificar a curt termini les seves operacions militars i atacar el grup en tots els fronts. Öcalan va reiterar les seves crides al diàleg²⁵ i va afirmar que si l'Estat insistia a eliminar el PKK, aquest podria protegir-se i perllongar la guerra. També el líder del PKK Murat Karayilan va advertir que podien finalitzar l'alto el foc i reprendre la guerra. El Govern, per la seva banda, es va comprometre a relançar la iniciativa de democratització per solucionar la qüestió kurda. A començaments de gener, el PKK va xifrar en 129 els soldats morts durant 2009 i en 58 els ferits, i va admetre 94 baixes pròpies. Així mateix, va reiterar la seva posició no ofensiva, formalment en situació d'alto el foc des d'abril de 2009. També els sectors polítics i socials kurds van apel·lar al diàleg en el context de reducció de la violència armada.

D'altra banda, van continuar les detencions massives contra sectors polítics i civils kurds acusats de col·laboració amb la lluita armada, generant recels i falta de confiança entre el Govern i la població kurda. Segons el partit prokurd BDP, durant 2009 es va detenir 800 polítics kurds, incloent-hi alcaldes. En els tres primers mesos del 2010 es va detenir almenys altres 140 persones a diverses zones de Turquia. També va haver-hi operacions de registre i detencions a Itàlia, França i Bèlgica. En aquest últim país van passar a presó preventiva, entre d'altres, dues figures kurdes destacades, Zubeyir Aydar i Remzi Kartal, antics diputats del Parlament turc i acusats de col·laborar amb el PKK, que posteriorment van ser posats en llibertat condicional. Així mateix va haver-hi detencions de població kurda i disturbis en manifestacions per l'onze aniversari de la detenció d'Öcalan, mentre que la celebració de l'any nou persa, el *newroz* (data simbòlica també per als kurds), va congrega pacíficament a desenes de milers de kurds en diverses zones de Turquia a la darreria de març, en contrast amb els incidents d'anys anteriors. Amb motiu d'aquesta celebració, el KCK (estructura en la qual s'integra el PKK) va anunciar que s'havia iniciat un nou període, que podria desenvolupar-se en termes d'una solució democràtica o de resistència. El KCK va destacar l'absència d'incidents durant el *newroz* i el fet que el lema fos "llibertat de lideratge, llibertat identitària i autonomia democràtica". Finalment, el conflicte kurd va transcórrer en paral·lel a una situació de tensió interna a Turquia, per les pugnes entre el Ministeri d'Interior i de Defensa. En aquest sentit, durant el trimestre la Policia va detenir mig

²⁵ Vegeu el capítol 3 (Processos de pau).

centenar de militars turcs, incloent-hi tres antics membres de la cúpula militar, més d'una dotzena de generals i coronels retirats i una vintena de càrrecs en actiu. La Fiscalia els va acusar de planejar un cop militar el 2003 contra el Govern islamista moderat de l'AKP. Paral·lelament van continuar les detencions pel cas judicial Ergenekon, en relació a una pretesa trama criminal ultranacionalista turca.

Orient Mitjà

Iraq		Inici del conflicte:	2003
Tipologia:	Sistema, Govern, Recursos	Intern internacionalitzat	
Actors principals:	Coalició internacional liderada pels Estats Units i el Regne Unit, grups armats d'oposició interns i externs, al-Qaeda		
Intensitat:	3	Evolució trimestral:	=
Síntesi:	La invasió de l'Iraq per part de la coalició internacional liderada pels Estats Units el març de 2003, utilitzant la presumpta presència d'armes de destrucció massiva com a argument i amb la voluntat d'enderrocar el règim de Saddam Hussein per la seva suposada vinculació amb els atacs de l'11 de setembre de 2001 a Nova York, va propiciar l'inici d'un conflicte armat en el qual, progressivament, es van involucrar nombrosos actors: les tropes internacionals, les Forces Armades iraquianes, milícies i grups insurgents, com al-Qaida, entre d'altres. El nou repartiment de poder entre grups sunnites, xiïtes i kurds en el marc institucional instaurat després de l'enderrocament de Hussein va provocar descontentament entre nombrosos sectors. La violència ha anat augmentant, i s'ha superposat l'oposició armada contra la presència internacional al país a la lluita interna pel control del poder amb un component marcat sectari des de febrer de 2006, principalment entre xiïtes i sunnites.		

La violència va persistir al país en un trimestre marcat per les eleccions del 7 de març, que han de donar pas a la formació d'un nou Govern. Si bé no es van registrar atacs a gran escala com en el trimestre anterior, els diversos incidents es van cobrar la vida d'almenys 500 persones en tot el país i va haver-hi recurrents atemptats i agressions contra candidats i funcionaris electorals, en un intent de boicotejar els comicis. Així mateix, van continuar els atacs sectaris, diversos dels quals registrats durant festivitats religioses. Una vintena de persones va morir durant les celebracions de Nadal i la commemoració xií de l'Ashura. La ciutat de Kerbala també va ser objectiu de diversos atemptats amb desenes de víctimes mortals durant peregrinacions xiïes al febrer, mentre que a Mossul els atacs i l'assassinat de vuit cristians al març van motivar el desplaçament forçat d'un 5.000 persones.²⁶ Al-Qaeda també va reivindicar accions, com l'atac amb bomba contra tres hotels a Bagdad i l'atemptat suïcida contra el Ministeri de l'Interior iraquiana, que van costar la vida a unes 70 persones a la darreria de gener. Encara que es van intensificar les mesures de seguretat en els dies previs als comicis, els atacs van persistir i durant la jornada electoral 38 persones van morir en diversos incidents. La fase preelectoral va estar marcada per la tensió política entorn d'un polèmic veto a gairebé 500 candidats acusats de presumptes vincles amb l'expartit Baath de Saddam Hussein. La mesura no va causar un boicot de la comunitat sunnita, com es temia, i la participació es va elevar al 62%, superior al dels comicis regionals de gener de 2009. En un clima de tensió per denúncies de frau i reclams d'un nou escrutini dels vots, a final de març es van difondre els resultats, favorables a la coalició de l'exprimer ministre Iyad Allawi que va obtenir 91 dels 325 escons, només dos per sobre dels que va aconseguir la llista de l'actual primer ministre Nuri al-Maliki, que no ha reconegut l'estret avantatge dels seus adversaris. Des d'abans de l'escrutini, diverses anàlisis van advertir sobre les probables dificultats en la formació del nou Govern i una possible intensificació de la inestabilitat,²⁷ la qual cosa ha obligat les forces nord-americanes a preparar plans de

²⁶ Vegeu el capítol 4 (Crisis humanitàries)

²⁷ Vegeu International Crisis Group. *Iraq's Uncertain Future: Elections and Beyond*. Middle East Report N°94, Bagdad, Washington, Bruselas: ICG, 25 de febrer de 2010, a <<http://www.crisisgroup.org/home/index.cfm?id=6548&l=4>>

contingència que podrien alterar el cronograma de retirada de tropes. EUA ha advertit que només una deterioració molt greu de la situació incidiria en el calendari que planeja reduir a 50.000 el nombre de soldats a l'agost.

Israel – Palestina		Inici del conflicte:	2000
Tipologia:	Autogovern, Identitat, Territori	Internacional ²⁸	
Actors principals:	Govern israelià, milícies de colons, ANP, Fatah (Brigades dels Màrtirs d'al-Aqsa), Hamas (Brigades Ezzedin al-Qassam), Jihad Islàmica, FPLP, FDLP, Comitès de Resistència Popular		
Intensitat:	2	Evolució trimestral:	↑
Síntesi:	El conflicte entre Israel i els diferents actors palestins es va reiniciar l'any 2000 amb l'esclat de la segona Intifada propiciada pel fracàs del procés de pau promogut a començament dels anys noranta (Procés d'Oslo, 1993-1994). El conflicte palestí-israelià es va manifestar el 1947 quan la resolució 181 del Consell de Seguretat de l'ONU va dividir el territori de Palestina, sota mandat britànic, en dos estats; poc després, es va proclamar l'Estat d'Israel (1948), i des de llavors no s'ha pogut materialitzar un Estat palestí. Després de la guerra de 1948-49 Israel va annexionar Jerusalem oest, i Egipte i Jordània van passar a controlar Gaza i Cisjordània, respectivament. El 1967, Israel va ocupar Jerusalem Est, Cisjordània i Gaza després de vèncer en la Guerra dels Sis Dies contra els països àrabs. L'autonomia dels territoris palestins no va ser formalment reconeguda fins als acords d'Oslo, tot i que la seva implementació es va veure impedita per l'ocupació militar i pel control del territori imposat per Israel.		

La decisió d'Israel de mantenir la seva política de construcció d'assentaments va provocar un bloqueig en les negociacions amb l'ANP i una severa crisi diplomàtica amb EUA, considerada com la pitjor de les últimes tres dècades. **Washington va qüestionar obertament la decisió del Govern de Benjamin Netanyahu d'anunciar la construcció de 1.600 nous habitatges a Jerusalem Est** en coincidència amb la visita del vicepresident d'EUA a la zona, frustrant així els intents per reactivar el diàleg. L'anunci va fer que el president palestí, Mahmoud Abbas, fes marxa enrere en la seva decisió de reprendre les converses indirectes amb Israel, una mesura que comptava amb el suport de la Lliga Àrab. La decisió d'Israel també va ser criticada per la UE i per l'ONU, però Netanyahu va reafirmar que Israel considera Jerusalem com la seva capital. El secretari general de l'ONU, Ban Ki-moon, va recordar la il·legalitat de les construccions israelianes als territoris ocupats palestins i va condemnar **el bloqueig imposat a Gaza per considerar que sotmet la població palestina a un patiment inacceptable**. Paral·lelament, al llarg del trimestre es van produir fets de violència que van causar més de 20 víctimes mortals. L'incident més greu es va produir a la fi de març i va provocar la mort a dos soldats israelians i dos milicians palestins a la zona fronterera de Jan Yunis, a Gaza. L'incident va ser considerat com el pitjor des de l'ofensiva israeliana sobre la Franja de Gaza al gener de 2009 i va motivar una incursió israeliana amb tancs blindats al territori palestí, a més d'atacs aeris. Una setmana abans, quatre palestins havien mort per trets israelians a la zona de Nablus. Al costat d'aquests incidents, cal destacar els enfrontaments entre palestins i la Policia israeliana per la decisió del Govern de Netanyahu d'incloure la Tomba de Raquel i la dels Patriarques, situades a Cisjordània, en un pla de recuperació, i a causa de la reobertura d'una sinagoga molt a prop de la mesquita d'al-Aqsa. Coincidint amb el primer aniversari de l'última ofensiva sobre Gaza, Israel i l'Autoritat Palestina van respondre a l'informe Goldstone sobre els presumptes crims de guerra comesos durant el conflicte, però els documents no van ser considerats com a satisfactoris per l'ONU. Un altre fet de gran repercussió internacional i diplomàtica va ser **l'assassinat a Dubai d'un dels fundadors del**

²⁸ Malgrat que «Palestina» (L'Autoritat Nacional del qual Palestina és una entitat política vinculada a una determinada població i a un territori) no és un Estat reconegut internacionalment, es considera el conflicte entre Israel i Palestina com a "internacional" i no com a "intern" per tractar-se d'un territori ocupat il·legalment i la pretesa pertinença del qual Israel no és reconeguda pel Dret Internacional ni per cap resolució de Nacions Unides.

braç armat de Hamas, en el qual haurien participat agents secrets israelians utilitzant passaports de diversos països europeus.

Iemen		Inici del conflicte:	2004
Tipologia:	Sistema	Intern internacionalitzat	
Actors principals:	Govern, seguidors del clergue Al-Houthi (Al-Shabab al-Mumen)		
Intensitat:	2	Evolució trimestral:	=
Síntesi:	El conflicte es va iniciar el 2004 quan els partidaris del clergue al-Houthi, pertanyents a la minoria xiïta, van iniciar una rebel·lió al nord del Iemen amb la intenció de reinstaurar un règim teocràtic similar al desaparegut el 1962. Així mateix, els rebels sempre han acusat el Govern de corrupció i de desatendre les regions muntanyoses septentrionals, alhora que s'han oposat a la seva aliança amb els Estats Units en la lluita contra el terrorisme. El conflicte s'ha cobrat milers de víctimes i ha provocat el desplaçament de milers de persones. La violència es va intensificar a començament del 2007, fins que el juny d'aquell any es va assolir un acord de pau. Tanmateix, es van mantenir els enfrontaments més o menys esporàdics i les acusacions de violació dels acords subscrits. L'agost de 2009 el Govern va impulsar una nova ofensiva contra els insurgents. Paral·lelament, el Iemen pateix un moviment secessionista al sud i la presència al país d'al-Qaida a la Península Aràbiga (AQPA), les branques iemenita i saudita de la qual es van fusionar el gener de 2009.		

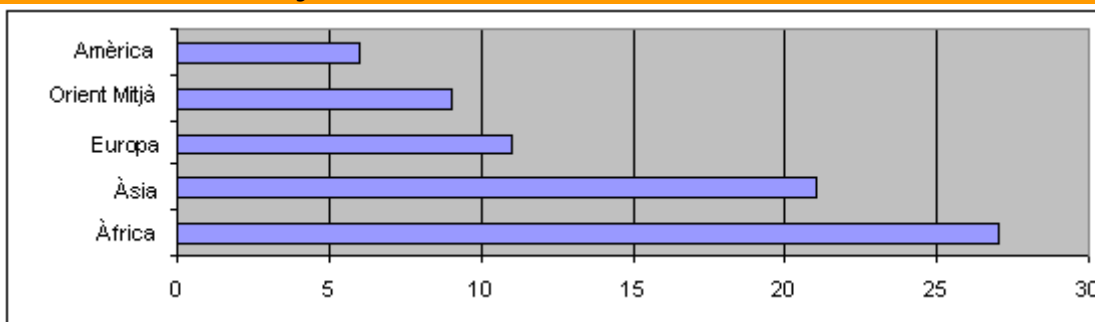
Després de set mesos d'intensos enfrontaments entre les forces iemenites i els insurgents xiïts al nord del país, ambdues parts van acordar una **treva a mitjan febrer**. Els al-houthistes van acceptar les condicions del Govern relatives a la retirada dels milicians d'edificis oficials, la reobertura de carreteres, la tornada de les armes requisades a soldats, el compromís de no atacar Aràbia Saudita i l'alliberament de tots els presoners en mans del grup. Després del lliurament per part dels al-houthistes de 178 civils i soldats, **el president iemenita, Ali Abdullah Saleh va declarar al març la fi de la guerra**, que s'havia intensificat des de l'agost passat, però que es perllonga des de 2004, i que ha causat el desplaçament forçat d'unes 250.000 persones. Diversos analistes van advertir sobre la fragilitat del cessament d'hostilitats, ja que en el passat les treves no han estat respectades. Des de començaments de 2010 i fins a abans de l'alto el foc, aquest conflicte s'hauria cobrat desenes de víctimes, segons versions de les parts que no van poder ser contrastades. Paral·lelament, el Iemen va estar al centre de l'atenció internacional després del fallit atemptat contra un avió que es dirigia a Detroit el dia de Nadal, protagonitzat per un jove nigerià que hauria estat entrenat al Iemen per al-Qaeda a la Península Aràbiga (AQPA). El fet va motivar el tancament temporal d'ambaixades occidentals al país i l'organització d'una conferència internacional per afavorir l'estabilitat del Iemen. EUA, el Regne Unit i Aràbia Saudita, entre altres països, van comprometre fons per a la lluita contra l'AQPA. En aquest context, **Sanaa va intensificar la seva campanya contra al-Qaeda**, impulsant operacions que es van saldar amb una trentena de milicians morts i almenys dos membres de les forces de seguretat morts. Davant les pressions internacionals per resoldre les seves disputes internes i centrar-se en el combat a l'AQPA, Saleh va oferir converses als grups opositors del sud del país, encara que va descartar un diàleg amb els moviments separatistes. Milers de persones van participar en les protestes secessionistes al sud, on els fets de violència van deixar almenys nou morts durant l'últim trimestre.

Tensions

- ❑ Durant el trimestre es van mantenir actives 75 tensions, la majoria a Àfrica (27) i a Àsia (21), i la resta es va distribuir a Europa (12), Orient Mitjà (9) i Amèrica (6).
- ❑ Un cop d'Estat militar va acabar amb el Govern del president Mamadou Tandja després de mesos de crisi política al Níger.
- ❑ Prop de mig millar de persones van morir a Nigèria com a conseqüència dels enfrontaments entre comunitats cristianes i musulmanes.
- ❑ A Etiòpia i Burundi es van multiplicar les denúncies d'intimidació i pressions per part de l'Executiu en el marc de les campanyes electorals a ambdós països.
- ❑ El Govern de Sri Lanka es va negar a investigar les acusacions de crims de guerra comesos durant el conflicte armat finalitzat al maig de 2009.
- ❑ Les Forces Armades de Corea del Nord i Corea del Sud van intercanviar foc d'artilleria durant dos dies consecutius en una regió en disputa al Mar Groc.
- ❑ Les autoritats iranianes van capturar Abdolmalek Rigi, líder del grup insurgent sunnita Jundollah que opera a la província sud-oriental de Sistan Balutxistan.

En aquest capítol s'analitzen les 75 tensions actives durant el primer trimestre de 2010.¹ Continuant amb la tendència registrada en trimestres anteriors, Àfrica i Àsia van ser els continents que van presentar un major nombre d'escenaris de tensió (27 i 21, respectivament), seguits d'Europa (12), Orient Mitjà (9) i Amèrica (6). Del total de tensions, set casos (9%) van tenir una intensitat molt elevada: la crisi a Nigèria i a la regió etiop d'Oromiya, a l'Àfrica; la tensió que afecta el Perú a Amèrica; els casos de Pakistan i de Sri Lanka (nord-est) a l'Àsia; la crisi a la província russa de Daguestan a Europa; i la tensió interna que afecta l'Iràn a l'Orient Mitjà. La gran majoria de les tensions van registrar una intensitat mitjana o baixa, amb 35 casos (47%) i 33 casos (44%), respectivament. Quant a l'evolució de les situacions de tensió al món, cal destacar que la majoria va mantenir un nivell similar de violència i/o movilització social o política que en el trimestre anterior (37), mentre que un quart d'aquestes va empitjorar (18) i 20 van presentar una evolució positiva.

Gràfic 2.1. Distribució regional del nombre de tensions en el 1er trimestre de 2010



¹ Es considera tensió aquella situació en la qual la persecució de determinats objectius o la no-satisfacció de determinades demandes plantejades per diversos actors comporta alts nivells de mobilització política, social o militar, i/o un ús de la violència amb una intensitat que no aconsegueix la d'un conflicte armat, que pot incloure enfrontaments, repressió, cops d'Estat, atemptats o altres atacs, i l'escalada dels quals podria degenerar en un conflicte armat en determinades circumstàncies. Les tensions estan normalment vinculades a: a) demandes d'autodeterminació i autogovern, o aspiracions identitàries; b) l'oposició al sistema polític, econòmic, social o ideològic d'un Estat, o a la política interna o internacional d'un govern, fet que en tots dos casos motiva la lluita per a accedir o erosionar el poder; o c) al control dels recursos o del territori.

Taula 2.1. Resum de les tensions 1er trimestre de 2010

Taula 2.12. Resum de les tensions i el conflicte de 2010			
Tensió ²	Tipologia ³	Actors principals	Intensitat ⁴
			Evolució trimestral ⁵
Àfrica			
Angola (Cabinda)	Interna	Govern, grup armat FLEC, aliança política de moviments socials i grups armats Fòrum Cabindès per al Diàleg	1
	Autogovern, Recursos		↑
Burundi	Interna	Govern, oposició política (facció de CNDD-FDD de Hussein Radjabu, UPRONA, FRODEBU, FNL) i social	2
	Identitat, Govern		↑
Congo	Interna	Govern, partit opositor CNR i milícies Ninjas del reverend Ntouni	1
	Autogovern, Govern		=
Côte d'Ivoire	Interna internacionalitzada	Govern, aliança armada Forces Nouvelles, milícies progovernamentals, ONUCI, Forces Licorne	1
	Govern, Recursos		↑
Djibouti – Eritrea	Internacional	Djibouti, Eritrea	2
	Territori		=
Eritrea	Interna internacionalitzada	Govern, oposició política i oposició armada (RSADO, ESF, DMLEK)	2
	Govern		↑
Eritrea – Etiòpia	Internacional	Eritrea, Etiòpia	2
	Territori		=
Etiòpia	Interna	Govern (coalició EPRDF, liderada pel partit TPLF), oposició política i social, coalició opositora FDD (Medrek)	2
	Govern		↑
Etiòpia (Oròmia)	Interna	Govern central, govern regional oposició política i social, oposició armada OLF, IFLO	3
	Autogovern, Identitat		=
Gabon	Govern	Família de l'ex president Omar Bongo, oposició política i moviments socials	1
	Interna		↑
Guinea	Interna	Junta militar, oposició política, forces de seguretat de l'Estat, moviments socials	2
	Govern		↓
Guinea Bissau	Interna	Govern, Forces Armades, partits polítics d'oposició, xarxes internacionals de narcotràfic	1
	Govern		↓
Guinea Ecuatorial	Interna	Govern, oposició política a l'exili, organitzacions d'exiliats	1
	Govern		=
Kenya	Interna	Govern, milícies d'adscripció ètnica, oposició política i social (partits polítics, organitzacions de la societat civil), SLDF, secta Mungiki	2
	Identitat, Govern, Recursos		=
Madagascar	Interna	President (Marc Ravalomanana), alcalde d'Antananarivo (Andry Rajoelina), forces de seguretat de l'Estat	1
	Govern		=
Mali	Interna	Govern, facció del grup armat ADC d'Ibrahim Ag Bahanga	1
	Identitat, Recursos		↓
Marroc – Sàhara	Internacional ⁶	Marroc, República Àrab Sahrauí Democràtica (RASD), grup armat	1

² En aquesta columna s'assenyalen els estats en els quals hi ha tensions, especificant entre parèntesis la regió de l'Estat víctima de la tensió o el nom del grup armat que protagonitza el conflicte. Aquesta última opció s'utilitza en els casos en què existeix més d'una tensió en un mateix Estat o en un mateix territori d'un Estat amb la finalitat de diferenciar-los.

³ Aquest informe classifica i analitza les tensions a partir d'una doble tipologia que aborda per una part les causes o incompatibilitat d'interessos, i per una altra la confluència entre escenari del conflicte i actors. Quant a les causes, es poden distingir les següents: demandes d'autodeterminació i autogovern (Autogovern) o aspiracions identitàries (Identitat); oposició al sistema polític, econòmic, social o ideològic d'un Estat (Sistema) o a la política interna o internacional d'un Govern (Govern), que en tots dos casos motiva la lluita per accedir al poder o erosionar-lo; o lluita pel control dels recursos (Recursos) o del territori (Territori). Pel que fa a la segona tipologia, les tensions poden ser internes, internes internacionalitzades o internacionals. D'aquesta manera, es considera tensió interna la protagonitzada per actors del mateix Estat que operen exclusivament en i des de l'interior d'aquest. En segon lloc, s'entén per tensió interna internacionalitzada aquella en la qual algun dels actors principals és forà, i/o quan la tensió s'estén al territori de països veïns. En tercer lloc, s'entén per tensió internacional aquella en la qual s'enfronten actors estatals o no estatals de dos o més països.

⁴ La intensitat d'una tensió (alta, mitjana o baixa) i la seva evolució (escalada, reducció, sense canvis) s'avaluen principalment a partir del grau de violència registrat i del grau de mobilització política i social.

⁵ En aquesta columna es compara l'evolució dels esdeveniments de l'any actual (2009) amb la de l'any anterior (2008), i el símbol ↑ apareix si la situació general durant l'any 2009 és més greu que la de l'any anterior, ↓ si és millor i = si no ha experimentat canvis significatius.

Occidental	Autogovern, Identitat, Territori	Front Polisario	=
Mauritània	Interna	Govern, oposició política i social, AQMI	1
	Govern		=
Níger	Interna	Junta militar, partits polítics, societat civil	2
	Identitat, Recursos		↑
Nigèria	Interna	Comunitats cristianes i musulmanes, partits polítics, milícies comunitàries	3
	Identitat, Recursos		↑
RD Congo	Interna	Govern, oposició política i social i antics grups armats d'oposició	2
	Govern, Recursos		=
RD Congo – Rwanda - Uganda	Internacional	Governs de RD Congo, Rwanda i Uganda; grup armat congolès CNDP, grup armat rwandès FDLR	1
	Identitat, Govern, Recursos		↓
Senegal (Casamance)	Interna	Govern, grup armat MFDC i les diferents faccions	1
	Autogovern		↑
Somàlia (Somalilàndia-Puntlàndia)	Interna	República de Somalilàndia, regió autònoma de Puntlàndia, grup armat SUDA	2
	Territori		=
Sudan	Interna	Partits polítics NCP i SPLM, grup armat SPLA, milícies progovernamentals, ètnies i subclans dinkas i nuer al sud	2
	Autogovern, Recursos, Identitat		=
Txad – Sudan	Internacional	Txad, Sudan, grups armats d'oposició txadians i sudanesos	1
	Govern		↓
Zimbabwe	Interna	Partits polítics ZANU-PF i MDC, milícies de veterans i joves afins al ZANU-PF	1
	Govern		=
Amèrica			
Bolívia	Interna	Govern, oposició política i social (partits polítics, autoritats i organitzacions de la societat civil dels departaments orientals)	1
	Govern, Autogovern		=
Colòmbia – Veneçuela	Internacional	Governs de Colòmbia i Veneçuela	2
	Govern		=
Haití	Interna internacionalitzada	MINUSTAH, Govern, oposició política (seguidors de l'ex president Jean-Bertrand Aristide) i armada (bandes juvenils)	1
	Govern		↑
Hondures	Interna	Govern de Manuel Zelaya, oposició política i Forces Armades	1
	Govern		↓
Perú	Interna	Govern, oposició armada (faccions romanents de Sendero Luminoso) i política i social (organitzacions camperoles i indígenes)	3
	Govern		↓
Veneçuela	Interna	Govern, oposició política i social	1
	Govern		=
Àsia			
Corea, RPD – Estats Units, Japó, Rep. de Corea ⁷	Internacional	RDP Corea, Rep. de Corea, Xina, Estats Units, Japó, Rússia	2
	Govern, Sistema		↓
Corea, RPD – Rep. de Corea ⁸	Internacional	RDP Corea, Rep. De Corea	2
	Sistema		↑
Filipines (Mindanao-MNLF)	Interna	Govern, faccions del grup armat MNLF	1
	Autogovern, Identitat		=
Índia (Nagalàndia)	Interna	Govern, NSCN-K, NSCN-IM	1
	Identitat		↓
Índia – Pakistan	Internacional	Índia, Pakistan	2
	Identitat, Territori		↓
Índia (Tripura)	Interna	Govern. oposició armada (NLFT, ATTF)	1

⁶ Malgrat que el Sàhara Occidental no és un Estat reconegut internacionalment, es considera la tensió entre el Marroc i el Sàhara Occidental "internacional" i no "interna" perquè es tracta d'un territori per descolonitzar i la seva pretesa pertinença al Marroc no és reconeguda pel Dret Internacional ni per cap resolució de Nacions Unides.

⁷ Aquesta tensió internacional afecta altres països no citats, els quals hi estan involucrats amb diferents graus d'implicació.

⁸ Aquesta tensió internacional afecta altres països no citats, els quals hi estan involucrats amb diferents graus d'implicació.

	Autogovern		=
Indonèsia (Papua Occidental)	Interna	Govern, grup armat OPM, oposició política i social (organitzacions autonomistes o secessionistes, indigenistes i de drets humans), grups indígenes papús, empresa minera Freeport	2
	Autogovern, Identitat, Recursos		=
Indonèsia (Aceh)	Interna	Govern indonesi, Govern regional d'Aceh, oposició política	1
	Autogovern, Identitat, Recursos		=
Kirguizistan	Interna	Govern, oposició política i social, insurgència islamista regional	1
	Govern		↑
Lao, RPD	Interna internacionalitzada	Govern, organitzacions polítiques i armades d'origen hmong	1
	Sistema, Identitat		↓
Myanmar	Interna	Govern, oposició política i social (partit opositor LND)	2
	Sistema		=
Nepal	Interna	Govern, Forces Armades, oposició política i social	2
	Sistema		=
Nepal (Terai)	Interna	Govern, organitzacions madhesis polítiques (MRPF) i armades (JTMM, MMT, ATLF, entre d'altres)	2
	Autogovern, Identitat		↑
Pakistan	Interna	Govern, oposició política i social (partit opositor PPP, judicatura), milícies dels talibans	3
	Govern, Sistema		=
Sri Lanka (nord-est)	Interna	Govern, LTTE, oposició política i social tàmil	3
	Autogovern, Identitat		↓
Tadjikistan	Interna	Govern, oposició política (Partit del Renaixement Islàmic) i social (grups regionals: gharmis, pamiris), antics senyors de la guerra, grups islamistes ilegals (Hizb-ut-Tahrir, Moviment Islàmic d'Uzbekistan [IMU])	2
	Govern, Sistema		=
Tailàndia	Interna	Govern, oposició política i social	2
	Govern		↑
Tailàndia – Cambodja	Territori	Tailàndia, Cambodja	2
	Internacional		=
Uzbekistan	Interna	Govern, oposició política i social, grups armats islamistes	1
	Sistema, Govern		=
Xina (Tibet)	Interna internacionalitzada	Govern xinès, Dalai-Lama i Govern tibetà a l'exili, oposició política i social al Tibet a les províncies limítrofes	2
	Autogovern, Identitat, Sistema		↑
Xina (Turquestan Oriental)	Interna	Govern, oposició armada (ETIM, ETLO), oposició política i social	2
	Autogovern, Identitat, Sistema		↓
Europa			
Armènia – Azerbaidjan (Nagorno Karabakh)	Internacional	Govern de l'Azerbaidjan, Govern de l'autoproclamada República de Nagorno Karabakh, Armènia	2
	Autogovern, Identitat, Territori		=
Bòsnia i Hercegovina	Interna internacionalitzada	Govern central, Govern de la República Srpska, Govern de la Federació de Bòsnia i Hercegovina, alt representant de la comunitat internacional	1
	Govern, Identitat, Autogovern		↓
Geòrgia	Interna internacionalitzada	Govern, oposició política, Rússia	1
	Govern		↑
Geòrgia (Abkhàzia)	Interna internacionalitzada	Govern de Geòrgia, Govern de l'autoproclamada República d'Abkhàzia, Rússia	2
	Autogovern, Identitat		↓
Geòrgia (Ossètia del Sud)	Interna internacionalitzada	Govern de Geòrgia, Govern de l'autoproclamada República d'Abkhàzia, Rússia	2
	Autogovern, Identitat		↓
Moldàvia (Rep. De Transnístria)	Interna internacionalitzada	Govern de Moldàvia, Govern de l'autoproclamada República del Transdnièster, Rússia	1
	Autogovern, Identitat		=
Rússia (Daguestan)	Interna	Govern rus, Govern de la república del Daguestan, grups armats d'oposició, oposició social i política	3
	Sistema, Govern, Identitat		↑

Rússia (Kabardino-Balkària)	Interna	Govern rus, Govern de la república de Kabardino-Balkària, grups armats d'oposició	2
	Sistema, Identitat		↑
Rússia (Karachàevo-Cherkesia)	Interna	Govern rus, Govern de la república de Karachàevo-Cherkesia, grups armats d'oposició	2
	Sistema, Identitat		=
Rússia (Ossètia del Nord)	Interna	Govern rus, Govern de la república d'Ossètia del Nord, grups armats d'oposició	2
	Sistema, Identitat		=
Sèrbia – Kosovo	Interna internacionalitzada ⁹	Govern de Sèrbia, Govern de Kosovo, representants polítics i socials de la comunitat sèrbia de Kosovo, UNMIK, KFOR	1
	Autogovern, Identitat		=
Xipre	Interna	Govern de Xipre, Govern de l'autoproclamada República Turca del Nord de Xipre	1
	Autogovern, Identitat, Territori		↓
Orient Mitjà			
Aràbia Saudita	Interna internacionalitzada	Govern, grup armat al-Qaida	1
	Sistema		=
Egipte	Interna	Govern, oposició política i social (Germans Musulmans)	1
	Govern		=
Iran	Interna	Govern, oposició política, religiosa i social	3
	Govern		↓
Iran (nord-oest)	Interna internacionalitzada	Govern, grup armat PJAK	2
	Autogovern, Identitat		=
Iran (Sistan Baluchistan)	Interno	Govern, Guàrdia Revolucionària (Pasdaran), Jundollah (Soldats de Déu / Moviment de Resistència del Poble)	2
	Identitat, Govern		↓
Iran – Estats Units, Israel ¹⁰	Internacional	Iran, Estats Units, Israel	2
	Sistema		=
Israel – Líban – Síria	Internacional	Israel, Síria, grup libanès Hezbol·là i la seva facció armada (Resistència Islàmica)	2
	Sistema, Recursos, Territori		=
Líban	Interna internacionalitzada	Govern, oposició política i social, braç armat de Hezbol·là (Resistència Islàmica), milícies	1
	Govern		↓
Palestina	Interna	ANP, Al-Fatah, grup armat Brigades dels Màrtirs d'Al-Aqsa, Hamàs i la seva facció armada Brigades Ezzedin al-Qassam	2
	Govern		=
1: Intensitat baixa; 2: Intensitat mitjana; 3: Intensitat alta. ↑: escalada de la tensió; ↓: reducció de la tensió; =: sense canvis. Les tensions marcades en negreta són descrites en el capítol.			

⁹ La tensió entre Kosovo i Sèrbia es considera "interna internacionalitzada" perquè, tot i que Kosovo ha estat reconegut com a Estat per desenes de països, el seu estatus legal internacional encara no és clar ni definit. Per això, s'ha optat per mantenir la categoria de tensió de les anteriors edicions de l'informe.

¹⁰ Aquesta tensió internacional afecta altres països no citats, els quals hi estan involucrats amb diferents graus d'implicació.

Tensions: evolució trimestral per regions

Àfrica

a) Àfrica Austral

Angola (Cabinda)			
<i>Tipologia:</i>	Autogovern, Recursos		Interna
<i>Actors principals:</i>	Govern, grup armat FLEC, aliança política de moviments socials i grups armats Fòrum Cabindès per al Diàleg		
<i>Intensitat:</i>	1	<i>Evolució trimestral:</i>	↑
<i>Síntesi:</i>	Durant els primers anys de la guerra de la independència contra Portugal, iniciada al 1963, va sorgir a la regió petrolera el Front per a l'Alliberament de l'Enclavament de Cabinda (FLEC). Des de la seva aparició va reclamar la independència de Cabinda respecte de Portugal, i va iniciar la lluita contra el Govern angolès després que el país obtingués la independència al 1975. Després de concloure la guerra civil a Angola l'any 2002 els esforços del Govern es van conduir a solucionar política o militarment el problema de Cabinda. Des de llavors les denúncies de violacions de drets humans a la regió han estat múltiples. Al 2006 el Govern va aconseguir un acord de pau amb la facció FLEC-Renovada, dirigida per Antonio Bento-Bembe, que va ser rebutjat per la FLEC-FAC liderada per N'tzita Tiago que va continuar atacant les posicions de l'Exèrcit a Cabinda. El 60% de la producció de cru del país prové d'aquest territori.		

El grup armat FLEC-FAC va reivindicar l'autoria d'un atac contra l'autobús que traslladava la selecció de fútbol del Togo quan passava per Cabinda. A l'incident, dos membres de l'equip van morir després que el vehicle, que tenia escolta militar d'Angola, fos mort a trets. **Les autoritats angleses van anunciar posteriorment l'arrest de dos sospitosos i van sol·licitar a França la detenció del líder del FLEC-FAC, N'Zita Tiago, que va anunciar nous atacs des del seu refugi al país gal.** El Govern de la R.D. del Congo (país fronterer amb Cabinda) va anunciar la retirada de l'estatus de refugiat a tots els membres del FLEC-FAC al seu territori, assenyalant que el grup armat seria considerat una organització terrorista. **Tres líders destacats d'organitzacions de defensa dels drets humans a la regió van ser detinguts també, a més d'altres cinc persones, sense que es presentessin càrrecs contra ells, segons va denunciar el Human Rights Watch.** Els experts assenyalen que el grup armat es troba dividit i que actualment només disposa d'uns 200 integrants.

Madagascar			
<i>Tipologia:</i>	Govern		Interna
<i>Actors principals:</i>	President (Marc Ravalomanana), alcalde d'Antananarivo (Andry Rajoelina), forces de seguretat de l'Estat		
<i>Intensitat:</i>	1	<i>Evolució trimestral:</i>	=
<i>Síntesi:</i>	Al febrer de 2009, el tancament de l'emissora i la cadena de ràdio del líder opositor i alcalde d'Antananarivo, Andry Rajoelina, va provocar l'inici de protestes massives en contra del president Marc Ravalomanana, acusat d'autoritarisme i d'ineficiència a l'hora d'atallar la pobresa que afecta a la població. La tensió política va culminar amb la presa del Palau Presidencial per part dels militars, que van lliurar posteriorment el poder a Rajoelina. Nacions Unides, la UA i la SADC van iniciar des de llavors diversos intents de mediació que van culminar l'agost de 2009 amb la signatura de l'Acord de Maputo, on s'acordava la creació d'un govern d'unitat transicional. No obstant això, la falta de concreció en el nomenament dels principals càrrecs de la futura executiva van portar a la nova ruptura de les negociacions i a la proclamació unilateral d'un nou govern per part de Rajoelina.		

La Unió Africana va imposar un embargament econòmic contra el president *de facto* Andry Rajoelina i 108 dels seus col·laboradors després que se superés la data límit establerta per l'organisme –el 16 de març– sense que Rajoelina complís amb el que s'havia estipulat en els acords de Maputo i Addis Abeba fets l'any passat amb l'oposició. El president va anunciar la celebració d'eleccions parlamentàries el proper 20 de maig. El partit vencedor seria el que s'encarregués d'escollir el primer ministre, mentre que la nova cambra estaria encarregada de redactar una nova Constitució. Per part seva, l'oposició va convocar els seus seguidors per què es manifestessin davant del Parlament per protestar per la manca de compliment dels acords i contra les eleccions del 20 de maig, amenaçant d'instituir una cambra legislativa paral·lela. La manifestació va finalitzar amb l'enfrontament directe entre els congregats i la Policia, quan procedia a dispersar la protesta utilitzant gasos lacrimògens. El Govern va amenaçar de ser implacable amb l'oposició i els seus seguidors si persisteixen a provocar disturbis. Rajoelina va destituir també el primer ministre de consens, Eugene Mangalaza, i va invalidar l'acord de Maputo. L'expresident, Marc Ravalomanana, va demanar a la UA que les sancions estiguessin ben dirigides contra els responsables del Govern il·legal, i que no repercutissin negativament en la delicada situació econòmica de la població malgaix per tal d'evitar una crisi humanitària.

b) Àfrica Occidental

Côte d'Ivoire			
Tipologia:	Govern, Recursos		Interna Internacionalitzada
Actors principals:	Govern, aliança armada Forces Nouvelles, milícies progovernamentals, ONUCI, Forces Licorne		
Intensitat:	1	Evolució trimestral:	↑
Síntesis:	Des de l'esclat del conflicte armat l'any 2002, el país es troba dividit en dues parts: les zones controlades per l'aliança armada d'oposició Forces Nouvelles al nord i la zona controlada pel Govern, al sud. Malgrat la signatura de l'acord de pau el 2003, la situació ha romàs pràcticament en <i>statu quo</i> fins a la signatura de l'acord polític d'Ouagadougou el març de 2007, on es va acordar reactivar els processos de DDR, identificació de la població, celebració d'eleccions i desplegament de l'administració arreu del país, obrint una porta a la reunificació. No obstant això, els escassos avenços en la seva implementació van continuar suposant un seriós risc per a la pau.		

El president Laurent Gbagbo va dissoldre per decret el Govern i la Comissió Electoral. La decisió es va prendre després que una investigació de la Fiscalia decretés que la Comissió Electoral havia incorregut en frau manifest en incloure 429.000 persones en el registre de votants que no complirien els requisits establerts per la Constitució per exercir el dret al vot. L'oposició va acusar Gbagbo de voler retardar encara més els comicis amb la finalitat de mantenir-se en el poder. Es van produir múltiples manifestacions, principalment a la zona centre i oest del país, on van morir almenys set persones i desenes van resultar ferides. Els disturbis més greus van tenir lloc a Daloa i Gagnoa i a Vavua els manifestants van incendiar una prefectura. La intervenció del president i mitjancer burkinès, Blaise Compaoré, i la pressió de Nacions Unides i ECOWAS van ser determinants per la solució de la crisi, després que els partits opositors amenacessin de boicotejar el proper govern si no es restaurava la Comissió Electoral. Finalment es va nomenar un nou Executiu, amb 27 membres, 11 dels quals eren representants de l'oposició, i una nova comissió electoral. Nacions Unides va instar el país a fixar un nou calendari com abans millor i no retardar més els comicis, pendents des de 2005.

Guinea			
<i>Tipologia:</i>	Govern		Interna
<i>Actors principals:</i>	Govern, Forces Armades, sindicats, partits polítics d'oposició		
<i>Intensitat:</i>	2	<i>Evolució trimestral:</i>	↓
<i>Síntesi:</i>	La mort del president Lansana Conté el desembre de 2008, després de més de dues dècades en el poder, va ser aprofitada per l'Exèrcit per donar un nou cop d'Estat i formar una Junta Militar. Encara que el seu màxim dirigent, el capità Musa Dadis Camara, es va comprometre al principi a retornar el poder a les organitzacions civils, la dilatació del període transitori, com també els rumors constants sobre la presentació de la seva candidatura a les properes eleccions presidencials, van augmentar el descontentament de la població i els grups polítics. La dura repressió militar contra els manifestants que es van reunir a Conakry el setembre de 2009 per demanar la dimissió de Camara i el retorn a l'ordre constitucional, amb més de 157 morts, va aguditzar encara més la inestabilitat política i va incrementar els temors a una nova revolta armada sobre un fons de rivalitat ètnica.		

El relleu en el poder després de l'intent d'assassinat del líder de la Junta, Moussa Dadir Camara, a final de 2009 va possibilitar un canvi positiu en la direcció del país. Sekouba Konate, que va succeir Camara en el càrrec, es va mostrar des d'un principi disposat a reprendre el diàleg amb els partits polítics i la societat civil. Després de diverses negociacions va decidir de nomenar primer ministre el líder del partit opositor Unió pel Progrés de Guinea, Jean-Marie Dore, a qui va atorgar la tasca de crear un equip de govern transicional. Encara que amb alguns retards, finalment es va conformar el gabinet amb 34 membres, escollits entre representants de la societat civil i de l'Exèrcit. Tanmateix, la inclusió en el Govern de dos militars dels quals hi ha greus sospites respecte a la seva implicació en la repressió contra la manifestació a Conakry el passat 28 de setembre, va fer dubtar sobre l'autèntica voluntat de processar els responsables. Al març, **la Junta va anunciar la celebració d'eleccions presidencials pel proper 27 de juny**. Si es duguessin a terme serien les primeres que es realitzen de manera democràtica al país des de la independència. Konate, que havia insistit en la necessitat de reformar l'Exèrcit, va assegurar que no presentaria la seva candidatura als comicis i va afirmar que cap dels membres actuals del govern de transició haurien de presentar-se com a candidats. D'altra banda, els **enfrentaments entre comunitats musulmanes i cristianes a la regió Forestière**, d'on és originari el primer líder de la Junta –Camara–, van fer témer que la disputa pogués tenir connotacions polítiques que posessin en perill el procés de transició. Almenys tres persones van morir i desenes van ser ferides.

Níger			
<i>Tipologia:</i>	Gobierno		Interna
<i>Actors principals:</i>	Junta militar, partits polítics, societat civil		
<i>Intensitat:</i>	2	<i>Evolució trimestral:</i>	↑
<i>Síntesi:</i>	La intenció del president Mamadou Tandja de reformar la constitució per augmentar el nombre de mandats presidencials i perpetuar-se en el poder, va generar la mobilització dels grups opositors. L'oposició política nigeriana va sofrir assetjament continu i detencions, que intentaven presentar els seus membres com a traïdors i corruptes. La dissolució del Parlament i el Tribunal Constitucional, la convocatòria d'un referèndum i eleccions legislatives per al nomenament d'una nova cambra, van alimentar la crisi política al país, davant la condemna d'organismes africans i internacionals.		

Diversos membres de les Forces Armades nigerianes van protagonitzar **un cop d'Estat que donà fi al Govern del president Mamadou Tandja**, en el poder des de 2004. Els colpistes, dirigits pel

coronel Abdoulaye Adamou Harouna, van aconseguir el control del Palau Presidencial mentre Tandja celebrava la reunió setmanal amb el seu gabinet. Els ministres i el president van ser retinguts i alguns, entre els quals hi havia Tandja, continuaven sota el control de la Junta Militar a la darrereria de març. La Constitució va ser suspesa i les institucions públiques es van dissoldre. La Junta Militar, auto-denominada Consell Suprem per la Restauració de la Democràcia, va nomenar president el comandant Salou Djibo. El president de la Junta va nomenar primer ministre un civil Mahamadou Danda, que havia estat ministre de Comunicacions en el passat. Tanmateix, els militars van informar per ràdio que el seu líder, Salou Djibo, actuaria com a Cap d'Estat i de Govern amb la potestat de nomenar i suspendre els membres del futur Govern o el primer ministre. **Els militars colpistes van afirmar que els seu objectiu era restaurar la democràcia al país i van anunciar la reforma del text constitucional i la celebració d'eleccions**, encara que no van concretar dates. Nacions Unides, la UA i l'ECOWAS van condemnar el cop d'Estat i van exigir als militars que retornessin de manera immediata l'ordre constitucional. Per part seva, els partits opositors van celebrar l'acte de força i van mostrar confiança que els militars realment retornarien al sistema democràtic. El Consell Suprem va formar al març un govern transicional format per 20 ministres, 5 dels quals eren militars, i 3 eren propers al president deposat.

Nigèria		
<i>Tipologia:</i>	Identitat, Recursos, Govern	Interna
<i>Actors principals:</i>	Comunitats cristianes i musulmanes, partits polítics, milícies comunitàries	
<i>Intensitat:</i>	3	<i>Evolució trimestral:</i> ↑
<i>Síntesi:</i>	Des de l'any 1999, quan el poder polític va tornar a mans civils després de successives dictadures i cops d'Estat, el Govern no ha aconseguit establir un sistema democràtic al país. Encara persisteixen grans diferències econòmiques i socials entre els diferents estats que conformen Nigèria, per la falta de descentralització, i entre les diferents capes socials, fet que fomenta la inestabilitat i els esclats de violència. Així mateix, les fortes divisions interreligioses, interètniques i polítiques alimenten la persistència de la violència arreu del país. La falta de transparència i la corrupció en el terreny polític són uns altres dels grans obstacles per a la democràcia a Nigèria. Les pràctiques mafioses i el recurs a l'assassinat polític com a estratègia electoral han impedit, almenys en els dos últims comicis presidencials, el lliure exercici del dret a vot de la població, augmentant el descontent i les pràctiques fraudulent.	

La situació es va deteriorar greument al país amb la mort de prop de mig miler de persones en els enfrontaments entre comunitats cristianes i musulmanes que van tenir lloc des de gener a l'estat de Plateau, principalment a la capital Jos. La crisi política propiciada per l'absència del president nigerià, Umaru Yar'Adua, des de novembre per motius de salut va contribuir igualment a dificultar la resposta del Govern en vista de l'escalada de la violència. Al gener més de 350 persones, principalment musulmanes, van morir en els atacs que també van desplaçar més de 15.400 persones. La disputa va sorgir en el marc de la reconstrucció dels habitatges que van ser incendiats en els enfrontaments que van tenir lloc el 2009 entre ambdues comunitats. Al març es va produir el que molts analistes consideraren un acte de venjança, quan almenys 109 persones de confessió cristiana van morir en un nou atac (encara que la xifra podria ser centenars més gran, segons les fonts). Més de 200 persones van ser detingudes, 162 de les quals passaran a judici, segons les autoritats nigerianes, i 41 de les quals seran jutjades per terrorisme i homicidi, per la qual cosa podrien enfrontar-se a la pena capital. En vista de la crisi institucional, el **Parlament va decidir d'instituir el vicepresident, Goodluck Jonathan, com a primer ministre en funcions**. Tanmateix, el relleu en el poder va augmentar la tensió entre els sectors cristians i musulmans dins del partit governant, el PDP, ja que Jonathan, del sud i de confessió cristiana, substituiria Yar'Adua, musulmà i del nord, alterant-se l'acord d'alternança intern. Els continuats

impediments al seu mandat, amb un equip de govern format per ministres lleials a Yar'Adua, va forçar Jonathan a dissoldre el gabinet al març.

Senegal (Casamance)

<i>Tipologia:</i>	Autogovern Interna	
<i>Actors principals:</i>	Govern, grup armat MFDC i les seves diferents faccions	
<i>Intensitat:</i>	1	<i>Evolució trimestral:</i> ↑
<i>Síntesi:</i>	Casamance és una regió senegalesa virtualment separada del país per Gàmbia on, des del 1982, el Moviment de les Forces Democràtiques de Casamance (MFDC) demana la independència. L'enfrontament entre les Forces Armades i l'MFDC va tenir la seva màxima expressió de violència durant els anys noranta, i va concloure el 2004 amb la signatura dels acords de pau pel seu màxim líder, Diamacoune Senghor. Des de llavors han prosseguit els enfrontaments de baixa intensitat entre diferents faccions que no reconeixen l'acord aconseguit amb el Govern i que lluiten per augmentar el seu control sobre el territori.	

Els atacs de presumptes membres del MFDC van continuar durant els primers mesos de l'any, principalment a les zones frontereres amb Gàmbia i Guinea-Bissau. **L'Exèrcit senegalès va iniciar un segon operatiu militar pels voltants de Ziguinchor** (capital de la regió) per donar fi als reductes del grup armat. Durant les confrontacions i atacs contra posts militars van morir almenys tres soldats i nou van resultar ferits, encara que es desconeix el nombre de baixes dins de les forces insurgents i si s'han produït víctimes civils durant els bombardejos i les operacions militars senegaleses en les quals es va utilitzar artilleria pesada. Un antic membre de l'Exèrcit també va ser assassinat per presumptes membres del MFDC. **Prop de 600 persones es van veure obligades a fugir a Guinea-Bissau** després que el MFDC incendiés el seu poblat i saquegés les seves propietats. El president Abdoulaye Wade, que recentment va visitar Gàmbia en un intent de millorar les relacions amb el país veí –deteriorades per acusacions mútues de suport a la dissidència armada i política– va afirmar que havia reprès el diàleg amb els líders del MFDC per restablir la pau. Tanmateix, **el líder de la facció sud del grup armat, Cesar Autoute Badiate, va amenaçar amb nous atacs** si dos dels membres del MFDC recentment detinguts per les autoritats senegaleses –Bourama Sambou, àlies Lamarana Sambou, i Boubacar Coly, àlies Thierry Henry– no eren alliberats.

c) Banya d'Àfrica

Djibouti – Eritrea

<i>Tipologia:</i>	Territori Internacional	
<i>Actors principals:</i>	Djibouti, Eritrea	
<i>Intensitat:</i>	2	<i>Evolució trimestral:</i> =
<i>Síntesi:</i>	La demarcació fronterera entre ambdós països és una font de desacord i de tensió. Aquesta frontera va ser fixada de forma confusa el 1901 per un tractat entre França (la potència colonial a Djibouti) i Itàlia (la potència colonial a Eritrea). Aquesta demarcació irresolta va provocar que ambdós països s'enfrontessin el 1996 i el 1999. Aquest litigi es va agreujar a escala regional a causa de la tensió entre Eritrea i Etiòpia, ja que els Estats Units són un ferm aliat etiòp; a la guerra de Somàlia, on Eritrea dóna suport a la coalició opositora, mentre que Etiòpia i els Estats Units donen suport al Govern Federal de Transició; i a la guerra a la regió etiòp d'Ogaden, on Eritrea dóna suport a la insurrecció. Djibouti, país neutral en el conflicte de Somàlia, ha estat la seu de les últimes converses de pau entre part dels actors somalis enfrontats. La seva situació és estratègica per al control del tràfic marítim al mar Roig (França i els Estats Units hi disposen de bases militars), i després de la guerra entre Eritrea i Etiòpia, Djibouti representa l'única sortida al mar per a Etiòpia.	

Durant el trimestre, Eritrea va incrementar les crítiques al Consell de Seguretat de l'ONU i EEUU arran de l'aprovació al desembre de la resolució 1907 per la qual es va imposar un embargament d'armes al país degut a la seva col·laboració amb els grups armats somalis, en particular al-Shabab. En una votació en què Xina es va abstenir i Líbia va votar en contra, el Consell va reiterar que Eritrea havia de complir les seves obligacions, en relació a la demanda del Consell d'establir un diàleg amb Djibouti relatiu al territori en disputa de Ras Doumeira. En paral·lel Eritrea va mirar de reobrir els canals de comunicació amb la UA, qüestió que podria respondre a un tímid intent de posar fi a l'aïllament polític regional i internacional en el qual es troba, segons assenyalen diversos analistes regionals. Entre el 31 de gener i el 2 de febrer es va celebrar la 14a cimera ordinària de la UA, i l'organització va presentar una resolució en la qual instava Eritrea a retirar les tropes de la regió en disputa de Ras Doumeira, pertanyents a Djibouti. Els Governos de Somàlia i Djibouti, a més a més, van sol·licitar a la comunitat internacional que endurís les sancions a Eritrea. Els dos països van fer una crida a la formació d'una nova institució que enfortís les sancions i dissuadís els diferents Governos d'immiscir-se en els assumptes interns somalis.

Eritrea – Etiòpia			
<i>Tipologia:</i>	Territori		Internacional
<i>Actors principals:</i>	Eritrea, Etiòpia		
<i>Intensitat:</i>	2	<i>Evolució trimestral:</i>	=
<i>Síntesi:</i>	El 1993, Eritrea es va independitzar d'Etiòpia, encara que la frontera entre ambdós països no va quedar clarament delimitada; aquest fet va provocar el seu enfrontament entre el 1998 i el 2000, amb més de 100.000 víctimes mortals. El juny de 2000 van signar un acord de cessament d'hostilitats, el Consell de Seguretat de l'ONU va establir la missió UNMEE per supervisar-lo i al desembre van signar l'acord de pau d'Alger. Aquest estableix que ambdós se sotmetran a la decisió que acordi la Comissió Fronterera entre Eritrea i Etiòpia (EEBC, per les seves sigles en anglès), encarregada de delimitar i demarcar la frontera basant-se en els tractats colonials pertinents (1900, 1902 i 1908) i el Dret Internacional. L'abril de 2002, l'EEBC va anunciar el seu dictamen, que va assignar el disputat poble fronterer de Badme (epicentre de la guerra i actualment administrada per Etiòpia) a Eritrea, decisió rebutjada per Etiòpia.		

Els fets més destacats del trimestre van tenir lloc al gener, quan Eritrea va anunciar que les seves Forces Armades s'havien enfrontat a l'Exèrcit etiòp després d'una ofensiva llançada per Etiòpia en una de les zones en disputa a la frontera entre ambdós països, Zalanbessa, on hi haurien mort 10 soldats etiòps. El Govern etiòp va desmentir aquest anunci i el va qualificar d'intervenció total per part d'Eritrea. Durant la celebració de la cimera de la UA entre el 31 de gener i el 2 de febrer, l'organització va negar que Etiòpia o la mateixa institució africana estiguessin bloquejant la presència d'Eritrea a les cimeres de la UA, com a resposta a les acusacions realitzades per Eritrea. Aquest país també va exigir que no es discutís sobre la seva situació a la cimera. A mitjan març, el primer ministre etiòp, Meles Zenawi, va afirmar que estava disposat a reunir-se amb el president eritreu, Isaias Afewerki, malgrat els 10 anys de mala relació i del conflicte armat que va tenir lloc entre 1998 i 2000. També va declarar que els representants eritreus eren benvinguts i que serien tractats de la mateixa manera que els representants de qualsevol altre país, en relació a les acusacions d'Eritrea segons les quals Etiòpia bloquejava la seva presència a les cimeres de la UA. L'agència etiòp que s'ocupa de la població refugiada va assenyalar que 11.653 eritreus havien fugit del seu país durant 2009 i que 4.131 d'aquests refugiats polítics i econòmics eren militars eritreus que havien desertat de l'Exèrcit.

Etiòpia		
<i>Tipologia:</i>	Govern, Identitat, Autogovern	Intern
<i>Actors principals:</i>	Govern (coalició EPRDF, liderada pel partit TPLF), oposició política i social, coalició opositora FDD (Medrek)	
<i>Intensitat:</i>	2	<i>Evolució trimestral:</i> ↑
<i>Síntesi:</i>	El règim que governa Etiòpia des de 1991 s'enfronta a una sèrie moviments opositors que reclamen progressos en la democràcia i la governabilitat del país, com també més grau d'autogovern. La coalició governamental EPRDF (Ethiopian People's Revolutionary Democratic Front) està controlada pel partit Tigrayan People's Liberation Front (TPLF) de la minoria tigré que regeix el país amb un creixent autoritarisme amb el beneplàcit de les elits amhara. Existeix un descontentament al país amb el règim federal ètnic implantat per l'EPRDF, que no ha resolt la qüestió nacional, la qual cosa ha alimentat la consolidació d'una forta oposició política i social. Hi ha sectors polítics-militars que qüestionen el federalisme ètnic com a insuficient per a les seves demandes nacionals i altres sectors de les classes dominants i amb presència en el conjunt del país que consideren el federalisme ètnic un fre a la consolidació de l'Estat-nació, en paral·lel a les exigències d'una democratització de les institucions. En les eleccions de 2005 aquesta diversa oposició va suposar un repte per a l'EPRDF, que va reprimir amb duresa les protestes postelectorals, reticent a la competència multipartidista.	

Durant el trimestre va persistir el clima de creixent tensió de cara a la celebració de les eleccions parlamentàries al maig, i es van multiplicar les denúncies d'intimidació i pressions per part de l'Executiu. La coalició opositora Medrek va denunciar al febrer que alguns dels seus candidats estaven essent amenaçats per evitar que es registressin a les eleccions. En aquest sentit, a la darrereria de març el Human Rights Watch (HRW) va acusar en un informe al Govern d'estar lliurant un atac coordinat i sostingut contra opositors polítics, periodistes i activistes de drets humans amb vistes a les eleccions. Aquestes pressions fins i tot havien suposat la fugida de molts en els darrers mesos, la retallada de la llibertat d'expressió i les amenaces de represàlies.

¹¹ L'informe també documenta la manera en què les lleis recentment adoptades restringeixen les activitats de la societat civil i els mitjans de comunicació, el tancament del diari independent més destacat al desembre de 2009 i la interferència governamental de les emissions de Voice Of America al febrer. El HRW va plantejar que la comunitat internacional hauria d'utilitzar l'ajuda que destina a sostenir el Govern per exigir més llibertats i la fi de la fustigació. El Centre Carter va anunciar a mitjan febrer que no enviaria una missió d'observació electoral al país després que el Govern posposés la seva petició d'enviar un equip exploratori des de desembre fins a febrer. En canvi, la UA i la UE van decidir d'enviar una missió d'avaluació preelectoral. Al centre d'aquesta situació al març es va desvelar una investigació elaborada per la BBC que assenyalava que milions de dòlars de l'ajuda humanitària rebuda per a les víctimes de la fam que va arrasar el país entre 1984 i 1985 van ser desviats a diversos grups rebels per poder adquirir armament, entre els quals hi havia l'actual partit en el poder, el TPLF de Meles Zenawi. Aquesta investigació va comportar noves crítiques a l'Executiu de Meles Zenawi.

¹¹ Human Rights Watch. "One Hundred Ways of Putting Pressure": Violations of Freedom of Expression and Association in Ethiopia, HRW, 24 de març de 2010, a < <http://www.hrw.org/en/reports/2010/03/24/one-hundred-ways-putting-pressure> >

Etiòpia (Oròmia)			
<i>Tipologia:</i>	Autogovern, Identitat		Intern
<i>Actors principals:</i>	Govern central, Govern regional, oposició política (partits OFDM, OPC) i social, oposició armada OLF, IFLO		
<i>Intensitat:</i>	3	<i>Evolució trimestral:</i>	=
<i>Síntesi:</i>	Etiòpia és objecte de moviments de caràcter secessionista o de rebuig del poder central des dels anys setanta. L'oromo OLF sorgeix entre el 1973 i el 1974 i opera a la regió etiop d'Oròmia, al centre i sud del país, en contra de la dictadura de Mengistu i amb l'objectiu d'establir un Estat independent per a la comunitat oromo. Malgrat les seves diferències, els moviments polítics i armats de caràcter nacionalista oromo van participar juntament amb altres moviments insurgents del país per enderrocar el règim de Mengistu el 1991. No obstant això, l'OLF es va desmarcar el 1992 del Govern de transició liderat pel partit TPLF de Meles Zenawi, que controlava la coalició en el poder, l'Ethiopian People's Revolutionary Democratic Front (EPRDF), i des de llavors va iniciar la lluita armada contra el Govern central i contra altres moviments polítics oromos progovernamentals exigint la independència de la comunitat oromo. En diverses ocasions va col·laborar amb l'ONLF d'Ogaden en accions contra el Govern central.		

El fet més destacat del trimestre va tenir lloc al gener, quan es va produir el lliurament a les autoritats de Kenya d'un alt comandant de l'OLF i prop de 100 membres de la insurgència oromo, que posteriorment van ser transferits a Etiòpia. Entre els combatents hi havia Lucho Bukhura, un dels comandants militars i cap de les relacions exteriors de l'organització que va declarar que el grup es troba en el nivell més dèbil i fragmentant de dècades de lluita armada, que té nul·les possibilitats d'enderrocar el Govern i que en l'actualitat s'ha dividit en tres faccions amb adscripció geogràfica diferenciada. L'OLF va destacar que les seves activitats no es veurien afectades per aquestes desercions del què va denominar un grup de traïdors. Paral·lelament, l'OLF va afirmar d'haver obtingut una victòria militar contra les Forces Armades etiops a l'est de la regió, a l'East Harerge Zone (Daro Labu County), després dels combats que van causar la mort de tres soldats etiops i en van ferir cinc. D'altra banda, un altre comandament de l'OLF va assenyalar que havia dut a terme una ofensiva contra un destacament militar governamental que estava atacant una població civil amb l'acusació de ser simpatitzants de l'OLF a Bale Zone (sud del país). Suposadament un comandant de la milícia governamental, Ziad Ahmad, va ser capturat i fet presoner de guerra. L'OLF també va anunciar que s'havien produït durs enfrontaments entre el 10 i el 21 de març a la zona de Western Hararge (Daro Labu County) que van causar la mort de 108 soldats i 37 ferits, encara que no hi va haver informacions independents que confirmessin els fets. D'altra banda, al desembre l'OLF va amenaçar les empreses estrangeres que pretenguessin adquirir terres agrícoles a Oròmia i negociar amb el Govern sense consultar al poble oromo. L'OLF i organitzacions de diàspora simpatitzants amb la causa oromo van denunciar al març actes d'intimidació i fustigació, casos de tortures i execucions extrajudicials comeses pel Govern per tot el país, en especial a Oròmia, durant el període entre 2008 i 2010, en vigílies del procés electoral.

Txad – Sudan			
Tipologia:	Govern		Internacional
Actors principals:	Txad, Sudan, grups armats d'oposició txadians i sudanesos		
Intensitat:	1	Evolució trimestral:	↓
Síntesi:	L'inici de la guerra a Darfur el 2003 va marcar la progressiva deterioració de les relacions entre ambdós governs, els presidents dels quals van ser antics aliats en el derrocament del president txadià Hissène Hauré per part d'Idriss Déby el 1990. Encara que durant el 2004 el Txad va intervenir entre el Govern sudanès i la insurrecció de Darfur, l'increment de la violència, l'afluència de població refugiada sudanesa cap a l'est del Txad i les incursions de les milícies progovernamentals sudaneses Janjaweed en aquesta zona van provocar nombroses crítiques cap a l'Executiu txadià per la seva política de neutralitat. Cal recordar que part dels grups armats de Darfur pertanyen a la mateixa comunitat que governa el Txad, els zaghawa. El 2004 es van configurar diverses insurreccions contra el Govern d'Idriss Déby, i des de llavors, ambdós Governos han estat donant suport a l'oposició armada de l'altre país.		

Els contactes que es van produir al desembre entre representants txadians i sudanesos així com la intervenció regional i internacional, van contribuir a que el **15 de gener se signés un acord a N'Djamena per formalitzar les relacions mútues i un protocol de seguretat a la frontera comuna**. Per culminar el procés, el president txadià, Idriss Déby, va realitzar una visita el 7 de febrer a Jartum amb l'objectiu de formalitzar la qüestió, i al dia següent s'aconseguí l'acord final. Segons l'acord, ambdós països es comprometien a donar fi a les hostilitats mútues i al suport de l'oposició armada de l'altre país, a més de treballar conjuntament per reconstruir les regions properes a la frontera comuna. Les dues parts van acordar de deixar d'acollir els grups rebels de l'altra part i a animar-los a presentar-se a les eleccions i retornar als seus respectius països. Aquesta decisió, segons alguns analistes, estaria relacionada amb la voluntat de millorar la seguretat i la credibilitat d'ambdós governants de cara a les eleccions que tindran lloc al Txad i al Sudan entre el 2010 i el 2011. Durant aquesta visita Déby va animar els grups armats txadians a que tornessin al Txad amb garanties de seguretat i s'integressin a la societat civil.¹² EEUU, França i la UA van celebrar aquests avenços i van constatar les implicacions positives que podria tenir aquest acord en les converses de pau de Darfur. Posteriorment, l'enviat d'EEUU pel Sudan, Scott Gration, va visitar el Txad, on va manifestar el seu suport al procés. Va quedar pendent, tanmateix, la implementació efectiva de l'acord, encara que totes dues parts ja van procedir a l'intercanvi d'ambaixadors.

Sudan			
Tipologia:	Autogovern, Identitat, Recursos		Interna
Actors principals:	Partits polítics NCP i SPLM, grup armat SPLA, milícies progovernamentals, ètnies i subclans dinkas i nuer al sud		
Intensitat:	2	Evolució trimestral:	=
Síntesi:	L'any 2005 el grup armat SPLA i el Govern del Sudan van signar un acord de pau definitiu (CPA) que va posar fi a 20 anys de conflicte armat que havia enfrontat el nord amb el sud del país. La falta de concreció sobre diferents punts de l'acord està dificultant els avenços del procés de pau. D'altra banda, la conclusió del conflicte a escala nacional va provocar el ressorgiment dels recels i desavinences entre les diferents ètnies i clans que conviuen i competeixen per uns recursos escassos al sud del país. La contraposició entre les elits de Khartum i els estats de l'Alt Nil que controlen la riquesa econòmica sudanesa i la resta dels estats que conformen el país se situa en l'eix de les tensions que amenacen la pau al Sudan.		

¹² Vegeu el capítol 1 (Conflictes armats).

En el camí a les eleccions d'abril es van multiplicar les denúncies per part dels partits opositors i les organitzacions de drets humans sobre l'assetjament que pateixen els candidats i les dificultats per exercir el dret a la lliure expressió, tant al nord com al sud del país. Tanmateix, es van produir avenços significatius en el procés de pau després que s'aprovés la legislació que regirà sobre el referèndum d'autodeterminació de 2011, en què serà necessària la participació del 60% de les persones amb dret a vot i el resultat del qual s'establirà per majoria simple. El president, Omar al-Bashir, i el vicepresident i líder del govern del sud, Salva Kiir, es van mostrar disposats a respectar els resultats del referèndum en la commemoració del cinquè aniversari de la signatura d'acords de pau. Per part seva, el secretari general de l'ONU va alertar sobre la manca d'avenços en la delimitació de la frontera entre el nord i el sud i la creixent violència al sud, que podrien afectar seriosament el futur de pau al país. Els partits polítics van denunciar la impossibilitat de dur a terme mítings polítics a Darfur i el partit del sud SPLM va sol·licitar que es retardessin els comicis a l'estat de Kordofan Meridional, assenyalant que la major part de l'electorat no havia estat registrat. La presentació de la candidatura del líder del SPLM, Salva Kiir, per la renovació del seu mandat en la presidència del govern semiautònom del sud del Sudan va ser assenyalada per polítics sudanesos i analistes com a mostra que la principal preocupació del seu partit és el sud i no l'Estat sudanès i que, per tant, l'opció de la unitat del país continua perdent pes. El partit polític del sud SPLM-DC, liderat per Lam Akl i que es mostra com alternativa al SPLM, va denunciar la detenció sense càrrecs de part del seu equip als quals les autoritats de Sudan del sud consideren responsables d'alimentar la violència intercomunitària i de ser agents del partit NCP de Bashir del sud. La inauguració d'una línia ferroviària rehabilitada va unir el nord i el sud del país per primera vegada des de la dècada dels 60.

d) Grans Llacs i Àfrica Central

Burundi			
<i>Tipologia:</i>	Identitat, Govern		Interna
<i>Actors principals:</i>	Govern, oposició política (facció de CNDD-FDD de Hussein Radjabu, UPRONA, FRODEBU i FNL) i social		
<i>Intensitat:</i>	2	<i>Evolució trimestral:</i>	↑
<i>Síntesi:</i>	El procés de transició política i institucional iniciat amb la signatura de l'Acord de Pau d'Arusha el 2000 va culminar formalment l'any 2005. L'aprovació d'una nova Constitució que formalitza el repartiment de poder polític i militar entre les dues principals comunitats, hutus i tutsis, i la celebració del procés electoral que ha conduït a la formació d'un nou Govern, intenten crear les bases de futur per superar el conflicte iniciat el 1993 i suposen la principal oportunitat per posar fi a la violència de caràcter etnopolític que afecta el país des de la seva independència el 1962. No obstant això, persisteix la desconfiança entre els partits polítics i les lluites de poder en el si del governamental CNDD-FDD, i entre el Govern i l'oposició política. A aquesta tensa situació cal afegir el repte positiu de que el darrer grup armat del país, les FNL, s'ha sumat a la comtessa política amb la renúncia a la violència.		

El clima de tensió es va intensificar durant el trimestre per la proximitat de l'inici de període electoral, que transcorrerà entre maig i setembre de 2010, i en el qual hi participarà el darrer grup armat del país, el FNL, afectat per les divisions internes. **Sectors opositors van denunciar continuades pressions i actes d'intimidació, dels quals es va responsabilitzar principalment al partit governamental CNDD-FDD i al propi Govern.** El Consell de Seguretat de l'ONU va manifestar al desembre la seva preocupació per les continuades violacions dels drets humans, la violència de gènere, les restriccions a les llibertats civils i la violència política. Diversos analistes van remarcar la possible escalada de la violència deguda al baix control que exerceixen els partits polítics sobre les sessions juvenils, la important presència d'armes lleugeres i l'existència d'antics membres dels grups armats actualment desmobilitzats, que són cada cop més difícils de controlar per part dels partits i moviments polítics. Durant el trimestre la situació es trobava controlada i

no era comparable als mesos previs a les eleccions que van tenir lloc en els anys seixanta i al 1993. Tanmateix, l'organització Internacional Crisis Group va assenyalar al febrer que la Policia romania passiva amb les irregularitats i violacions dels drets humans o era còmplice dels abusos comesos pel partit governant.¹³ A la darrereria de gener les autoritats van anunciar l'arrest de 16 oficials militars acusats d'estar preparant un cop d'Estat. En vigílies del procés electoral, es van difondre diversos rumors d'intents de desestabilització del Govern i sobre presumptes intents d'enderrocar-lo. Algunes fonts van assenyalar que fins i tot el Govern podria haver orquestrat aquesta situació per simular un clima d'inseguretat i així augmentar el control i la pressió sobre l'oposició política.

Kenya			
<i>Tipologia:</i>	Identitat, Govern, Recursos		Interna
<i>Actors principals:</i>	Govern, milícies d'adscripció ètnica, oposició política i social (partits polítics, organitzacions de la societat civil), SLDF, secta Mungiki		
<i>Intensitat:</i>	2	<i>Evolució trimestral:</i>	=
<i>Síntesi:</i>	La política i l'economia de Kenya han estat dominades des de la seva independència el 1963 pel partit KANU, controlat per la comunitat més nombrosa del país, els kikuyus, en detriment de la resta d'ètnies. El 2002, el successor de l'autoritari i cleptòcrata Daniel Arap Moi (en el poder els últims 24 anys) va ser derrotat per Mwai Kibaki amb la promesa d'acabar amb la corrupció i redistribuir la riquesa en un país pobre, agrícola i que basa el seu creixement en el turisme. No obstant això, les promeses incomplertes de Kibaki van fomentar un clima de frustració; Raila Odinga es va convertir aleshores en una amenaça a l'hegemonia en el poder de Kibaki, sense basar la seva campanya en l'afiliació tribal, sinó en el canvi i en la construcció d'una societat més justa. El frau electoral de desembre de 2007 va ser el detonant d'un brot de violència en què van morir 1.300 persones i unes 300.000 es van veure desplaçades. Després d'aquesta situació es va assolir un acord entre ambdós sectors a través de la creació d'un fràgil Govern d'unitat nacional. Paral·lelament, diverses zones del país es veuen afectades per disputes intercomunitàries per la propietat de la terra i també instigades políticament en període electoral, i les activitats il·legals de la secta Mungiki suposen un repte per a l'estabilitat del país.		

Durant el trimestre es va agreujar la crisi política que afecta el Govern de coalició, paralitzant el país. EEUU va alertar que si Kenya no prenia les mesures adequades i no iniciava les reformes pendents s'arriscava a que es produís una nova crisi política violenta similar a la que va patir al desembre de 2007. EEUU va assenyalar que el president i el primer ministre del país havien de resoldre les diferències entre tots dos i treballar conjuntament per resoldre els temes pendents. En aquest sentit, dos nous escàndols de corrupció van manifestar aquesta paràlisi. D'altra banda, al març el fiscal de la Cort Penal Internacional, Luis Moreno Ocampo, va afirmar que els líders polítics de Kenya van organitzar i van finançar els atacs a la població civil perpetrats després de les eleccions de desembre de 2007, i va presentar als jutges els noms de 20 dels responsables. Els lletrats de la CPI van avaluar el plantejament de la Fiscalia –presentat per primera vegada el novembre passat– per decidir si ordenen una investigació sobre els fets. Moreno Ocampo menciona específicament parlamentaris i policies, a més d'alts oficials del Govern i colles juvenils.

¹³ International Crisis Group. *Burundi: Ensuring Credible Elections*. Africa Report nº 155, Nairobi/Bruselles: ICG, 12 de febrer de 2010, a <<http://www.crisisgroup.org/home/index.cfm?id=6527&l=2>>

RD Congo			
<i>Tipologia:</i>	Govern, Recursos		Interna
<i>Actors principals:</i>	Govern, oposició política i social i antics grups armats d'oposició		
<i>Intensitat:</i>	2	<i>Evolució trimestral:</i>	=
<i>Síntesi:</i>	Entre 1998 y Entre el 1998 i el 2003 va tenir lloc a la República Democràtica del Congo l'anomenada "primera guerra mundial africana".¹⁴ La signatura de diversos acords de pau entre el 2002 i el 2003 va suposar la retirada de les tropes estrangeres i la configuració del Govern Nacional de Transició (GNT) on es van integrar l'antic Govern, l'oposició política, els grups armats RCD-Goma, RCD-K-ML, RCD-N, MLC i les milícies Mai Mai. A partir de juny de 2003, el GNT va estar dirigit pel president Joseph Kabila i quatre vicepresidents, dos dels quals pertanyien a l'antiga insurrecció: Azarias Ruberwa del RCD-Goma i Jean-Pierre Bemba de l'MLC. El GNT va elaborar la Constitució, confirmada el desembre de 2005. Entre juliol i octubre de 2006 es van celebrar eleccions legislatives i presidencials, en les quals Kabila va ser escollit president, i Jean-Pierre Bemba va quedar segon, enmig d'un clima d'alta tensió i acusacions de frau. La formació del nou Govern l'any 2007 no va frenar la inestabilitat i les disputes en l'àmbit polític.		

El clima d'inestabilitat política va seguir present en el marc dels preparatius de les eleccions que se celebraran el proper any, en paral·lel a les crítiques per la campanya militar Kimia II i a l'anunci de les negociacions per procedir a la retirada de la MONUC del país.¹⁴ El Govern va rebutjar l'exigència plantejada per Nacions Unides, la UE i EEUU per a que fes públic un calendari de les eleccions parlamentàries i presidencials que tindran lloc el 2011, argumentant que és una decisió sobirana que el Govern prendrà en el moment oportú. El fet que el Govern no elaborés un calendari provisional va provocar la preocupació de la comunitat internacional. Segons fonts de l'International Crisis Group, **sense el suport logístic i financer de Nacions Unides i de la comunitat internacional, és difícil que el procés electoral de 2011 sigui lliure i transparent.** Al febrer el president Kabila i el seu primer ministre, Adolphe Muzito, van realitzar una remodelació del Govern, que no va incloure els antics membres de grups armats (en referència al CNDP), va substituir uns 20 alts càrrecs i ministres i va expulsar el viceministre Víctor Kasongo, assenyalat per un estudi que revisava la mineria del país que implicava en casos de corrupció. El Gabinet es va reduir de 54 llocs a 43, una decisió que diverses fonts van assenyalar com una mesura per reduir la despesa dels comptes de l'Estat i simplificar els preparatius per les eleccions de 2011. Els llocs que ocupaven els càrrecs del PALU, partit opositor que participa en l'aliança del Govern, com el del primer ministre, Muzito, van seguir a les mans del PALU. D'altra banda, cal afegir que el conflicte intercomunitari del nord-oest de la R.D. del Congo iniciat al novembre i la repressió governamental subsegüent ja ha causat unes 200 víctimes mortals i el desplaçament a la veïna República del Congo d'unes 150.000 persones.

¹⁴ Vegeu el capítol 1 (Conflictes armats).

e) Nord d'Àfrica i Magrib

Marroc – Sàhara Occidental			
<i>Tipologia:</i>	Autogovern, Identitat, Territori		Internacional ¹⁵
<i>Actors principals:</i>	Marroc, República Àrab Sahrauí Democràtica (RASD), grup armat Front POLISARIO		
<i>Intensitat:</i>	1	<i>Evolució trimestral:</i>	=
<i>Síntesi:</i>	Les arrels del conflicte es troben en el final del domini colonial espanyol al Sàhara Occidental a mitjan anys setanta. La distribució del territori entre el Marroc i Mauritània, sense que es tinguessin en compte el dret a l'autodeterminació dels sahrauís ni els compromisos sobre un referèndum d'independència a la zona, va suposar l'annexió de gran part del territori per part de Rabat i el desplaçament de milers de sahrauís, que es van refugiar a Algèria. El 1976, el moviment nacionalista Front Polisario va declarar un Govern a l'exili –la República Àrab Sahrauí Democràtica (RASD)– i va llançar una campanya armada contra el Marroc. Les parts van acceptar un pla de pau el 1988 i des del 1991 la missió de l'ONU al Sàhara, MINURSO, supervisa l'alto el foc i s'encarrega de l'organització d'una consulta d'autodeterminació al territori. El 2007, el Marroc va presentar a l'ONU un pla per a l'autonomia del Sàhara Occidental, però el Front Polisario reclama la celebració d'un referèndum que inclogui l'opció de la independència.		

La recerca d'una solució pel conflicte que enfronta el Marroc amb el Front POLISARIO pel Sàhara Occidental es va mantenir bloquejada durant el trimestre. A començaments de gener, el rei Mohamed VI va anunciar la creació d'una comissió consultiva per impulsar un procés de regionalització que hauria de començar per les anomenades províncies del sud (Sàhara Occidental) i que vol reforçar l'oferta marroquina d'una autonomia per la zona, enfront de les demandes dels sahrauís de celebrar un referèndum que inclogui l'opció d'independència. Representants del PLISARIO van considerar que l'anunci torpedejava el diàleg i formava part de la resposta política del monarca a la crisi viscuda a la darrereria de 2009 pel cas de l'activista Aminatou Haidar. Així i tot, **al febrer es va celebrar la segona reunió informal entre les parts a Nova York**, en el marc d'un procés d'apropament impulsat per l'enviat del secretari general de l'ONU pel Sàhara Occidental, Christopher Ross. El diàleg no va derivar en nous avenços, però es va mantenir el compromís de continuar les converses. En aquest context, Ross va iniciar a la darrereria de març una gira pel nord d'Àfrica en un intent per desbloquejar la disputa. El seu viatge, el tercer per la zona des que va assumir el càrrec, va incloure visites al Marroc, Algèria, els camps de refugiats de Tinduf i Mauritània. Durant la trobada amb Mohamed VI, el rei hauria reiterat a Ross que l'opció d'un referèndum no és possible. Informacions de premsa van indicar que l'ONU espera incloure la supervisió de la situació de drets humans entre les activitats de la seva missió sobre el Sàhara Occidental, un àmbit que podria incorporar-se en la renovació del mandat de la MINURSO a l'abril i que suposaria també el control de la situació dels refugiats a Tinduf. El Marroc va ser especialment criticat per la manca de respecte als drets humans durant el trimestre. En aquest sentit, va rebre crítiques de l'organització Human Rights Watch i de la UE, que van comminar Rabat a respectar els drets humans al Sàhara Occidental.

¹⁵ Malgrat que el Sàhara Occidental no és un Estat reconegut internacionalment, es considera la tensió entre el Marroc i el Sàhara Occidental com "internacional" i no com "interna" per ser un territori per descolonitzar la pressumpta pertinença del qual al Marroc no és reconeguda pel Dret Internacional ni per cap resolució de Nacions Unides.

Mauritània			
<i>Tipologia:</i>	Govern		Interna
<i>Actors principals:</i>	Govern, oposició política i social, al-Qaeda al Magreb Islàmic (AQMI)		
<i>Intensitat:</i>	1	<i>Evolució trimestral:</i>	=
<i>Síntesi:</i>	Des de la seva independència el 1960 el país ha passat per diversos períodes d'inestabilitat. Els cops d'Estat protagonitzats per militars han estat la forma habitual d'alternança de poder. Després d'un període de més de 20 anys de govern amb derives autoritàries i repressives, eminentment contra la comunitat negreafricana del país, el president Ould Taya va ser destituït per un cop d'Estat el 3 d'agost de 2005. La Junta Militar instaurada va nomenar provisionalment un govern civil i va establir un període transicional d'un any i mig en el qual es van celebrar les primeres eleccions lliures del país. El març de 2007 Sidi Ould Sheik Abdallahi va ser elegit president, sense que quedessin neutralitzades les tensions vinculades a la lluita de poder entre diferents tribus i sectors polítics, enmig d'un context de profunda crisi econòmica i d'amenaques yihadistas. L'agost de 2008 un cop d'Estat liderat pel general Mohamed Ould Abdelaziz va donar pas a una crisi, que un any després va derivar en la renúncia d'Abdallahi i en la convocatòria a comicis presidencials en els quals va resultar electe Abdelaziz, enmig de denúncies de frau de l'oposició. L'actual situació al país també està marcada per les accions d'al-Qaeda al Magreb Islàmic (AQMI) al seu territori.		

Durant el trimestre l'atenció internacional a Mauritània va estar marcada pel segrest en el seu territori de tres espanyols i una parella italiana, reivindicat per al-Qaeda al Magreb Islàmic (AQMI) a la darrerria de 2009. En aquest context, **el Govern maurità va mantenir la seva participació a les iniciatives regionals de lluita contra l'AQMI i va anunciar una àmplia reorganització de l'Exèrcit**, amb el propòsit de millorar la seva capacitat de combat a les activitats terroristes, al tràfic de droga i a la migració clandestina. Poc abans, l'Assemblea Nacional havia aprovat una polèmica reforma a la llei antiterrorista que, entre altres aspectes, permet les escoltes telefòniques, estableix la no prescripció dels delictes de terrorismes, justifica la detenció de menors i estén el període de presó preventiva sense càrrecs. Segons l'oposició –que el juliol passat va qualificar de “cop d'Estat electoral” l'elecció com a president del general Mohamed Ould Abdelaziz– la normativa és una nova deriva dictatorial del Govern per legitimar les violacions als drets i llibertat de la població. Paral·lelament, per prevenir la infiltració de l'AQMI, Nouakchott va crear una nova zona militar a l'àrea fronterera amb Mali i Algèria i va impulsar un fòrum per discutir sobre l'extremisme religiós en el país. La trobada, en què participaren representants de múltiples vessants de la fe musulmana, va concloure que s'ha d'afavorir el diàleg amb els grups radicals i promoure una versió moderada de l'Islam. A la darrerria de gener, **el Govern va propiciar la visita d'imans a presoners de l'AQMI a la presó de Lashar**, a la capital, en un intent per persuadir-los que abandonin la violència. Nouakchott es va mostrar reticent a la negociació amb l'AQMI i va criticar l'alliberament a Mali d'un presoner maurità per afavorir l'alliberament de l'hostatge francès Pierre Camatte. Tanmateix, a finals de març diversos mitjans de comunicació locals indicaven que Abdelaziz podria estar considerant l'alliberament de presos islamistes per afavorir el lliurament dels dos hostatges espanyols que romanen en mans de l'AQMI.

Amèrica

a) Amèrica del Nord, Centreamèrica i Carib

Haití			
Tipologia:	Govern		Interna internacionalitzada
Actors principals:	MINUSTAH, Govern, oposició política (seguidors de l'ex president Jean-Bertrand Aristide) i armada (bandes juvenils)		
Intensitat:	1	Evolució trimestral:	↑
Síntesi:	Després de la sortida del país de l'expresident Jean Bertrand Aristide el febrer de 2004, que va evitar una confrontació armada amb el grup rebel que havia pres bona part del país, es van desplegar consecutivament una Força Multinacional Provisional i una missió de manteniment de la pau de l'ONU (MINUSTAH) per ajudar el Govern provisional a restablir l'ordre i la seguretat. Tot i que després de l'elecció de René Préval com a nou president a principi de 2006 hi ha més estabilitat política, social i econòmica, encara persisteixen diversos problemes, com les acusacions de violacions de drets humans contra la MINUSTAH, les altes taxes de delinqüència, el control que exerceixen bandes armades en determinades àrees urbanes, les dificultats en el procés de Desarmament, Desmobilització i Reintegració, els alts nivells de corrupció, pobresa i exclusió social, o la falta de confiança i cooperació entre els principals partits polítics.		

Els principals fets de violència i tensió que es van produir durant el trimestre estan estretament vinculats amb el terratrèmol que va sacsejar el país el 12 de gener, considerat com la major catàstrofe de tota la història del país. En un informe presentat a la darrereria de març, s'estima que més de 220.000 persones haurien mort, 300.000 més haurien resultat ferides i més d'1,5 milions de persones haurien estat damnificades.¹⁶ En els mesos posteriors al terratrèmol es van produir nombrosos actes de violència, saquejos i pillatge, principalment a Puerto Príncipe. Nacions Unides va advertir del risc que menors abandonats fossin segrestats i venuts i va denunciar que s'havia produït un increment de la violència sexual contra les dones. Segons diverses fonts, l'increment de la inseguretat i la violència estarien vinculats principalment a dos factors, així com a la situació d'extrema precarietat econòmica i humanitària en què es trobava una bona part de la població i, en primer lloc, al fet que 1,2 milions de persones es quedessin sense casa. Més de 700.000 persones estan allotjades en campaments improvisats al voltant de Puerto Príncipe, la qual cosa incrementa la vulnerabilitat de moltes persones. El segon factor que segons Nacions Unides i les autoritats haitianes va incrementar la inseguretat va ser la fugida de centenars de presoners. Segons el cap en funcions de la MINUSTAH, Edmond Mulet, nombrosos fugitius haurien tornat a Cité Soleil i s'estarien reorganitzant en bandes juvenils dedicades al tràfic d'armes i de drogues. El primer ministre, Jean Max Bellerive, també va expressar la seva preocupació per la fugida de presos però va assenyalar que la situació de seguretat estava sota control.

¹⁶ Vegeu el capítol 4 (Crisis humanitàries).

Hondures			
<i>Tipologia:</i>	Govern		Interna
<i>Actors principals:</i>	Govern de Manuel Zelaya, oposició política i Forces Armades		
<i>Intensitat:</i>	1	<i>Evolució trimestral:</i>	↓
<i>Síntesi:</i>	El 2009 la tensió política i social a Hondures es va incrementar notablement després que el president, Manuel Zelaya, anunciés la seva intenció de convocar un referèndum per reformar la Constitució i poder presentar-se a un nou mandat. Aquesta proposta va ser rebutjada per diversos partits polítics i considerada il·legal pel Congrés, l'Exèrcit i diverses institucions judicials i electorals. A més, la polarització social es va aguditzar entre els que donaven suport a l'agenda de transformació social i política de Zelaya, electe el 2005, i els que l'acusaven d'haver-se allunyat de les posicions majoritàries del seu propi partit i d'haver-se aproximat massa als Governos que integren l'Alternativa Bolivariana para las Américas (ALBA), especialment a Veneçuela. La tensió al país va aconseguir el seu zenit a la fi de juny, després que Zelaya ordenés la destitució del cap de l'Estat Major Conjunt per haver-se negat a distribuir les paperetes de la consulta popular i l'Exèrcit prengué els carrers de Tegucigalpa.		

Malgrat que van continuar produint-se mobilitzacions a favor i en contra del president deposat Manuel Zelaya, **la situació de polarització política i social es va reduir notablement respecte de l'any passat**. El mes de gener, durant la seva presa de possessió del càrrec, el nou president Porfirio Lobo va cridar a la reconciliació nacional i va instar la comunitat internacional a reconèixer el nou Govern i a normalitzar les relacions diplomàtiques amb Hondures. El fins llavors president de facto, Roberto Micheletti, va abandonar el càrrec lloant la tasca del seu Govern i de les Forces Armades. Després de diverses gestions diplomàtiques, Manuel Zelaya va ser acollit en qualitat d'"hoste distingit" a la República Dominicana. A la seva partida, Zelaya va declarar que potser tornarà quan existeixi un procés de reconciliació, va criticar l'actitud del Govern d'EUA durant la crisi política i es va negar a comparèixer davant de la justícia per considerar que enfrontaria un judici polític. Una vegada fora d'Hondures, va prendre possessió de l'escó que li correspon en el Parlament Centreamericà com a expresident centreamericà i va ser nomenat director del Consell Polític de Petrocaribe durant un viatge a Veneçuela. Dies abans de la presa de possessió del càrrec de Lobo, el **Congrés va aprovar una amnistia per als delictes comesos durant el cop d'Estat contra Zelaya i el posterior establiment d'un Govern de facto**. L'esmentada amnistia, tanmateix, no inclou delictes per corrupció o violacions dels drets humans. Aquesta mesura va entrar en vigor a la darrereria de febrer malgrat que la Comissió Interamericana de Drets Humans havia instat les autoritats hondurenyes a revisar-la. En aquest sentit, la Fiscalia va sol·licitar una ordre de captura contra Zelaya i dos dels seus ministres per delictes de corrupció i abús de poder. Així, segons les autoritats polítiques i judicials d'Hondures, Zelaya podria ser detingut si torna al país. En el pla internacional, Porfirio Lobo va ratificar la decisió presa ja per Micheletti d'abandonar l'Alianza Bolivariana para las Américas (ALBA) i va destacar que el Govern d'EUA havia donat suport a totes les mesures del nou Govern i que s'havia reactivat l'ajut econòmic i la reobertura d'ambaixades i consolats a EUA. Tanmateix, països com Veneçuela o Nicaragua no reconeixen l'Executiu de Lobo.

b) Amèrica del Sud

Bolívia			
<i>Tipologia:</i>	Autogovern, Govern		Interna
<i>Actors principals:</i>	Govern, oposició política i social (partits polítics, autoritats i organitzacions de la societat civil dels departaments orientals)		
<i>Intensitat:</i>	1	<i>Evolució trimestral:</i>	=
<i>Síntesi:</i>	A final de 2003, el llavors president Gonzalo Sánchez de Lozada es va exiliar als Estats Units després que la repressió de diverses protestes antigovernamentals provoqués, durant els mesos de febrer i octubre, més de 100 morts. Després d'un període d'incertesa en què dos presidents van assumir el poder de forma interina, Evo Morales va guanyar les eleccions el desembre de 2005, i es va convertir en el primer mandatari indígena del país. No obstant això, la seva acció de Govern, especialment la reforma agrària o la nacionalització dels hidrocarburs, es va veure obstaculitzada per la fèrria oposició al seu projecte polític per part de diversos partits polítics i de les regions orientals del país que, liderades pel departament de Santa Cruz, exigeixen més autonomia. La tensió i polarització política també es va incrementar per l'aprovació de la nova Constitució, rebutjada frontalment per l'oposició i els departaments de l'anomenada "mitja lluna", com també per les consultes sobre l'autonomia celebrades en els departaments orientals, considerades il·legals pel Govern central.		

Durant el trimestre no es van registrar actes de violència significatius ni mobilitzacions multitudinàries, però sí va persistir una notable tensió entre el Govern d'Evo Morales i l'oposició. El primer aspecte en el qual es van evidenciar les postures allunyades va ser respecte de l'organització de les eleccions regionals i municipals previstes per al 4 d'abril, ja que el Govern central va desautoritzar la implementació dels estatuts d'autonomia aprovats en els departaments orientals del país per considerar que no van ser legals ni jurídicament vinculants. Tanmateix, el principal eix de tensió durant els primers mesos de l'any van ser **les constants crítiques de l'oposició sobre la deriva autoritària del Govern d'Evo Morales després de la seva clara victòria a les eleccions de l'any passat. L'oposició acusa l'oficialisme de tractar de controlar i polititzar el poder judicial i de pressionar constantment les persones o organitzacions opositores.** Així, a mitjan març, el diari La Razón va assenyalar que unes 140 persones (líders polítics, empresarials o de la societat civil) haurien abandonat el país per raons polítiques. Entre les esmentades persones es troben set exministres de Gonzalo Sánchez de Lozada (1993-97 i 2002-03) i l'exprefecte i principal candidat presidencial en els comicis del passat any, Manfred Reyes Villa, que va fugir al Perú i posteriorment a EUA. En el mateix sentit, l'oposició va criticar contundentment l'intent del Parlament (dominat pel partit d'Evo Morales) d'accelerar el processament contra tres expresidents -Jorge Quiroga (2001-02), Carlos Mesa (2003-05) i Eduardo Rodríguez (2005-06)- i un exvicepresident -Víctor Hugo Cárdenas (1993-97)- per diferents actuacions que haurien vulnerat la llei i l'interès general del país. Tots els exmandataris van considerar que l'esmentat processament estava motivat políticament i que no existien garanties processals. A més, van denunciar que l'oficialisme estava intentant aprofitar el nomenament (amb caràcter interí) de 18 magistrats per part d'Evo Morales. Malgrat totes aquestes crítiques, diversos sondeigs assenyalaven que el partit d'Evo Morales s'imposaria de nou en sis dels nou departaments del país en les eleccions d'abril.

Colòmbia – Veneçuela			
Tipologia:	Govern		Internacional
Actors principals:	Governs de Colòmbia i Veneçuela		
Intensitat:	2	Evolució trimestral:	=
Síntesi:	El desplaçament cap a la frontera amb Veneçuela del grup armat colombià FARC –a causa de la pressió militar de l'Exèrcit colombià– i la possibilitat que aquest s'hagi infiltrat i mantingui bases en territori veneçolà va obrir una crisi en les relacions diplomàtiques d'ambdós països. A més, la creixent cooperació militar entre Colòmbia i els Estats Units, basada en la implementació del Pla Colòmbia per a l'eradicació de cultius de coca i el suport a la lluita contrainsurgent, ha augmentat el malestar entre els països veïns que veuen amb recel la instal·lació de bases militars nord-americanes prop de les seves fronteres. D'altra banda, les diferències estratègiques dels governs colombià i veneçolà respecte al paper que han de tenir els Estats Units en el sud del continent han alimentat l'antagonisme i l'enfrontament entre els dos països. Veneçuela pretén fer del procés d'integració d'UNASUR un mecanisme que pugui contrarestar la històrica influència dels Estats Units a la regió. Per la seva banda, Colòmbia continua sent un dels principals aliats de la potència nord-americana a la zona, la cooperació de la qual és clau per a la política del Govern colombià d'eradicació dels cultius de coca i lluita contra la insurrecció.		

La tensió entre ambdós països es va mantenir a nivells similars als del trimestre anterior, sense que es registressin incidents fronterers d'especial importància, més enllà de mútues incursions aèries al territori del país veí. No obstant això, la **tensió diplomàtica entre els Govern de Colòmbia i Veneçuela es va fer evident durant la cimera del Grup de Rio**, celebrada el febrer a Cancún (Mèxic). Després d'un dur intercanvi de desqualificacions entre el president colombià, Álvaro Uribe, i el mandatari veneçolà, Hugo Chávez, durant aquesta trobada regional, els governs de Mèxic, Cuba i la República Dominicana van intervenir per rebaixar la intensitat de la crisi. La seva gestió va donar pas a la creació d'una iniciativa medidora integrada per aquests tres països més Argentina, que va delegar en el president dominicà, Leonel Fernández, la tasca d'apropar als dirigents de Colòmbia i Veneçuela i instar-los a un tracte exclusivament diplomàtic de les seves desavinences. D'altra banda, en el marc de la campanya electoral colombiana, Álvaro Uribe va denunciar el que va qualificar com intervencions foranes en suport a sectors de l'oposició, en una velada però clara al·lusió a Veneçuela. Així mateix, el candidat del partit colombià Canvi Radical, Germán Vargas Lleras, va presentar als mitjans de comunicació diversos mapes en els quals s'indiquen les posicions de presumptes campaments de les guerrilles de les FARC i de l'ELN en territori veneçolà, com una prova dels vincles del Govern de Caracas amb les organitzacions insurgents, però també com una demostració de la transfronterització del conflicte armat colombià. En aquest context, el canceller veneçolà, Nicolás Maduro, va declarar que el seu Govern pretenia esperar fins després de les eleccions a Colòmbia per intentar un restabliment de les relacions diplomàtiques plenes entre ambdós països.

Perú			
<i>Tipologia:</i>	Govern		Interna
<i>Actors principals:</i>	Govern, oposició armada (faccions romanents de Sendero Luminoso) i política i social (organitzacions camperoles i indígenes)		
<i>Intensitat:</i>	3	<i>Evolució trimestral:</i>	↓
<i>Síntesi:</i>	L'any 1980, precisament l'any en què el país va recuperar la democràcia, es va iniciar un conflicte armat entre el Govern i el grup armat maoista Sendero Luminoso que es va perllongar durant dues dècades i que va costar la vida a més de 60.000 persones. A l'empara de la política contrainsurgent, durant els anys noranta l'Estat va sofrir una deriva autoritària de la mà d'Alberto Fujimori, que l'any 2000 es va exiliar al Japó després de ser destituït pel Congrés i acusat de nombrosos casos de corrupció i violació dels drets humans. Des de l'any 2008 les accions de faccions romanents de Sendero Luminoso s'han incrementat significativament a les regions de l'Alto Huallaga i, especialment, al Valle entre los Ríos Apurímac y Ene (VRAE). El Govern, que vincula Sendero Luminoso amb el narcotràfic, ha intensificat notablement les seves operacions militars en ambdues regions i s'ha negat a mantenir cap tipus de diàleg. D'altra banda, diversos col·lectius, especialment els pobles indígenes, han mantingut mobilitzacions periòdiques per protestar contra la política econòmica dels governs d'Alejandro Toledo i Alan García.		

El Govern va declarar que s'havia reduït el nombre d'atacs de Sendero Luminoso i que s'havien incrementat notablement les detencions de combatents gràcies a l'oferiment de recompenses i a l'increment de la pressió militar sobre el grup a les dues principals àrees en les quals opera, l'Alto Huallaga i la vall entre els rius Ene i Apurímac (VRAE). Tanmateix, diversos mitjans de comunicació van assenyalar que Sendero Luminoso estaria incrementant les seves activitats de propaganda, reclutament i formació militar de joves en el VRAE. A la darrerria de gener, el líder de la facció de Sendero Luminoso a la regió d'Alto Huallaga, conegut com "Artemio", va anunciar l'inici d'una treva, assegurant que el seu grup només duria a terme accions defensives i actes d'agitació i propaganda. "Artemio" va demanar perdó a les famílies de persones assassinades per Sendero Luminoso i va qualificar de mercenaris la facció de Sendero Luminoso que operen a la Vall entre els Rius Ene i Apurímac (VRAE), liderada pels germans Quispe Palomino. El líder senderista va sol·licitar una negociació al Govern per discutir una solució política al conflicte que es va iniciar a començaments dels anys vuitanta. El Govern va declarar que les Forces Armades prosseguirien amb les seves activitats i objectius de contrainsurgència normals a l'Alto Huallaga i va rebutjar qualsevol negociació política amb Sendero Luminoso per considerar que practica el terrorisme i que els seus membres tenen causes pendents amb la justícia.

Àsia

a) Àsia Central

Tadjikistan			
<i>Tipologia:</i>	Govern, Sistema		Interna
<i>Actors principals:</i>	Govern, oposició política (Partit del Renaixement Islàmic) i social (grups regionals: gharmis, pamiris), antics senyors de la guerra, grups islamistes il·legals (Hizb-ut-Tahrir, Moviment Islàmic d'Uzbekistan [IMU])		
<i>Intensitat:</i>	2	<i>Evolució trimestral:</i>	=
<i>Síntesi:</i>	La tensió que assetja Tadjikistan està vinculada, en gran part, al conflicte armat de 1992-1997, que va enfrontar dos blocs marcats per fortes divisions regionals: l'aliança opositora de forces islamistes i sectors liberals anticomunistes (centre i est del país) contra les forces governamentals hereves del regim soviètic (nord i sud). L'acord de pau de 1997 va donar com a resultat un compromís de repartiment de poder, amb la incorporació de l'oposició al Govern. En la seva etapa de rehabilitació postbèl·lica, els problemes a què fa front el país inclouen tensions regionals (amb creixent descontent de la població leninabadi al nord del país vers els seus antics aliats del sud, els kulyabis, grup de població predominant en el poder després de la fi de la guerra), la presència d'alguns senyors de la guerra no desmobilitzats en algunes zones del país, el creixent autoritarisme del règim, la corrupció, els alts nivells de pobresa i desocupació, les tensions amb la seva veïna Uzbekistan, la inestabilitat associada a la seva frontera amb l'Afganistan i l'amenaça potencial de grups armats islamistes.		

El país va continuar afrontant diversos eixos de tensió. Per una part, va persistir la campanya de les institucions contra la presència de grups islamistes al país. Entre gener i febrer, 22 presumptes membres del moviment Hizb-ut-Tahir van ser condemnats a penes d'entre vuit i 15 anys de presó, mentre uns altres quatre presumptes membres del Moviment Islàmic d'Uzbekistan (IMU) van rebre penes d'entre vuit i 30 anys de presó. Les autoritats locals de la província de Dughd, fronterera amb l'Uzbekistan i Kirguistán, van afirmar que estava disminuint la influència de l'Hizb-ut-Tahir il·legalitzat. D'altra banda, amb motiu de la campanya electoral per als comicis parlamentaris de la darrera de febrer es va incrementar la pressió de les autoritats sobre els mitjans de comunicació independents. El governamental Partit Nacional Democràtic, del president Emomali Rakhmonov, va guanyar 55 dels 65 escons en uns comicis criticats per l'oposició i amb un informe preliminar de l'OSCE parcialment negatiu, que al·legava greus irregularitats. El principal partit de l'oposició, el **Partit del Renaixement Islàmic**, va manifestar que participaria en el nou Parlament per garantir la pau al país, però sense renunciar a les seves crítiques al procés. En el pla regional, la frontera amb l'Uzbekistan va ser també focus de tensió política i militar. L'Uzbekistan va denunciar que 25 guàrdies fronterers tadjiks van entrar al seu territori, als que forces uzbeques van forçar a retrocedir. Prèviament un altre guàrdia tadjik havia estat detingut pels seus homòlegs uzbeques. A més, una parella tadjika va morir per l'explosió d'una mina antipersona en un districte fronterer amb l'Uzbekistan. En aquest sentit, la zona est de Tadjikistan va continuar allotjant gran nombre de mines disseminades durant la guerra civil de 1992-1997, que han causat la mort d'alguns centenars de persones des de llavors.

Uzbekistan			
<i>Tipologia:</i>	Sistema, Govern		Interna
<i>Actors principals:</i>	Govern, oposició social i política, grups armats islamistes		
<i>Intensitat:</i>	1	<i>Evolució trimestral:</i>	=
<i>Síntesi:</i>	El règim d'Islam Karímov, en el poder des de 1989 (primer com a líder del Partit Comunista uzbek i des de 1991 com a president del país independent), s'ha caracteritzat per la repressió sistemàtica de l'oposició política, social i religiosa, mitjançant un sistema polític personalista, el control ferri de l'espai públic i la vulneració de drets i llibertats. Des de final dels anys noranta, el país ha sofert atacs violents per part de grups islamistes clandestins, principalment del Moviment Islàmic d'Uzbekistan (IMU). La tensió al país va augmentar a partir de maig de 2005 arran de la repressió violenta per part del règim contra unes manifestacions a Andijan, que es va saldar amb diversos centenars de civils morts i més d'un miler de refugiats a països veïns.		

Es va mantenir la tensió al país, en gran part lligada a la pressió de les autoritats contra els periodistes, els defensors dels drets humans i sectors islamistes, però també de manera creixent per eixos de tensió regional. L'organització internacional Comitè per a la Protecció de Periodistes va expressar preocupació per la **pressió intensificada sobre els periodistes al país**, la qual cosa ha motivat la fugida del país de molts reporters, i la persecució oficial contra els qui romanen a l'Uzbekistan. D'aquesta manera, van continuar les pautes d'intimidació, que ja s'havia incrementat el 2009 en el marc de la campanya electoral dels comicis legislatius de la darrereria de desembre, en els quals va guanyar el partit del president, Islam Karimov, i en els quals l'escassa oposició i la missió de l'OSCE van denunciar greus irregularitats. D'altra banda, es van iniciar els judicis a més d'una vintena de persones al nord-est del país, acusades d'extremisme religiós. En el pla regional es va incrementar la tensió amb les veïnes Tadjikistan¹⁷ i Kirguistan, amb incidents de seguretat a la frontera i amb una retòrica més contundent en el pla polític. En relació amb Kirguistán, hi va haver diversos incidents al llarg del trimestre: dos guàrdies kirguisos van ser detinguts per la Policia uzbeka a la zona de frontera; un soldat kirguís va resultar ferit en un tiroteig entre guàrdies d'ambdós països; guàrdies kirguisos van detenir diversos ciutadans uzbeks per creuar il·legalment la frontera; i forces kirguises van matar un ciutadà uzbek i en van ferir un altre. Finalment, l'Uzbekistan va tancar la frontera amb Kirguistán al pas de Kara-Suu-Avtodorozhnyy, sense previ avís. Algunes fonts van interpretar el tancament com una reacció als plans de Kirguistán de construir una presa a Mabarata, la qual cosa podria suposar reduccions en el subministrament d'aigua per a l'Uzbekistan, un país molt dependent econòmicament del sector de cotó, que requereix aigua de manera intensiva.

¹⁷ Vegeu l'apartat Tadjikistan d'aquest capítol.

b) Àsia Meridional

Índia (Nagalàndia)	
<i>Tipologia:</i>	Autogovern, Identitat Interna
<i>Actors principals:</i>	Govern, NSCN-K, NSCN-IM
<i>Intensitat:</i>	1
<i>Evolució trimestral:</i>	↓
<i>Síntesi:</i>	El conflicte que afecta l'estat de Nagalàndia es va originar després del procés de descolonització britànic de l'Índia (1947), quan va sorgir un moviment naga que reclamava el reconeixement de drets col·lectius per a aquesta població, majoritàriament cristiana, enfront de la majoria hindú índia. La creació de l'organització naga NCC el 1946 va marcar l'inici de les reclamacions polítiques d'independència per al poble naga, que, al llarg de les dècades posteriors, van evolucionar tant en contingut (independència de Nagalàndia o creació de la Gran Nagalàndia, amb la incorporació de territoris dels estats veïns habitats per nagues) com en formes d'oposició; la lluita armada es va iniciar el 1955. El 1980 es va formar el grup armat d'oposició NSCN com a resultat de desacords amb sectors polítics més moderats, que, al seu torn, vuit anys després es va dividir en dues faccions, Isaac-Muivah i Khaplang. Des de 1997 l' NSCN-IM manté un acord d'alto el foc i negociacions amb el Govern indi, i l'NSCN-K va aconseguir un acord d'alto el foc l'any 2000; tanmateix, en els últims anys s'han multiplicat els enfrontaments entre les dues faccions.

La violència a l'estat de Nagalandia va continuar la mateixa **tendència a la baixa** que durant l'any 2009. **No es van produir enfrontaments entre els grups insurgents i les forces de seguretat** i únicament es va registrar la mort d'un integrant del grup armat d'oposició NNC a les mans del grup armat NSCN-IM. No obstant això, sí que es van constatar alguns casos d'extorsió per part de la insurgència. D'altra banda, es poden destacar les declaracions del president del comitè de supervisió de l'alto el foc amb el grup armat d'oposició NSCN-K en les quals va apuntar que la situació positiva en termes de seguretat era fruit del treball de la societat civil, en particular de les ONG, esglésies i grups polítics que han fet contribucions importants per construir la pau en l'estat. En paral·lel a la reducció de la violència es van produir **avenços positius en el procés de pau entre el Govern i el NSCN-IM**, després de la reunió mantinguda a Delhi per dirigents del grup armat i representants del Govern indi.¹⁸

Índia – Pakistan	
<i>Tipologia:</i>	Identitat, Territori Internacional
<i>Actors principals:</i>	Índia, Pakistan
<i>Intensitat:</i>	2
<i>Evolució trimestral:</i>	↓
<i>Síntesi:</i>	La tensió entre els l'Índia i el Pakistan va aparèixer amb la independència i partició d'ambdós països i la disputa per la regió de Caixmir. En tres ocasions (1947-1948; 1965; 1971) els dos països s'han enfrontat en un conflicte armat, reclamant la sobirania sobre aquesta regió, dividida entre l'Índia, el Pakistan i la Xina. El conflicte armat el 1947 va donar lloc a l'actual divisió i frontera de facto entre ambdós països. Des de 1989, el conflicte armat es va traslladar a l'interior de l'estat indi de Jammu i Caixmir. El 1999, un any després que ambdós països duguessin a terme proves nuclears, la tensió gairebé va derivar en un nou conflicte armat, paralitzat per la mediació nord-americana. El 2004 es va iniciar un procés de pau, sense progressos substancials en la resolució de la disputa per Caixmir, encara que sí acostaments significatius sobretot en les relacions econòmiques. No obstant això, les acusacions índies al Pakistan sobre el seu suport a la insurrecció que actua a Jammu i Caixmir han persistit, com també episodis esporàdics de violència a la frontera de facto que divideix ambdós Estats.

¹⁸ Vegeu el capítol 3 (Processos de pau).

La situació de tensió entre ambdós països va persistir durant el primer trimestre de l'any, encara que el reinici de les negociacions de pau, que romanien interrompudes de manera formal des de l'any 2008, va servir per suavitzar les discrepàncies entre els dos Estats.¹⁹ No obstant això, la falta d'acords concrets en les negociacions va continuar obstaculitzant la resolució del conflicte per Caixmir que enfronta a ambdós països. Les negociacions van venir precedides per un atemptat contra un restaurant freqüentat per turistes a la ciutat índia de Pune que va causar deu morts i 57 ferits. L'atac va ser reivindicat per un grup armat d'oposició anomenat Lashkar-al-Taiba en-Almi (escindit de Lashkar-i-Taiba), que tindria la seva base al Pakistan i que hauria reclamat l'autoria de l'atac des de Waziristan. D'altra banda, es pot destacar que durant el trimestre es van registrar alguns episodis de violència entre les Forces Armades d'ambdós països al llarg de la Línia de Control (frontera de facto que divideix els dos Estats). Al febrer el Pakistan va presentar una protesta formal davant de l'Índia per una violació a l'alto el foc i va sol·licitar la celebració d'una reunió entre els comandants de la zona, a la qual cosa les Forces Armades índies van respondre assenyalant que el foc es va produir com a resposta a una acció pakistanesa. El gener es va produir un incident de major gravetat quan dos soldats pakistanesos van morir com a conseqüència del foc disparat per les Forces Armades índies, la qual cosa també va comportar una queixa formal a l'Índia.

Nepal			
<i>Tipologia:</i>	Sistema		Interna
<i>Actors principals:</i>	Govern, Forces Armades, oposició política i social		
<i>Intensitat:</i>	2	<i>Evolució trimestral:</i>	=
<i>Síntesi:</i>	En 1996. El 1996 es va iniciar un conflicte armat que durant una dècada va enfrontar el Govern nepalès amb el braç armat del partit maoista CPN-M, el People's Liberation Army (PLA), que buscava enderrocar la monarquia i instaurar una república maoista, en un país afectat per l'absència de democràcia, la pobresa, el feudalisme i la desigualtat. Després de deu anys de conflicte armat i un autocop d'Estat pel qual el rei va assumir tots els poders de l'Estat el 2005, a final d'abril de 2006 el rei Gyanendra va decretar la reobertura del Parlament després de diverses setmanes d'intenses protestes socials que van costar la vida a una vintena de persones. Les protestes que van portar al derrocament del rei van ser organitzades per una coalició dels set principals partits democràtics d'oposició i els maoistes. Després de la caiguda de la monarquia, aquests van declarar unilateralment un alto el foc secundat pel Govern provisional. El novembre de 2006 es va signar un acord de pau que posava fi al conflicte armat i, posteriorment, es va proclamar la república. L'any 2008 es va establir una assemblea constituent que haurà de redactar la nova Carta Magna nepalesa.		

El procés de pau va continuar pràcticament paralitzat sense que es produïssin avenços significatius, encara que va disminuir la tensió entre els diferents partits polítics, especialment des que es va posar en marxa el Mecanisme Polític d'Alt Nivell. Aquest va ser acordat el mes de gener pels tres grans partits polítics, l'UCPN-M, CPN-UML i NC, per posar fi a l'estancament en el procés de redacció de la Constitució. No obstant això, encara que els líders polítics van mantenir diverses reunions en aquest marc, no es van assolir acords importants. Tanmateix, malgrat la falta d'avenços concrets aquests mateixos líders van afirmar que la data límit per a la promulgació de la nova Constitució, el 28 de maig de 2010, es mantenia sense canvis. D'altra banda, es van produir episodis de violència durant tot el trimestre, amb diversos morts i ferits i enfrontaments protagonitzats fonamentalment per les seccions juvenils dels partits polítics més importants. Respecte a un dels principals focus de tensió, el procés de desmobilització dels combatents maoistes que més de tres anys després de la firma de l'acord de pau romanen

¹⁹ Vegeu el capítol 3 (Processos de pau).

acantonats, es va produir la desmobilització dels menors maoistes soldats, així com d'altres combatents que van ser reclutats posteriorment a la firma de l'acord de pau. Es preveia la desmobilització de 4.000 persones, de les quals 3.000 eren menors en el moment en què es va assolir l'alto el foc. Finalment, es poden destacar els advertiments de l'International Crisis Group sobre el perill que corre el procés de pau si no es fa front als crims i violacions de drets humans comesos durant el transcurs del conflicte armat.

Nepal (Terai)

<i>Tipologia:</i>	Autogovern, Identitat	Interna
<i>Actors principals:</i>	Govern, organitzacions madhesi polítiques (MPRF) i armades (JTMM-J, JTMM, MMT, ATLF, entre d'altres)	
<i>Intensitat:</i>	2	<i>Evolució trimestral:</i> ↑
<i>Síntesi:</i>	La tensió a la regió de Terai (situada al sud del país, al llarg de la frontera amb l'Índia) va sorgir a causa de la marginació històrica de la població madhesi i la insatisfacció generada pel procés de pau iniciat el 2006 i que va posar fi al conflicte armat que des de 1996 assolava el país. La població de Terai –entorn de la meitat de la població del país– ha sofert una exclusió històrica, política, social i econòmica. La signatura d'un acord de pau i l'aprovació d'una Constitució interina que ignorava els sentiments de greuge i les demandes de més reconeixement van portar a les organitzacions madhesi a iniciar protestes durant els primers mesos de 2007, que van desembocar en violents enfrontaments amb la policia i els maoistes.	

Va continuar al llarg de tot el trimestre el degoteig d'incidents de caràcter violent que van causar la mort d'almenys nou persones a diferents districtes de la regió, la qual cosa va suposar un repunt respecte al trimestre anterior, en el qual no es van registrar morts com a conseqüència de l'acció de la insurgència madhesi. A més, es van produir diverses detencions de membres dels diferents grups armats d'oposició que operen a la regió més meridional del país. Es pot destacar el segrest i assassinat del secretari del *village development committee* (administració local) de Sitapur -la unitat administrativa inferior al Nepal- a les mans del grup armat TJP(M). Quatre membres del partit maoista UCPN-M van morir tirotejats en diferents incidents atribuïts als grups armats TMM i TA, així com d'un grup sense identificar. A més, dos integrants del grup armat JTMM-J i un del JTMM van morir en enfrontar-se amb la Policia. D'altra banda, el líder del grup armat d'oposició MMT va afirmar que la seva organització estava disposada a dur a terme negociacions de pau amb el Govern si aquest creava les condicions adequades.

Pakistan

<i>Tipologia:</i>	Govern, Sistema	Interna
<i>Actors principals:</i>	Govern, oposició política i social (partit opositor PPP, judicatura), oposició armada (milícies talibans)	
<i>Intensitat:</i>	3	<i>Evolució trimestral:</i> =
<i>Síntesi:</i>	El 1999 un cop d'Estat, perpetrat pel general Pervez Musharraf, va posar fi al Govern del llavors primer ministre Nawaz Sharif; aquell Govern i els previs va ser acusats de mala gestió i corrupció. El cop d'Estat li va valer al nou règim militar l'aïllament internacional; tanmateix, aquest aïllament va acabar després dels atemptats de setembre de 2001, quan Musharraf es va convertir en el principal aliat dels Estats Units a la regió en la persecució a al-Qaida. La perpetuació de Musharraf en el poder, l'ostentació simultània de la Prefectura de l'Estat i de les Forces Armades, els intents de posar fi a la independència del poder judicial o la creixent força de les milícies talibans a les zones tribals del país, frontereres amb l'Afganistan, són alguns dels elements que han explicat durant anys la fràgil situació política del país. El 2008 Musharraf va dimitir com a president després de la seva derrota en les eleccions legislatives, i va ser substituït en el càrrec per Asif Ali Zardari.	

El país va continuar patint nivells de violència elevadíssims. A la ciutat de Karachi, província de Sindh, van morir 67 persones des de començaments de 2010 com a conseqüència d'enfrontaments entre partidaris de diferents partits polítics, la qual cosa va forçar les autoritats a dur a terme un desplegament addicional de les forces de seguretat. A Lahore, província de Punjab, van morir almenys 62 persones en el trimestre com a conseqüència de diversos atemptats reivindicats tots ells pel grup armat d'oposició talibà TTP. Els incidents de major gravetat van ser dos atemptats suïcides simultanis que van causar 50 morts, 35 d'ells civils, i que van ser seguits per una sèrie d'explosions de menor intensitat. A més, 120 persones van resultar ferides. Finalment, es pot destacar que també es van registrar diversos incidents violents en Azad Cachemira, província que ha començat a veure's afectada per la violència armada de manera recent. D'altra banda, la crisi política interna que viu el país va travessar un nou episodi després que el cap del Tribunal Suprem, Iftikhar Chaudhry, rebutgés dos nomenaments a l'esmentat tribunal del president Asif Ali Zardari i aquest es veié forçat a retirar-les després que la Cort Suprema les declarés inconstitucionals. El primer ministre, Yusuf Raza Gillani, va afirmar que aquests nomenaments no tenen res a veure amb la decisió del tribunal adoptada el desembre de 2009 de suspendre l'amnistia que impedia que el president fos jutjat per corrupció, suspensió que va ser ratificada el mes de gener. Aquesta ratificació va debilitar encara més la posició del president Zardari.

Sri Lanka (nord-est)

<i>Tipologia:</i>	Autogovern, Identitat	Interna
<i>Actors principals:</i>	Govern, LTTE, oposició política i social tàmil	
<i>Intensitat:</i>	3	<i>Evolució trimestral:</i> ↓
<i>Síntesi:</i>	El 1983 el grup armat d'oposició independentista tàmil LTTE va iniciar el conflicte armat que va assolir Sri Lanka durant les últimes tres dècades. El procés de creixent marginació de la població tàmil per part del Govern, integrat fonamentalment per les elits singaleses, després de la descolonització de l'illa el 1948, va dur el grup armat a reclamar la creació d'un estat tàmil independent per la via armada. Des de 1983, cadascuna de les tres fases en les quals s'ha desenvolupat el conflicte ha finalitzat amb un procés de pau fallit. El 2002 es van iniciar novament negociacions de pau amb mediació noruega, després de la signatura d'acord d'alto el foc, el fracàs de les quals va dur a la represa amb gran virulència del conflicte armat el 2006. El maig de 2009 les Forces Armades van vèncer militarment a l'LTTE i van recuperar tot el territori del país després de matar al líder del grup armat, Velupillai Prabhakaran.	

L'esdeveniment més destacat del trimestre va ser la victòria del president, Mahinda Rajapakse en les eleccions presidencials que es van celebrar el mes de febrer, amb prop del 58% dels vots. Rajapakse s'enfrontava al general Fonseka –artífex al costat de Rajapaksa de la victòria militar davant el LTTE–, que va obtenir el 40% dels vots. Després de la derrota, Fonseka, que va acusar Rajapakse de frau electoral, va ser detingut acusat de traïció per haver revelat secrets de seguretat i per haver incomplert la llei electoral. Les zones habitades per població tàmil van registrar una abstenció del 70%, mentre que a la resta del país aquesta va ser del 30%. Les eleccions van ser precedides per un clima de violència. Quatre persones van morir i centenars van resultar ferides en els dies previs com a conseqüència de diverses explosions. D'altra banda, es pot destacar que les forces de seguretat i el Govern van continuar amb les advertències de seguretat. El propi primer ministre, Ratnasiri Wickramanayake, va afirmar que diversos integrants suïcides del LTTE s'haurien desplaçat a Colombo amb la intenció de prosseguir el conflicte armat. D'altra banda, entre 12.000 i 14.000 tàmits suposadament integrants del grup armat d'oposició van romandre detinguts sense que la seva posada en llibertat fos prevista per a un futur proper. A més, el Govern va continuar rebutjant les acusacions de crims de guerra i execucions extrajudicials efectuades tant per Nacions Unides com per diferents governs. Finalment, es pot destacar que diversos Governos, entre ells el del Canadà, van demanar que s'iniciés un procés de diàleg i reconciliació amb la societat tàmil.

c) Àsia Oriental

Xina (Tibet)		
<i>Tipologia:</i>	Autogovern, Sistema, Identitat	Interna internacionalitzada
<i>Actors principals:</i>	Govern xinès, Dalai-Lama i Govern tibetà a l'exili, oposició política i social al Tibet a les províncies limítrofes	
<i>Intensitat:</i>	2	<i>Evolució trimestral:</i> ↑
<i>Síntesi:</i>	El 1950, un any després d'haver vençut a la guerra civil xinesa, el Govern comunista de Mao Tse-tung va envair el Tibet; durant la dècada següent va incrementar la seva pressió militar, cultural i demogràfica sobre la regió i va sufocar diversos intents de rebel·lió en els quals van morir milers de persones. Davant la brutalitat de l'ocupació, el 1959, el Dalai Lama i desenes de milers de persones van fugir del Tibet i es van exiliar en diversos països, especialment al Nepal o el nord de l'Índia, on hi havia la seu del Govern a l'exili. En les últimes dècades, tant el Dalai Lama com nombroses organitzacions de drets humans han denunciat la repressió, la colonització demogràfica i els intents d'aculturació que sofreix la població tibetana, una part del territori de la qual té l'estatus de regió autònoma. El diàleg entre el Dalai Lama i Beijing s'ha vist interromput en diverses ocasions per les acusacions del Govern xinès sobre els presumptes objectius secessionistes del Dalai Lama. L'esclat de violència que es va produir el 2008, el més virulent de les últimes dècades, va interrompre novament el diàleg i va erosionar significativament la confiança entre les parts.	

Malgrat que el mes de gener el Govern xinès i el Govern tibetà a l'exili van reprendre el diàleg després de 15 mesos d'interrupcions,²⁰ diverses organitzacions de drets humans nacionals i internacionals van criticar la situació dels drets humans al Tibet i van denunciar les polítiques repressives de Beijing cap a la població tibetana. Durant tot el trimestre es van registrar detencions d'activistes i opositors, però va ser durant el mes de març quan es va produir un major increment de la tensió. **Amb motiu de la commemoració del 51è aniversari de la rebel·lió fallida contra el Govern comunista (que va provocar l'exili del Dalai Lama i de centenars de milers de persones), milers de manifestants van protestar al Tibet, a l'Índia, al Nepal i altres regions xineses amb forta presència tibetana.** Les esmentades protestes també van coincidir amb el segon aniversari del brot de violència al Tibet que va provocar, segons el Govern tibetà a l'exili, la mort de més d'un 200 persones i la destrucció de nombrosos edificis i vehicles. Les forces de seguretat xineses van redoblar les mesures de seguretat, van tancar el pas fronterer al Nepal i van restringir l'accés de turistes a la regió. Segons The Times (que es feia eco de fonts locals), **entre 400 i 500 persones van ser arrestades a la ciutat de Lhasa, mentre que d'altres diverses desenes de persones van ser detingudes al Nepal.** Amb motiu de l'efemèride, el Dalai Lama va instar una vegada més les autoritats xineses a concedir una autonomia real i genuïna per al poble tibetà. Beijing, per part seva, va tornar a acusar el Dalai Lama de promoure l'independentisme i de distorsionar davant dels mitjans de comunicació la realitat del Tibet. En el pla internacional, la Xina va criticar amb contundència al Govern nord-americà per l'entrevista que el mes de febrer van mantenir a Washington el Dalai Lama i el president dels EUA, Barack Obama.

²⁰ Vegeu el capítol 3 (Processos de pau).

Xina (Turquestan Oriental)			
<i>Tipologia:</i>	Autogovern, Sistema, Identitat		Interna
<i>Actors principals:</i>	Govern, oposició armada (ETIM, ETLO), oposició política i social		
<i>Intensitat:</i>	2	<i>Evolució trimestral:</i>	↓
<i>Síntesi:</i>	Xinjiang, també coneguda com a Turquestan Oriental o Uiguristan, és la regió més occidental de la Xina; acull importants jaciments d'hidrocarburs i ha estat habitada històricament per la població uigur, majoritàriament musulmana i amb importants vincles culturals amb països d'Àsia Central. Després de diverses dècades de polítiques d'aculturació, explotació dels recursos naturals i intensa colonització demogràfica, que han alterat substancialment l'estructura de la població i han provocat tensions comunitàries des dels anys cinquanta, diversos grups armats secessionistes van iniciar accions armades contra el Govern xinès, especialment durant els anys noranta. Beijing considera terroristes grups com ETIM o ETLO, i ha tractat de vincular la seva estratègia contrainsurgent a l'anomenada lluita global contra el terrorisme. El 2008, amb motiu de la celebració dels Jocs Olímpics a Beijing, es va registrar un increment de les accions armades dels grups insurgents, mentre que el 2009 es van produir els enfrontaments comunitaris més intensos de les últimes dècades.		

Al contrari del que va succeir el passat any, durant el trimestre **no es van registrar atacs per part dels grups armats secessionistes ni enfrontaments comunitaris significatius entre les comunitats han i uigur**. Tanmateix, el Govern va advertir sobre possibles actes de violència per part d'organitzacions independentistes uigurs, per la qual cosa Beijing va doblar el seu pressupost en seguretat, va reforçar la presència de l'Exèrcit i la Policia a la regió i va declarar repetidament que les seves principals prioritats a Xinjiang eren la lluita contra el terrorisme, el separatisme i l'extremisme. D'altra banda, el Govern xinès va declarar el mes de març que **198 persones, majoritàriament uigurs, havien estat sentenciades per la seva participació en el brot de violència comunitària de l'any passat**, en el qual unes 200 persones van morir i unes altres 1.600 van resultar ferides. De les gairebé 200 persones sentenciades, 26 l'estat han a pena de mort i nou ja han estat executades. D'altra banda, el Govern dels EUA va denunciar al seu informe anual sobre els drets humans al món que a Xinjiang s'havia incrementat la fustigació contra activistes de drets humans i advocats.

Corea, RPD –EUA, Japó, Rep. de Corea			
<i>Tipologia:</i>	Govern, Sistema		Internacional
<i>Actors principals:</i>	RDP Corea, Rep. de Corea, Xina, Estats Units, Japó, Rússia		
<i>Intensitat:</i>	2	<i>Evolució trimestral:</i>	↓
<i>Síntesi:</i>	La preocupació internacional pel programa nuclear de Corea del Nord es remunta a principi dels anys noranta, quan el Govern nord-coreà ja va restringir la presència al país d'observadors de l'Agència Internacional d'Energia Atòmica i va portar a terme diversos assaigs amb míssils. No obstant això, la tensió internacional es va intensificar notablement després que l'any 2002 l'Administració nord-americana de George W. Bush inclogués el règim nord-coreà a l'anomenat "eix del mal". Pocs mesos després que Pyongyang reactivés un important reactor nuclear i que es retirés del Tractat de No proliferació Nuclear, el 2003 es van iniciar unes converses multilaterals sobre la qüestió nuclear a la península de Corea en les quals van participar els governs de Corea del Nord, Corea del Sud, Estats Units, Japó, Xina i Rússia. L'abril de 2009, Corea de Nord va anunciar la seva retirada d'aquestes converses després que Nacions Unides li imposés noves sancions pel llançament d'un míssil de llarg abast.		

A diferència de l'any passat, en el qual la retòrica bel·licista i les acusacions creuades constants van marcar l'agenda política, durant el trimestre tots els països implicats en les converses a sis bandes, a més de Nacions Unides, van dur a terme nombroses gestions diplomàtiques per aconseguir el retorn de Corea del Nord a la taula de negociació. Entre les esmentades gestions, es pot destacar la reunió a Pyongyang entre l'enviat especial del secretari general, Lynn Pascoe, i les autoritats nord-coreanes o la trobada entre el màxim responsable de la política nuclear de la Xina i el seu homòleg nord-coreà, Kim Kye-gwan. Fonts diplomàtiques nord-americanes van anunciar la possibilitat que Kim Kye-gwan viatgi en breu als EUA per tractar de desbloquejar l'actual situació política. Per la seva part, Washington va fer pública la seva disposició a mantenir una altra trobada bilateral amb el Govern nord-coreà, com el que ja es va produir el mes de desembre a Pyongyang després de diversos mesos d'insistència per part de les autoritats nord-coreanes. A més, el mes de febrer, el Govern nord-americà va reprendre l'assistència alimentària a Corea del Nord, suspesa el març de 2009 després de denegar Pyongyang accés al país a observadors que certifiqessin que l'ajuda estava arribant a la població que la requeria. En aquest context d'aproximació de postures, fonts diplomàtiques de diversos països especulaven amb la possibilitat que Corea del Nord torni a les converses multilaterals el mes d'abril. Tanmateix, Pyongyang ha expressat en diverses ocasions que condiona la represa del diàleg a la retirada de les sancions imposades per Nacions Unides després de la realització de proves amb míssils i a la negociació d'un acord de pau amb els EUA que substitueixi a l'armistici que va posar fi a la Guerra de Corea (1950-53). Per la seva part, els EUA consideren que les esmentades qüestions han d'abordar-se en les converses multilaterals i que ja existeix un comunicat conjunt de l'any 2005 en què es preveu un abundant ajut econòmic a Corea del Nord, així com el seu reconeixement diplomàtic i la negociació d'un acord de pau, a canvi de la seva desnuclearització.

Corea, RPD – Rep. de Corea

<i>Tipologia:</i>	Sistema	Internacional
<i>Actors principals:</i>	RDP Corea, Rep. de Corea	
<i>Intensitat:</i>	2	<i>Evolució trimestral:</i> ↑
<i>Síntesi:</i>	Després de la fi de la Segona Guerra Mundial i l'ocupació de la península coreana per part de tropes soviètiques (nord) i nord-americans (sud), aquesta va quedar dividida en dos països. La Guerra de Corea (1950-53) va finalitzar amb la signatura d'un armistici –fet pel qual tècnicament ambdós països romanen en guerra– i amb l'establiment d'una frontera <i>de facto</i> al paral·lel 38. A pesar que ja als anys setanta es va iniciar el diàleg sobre la reunificació, ambdós països han amenaçat en diverses ocasions a emprendre accions bèl·liques. Així, durant les últimes dècades s'han registrat nombrosos incidents armats, tant a la frontera comuna entre ambdós països (una de les zones més militaritzades del món) com a la frontera marítima al mar Groc o mar Occidental. Encara que l'any 2000 els líders d'ambdós països van mantenir una reunió històrica en què van acordar l'establiment de mesures de confiança, la tensió va tornar a incrementar-se significativament després de l'arribada a la presidència sud-coreana de Llig Myung-bak l'any 2007.	

Si bé les relacions bilaterals es van veure influïdes positivament per l'aproximació de postures respecte de les converses multilaterals sobre la desnuclearització de Corea del Nord, també es van registrar dos moments de tensió política i militar. El mes de gener, les Forces Armades d'ambdós països van intercanviar foc d'artilleria durant dos dies consecutius en una de les regions en disputa al Mar Groc, encara que sense que es produïssin víctimes mortals. Dies abans, el Govern nord-coreà havia prohibit la navegació per la zona dels enfrontaments, prohibició interpretada per alguns mitjans com un senyal de la intenció de Pyongyang de realitzar proves balístiques o exercicis militars a la zona. La frontera marítima al Mar Groc traçada per Nacions Unides al terme de la Guerra de Corea (1950-53) mai ha estat acceptada per Corea del Nord, fet que en les últimes dècades ha provocat nombroses disputes entre els dos països. Posteriorment, el mes de març, Pyongyang va criticar durament els exercicis militars conjunts que desenes de milers de

soldats nord-americans i sud-coreans van dur a terme durant gairebé dues setmanes. El Govern nord-coreà va declarar que els considera una provocació militar i un exemple de la política hostil dels EUA cap al seu país. Els EUA i Corea del Sud, per la seva part, van argumentar que els esmentats exercicis militars són estrictament defensius i que es realitzen cada any. A més, el ministre de Defensa sud-coreà, Kim Tae-young, va declarar que Corea del Nord té actualment uns 1.000 míssils de curt i llarg abast i que continua enfortint la seva capacitat bèl·lica malgrat les dificultats econòmiques que enfronta la major part de la societat nord-coreana. Tanmateix, dies abans de l'increment de la tensió diplomàtica entre Corea del Nord i Corea del Sud, el president sud-coreà, Lee Myaung-bak, havia declarat públicament la seva intenció d'oferir incentius perquè el seu país veí es desarmí, així com la seva disposició a dialogar per avançar cap a la reconciliació entre ambdós països. A la darrera de març, una explosió en un navili sud-coreà va provocar el seu enfonsament a prop de la frontera marítima entre ambdós països. Encara que originalment les autoritats sud-coreanes van sospitar que es tractava d'un atac amb projectil per part de Corea del Nord, dies després d'investigar l'esdeveniment van descartar tal versió dels fets. Segons Seül, la causa de l'incident podria haver estat l'esclat d'algun dels artefactes explosius que transportava o el xoc del vaixell amb alguna roca o mina. A la darrera de març, només 58 de les 104 persones de la tripulació havien estat rescatades.

d) Sud-est Asiàtic i Oceania

Indonèsia (Papua Occidental)

<i>Tipologia:</i>	Autogovern, Identitat, Recursos	Interna
<i>Actors principals:</i>	Govern, grup armat OPM, oposició política i social (organitzacions autonomistes o secessionistes, indigenistes i de drets humans), grups indígenes papús, empresa minera Freeport	
<i>Intensitat:</i>	2	<i>Evolució trimestral:</i> =
<i>Síntesi:</i>	Encara que Indonèsia es va independitzar d'Holanda el 1949, Papua Occidental (anteriorment Irian Jaya) va ser administrada durant diversos anys per Nacions Unides i no es va integrar formalment a Indonèsia fins al 1969, prèvia celebració d'un referèndum que nombroses veus van considerar fraudulent. Des de llavors, existeix a la regió un arrelat moviment secessionista i un grup armat d'oposició (OPM) que porta a terme una activitat armada de baixa intensitat. A més de les reivindicacions constants d'autodeterminació, existeixen a la regió altres focus de conflicte, com els enfrontaments comunitaris entre diversos grups indígenes; la tensió entre la població local (papú i majoritàriament animista o cristiana) i els anomenats transmigrants (majoritàriament musulmans javanesos); les protestes contra la transnacional extractiva Freeport, la més gran del món; o les denúncies contra les Forces Armades per violacions dels drets humans i enriquiment il·lícit.	

Encara que els nivells de violència i mobilització política van ser inferiors als del període pre i postelectoral de 2009, van continuar produint-se incidents de violència esporàdics i crítiques i acusacions contra el Govern per la seva escassa voluntat política de resoldre el conflicte. La tensió social es va incrementar a començaments d'any per la mort del líder del grup armat d'oposició OPM, Kelly Kwalik, durant un tiroteig amb la Policia a mitjan desembre. El seu funeral va congrega centenars de persones i va desafiar les autoritats per la presència de banderes independentistes, prohibides per la legislació indonèsia. Malgrat que el Govern havia responsabilitzat Kelly Kwalik dels nombrosos actes de violència que s'havien produït durant el 2009 a la carretera que connecta Timika amb la mina operada per la transnacional Freeport, després de la seva mort van continuar produint-se alguns episodis de violència a l'esmentada regió. A la darrera de gener, per exemple, nou persones van resultar greument ferides després de ser atacat el comboi en el viatjaven. D'altra banda, el centre d'investigació Internacional Crisis Group (ICG) va assenyalar en un informe que l'organització Comitè Nacional de Papúa Occidental (KNPB, per les seves sigles en indonesi) és la principal responsable dels actes de violència que s'han produït el 2009 i 2010. Segons l'ICG, l'esmentada organització, que operaria principalment

a les regions centrals de Papúa, s'oposa a qualsevol diàleg amb el Govern central si aquest no inclou la participació de terceres parts o la possibilitat de discutir la independència de la regió o la celebració d'un referèndum d'autodeterminació. En aquest sentit, durant el trimestre diverses organitzacions (com el Presidium per al Consell de Papúa, l'Autoritat Nacional de Papúa Occidental o la Coalició Nacional per a l'Alliberament de Papúa Occidental) van responsabilitzar el Govern per les violacions de drets humans a la regió, la falta de desenvolupament, l'escassa implementació de la llei d'autonomia aprovada el 2001 o la repressió militar, però d'altra banda es van mostrar partidàries de dialogar amb Djakarta. D'altra banda, malgrat que el gener es va reobrir la frontera entre Papúa Occidental i Papúa Nova Guinea (tancada pels incidents que el mes de desembre havien provocat la mort de tres persones), els cossos de seguretat de l'Estat van continuar extremant les mesures de seguretat perquè la regió romanía inestable.

Indonèsia (Aceh)			
<i>Tipologia:</i>	Autogovern, Identitat, Recursos		Interna
<i>Actors principals:</i>	Govern indonesi, Govern regional d'Aceh, oposició política		
<i>Intensitat:</i>	1	<i>Evolució trimestral:</i>	=
<i>Síntesi:</i>	Després de gairebé 30 anys de conflicte armat entre les Forces Armades i el grup armat independentista GAM, ambdues parts van signar un acord de pau l'agost de 2005, pocs mesos després que el tsunami devastés completament la província i propiciés l'arribada de centenars d'ONG. L'acord de pau, que preveia una àmplia autonomia per Aceh, la desmilitarització de la regió, el desarmament del GAM i el desplegament d'una missió internacional per supervisar-ne la implementació, va comportar una reducció significativa dels nivells de violència i va permetre, per primera vegada en la història de la regió, la celebració d'eleccions regionals, de les quals va sortir vencedor un antic líder del GAM. Malgrat la bona marxa del procés de pau i reconstrucció, en els anys posteriors a la signatura de l'acord de pau es van registrar diverses tensions vinculades a la reintegració de combatents, a les demandes de creació de noves províncies o a les denúncies per corrupció i incompetència contra les autoritats públiques.		

Durant el trimestre no es van registrar atacs contra organitzacions polítiques, gaire freqüents el 2009, ni fets de violència vinculats a l'exgrup armat d'oposició GAM o grups paramilitars. Tanmateix, tant el Govern central com el provincial van extremar les mesures de seguretat i van redoblar la presència militar i policial a la regió (especialment en ports, aeroports i estacions d'autobús) davant del temor que Jemaah Islamiyah i altres organitzacions considerades terroristes s'estiguessin infiltrant i implantessin a Aceh. Després de l'inici d'alguns d'operatius antiterroristes a la darrereria de febrer, set presumptes membres d'organitzacions armades haurien mort, diverses desenes haurien resultat ferits i uns altres 30 haurien estat detinguts. Fonts d'intel·ligència consideren que Dulmatin (líder de Jemaah Islamiyah i presumpte autor dels atemptats de Bali de 2002), que va morir el mes de març en una batuda policial a prop de Java, controlava el funcionament dels campaments d'entrenament militar a Aceh Besar i altres regions d'Aceh. El governador d'Aceh i exlíder del GAM, Irwandi Yusuf, va descartar decretar la llei marcial a la província, però va declarar que no permetrà la implantació de grups armats que desestabilitzin la regió.

Myanmar			
<i>Tipologia:</i>	Sistema		Interna
<i>Actors principals:</i>	Govern, oposició política i social (partit opositor NLD)		
<i>Intensitat:</i>	2	<i>Evolució trimestral:</i>	=
<i>Síntesi:</i>	Un cop d'Estat el 1962 va donar inici al govern de la Junta Militar, que des de llavors s'ha mantingut en el poder. El Govern militar va abolir el sistema federal i va imposar una fèrria dictadura, coneguda com a "via birmana al socialisme". El 1988, la crisi econòmica va dur milers de persones a manifestar el seu descontentament al carrer, protestes que van ser durament reprimides pel règim militar i que van deixar 3.000 morts. No obstant això, el Govern va convocar unes eleccions, el resultat de les quals mai no va reconèixer, ja que va resultar vencedora la líder de l'oposició democràtica Aung San Suu Kyi; aquesta va ser arrestada posteriorment, situació en què ha continuat de manera intermitent des de llavors. L'any 2004, el Govern va iniciar un procés de reforma de la Constitució en un intent d'oferir una imatge aperturista del règim, procés desacreditat per l'oposició política a la dictadura.		

El trimestre va concloure amb l'anul·lació de les eleccions de 1991, després de les quals la líder opositora Aung San Suu Kyi, vencedora dels esmentats comicis, va ser arrestada, situació en la qual de manera intermitent ha romàs fins a l'actualitat. Setmanes abans, la líder opositora havia apel·lat la prolongació del seu arrest per 18 mesos més imposada l'agost de 2009, el que li impediria presentar-se a les eleccions previstes per a aquest any, la data del qual va continuar sense fer pública el Govern. No obstant això, un representant de la Junta Militar va afirmar que Aung San Suu Kyi seria posada en llibertat el novembre, en finalitzar el compliment de la seva condemna, quan presumiblement ja s'hagin celebrat les eleccions. **El partit de la líder opositora, la NLD, va afirmar no haver decidit encara si es presentaria a les eleccions, encara que Aun San Suu Kyi va rebutjar aquesta possible participació**, al·legant la injustícia de les lleis electorals que impedeixen a les persones detingudes pertànyer a un partit polític. No obstant això el seu advocat va assenyalar que es tractava de l'opinió personal de la líder i que la seva intenció no era imposar-la al partit, sinó que aquest decidís democràticament. Malgrat els acostaments diplomàtics que s'havien produït durant l'any 2009, en el primer trimestre de l'any no es van produir avenços significatius en aquest sentit, i van prosseguir les detencions d'opositors i activistes dels drets humans. D'altra banda, el relator especial de l'ONU per als drets humans a Myanmar, Tomás Ojea Quintana, va visitar el país, va mostrar la seva preocupació per la greu situació i va sol·licitar la posada en llibertat de tots els presos polítics. El relator no va poder reunir-se amb Aung San Suu Kyi durant la seva visita a Myanmar.

Tailàndia			
<i>Tipologia:</i>	Govern		Interna
<i>Actors principals:</i>	Govern, oposició política i social		
<i>Intensitat:</i>	2	<i>Evolució trimestral:</i>	↑
<i>Síntesi:</i>	Tot i que, ja des de l'arribada al poder de Thaksin Shinawatra el 2001, nombrosos sectors van denunciar el seu estil autoritari, la seva campanya contra el narcotràfic (en la qual van morir més de 2.000 persones) o la seva aproximació militarista al conflicte al sud del país, la crisi sociopolítica que ha patit Tailàndia els últims anys va augmentar el 2006. Aquell mateix any, després de fer-se públic un cas de corrupció, es van registrar mobilitzacions massives per exigir la renúncia de Thaksin Shinawatra. Al mes de setembre, una junta militar va portar a terme un cop d'Estat que el va obligar a exiliar-se. Malgrat que l'agost de 2007 va ser aprovada en referèndum una nova Constitució, el nou Govern no va aconseguir disminuir la polarització política i social del país. Així, un partit lleial a Thaksin Shinawatra va guanyar els comicis de desembre de 2007. No obstant això, durant l'any 2008 es van registrar nombrosos actes de violència i mobilitzacions massives en contra del Govern, el que va provocar la renúncia de dos primers ministres i l'arribada al poder el desembre de 2008 d'Abhisit Vejjajiva, opositor a Thaksin Shinawatra.		

Durant tot el trimestre van seguir produint-se mobilitzacions contra el Govern d'Abhisit Vejjajiva liderades per l'opositor Frente Unit per a la Democràcia i Contra la Dictadura (FUDD), que recolza obertament la tornada al poder de l'ex primer ministre Thaksin Shinawatra i que en diverses ocasions va amenaçar amb prendre un dels principals aeroports del país. Davant dels creixents rumors sobre un possible cop d'Estat, durant el mes de febrer centenars d'opositors van protestar davant de diverses bases militars de tot el país i només es van desmobilitzar després que les autoritats militars emetessin un comunicat en el qual negaven tots els rumors. El mes de març, desenes de milers de persones es van manifestar a Bangkok per exigir la dissolució del Parlament i la convocatòria d'eleccions anticipades. **Les manifestacions, en les quals no es van produir incidents violents significatius, van ser encoratjades des de l'exili per Thaksin Shinawatra i es van produir pocs dies després que el Tribunal Suprem ordenés la confiscació de més de 1.000 milions d'euros a l'ex primer ministre, jutjat per cinc casos d'abús de poder i d'enriquiment il·lícit.** Dies abans de la sentència, milers de persones ja s'havien manifestat a Bangkok obligant a tancar un banc, mentre que dies després del pronunciament del Tribunal, quatre artefactes explosius van esclatar a prop de diversos bancs a Bangkok. El Govern va acusar els seguidors de Thaksin Shinawatra dels esmentats atemptats, encara que no es va practicar cap detenció. El primer ministre, Abhisit Vejjajiva, es va negar a anticipar les eleccions, encara que sí que es va mostrar disposat a negociar amb els líders del FUDD. En aquest sentit, el viceprimer ministre, Suthep Thaugsuban, va fer pública la disposició del Govern a reunir-se amb totes les formacions polítiques per abordar possibles solucions a l'actual crisi i fins i tot per esmenar la Constitució actual, a la qual s'oposa el FUDD.

Tailàndia – Cambodja			
<i>Tipologia:</i>	Territori		Internacional
<i>Actors principals:</i>	Tailàndia, Cambodja		
<i>Intensitat:</i>	2	<i>Evolució trimestral:</i>	=
<i>Síntesi:</i>	L'origen de la disputa entre ambdós països és la sobirania d'una porció de terra d'aproximadament 4,6 km ² que envolta el temple budista de Preah Vihear, del segle XI, situat a la frontera entre Tailàndia i Cambotja. Després de diversos segles de litigi, el 1962 el Tribunal Internacional de Justícia va declarar que el temple pertanyia a Cambotja, però no es va pronunciar respecte al territori annex al temple. No obstant això, el millor accés al temple des de la part tailandesa, així com el desacord de Tailàndia sobre els mapes històrics que van fonamentar la resolució per part del Tribunal Internacional de Justícia, han alimentat les reivindicacions per part de Tailàndia durant les últimes dècades. La regió fronterera en disputa concentra un alt nombre de tropes desplegades i de mines terrestres.		

Durant el trimestre no es van registrar enfrontaments armats entre les Forces Armades d'ambdós països, encara que es va mantenir la tensió en la frontera i es van produir diversos xocs diplomàtics. A començaments d'any, el Govern d'Abhisit Vejjajiva va desmentir les acusacions abocades pel primer ministre cambodjà, Hun Sen, sobre un cop d'Estat orquestrat des de Tailàndia. El mes de febrer, Hun Sen finalment va cancel·lar una visita al temple de Ta Muan Thom (a la província nord-oriental de Surin) després que centenars de persones congregades per l'Aliança Popular per a la Democràcia es mobilitzessin per protestar contra l'esmentada visita i després que Bangkok desplegués tropes addicionals a la regió fronterera. Pocs dies més tard, la tensió va tornar a escalar després que un tribunal cambodjà condemnés a 20 anys de presó un ciutadà tailandès acusat d'haver enterrat, sota els auspicis de l'Exèrcit tailandès, mines antipersona a la regió en disputa. Les relacions diplomàtiques van continuar deteriorant-se el mes de març, ja que el Govern tailandès sospitava que les massives mobilitzacions de l'oposició estaven sent orquestrades o recolzades des de Cambodja. Phnom Penh fins i tot va haver de desmentir que l'ex primer ministre tailandès, Thaksin Shinawatra, principal impulsor de les protestes a Tailàndia, es trobés en territori cambodjà. També el març, l'Executiu de Cambodja va realitzar una prova balística amb uns 200 coets, encara que ambdós Governos la van desvincular del contenciós que mantenen des de fa dècades. Quant a les gestions diplomàtiques per a la resolució de l'esmentada disputa, el Govern de Tailàndia va rebutjar la participació de mediadors internacionals i va insistir en una resolució bilateral del conflicte. Per la seva part, el Govern cambodjà va anunciar la seva intenció de presentar una protesta formal davant del Tribunal Internacional de Justícia o el Consell de Seguretat de l'ONU per forçar la resolució definitiva de la disputa territorial.

Europa

a) Sud-est d'Europa

Bòsnia i Hercegovina

<i>Tipologia:</i>	Autogovern, Identitat, Govern	Interna internacionalitzada
<i>Actors principals:</i>	Govern central, Govern de la República Srpska, Govern de la Federació de Bòsnia i Hercegovina, alt representant de la comunitat internacional	

<i>Intensitat:</i>	1	<i>Evolució trimestral:</i>	↓
--------------------	---	-----------------------------	---

Síntesi: L'exrepública iugoslava de Bòsnia i Hercegovina, amb població bosniana, sèrbia i croata, es va veure afectada, entre 1992 i 1995 i en el marc del procés de descomposició de la Federació de Iugoslàvia, per una guerra en què l'elit política sèrbia del país, amb el suport de Sèrbia, així com personalitats polítiques bosnianes i croates, van mobilitzar les seves respectives poblacions i forces entorn de la qüestió ètnica a partir de projectes polítics d'autodeterminació de difícil equilibri. Els acords de pau de Dayton van donar pas a un Estat fràgil, dividit en dues entitats de tipus etnopolític: la República Srpska (de majoria sèrbia i amb el 49% del territori) i la Federació de Bòsnia i Hercegovina (amb població bosniana i croata i el 51% del territori), ambdues amb amplis poders, incloent el militar. Les tensions polítiques entre les elits nacionalistes de les tres comunitats i entre aquestes i la presència internacional que supervisa la implementació dels acords, com també el llegat de l'impacte del conflicte en la població i el país són eixos encara actius de conflicte.

Es va reduir gradualment el clima de tensió i les crides d'alerta que van caracteritzar a tot el 2009, si bé es van mantenir actives diverses pugnes entre els representants polítics de les diverses comunitats així com entre la República Srpska i l'Oficina de l'Alt Representant de la comunitat internacional (OHR, per les seves sigles en anglès). **El Parlament serbobosnià va aprovar el febrer un projecte de llei sobre referèndum**, que permetria a l'entitat pronunciar-se sobre les decisions imposades per l'alt representant. La mesura va ser **interpretada per la classe política bosniana com un pas més cap a la secessió serbobosniana**, malgrat que el primer ministre serbobosnià, Milorad Dodik, va descartar tota consulta sobre la independència. Després del vet bosnià al projecte de llei, aquest va ser enviat al Tribunal Constitucional. Les relacions entre la classe política de les diverses comunitats van continuar tensant-se el març. Dodik va anunciar que demanaria el Parlament serbobosnià que donés llum verda a una proposta per instar els polítics serbis a retirar-se dels òrgans estatals, mesura no obstant això descartada pel president de torn serbobosnià de la presidència central tripartida, Nikola Spiric. Per la seva part, un informe de l'UE va alertar que la classe política de la República Srpska obstruïa el procés de pau i posava en qüestió la integritat territorial de l'Estat, advertint a més de la mala situació econòmica del país, amb vagues massives i creixents protestes. D'altra banda, **la tensió es va reduir en la ciutat de Mostar** des de la darrereria de desembre passat, amb l'elecció llavors d'un nou alcalde, croat. D'aquesta manera, durant el trimestre es van continuar abordant els problemes que havien donat origen a la crisi social i política de més d'un any a la ciutat. D'altra banda, la Policia va detenir vuit persones suposadament membres d'un grup d'ideologia islamista, als que s'acusava d'ús o amenaça d'ús de la força per enderrocar l'ordre constitucional. La seva detenció es va emmarcar en una batuda massiva en Gornja Maoca (nord), operació que va involucrar 600 policies. Entre els detinguts figurava el presumpte líder del grup, Nusret Imamovic. En el pla internacional, l'UE va aprovar començar la transformació de l'operació militar Althea, iniciant-se la formació a l'Exèrcit de Bòsnia. No obstant això, la missió militar (2.000 soldats) es mantindrà en terreny i no es descarta renovar-la més enllà de 2010.

Sèrbia – Kosovo			
<i>Tipologia:</i>	Autogovern, Identitat		Interna internacionalitzada ²¹
<i>Actors principals:</i>	Govern de Sèrbia, Govern de Kosovo, representants polítics i socials de la comunitat sèrbia de Kosovo, UNMIK, KFOR		
<i>Intensitat:</i>	1	<i>Evolució trimestral:</i>	=
<i>Síntesi:</i>	La tensió entre Sèrbia i Kosovo està associada al procés de determinació de l'estatus polític de la regió després del conflicte armat de 1998-1999, que va enfrontar el grup armat albanès ELK contra el Govern serbi, i l'OTAN contra aquest últim, després d'anys de repressió del règim de Slobodan Milosevic contra la població albanesa de la llavors província de Sèrbia en el marc de la Federació iugoslava. L'ofensiva de l'OTAN, no autoritzada per l'ONU, va donar pas a un protectorat internacional. A la pràctica, Kosovo va quedar dividit sobre línies ètniques, amb un increment de les hostilitats contra la comunitat sèrbia, l'aïllacionisme de la qual va ser, al seu torn, potenciat des de Sèrbia. L'estatus final del territori i els drets de les minories han estat eix de tensió contínua, i a aquest fet s'afegeixen els problemes interns de Kosovo (atur, corrupció, criminalitat). El procés de determinació de l'estatus final, iniciat el 2006, no va assolir un acord entre les parts ni el suport del Consell de Seguretat de l'ONU a la proposta de l'enviat especial de l'ONU. El 2008, el Parlament de Kosovo va proclamar la independència del territori.		

La tensió política entre Sèrbia i Kosovo es va mantenir activa, especialment després de l'anunci del Govern kosovar d'una estratègia preparada conjuntament amb l'Oficina Civil Internacional (ICO, per les seves sigles en anglès) per **promoure la integració del nord de Kosovo, de majoria sèrbia i governat *de facto* per estructures paral·leles recolzades per Sèrbia**. L'anunci va generar fortes crítiques entre els sectors serbis de Kosovo, els representants polítics dels quals van cridar al boicot al pla, i el propi Govern de Sèrbia, que va defensar la legitimitat dels òrgans paral·lels. El primer ministre kosovar, Hashim Thaci, va afirmar que descartaven accions unilaterals i que no s'imposaria el pla a la població sèrbia. Thaci va anunciar que es crearien sis grups de treball per implementar l'estratègia, amb representants del Govern, oposició i societat civil; i va afegir que hi hauria coordinació amb la comunitat internacional, l'OTAN i institucions econòmiques. La missió de l'UE EULEX es va desmarcar del pla, però va matisar que el seu mandat era recolzar les institucions de Kosovo en l'establiment de l'Estat de dret a tot Kosovo, inclòs el nord. EULEX va obrir una oficina al nord de Kosovo. Prèviament un dels seus vehicles havia estat tirotejat al costat de la frontera amb Sèrbia. D'altra banda, **la situació de seguretat a Kosovo es va mantenir estable, caracteritzada per una calma fràgil**. En el pla diplomàtic, el Govern de Kosovo va qualificar d'intocable la integritat territorial de Kosovo i va descartar noves negociacions sobre l'estatus d'independència, mentre Sèrbia va mantenir la seva posició de no reconeixement. D'aquesta manera Sèrbia va decidir no participar, com a rebuig de la independència de Kosovo, en una cimera regional a Eslovènia, en la qual van assistir en igualtat de condicions tots els Estats reconeguts dels Balcans occidentals i Kosovo. Per la seva part, el secretari general de l'ONU, Ban Ki-moon, va instar Sèrbia i Kosovo a trobar maneres per deixar de costat les consideracions sobre l'estatus i afavorir la cooperació regional. Ban Ki-moon va destacar la reducció de les tensions entre albanesos i serbis de Kosovo, si bé va advertir que la situació era fràgil i que els incidents a la ciutat de Mitrovica continuaven sent motiu de preocupació. Al seu torn, l'OTAN va reduir el seu nombre de tropes a 10.000 (davant les 12.630 d'octubre de 2009).

²¹ La tensió entre Kosovo i Sèrbia es considera "interna internacionalitzada" ja que malgrat que Kosovo ha estat reconegut com Estat per desenes de països, el seu estat legal internacional encara no està clar ni definit. Per això, en aquest trimestre s'ha optat per mantenir la categoria de tensió utilitzada en passades edicions d'aquest informe.

b) Caucas

Armènia – Azerbaidjan (Nagorno-Karabakh)			
<i>Tipologia:</i>	Autogovern, Identitat, Territori		Internacional
<i>Actors principals:</i>	Govern de l'Azerbaidjan, Govern de l'autoproclamada República de Nagorno-Karabakh, Armènia		
<i>Intensitat:</i>	2	<i>Evolució trimestral:</i>	=
<i>Síntesi:</i>	La tensió entre ambdós països en relació amb la regió de Nagorno Karabakh, enclavament de majoria armènia en un entorn àzeri, formalment part d'Azerbaidjan encara que independent <i>de facto</i>, està associada a la no resolució de les qüestions de fons del conflicte armat transcorregut entre desembre de 1991 i 1994. Aquest conflicte va començar com un conflicte intern entre les milícies d'autodefensa de la regió i les forces de seguretat d'Azerbaidjan per la sobirania i control de Nagorno Karabakh i, progressivament, va degenerar en una guerra interestatal entre aquest país i la seva veïna Armènia. El conflicte armat, que va causar 20.000 morts i 200.000 desplaçats, i que va homogeneïtzar de forma forçosa la composició ètnica de la població en ambdós costats de la línia d'alto el foc, va donar pas a una situació de conflicte no resolt, amb la qüestió de l'estatus de Nagorno Karabakh i el retorn de la població com a principals eixos de tensió, i amb violacions periòdiques de l'alto el foc.		

Es va mantenir la situació de tensió entorn de la línia d'alto el foc, mentre que es van aconseguir avenços molt significatius en el pla negociador.²² En relació amb la situació de seguretat, **Azerbaitjan va denunciar la mort de tres soldats azeris i ferides a un altre a mitjan febrer en diverses posicions de la línia d'alto el foc.** En l'esmentat incident també haurien resultat ferides forces armènies, si bé Nagorno-Karabakh va negar haver violat l'alto el foc. Un altre àzeri soldat va resultar mort a la darrereria de març en un nou incident. Forces armènies també van assegurar haver matat tres membres d'un presumpte grup il·legal àzeri. Al llarg del trimestre es van succeir les acusacions d'incompliment de l'acord d'alto el foc, especialment amb crítiques de Nagorno-Karabakh a Azerbaitjan, a l'Exèrcit del qual va acusar de 260 violacions de l'alto el foc sol el mes de gener. A més, segons les xifres ofertes per Armènia el gener, durant 2009 haurien mort set persones, incloent un civil, i unes altres 20 haurien resultat ferides a causa de foc procedent d'Azerbaitjan. Segons Armènia, el país veí hauria violat l'acord d'alto el foc en 4.600 ocasions el 2009, xifra no corroborada per fonts independents. En contrast amb la tensió militar al terreny i la tensió social vinculada, entre altres elements, als problemes que afronta la població desplaçada, les parts van aconseguir **avenços importants en el procés de negociació.** En aquest sentit, Azerbaitjan va acceptar el febrer la proposta revisada de principis bàsics per a la resolució del conflicte, encara que amb algunes excepcions no fetes públiques. Per la seva part, Armènia va lliurar les seves propostes formals sobre el mateix document, la qual cosa va fer preveure un impuls al procés i una reducció de la tensió política en els pròxims mesos.

²² Vegeu el capítol 3 (Processos de pau).

Geòrgia (Abkhàzia)		
<i>Tipologia:</i>	Autogovern, Identitat	Interna internacionalitzada
<i>Actors principals:</i>	Govern de Geòrgia, Govern de l'autoproclamada República d'Abkhàzia, Rússia	
<i>Intensitat:</i>	2	<i>Evolució trimestral:</i> ↓
<i>Síntesi:</i>	La precària situació de seguretat a la regió respon a la no resolució de les qüestions de fons per les quals es van enfrontar en conflicte armat (1992-1994) els líders locals abkhazos, que comptaven amb el suport de Rússia, i el Govern georgià. Ambdós defensaven, respectivament, la independència de la regió i la integritat territorial del país, en el context de descomposició de l'URSS. Després de la fi d'aquesta guerra, que va desplaçar uns 200.000 georgians, el territori d'Abkhàzia ha funcionat com un Estat <i>de facto</i>. Malgrat l'existència d'un acord d'alto el foc, un procés negociador i la presència internacional (observadors de l'ONU i forces de pau russes), la tensió es va mantenir, alimentada per les tensions geoestratègiques i d'equilibri de poders al Caucas entre Geòrgia i Rússia. Aquestes van augmentar fins esdevenir una guerra internacional l'agost de 2008, iniciada a Ossètia del Sud, després de la qual les forces abkhazes van consolidar el seu control sobre Abkhàzia i van veure formalment reconeguda la seva independència per part de Rússia. Els incidents freqüents de seguretat, l'estatus incert del territori, el paper de Rússia i l'impacte acumulat d'ambdues guerres són font contínua de tensió.	

Es va reduir gradualment la tensió en l'àmbit de la seguretat, amb una situació de calma inestable, si bé va prevaler un clima de forta hostilitat política i de consolidació de la presència militar russa a Abkhàzia. Es van produir alguns incidents durant el trimestre, incloses les explosions d'una mina al districte de Gali (de majoria georgiana, però sota control abkhaz), que va causar la mort de dos civils i d'un policia local i ferides a uns altres tres civils i quatre policies. Abkhàzia va denunciar els fets com un atac deliberat contra les seves forces de seguretat i un intent de desestabilització del districte sota el seu control. Així mateix, **Abkhàzia va reiterar el seu rebuig del retorn de la població desplaçada georgiana**, al·legant que la seva tornada generaria riscos d'un nou conflicte armat. La presència d'una dotzena d'agències i organitzacions humanitàries a la regió independent *de facto* també va ser eix de tensió, amb acusacions entre Abkhàzia i Geòrgia de politització del treball d'aquestes. En el pla polític es va incrementar la tensió amb l'anunci del Govern georgià d'una nova estratègia d'aproximació a Abkhàzia i Ossètia del Sud, amb la qual Geòrgia pretenia impulsar llaços econòmics, educatius, de sanitat i culturals amb ambdues regions, per reduir la dependència russa d'aquestes.²³ L'estratègia també contemplava la recerca de mecanismes de neutralitat referent a l'estatus. Abkhàzia, Ossètia del Sud i Rússia van criticar fortament la iniciativa, que va ser valorada com un pas positiu per la comunitat internacional. Com a resposta, **Abkhàzia va anunciar que incrementaria el control de la frontera** i que augmentaria la vigilància sobre població sospitosa de col·laborar amb Geòrgia. Tot això en paral·lel a la falta d'avenços del procés internacional de Ginebra sobre mecanismes de resolució al conflicte. Quant a la dimensió regional, Rússia i Abkhàzia van firmar diversos tractats, incloent un sobre cooperació militar, que establia els termes per a la construcció d'una base militar rus-abkhaz a la ciutat portuària de Gudauta, al nord de la capital abkhaz, amb un terme de 45 anys d'ús, prorrogables. A més, Rússia va mantenir oberts els seus plans de creació d'una base naval al port d'Ochamchire, proper a la frontera administrativa entre Abkhàzia i Geòrgia.

²³ Vegeu el capítol 3 (Processos de pau).

Geòrgia (Ossètia del Sur)			
<i>Tipologia:</i>	Autogovern, Identitat		Interna internacionalitzada
<i>Actors principals:</i>	Govern de Geòrgia, Govern de l'autoproclamada República d'Ossètia del Sud, Rússia		
<i>Intensitat:</i>	2	<i>Evolució trimestral:</i>	↓
<i>Síntesi:</i>	La tensió a la regió està associada a la no resolució de les qüestions de fons per les quals les forces ossèties i Geòrgia es van enfrontar en una guerra entre 1991 i 1992. Des de llavors, les parts van mantenir les seves posicions respectives de defensa d'independència o unificació amb Rússia i de la integritat territorial de Geòrgia, sense aconseguir resoldre per la via de la negociació l'<i>impasse</i> de la regió, independent <i>de facto</i>. Al seu torn, el conflicte intern es va veure alimentat per les tensions entre Geòrgia i Rússia –vinculades a qüestions geoestratègiques i de balanç de poders a la regió del sud del Caucas–, que el 2008 van augmentar fins derivar en una breu guerra iniciada a Ossètia del Sud i estesa després a Abkhàzia i zones sota control georgià. Després d'aquesta última guerra i el desplaçament forçat de la majoria de la població georgiana d'Ossètia del Sud, la posició ossètia es va reforçar. Rússia va reconèixer la seva independència i va mantenir presència militar a la regió. La qüestió dels desplaçats dels anys noranta i de la segona guerra, l'estatus del territori i les violacions periòdiques de l'alto el foc continuen sent font de tensió.		

Es van reduir els incidents de seguretat i la situació en terreny va ser qualificada de relativament estable pels co-mediadors del procés de negociacions de Ginebra, si bé els incidents esporàdics van continuar sent motiu de preocupació, especialment les detencions i els tiroteigs. La presidenta de torn del comitè de ministres del Consell d'Europa, Micheline Calmy-Rey, va instar el gener Geòrgia a completar l'intercanvi de presoners i restes mortals de víctimes del conflicte amb Ossètia del Sud. Per la seva part, les autoritats de la regió independentista van continuar boicotejant les reunions de la missió de la UE, EUMM, sobre prevenció i gestió d'incidents. En paral·lel, les autoritats ossetes van advertir que Geòrgia no havia renunciat als seus plans d'atac contra les dues regions independents de facto i que s'estava rearmant, i va afirmar que les tensions podrien escalar durant la primavera i l'estiu. Per la seva part, el Govern georgià va fer llum verda a una nova estratègia oficial cap a Ossètia del Sud i Abkhàzia, amb la qual pretenia evitar l'aïllament d'ambdues regions i la seva dependència de Rússia. El pla contemplava l'acostament de Geòrgia a les dues entitats amb mesures en l'àmbit econòmic, cultural, sanitari i educatiu, entre d'altres. El pla va ser molt criticat per Ossètia del Sud, Abkhàzia i Rússia. En relació amb el pes de Rússia a Ossètia del Sud, ambdós règims van assolir un acord sobre llibertat de moviment, eliminat els requeriments de visats. En canvi, sol era possible accedir al districte d'Akhalgori (de majoria georgiana però sota control osseta) amb documents d'identificació russos, enfonsant-se en la restricció de contactes entre Ossètia del Sud i Geòrgia. A la darrereria de març, Geòrgia va alliberar sis ossetes, els últims que romanien detinguts pel conflicte de 2008.

Rússia (Daguestan)			
<i>Tipologia:</i>	Sistema, Govern, Identitat		Interna
<i>Actors principals:</i>	Govern rus, Govern de la república del Daguestan, grups armats d'oposició, oposició social i política		
<i>Intensitat:</i>	3	<i>Evolució trimestral:</i>	↑
<i>Síntesi:</i>	El Daguestan, la república més extensa, més poblada i amb més diversitat ètnica del nord del Caucas, afronta des de final dels anys noranta un increment de la conflictivitat. Entre els eixos de tensió destaca la violència entre la insurrecció armada de caire islamista, que defensa la creació d'un Estat islàmic, i les autoritats locals i federals, i que s'ha materialitzat en atemptats periòdics i operacions de contrainsurgència. L'oposició armada està encapçalada per una xarxa d'unitats armades i de caràcter islamista coneguda com a Sharia Jamaat. Les violacions de drets humans i els abusos de poder s'han incrementat, sovint emmarcats en la "lluita contra el terrorisme", i han augmentat el malestar social en una república amb elevats índexs d'atur i pobresa, malgrat la riquesa de recursos naturals. D'altra banda, les tensions interètniques, les rivalitats pel poder polític i la violència de caràcter criminal són altres eixos de conflictivitat.		

Va continuar incrementant-se la violència pels atacs selectius de la insurgència, les operacions de les forces de seguretat i el clima general d'abusos dels drets humans. Especialment greus van ser **dos atemptats suïcides a la darreria de març a la ciutat Kizlyar, que van causar la mort de 12 persones**, la majoria policies, dos dies després dels atemptats suïcides al metro de Moscou, reivindicats per la insurgència del nord del Caucas.²⁴ El president rus, Dmitry Medvedev, de visita al Daguestan després dels atemptats de Kizlyar i Moscou, va cridar a un enduriment de les mesures antiterroristes. Així mateix, **un altre atac suïcida contra un recinte policial a la capital, Makhachkala, va matar sis policies i va ferir unes altres 19 persones** a començaments de gener, incident que va ser considerat el més greu dels últims mesos al nord del Caucas. La insurgència també va matar en altres atemptats el cap de la Policia en la república, a diversos religiosos oficialistes i a diversos membres de les forces de seguretat, entre altres, en un degoteig gairebé continu d'atacs de baixa intensitat. Per la seva part, **les autoritats del Daguestan van al·legar haver matat el gener al líder de la insurgència islamista a la república, Marat Kurbanov**, conegut com l'emir del Daguestan, que havia substituït Umalat Magomedov (emir Al Bar) després de la mort d'aquest a la darreria de desembre. També va morir Salambek Akhmadov, conegut com l'"emir de Grozny", en una operació especial a la capital a la darreria de març. Segons Caucasian Knot (portal vinculat a l'ONG Memorial), el nombre d'atacs contra les forces de seguretat el 2009 pràcticament va doblar el de 2008, amb 193 davant 100. D'altra banda, va prendre possessió del seu càrrec com a nou president de la república Magomedislam Magomedov, designat pel president rus, Dmitry Medvedev. Magomedov va afirmar estar obert al diàleg amb els insurgents que volguessin reintegrar-se en la vida civil i va apel·lar al suport de líders religiosos de diverses confessions. Al seu torn, diversos centenars de persones (entre 500 i 2.000 segons les fonts) de l'ètnia kumiko (la tercera del territori) es van manifestar a la capital per protestar contra els nous nomenaments, per considerar que incomplien la política de distribució dels principals càrrecs polítics entre les diverses ètnies de la república.

²⁴ Vegeu l'apartat Rússia (Txetxènia) en el capítol 1 (Conflictes armats).

Orient Mitjà

a) Al Jalish

Iran	
<i>Tipologia:</i>	Govern Interna
<i>Actors principals:</i>	Govern, oposició política, religiosa i social
<i>Intensitat:</i>	3
	<i>Evolució trimestral:</i> ↓
<i>Síntesi:</i>	Des de la seva arribada al poder el 2005, la presidència de Mahmud Ahmadinejad ha estat objecte de contestació interna per part de nombrosos sectors. Tant les seves formes en política exterior (amb una desafiadora defensa del dret de disposar de capacitat nuclear) com el resultat de les seves polítiques en l'àmbit interior (fracàs en la millora de la situació econòmica del país, enmig d'acusacions de favoritisme polític) han generat una creixent oposició en el si del país. La polarització existent des de fa dècades entre sectors conservadors i reformistes ha enfrontat en els últims anys Ahmadinejad amb diverses figures polítiques rellevades del poder el 2005. Així mateix, la influència de les autoritats religioses i dels cossos armats, principalment els Guardians de la Revolució, han tingut un paper important en el futur de l'Iran, país amb molts recursos energètics i una posició geoestratègica clau.

Els nivells de violència associats a la tensió política interna a l'Iran van disminuir respecte al trimestre anterior, que havia culminat amb una desena de morts a causa de les mobilitzacions de l'oposició. **Les alertes es van disparar a mesura que s'apropava un nou aniversari de la revolució islàmica.** En un intent per evitar que els reformistes aprofitessin la commemoració per protestar contra el règim, el Govern va intensificar la detenció de dirigents estudiantils, periodistes i representants de l'oposició, va bloquejar les connexions a internet i va prohibir la cobertura de l'aniversari per la premsa estrangera. En aquest context, alguns líders de l'oposició van elevar el to de les seves crítiques, entre ells l'ex candidat presidencial **Hossein Mousavi, que va asseverar que la revolució de 1979 no havia acabat amb la tirania al país i havia fracassat en la majoria dels seus objectius.** Durant l'últim trimestre, mitjans de premsa es van fer eco regularment de crítiques al règim per part de dirigents reformistes i d'informacions sobre tancaments de diaris i detencions de figures destacades, com l'exvicepresident Hossein Marashi (acusat de difondre propaganda contra les autoritats), el director de cinema Jafar Panahi i un nét de l'expresident Akbar Hashemi Rafsanjani. En aquest període també es va informar de l'execució de dos condemnats a mort després de les manifestacions contra la reelecció d'Ahmadinejad el juny passat. Uns altres 10 esperaven la ratificació de la seva sentència a pena capital. Segons un informe d'Amnistia Internacional publicat el 30 de març, l'Iran va executar 112 persones en les vuit setmanes que van seguir la reelecció del mandatari. Un total de 338 presos van ser sotmesos a la pena capital durant 2009, segons les dades de l'organització. D'altra banda, durant el trimestre fiscals militars van reconèixer que almenys tres detinguts van morir producte de tortures després de ser arrestats en les protestes de 2009. Uns altres 30 presos polítics van ser alliberats el febrer de la presó d'Evin. Nacions Unides, els EUA i l'UE van emetre declaracions condemnant les violacions als drets humans ocorregudes a l'Iran des de les eleccions del passat any. D'altra banda, els xocs entre les forces de seguretat iranianes i grups insurgents kurds (Komala i PJAK) al nord-est del país van deixar una desena de morts durant el trimestre, segons mitjans de premsa.

Iran (Sistan Balutxistan)			
<i>Tipologia:</i>	Identitat, Govern		Interna
<i>Actors principals:</i>	Govern, Guàrdia Revolucionària (Pasdaran), Jundollah (Soldats de Déu / Moviment de Resistència del Poble)		
<i>Intensitat:</i>	2	<i>Evolució trimestral:</i>	↓
<i>Síntesi:</i>	Des de 2005 el grup Jundollah (Soldats de Déu) porta a terme una campanya insurgent a la província sud-oriental de Sistan Balutxistan, una regió de majoria sunnita en contrast amb la resta del país, on predomina la branca xiïta de l'islam. L'organització, que també s'autodenomina Moviment de Resistència del Poble, va ser creada el 2002 i denuncia una persecució sectària per part de Teheran. Assegura que el seu objectiu és la defensa dels drets, la cultura i la religió dels balutxis, però nega tenir una agenda separatista i vincles amb l'exterior. El Govern iranià, mentre, acusa Jundollah de tenir connexions amb els Estats Units, el Regne Unit, Pakistan, Aràbia Saudita i amb la xarxa al-Qaida. Sistan Balutxistan és una província limítrof amb l'Afganistan i el Pakistan –la població balutxi viu a banda i banda de la frontera– i és una zona amb alts índexs de pobresa, marcada pel contraban i les rutes de tràfic de drogues. Davant la possibilitat de desestabilització d'aquesta zona, Teheran ha reforçat els seus dispositius de control i ha condemnat a mort militants de Jundollah. Les accions del grup insurgent inclouen segrests, atacs i atemptats suïcides i algunes d'aquestes accions han tingut com a objectiu agents de la Guàrdia Revolucionària iraniana (Pasdaran).		

Els nivells de violència a la província de Sistan Balutxistan es van reduir respecte al trimestre anterior. **El fet més significatiu del període va ser la detenció per part de les autoritats iranianes d'Abdolmalek Rigi, líder del grup insurgent sunnita Jundollah, durant un vol que es dirigia de l'Unió dels Emirats Àrabs (UEA) al Kirguizistan.** Teheran va insistir que el grup té connexions amb els serveis secrets dels EUA, Regne Unit i Pakistan –acusació que aquests països neguen– i després de l'arrest de Rigi va assegurar que comptava amb proves per demostrar aquesta cooperació. Dies després de la detenció, que es va produir a la darreria de febrer, el dirigent de Jundollah (Soldats de Déu) va fer una declaració emesa per la televisió oficial iraniana en la que va sostenir que els EUA havia promès equip militar per al seu grup, ajuda per alliberar als seus presoners i una base a l'Afganistan a prop de la frontera iraniana. Així mateix, Rigi va declarar que el motiu del seu frustrat viatge a Kirguizistan era reunir-se amb un funcionari d'alt nivell en una base que els EUA manté en aquest país d'Àsia Central. **El dirigent era un objectiu clau per als serveis d'intel·ligència iranians a causa dels atemptats reivindicats pel grup, especialment després del sagnant atac, que l'octubre passat va costar la vida a 42 persones entre elles sis oficials d'alt rang de la Guàrdia Revolucionària.** Des de llavors es van registrar algunes detencions, però no van transcendir informacions de premsa sobre nous atemptats o enfrontaments amb les forces de seguretat. Les autoritats de l'Iran van aclarir que la detenció de Rigi no suposa necessàriament el final de les activitats de Jundollah, ja que s'espera que altres membres assumeixin el lideratge de l'organització que, segons Teheran, continuarà rebent suport des de l'exterior.

Iran – EUA, Israel			
Tipologia:	Sistema	Internacional	
Actors principals:	Iran, EUA, Israel		
Intensitat:	2	Evolució trimestral:	=
Síntesi:	La pressió internacional sobre el règim iranià s'emmarca en la política iniciada després de l'11 de setembre de 2001 pel Govern nord-americà de George W. Bush, que el gener de 2002 va declarar l'Iran Estat enemic pels seus suposats vincles amb el terrorisme. Des de la revolució islàmica de 1979, quan es va enderrocar el règim aliat dels Estats Units del xa Resa Pahlevi i va proclamar l'iatol·là Khomeini líder suprem del país, els Estats Units havien acusat l'Iran de donar suport a grups armats com Hezbol·là. Enmig d'aquesta oposició, la victòria de l'ultraconservador Ahmadinejad a les eleccions presidencials d'agost de 2005 va accentuar una retòrica nacionalista que afirma el dret de desenvolupar un programa nuclear iranià amb finalitats pacífiques, mentre la comunitat internacional agita el temor a una imminent capacitat per fabricar una bomba nuclear per part d'un règim considerat hostil als interessos occidentals a la regió.		

La tensió entorn del programa nuclear iranià es va mantenir en el focus d'atenció internacional. Teheran va persistir en la seva negativa a acceptar una proposta impulsada per països occidentals perquè l'urani enriquit per l'Iran fos reconvertit en combustible a França i Rússia, i va proposar un intercanvi de l'urani per combustible al seu propi territori. **La tensió es va intensificar a mitjan febrer, quan el president, Mahmoud Ahmadinejad, va instruir l'organització atòmica iraniana per enriquir urani al 20%,** la qual cosa va ser interpretat per alguns països d'Occident com un nou senyal que les motivacions del pla nuclear de la República Islàmica no són pacífiques. Els EUA van plantejar llavors que havia arribat el moment de sancionar l'Iran i va intentar impulsar un càstig internacional al país asiàtic. No obstant això, **diversos països membres de l'actual Consell de Seguretat de l'ONU es van mostrar reticents davant de la possibilitat de noves sancions a Teheran,** entre ells Brasil, Turquia, i també Xina, que té poder de vet. En els últims mesos, l'Organització Internacional d'Energia Atòmica (OIEA) ha emès informes més crítics amb l'Iran, advertint per primera vegada que els inspectors comptaven amb evidències sobre activitats passades i actuals per intentar aconseguir una bomba atòmica. El nou titular de l'OIEA, Yukiya Amano, va asseverar que la falta de cooperació de Teheran semblava dubtes sobre les finalitats pacífiques del seu programa nuclear. L'ayatollah Ali Khamenei va negar el desenvolupament d'armes atòmiques, argumentant que aquest tipus d'armes van contra les creences iranianes. Durant el trimestre, mitjans de premsa també van informar de què els **EUA van decidir reforçar el seu sistema antimíssils en el Golf Pèrsic davant d'un eventual atac de l'Iran,** desplegant vaixells a Qatar, UEA, Bahrein i Kuwait. A més, els EUA tindrien previst triplicar les seves forces a Aràbia Saudita per protegir ports i instal·lacions petrolieres.

b) Mashreq

Israel – Líban – Síria			
<i>Tipologia:</i>	Sistema, Recursos, Territori		Internacional
<i>Actors principals:</i>	Israel, Síria, grup libanès Hezbollah i la seva facció armada (Resistència Islàmica)		
<i>Intensitat:</i>	2	<i>Evolució trimestral:</i>	=
<i>Síntesi:</i>	La tensió té com a teló de fons el conflicte israelià-palestí i les seves conseqüències a la regió. D'una banda, la presència de milers de refugiats palestins que es van establir al Líban a partir de 1948, juntament amb la direcció de l'OLP el 1979, va propiciar continus atacs per part d'Israel al sud del país fins ocupar-lo el 1982. El naixement del grup armat xiïta Hezbollah a principi dels vuitanta al Líban, amb una agenda de resistència contra Israel i d'alliberament de Palestina, va originar enfrontaments periòdics fins a la culminació de l'ofensiva israeliana a gran escala de juliol de 2006. D'altra banda, la guerra de 1967 va significar l'ocupació israeliana dels alts del Golan sirians que, juntament amb el suport de Síria a Hezbollah, explica la tensió entre Israel i Síria.		

Durant el trimestre es va mantenir la tensió entre Síria, el Líban i Israel, caracteritzada sobretot per l'intercanvi d'amenaques sobre un nou esclat de violència a la regió. El gener un membre del Gabinet israelià va advertir que una nova guerra com la de 2006 entre Israel i Hezbollah era qüestió de temps. **El Govern libanès va manifestar la seva inquietud per l'escalada verbal i va expressar el seu temor per la possibilitat d'un nou conflicte armat**, mentre que Síria va declarar que seria al costat del Líban en cas d'una agressió per part d'Israel. Damasc va descartar l'oferta del Govern de Benjamin Netanyahu de reprendre les negociacions fins que els israelians no es retirin dels Alts del Golan. En aquest context, informacions de premsa van indicar que el grup libanès Hezbollah havia dispersat els seus míssils de major abast cap al nord de Líban, pel que és probable que un futur enfrontament amb Israel no es limiti a la zona fronterera, sinó que pogués derivar en un xoc amb el Líban i les seves Forces Armades. Malgrat la retòrica hostil durant el trimestre, un nou informe d'avaluació de Nacions Unides va destacar que el respecte a la resolució 1701 –que va establir la cessació el foc entre Israel i Hezbollah en 2006– havia donat lloc al període més estable en dècades. No obstant això, el text va reconèixer que la situació és fràgil, va qüestionar les incursions aèries israelianes en violació de la sobirania libanesa i va recordar la necessitat de desarmar grups libanesos. Paral·lelament, els **EUA van continuar el seu apropament a Síria en el marc de la seva estratègia per comprometre a Damasc en els assumptes d'Orient Mitjà**, en especial l'Iraq i l'Iran, i per evitar noves interferències al Líban. Washington va designar el febrer el seu primer ambaixador a Síria des de 2005 i l'enviat especial dels EUA, George Mitchell, va destacar el seu significatiu rol per a la pau a la regió. No obstant això, poc després el president siríà, Bashar al-Assad, es va reunir a Damasc amb el seu parell iranià, Mahmoud Ahmadinejad, i amb el líder d'Hezbollah, Hassan Nasrallah, per analitzar la realitat regional i les amenaces d'Israel. Segons informacions de premsa, Assad va deixar clar als EUA que el seu país no pretenia tallar llaços amb Teheran, ni amb el grup libanès, ni amb Hamas.

Líban			
<i>Tipologia:</i>	Govern		Interna internacionalitzada
<i>Actors principals:</i>	Govern, oposició política i social, braç armat de Hezbollah (Resistència Islàmica), milícies		
<i>Intensitat:</i>	1	<i>Evolució trimestral:</i>	↓
<i>Síntesi:</i>	L'assassinat de l'exprimer ministre libanès, Rafiq Hariri, el febrer de 2005 va desencadenar l'anomenada "Revolució del Cedre" que, després de manifestacions massives, va forçar la retirada de les Forces Armades sirianes – presents al país des de feia tres dècades – exigida en la resolució 1559 del Consell de Seguretat, impulsada pels Estats Units i França el setembre de 2004. La immediata polarització entre, d'una banda, opositors a la influència de Síria (encapçalats pel fill de Hariri, que culpaven el regim sirianès de l'assassinat) i, de l'altra, sectors més vinculats a Síria com Hezbollah, va originar una crisi política, social i institucional marcada per divisions confessionals		

Des de la formació a la darrereria de 2009 del nou Govern libanès, que inclou dos membres d'Hezbollah en el gabinet, **es va reduir la tensió política interna en el país**. Un dels temes clau en el debat va continuar sent la possessió d'armes per part del grup xiïta i es preveu que aquest assumpte sigui analitzat per **la conferència de diàleg nacional, que va reprendre les seves funcions després de nou mesos d'inactivitat**. Després del nomenament dels nous membres de la conferència a la darrereria de febrer, es va programar una primera reunió formal per a abril. Mitjans de premsa van identificar les diferències entre les principals posicions dels seus integrants de cara a la discussió sobre la defensa nacional: d'una banda, els qui defensen la preservació de les armes per part de grups de resistència (principalment Hezbollah) per enfrontar a Israel i, per un altre, els qui subratllen que el monopoli de la decisió sobre la guerra o la pau ha d'estar només a les mans de l'Estat. Els membres de la comissió es van comprometre a respectar els acords previs d'aquesta instància de diàleg i a respectar el clima de calma política que impera al país. Durant el trimestre el debat polític també va estar marcat per la discussió sobre una nova normativa electoral que va obligar a retardar les eleccions municipals fins a juny i per una iniciativa parlamentària que intenta abolir el sectarisme al Líban. A mitjan febrer, **el primer ministre Saad Hariri, va cridar a construir-ne una nova era en les relacions amb Síria**, en un acte pel cinquè aniversari de la mort del seu pare, l'ex primer ministre Rafiq Hariri, de l'assassinat del qual es responsabilitza Damasc. Es pot destacar també que en l'últim trimestre es van registrar violents enfrontaments en camps de refugiats palestins en els quals van participar Fatah i les milícies islamistes, amb un balanç d'almenys dos morts. El líder de Fatah al Intifada, milícia palestina amb seu al Líban, va assegurar que el seu grup mai no abandonarà les armes.

Palestina			
<i>Tipologia:</i>	Govern		Interna
<i>Actors principals:</i>	ANP, Al-Fatah, grup armat Brigades dels Màrtirs d'Al-Aqsa, Hamas i la seva facció armada Brigades Ezzedin al-Qassam		
<i>Intensitat:</i>	2	<i>Evolució trimestral:</i>	=
<i>Síntesi:</i>	L'oposició entre els diferents sectors palestins en les últimes dècades ha estat protagonitzada principalment per grups nacionalistes laics d'una banda (Fatah i el seu braç armat –les Brigades dels Màrtirs d'al-Aqsa–, FPLP, FDLP) i, de l'altra, grups confessionals (Hamàs i el seu braç armat –Brigades Ezzedine-al-Qassam–, Jihad Islàmica). L'enfrontament respon a la voluntat de controlar el poder dintre dels territoris palestins i s'ha traduït, al seu torn, en diferents aproximacions cap a les relacions amb Israel. Després d'anys de domini de Fatah en la política palestina (moviment liderat per Iàsser Arafat i posteriorment per Mahmoud Abbas), les acusacions de corrupció i de no defensa dels interessos palestins en el procés de pau van desencadenar el triomf de Hamàs en les eleccions de gener de 2006. Aquest fet va precipitar una batalla dialèctica i armada entre ambdues formacions pel control de les institucions polítiques i, sobretot, de les forces de seguretat.		

La tensió entre els grups palestins Hamas i Fatah va persistir, encara que **van continuar els intents per apropar les seves posicions cap a un acord de reconciliació**. A començaments de febrer es va produir la primera reunió entre les parts des de la seva última citació al Caire el juny. Un representant i membre del Comitè Central de Fatah, Nabil Shaath, va viatjar des de Cisjordània a Gaza per reunir-se amb el dirigent d'Hamas Ismail Haniya i discutir sobre les possibilitats del diàleg intra-palestí. Poc després, el president palestí, Mahmoud Abbas, va establir un comitè de representació a Gaza, per primera vegada des que els enfrontaments entre Fatah i Hamas derivessin en el control de la Franja pel grup islamista. A mitjan març, representants de les dues agrupacions també van discutir sobre la reconciliació durant una ronda de debats a Doha (Qatar), encara que les majors expectatives es van centrar en un possible avenç en el marc de la cimera de països àrabs del 27 de març a Líbia. En aquest context, Abbas va assenyalar a l'Iran com a responsable del bloqueig de les negociacions, mentre que dirigents d'Hamas van acusar als EUA de vetar la reconciliació entre els grups palestins. Durant el trimestre, i malgrat la pressió egípcia, **Hamas va mantenir la seva reticència a subscriure l'acord elaborat sota mediació d'el Caire, argumentant que el text no tenia en compte algunes de les reserves presentades pels islamistes**. Segons informacions de premsa que van esmentar fonts d'Hamas, les observacions del grup apunten temes vinculats amb la reforma de l'OLP, les organitzacions de seguretat i la comissió electoral. Es pot tenir en compte que les relacions entre Hamas i Egipte es van enterbolir a causa d'algunes mesures adoptades pel Govern d'Hosni Mubarak, com la construcció d'una barrera subterrània a la frontera amb Gaza per bloquejar els túnels des del territori palestí (utilitzats per esquivar el bloqueig israelià) i la negativa a permetre el pas a més d'un miler d'activistes internacionals que desitjaven manifestar-se en el primer aniversari de l'última operació israeliana sobre Gaza. Els xocs entre palestins i la Policia egípcia van culminar amb un efectiu mort i desenes de ferits. Així mateix, es pot esmentar l'impacte de l'assassinat a Dubai d'un alt dirigent de l'ala militar d'Hamas, ja que alguns representants del grup islamista van manifestar la seva sospita d'una possible col·laboració de sectors afins a l'Autoritat Palestina en el crim, del que responsabilitzen Israel.

Processos de pau

- ❑ El Govern sudanès i el grup armat d'oposició JEM van signar un acord d'alto el foc i van presentar un marc per a un futur acord de pau.
- ❑ El president afganès, Hamid Karzai, va apuntar a un procés polític amb la insurgència talibán, que inclouria els seus dirigents. Tanmateix, Karzai assenyala que l'oferta de converses només estava oberta als que renunciïn a la violència.
- ❑ A l'Índia, un líder naxalita va afirmar que el grup armat CPI-M estaria disposat a dur a terme converses de pau amb el Govern si almenys quatre dels líders principals detinguts eren alliberats.
- ❑ L'Índia i el Pakistan van reprendre les negociacions de pau interrompudes de manera formal de dels atemptats a la ciutat índia de Mumbai l'any 2008.
- ❑ Armènia i Azerbaidjan van apropar posicions sobre el conflicte de Nagorno- Karabakh, presentant propostes a l'òrgan mitjancer, el Grup de Minsk de l'OSCE.
- ❑ Al Iemen, els insurgents al-houtistes van acceptar les sis condicions del Govern per la signatura d'una treva. El president iemenita donà per finalitzat el conflicte armat.

En aquest apartat s'analitzen els conflictes armats o conflictes no resolts que han entrat en una fase de negociació formal, que estan immersos en un clar procés de pau, que estan explorant l'inici d'unes negociacions o que les han trencades i congelades per algun motiu. També es comenta la situació al Kurdistan turc, encara que no existeixin negociacions obertes en aquests moments.

3.1. Evolució dels processos de pau

Taula 3.1. Evolució de les negociacions en finalitzar el primer trimestre de 2010

Bé (7)	Amb dificultats (9)	Malament (7)	En exploració (4)
<i>Mali (ADC)</i>	Sudan (JEM)	Nigèria (MEND)	Sudan (SLM-RF)
Níger (MNJ)	<i>Índia (NSCN-IM)</i>	RCA	Afganistan
Somàlia	Índia-Pakistan	<i>Marroc (Sàhara Occidental)</i>	(talibans)
<i>Sudan (LJM)</i>	<i>Xina (Tíbet)</i>	Filipines (MILF)	Índia (CPI-M)
<i>Txad-Sudan</i>	<i>Moldàvia</i>	Myanmar (KIO)	Índia (ULFA)
<i>Armènia-Azerbaidjan</i>	<i>(Transdnièster)</i>	Israel-Palestina	
Iemen	<i>Xipre</i>	<i>Palestina</i>	
	<i>Sèrbia (Kosovo)</i>		
	<i>Geòrgia (Abkhàzia, Osetia del Sur)</i>		
	<i>Iraq</i>		

(En cursiva s'assenyalen els conflictes no resolts i que no estan en fase de lluita armada o que en aquests moments no són catalogables com a "conflicte armat". A la taula "d'exploració" només hi figuren els processos que inicien aquesta fase per primera vegada o després d'un llarg període de temps sense diàlegs o apropaments).

De les 27 negociacions analitzades, quatre estaven en fase exploratòria. De la resta, nou han tingut dificultats i set s'han desenvolupat satisfactòriament. En aquest apartat no es comenten les negociacions o exploracions en les quals no s'han produït fets rellevants durant el trimestre, com per exemple Xina-Taiwan, Filipines (MNLF i NPA), Índia (NSCN-K), Kosovo, Myanmar (NLD i altres grups), Nepal (Terai), Etiòpia-Eritrea, Pakistan (Balutxistan i Frontera Nord-occidental), Uganda (LRA) i Israel-Síria.

Àfrica

a) Àfrica Occidental

A Mali, a començaments de gener, els líders del braç polític de l'ADC tuareg es van reunir a Algèria per avaluar la implementació dels acords de pau aconseguits el 2006 i en els quals el Govern es comprometia a desenvolupar el nord de Mali i, especialment, la comunitat tuareg. El seu portaveu, Hama Sid Ahmed, recalcà que la deterioració de la situació de seguretat que viu al nord de Mali com a conseqüència de les accions d'al-Qaeda al Magreb Islàmic (AQMI) va forçar aquesta reunió per la necessitat d'acordar una estratègia conjunta per fer front a aquest grup.

Al Níger, a començaments de gener, el grup armat tuareg MNJ va celebrar una cerimònia de lliurament d'armes a Arlit (nord) durant la qual va lliurar 50 vehicles i un nombre indeterminat d'armes. A la segona quinzena de febrer, **diversos membres de les Forces Armades nigerianes van protagonitzar un cop d'Estat que donà fi al govern de Mamadou Tandja, al poder des de 2004.** La Junta Militar, autodenominada Consell Suprem per la Restauració de la Democràcia, va nomenar president el major Salou Djibo, que havia servit a les operacions de pau de l'ONU a la Costa d'Ivori i la RD Congo. La Constitució va ser suspesa i les institucions públiques dissoltes. La tensió havia anat augmentant des d'agost, quan Tandja va ignorar la sentència del Tribunal Constitucional i va dissoldre el Parlament amb la finalitat de fer efectiva la seva proposta de reforma de la Carta Magna per aconseguir perllongar el seu mandat de manera indefinida. Al març, el líder d'una facció del grup armat tuareg MNJ es va reunir amb Djibo per mostrar-li la seva preocupació perquè els acords de pau aconseguits a Syrte (Líbia) el 2009 encara no s'han formalitzat, tot i que va mostrar confiança que la Junta Militar tinguí paraula de promoure la reconciliació entre els nigerians i la seguretat. El líder militar va confirmar que es mantindria l'acord aconseguit amb els tuareg l'any passat.

A Nigèria, a començaments de febrer, el principal grup armat del Delta del Níger, el MEND, va anunciar la ruptura de l'alto el foc incondicional pactat amb el Govern el 25 d'octubre i va amenaçar amb una represa de les hostilitats, incloent-hi els atacs contra les empreses petrolíferes. L'anunci es va produir en un context d'increment de les crítiques dels combatents pel retard en l'aplicació del programa de reintegració, que és atribuït al buit de poder per l'absència del president, Umaru Yar'Adua, des que es va traslladar a l'Aràbia Saudita per motius mèdics a les acaballes de novembre passat. Dies més tard de l'anunci de la ruptura de l'alto el foc, el vicepresident, Goodluck Jonathan, va assumir el càrrec de president en funcions. En vista del nou context, el MEND va afirmar d'estar analitzant els darrers esdeveniments i va anunciar que reaccionaria en el moment apropiat.

b) Banya d'Àfrica

Pel que fa a Somàlia, a la segona quinzena de gener, **la presidència espanyola de la UE va anunciar que impulsarà una conferència internacional sobre Somàlia.** La intenció de l'Executiu espanyol és que aquesta reunió se celebri sota els auspicis de les Nacions Unides. Segons el ministre d'Afers Estrangers, Miguel Ángel Moratinos, la conferència hauria d'abordar els aspectes de lluita contra la pirateria així com els aspectes de consolidació econòmica, social i institucional de Somàlia. A més a més, el ministre va anunciar que espera que els Vint-i-set acceptin una missió europea per formar uns 2.000 soldats somalis. En aquesta operació, que quedarà encara pendent d'aprovació definitiva, participaran entre 100 i 200 militars europeus en un camp d'entrenament d'Uganda. D'altra banda, a la segona quinzena de febrer, el **Govern Federal de Transició (GFT) va signar un acord amb el grup islàmic Ahl as-Sunna wal Jama'a amb la finalitat de crear una aliança amb els grups i faccions oposades a la presència dels grups extremistes al país abans de llançar una ofensiva nacional contra aquests grups, principalment al-**

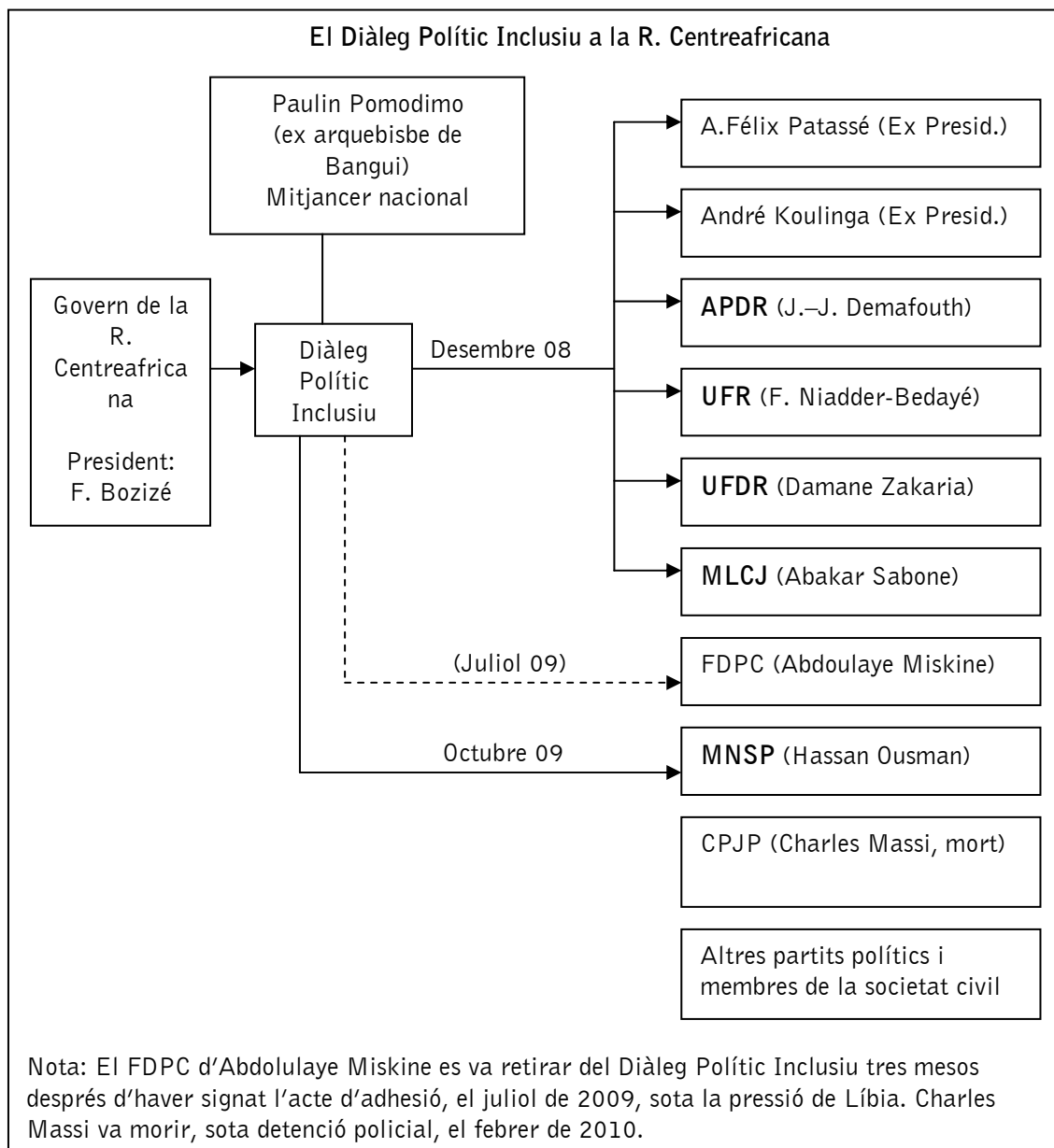
Shabab. Els líders del GFT i el líder del grup islàmic, Sheikh Mahamoud Sheikh Ahmed, van acordar d'unir-se després d'una setmana de converses celebrades a Adis Abeba. Segons l'acord, es crearà un grup nacional d'ulemes amb l'objectiu de crear un marc per protegir i preservar la fe islàmica tradicional somali. Ahl as-Sunna wal-Jama'a és un grup de confessió sufí que s'ha enfrontat a al-Shabab com a conseqüència de les pressions i amenaces que els seus membres han patit per part d'al-Shabab i per la destrucció de sepulcres i llocs sants a Kismayo, la principal ciutat portuària del sud del país. A la darrereria de 2008 el grup es va enfrontar a al-Shabab a la localitat de Guriel, al centre del país, amb l'objectiu de controlar la ciutat, nus econòmic al centre del país. Al març, el moviment Ahl as-Sunna wal-Jama'a es va integrar al GFT arran d'un nou acord que ratificava les reunions prèvies pel qual aconseguí cinc places ministerials així com altres càrrecs diplomàtics i places rellevants als serveis d'intel·ligència i del cos de policia.

Al **Sudan (Darfur)**, el grup armat SLM-RF, que té el suport de Líbia, i la coalició de faccions coneguda com a Grup d'Addis Abeba, amb el suport de Washington de cara a les negociacions, es va mostrar al gener favorable a iniciar negociacions amb el Govern, però va descartar d'unificar-se amb el JEM a les converses de pau. El grup armat JEM s'ha mostrat, des del començament de les negociacions, contrari que cap de les múltiples faccions dels grups armats de Darfur participin directament a la taula, al·ludint a la seva manca de poder real i de presència en el terreny. **Pel que fa a les negociacions amb el JEM, a la segona quinzena de febrer, el Govern sudanès i aquest grup van signar un acord d'alto el foc i van presentar un marc per a un futur acord de pau.** En aquest principi d'acord es va concretar que el JEM serà integrat a les Forces Armades i que el Govern oferirà càrrecs governamentals als líders del grup. Al març, el Govern i el JEM van reprendre les converses indirectes a Ndjamena facilitades pel Govern del Txad. El grup armat va refusar, tanmateix, la provisió de places governamentals oferida per Sudan, que incloïa una plaça d'assessor presidencial, dos ministeris a nivell nacional i altres places dins el govern regional de Darfur. D'altra banda, el Govern es va negar a estendre la treva signada amb el JEM a tota la regió, assenyalant que només es mantindria a les zones sota control del grup armat. Com a mesura de confiança, el president, Omar al-Bashir, va suspendre les condemnes a mort que tenien més de 100 presumptes membres del JEM, que segons les sentències dictades haurien participat a l'atac contra Omdurman, ciutat propera a Jartum, en un intent de prendre la capital el maig de 2008. Per part seva, l'emir de Qatar, Sheikh Hamad bin Khalifa al-Thani, va anunciar que el seu país, que dona suport a les negociacions de pau, contribuiria amb mil milions de dòlars a la reconstrucció del Sudan. El líder del SLA, Abdel Wahid al-Nur, va rebutjar el principi d'acord aconseguit entre el Govern i el JEM. Al març, el Govern va signar un acord d'alto el foc amb el Liberation and Justice Movement (LJM), una organització paraigua de petites faccions liderada per El-Tijani El-Sissi (de l'ètnia fur i antic governador de la regió), a Qatar. D'altra banda, el **Txad i el Sudan van acordar el 5 de febrer de posar fi a les guerres per delegació que s'estaven duent a terme l'un contra l'altre a través dels grups armats txadians i de Darfur i treballar conjuntament per reconstruir les regions properes a la frontera comuna.** Ambdues parts van acordar de deixar d'acollir els grups rebels de l'altra banda i d'animar aquests grups armats a presentar-se a les eleccions. Diversos analistes van assenyalar que el recent acord signat entre els governs del Txad i del Sudan per restablir les relacions diplomàtiques i expulsar els insurgents del país veí podria haver forçat l'alto el foc del JEM pressionat pel Govern del Txad.

c) Grans Llacs i Àfrica Central

A la **R. Centreafricana**, la situació estava marcada pel retard de les eleccions i la posada en marxa del programa de desarmament i desmobilització, llençat l'agost de 2009 pel president Bozizé i que té un pressupost de 27 milions de dòlars per la reintegració d'uns 8.000 efectius militars, com a resultat del Diàleg Polític Inclusiu iniciat el desembre de 2008. Al gener, la BONUCA es va integrar, amb altres agències, a l'Oficina integrada de Nacions Unides per la consolidació de la pau a la RCA (BINUCA). A les acaballes de gener, el president centreafricà, François Bozizé, va confirmar la mort de l'antic ministre de Defensa del país i actual líder del

CPJP, Charles Massi, sota custòdia policial. A la segona quinzena de febrer, un altre antic líder rebel, Hassan Ousman, es trobava desaparegut des de desembre de 2009. Ousman havia tornat al país al mes de desembre de 2008 per participar en el Diàleg Polític Inclusiu, després d'haver liderat un petit grup armat a la zona nord del país.



d) Magreb

Quant al Sàhara Occidental, a començaments de gener, el rei del Marroc, Mohamed VI, va anunciar la creació de la Comissió Consultiva per la Regionalització, que haurà d'assentar les bases del procés de regionalització al país que començarà a les anomenades províncies del sud (Sàhara Occidental). En un discurs a començaments de gener, el monarca va afirmar que la renovació de l'Estat marroquí suposarà la transferència de poders i competències des de Rabat a les regions i va destacar que el seu país no pot romandre impassible a les accions dels enemics de la integritat territorial marroquina. La comissió estarà liderada pel fins ara ambaixador del

Marroc a Espanya, Omar Azziman, i ha de presentar la seva proposta al juny. Al març, l'enviat especial de Nacions Unides pel Sàhara Occidental, Christopher Ross, va iniciar una gira de nou dies pel nord d'Àfrica intentant reactivar les converses entre el Marroc i el Front Polisari.

Àsia i Pacífic

a) Àsia meridional

Pel que fa a **Afganistan**, a la segona quinzena de gener va començar la cimera a Londres amb la participació de 70 ministres d'Afers Estrangers, en la qual es va crear un fons per part dels països donants per promoure la desmobilització i la reintegració dels insurgents talibans. Per part seva, el president, **Hamid Karzai**, es va dirigir a un procés polític amb la insurgència taliban, que inclouria els seus dirigents. Tanmateix, Karzai va assenyalar que l'oferta de converses només estava oberta a qui renunciï a la violència. Diversos països de la regió (Pakistan, Turquia, Xina, Iran i Rússia) van mostrar el seu suport a un procés de reconciliació nacional i reintegració dirigit i executat per Afganistan. Paral·lelament, el Consell de Seguretat de l'ONU va retirar les sancions a cinc talibans i els retirà de la llista de persones sancionades pels seus vincles amb la xarxa al-Qaeda, després que aquesta mesura hagués estat sol·licitada pel president afganès. Alguns talibans havien assenyalat que la seva inclusió a les llistes terroristes els impedia participar a negociacions de pau. D'altra banda, el secretari general de l'ONU, Ban Ki-moon va nomenar Staffan de Mistura com a nou representant especial a Afganistan, en substitució de Kai Eide. Mistura havia encapçalat amb anterioritat la missió de Nacions Unides a l'Iraq. Per part seva, el president afganès, Hamid Karzai, va proposar de convocar una assemblea tradicional tribal per començar unes possibles negociacions. A la segona quinzena de febrer, un portaveu del president de les Maldives va afirmar que representants talibans i del Govern afganès es van reunir en aquestes illes el mes de gener durant tres dies, tot i que aquest Govern no hauria participat en les reunions. A més a més, podria haver participat algun representant de Nacions Unides. Entre els que representaven els insurgents hi hauria el fill de Gulbuddin Hekmatyar, senyor de la guerra i antic primer ministre que lidera diversos grups insurgents. Un portaveu del Govern afganès va confirmar que diversos legisladors afganesos van participar a la reunió però va negar que el Govern hi estigués directament involucrat. La reunió a les Maldives es va produir abans de la conferència de Londres.

Els líders tradicionals afganesos van afirmar que podien jugar un paper clau per facilitar una treva amb els talibans. Agrupats en una assemblea tradicional (jirga), es van reunir a Kandahar per debatre com facilitar acords. Una de les propostes era agrupar dos representants de cada tribu per discutir l'assumpte i després atorgar-los el mandat de negociar amb els talibans per a què aquests lliurin les armes. El març es va saber que el Govern podria haver estat mantenint negociacions secretes amb el número dos dels talibans, Mullah Abdul Ghani Baradar, quan aquest va ser detingut per EEUU a Pakistan, la qual cosa podria haver causat un fort malestar en el president, Hamid Karzai, segons fonts properes al mandatari afganès. La detenció va ser considerada pel Govern afganès com un boicot per part de Pakistan als esforços negociadors o un intent de guanyar protagonisme a les negociacions. Per part seva, el que fins llavors era representant especial del secretari general de l'ONU, Kai Eide, va afirmar que la detenció de líders talibans a Pakistan havia posat fi a un canal secret de negociacions directes amb els talibans, amb els qui ell mateix hauria mantingut reunions a Dubai i altres llocs. Hamid Karzai va afirmar per part seva que al mes d'abril se celebrarà una conferència de pau en la qual s'elaborarà un pla d'acció per la reintegració dels insurgents talibans de nivell baix i mitjà. El pla inclourà ofertes de feina, formació i altres incentius econòmics. El ministre d'Educació va assenyalar que 1.400 persones participaran a la "jirga (assemblea tradicional) de pau".

A l'Índia, el líder naxalita Koteswara Rao va afirmar al febrer que el grup armat CPI-M estaria disposat a dur a terme converses de pau amb el Govern si almenys quatre dels principals líders detinguts, Kobad Gandhi, Amitabha Bagchi, Narayan Sanyal i Sushil Roy, eren alliberats. Rao va assenyalar que aquests quatre líders serien part d'una delegació negociadora amb el Govern indi, reiterant, tanmateix, la necessitat que es donés fi a l'operació militar que estava tenint lloc. Els maoistes també van reclamar la desparamilitarització de les parts rurals de Jharkhand. 100.000 membres de les forces de seguretat estaven duent a terme una operació contra la insurgència naxalita. A la segona quinzena de febrer, el mateix líder naxalita va oferir un alto el foc de 72 dies al centre i l'oest de l'Índia de manera prèvia a iniciar unes negociacions de pau. Aquest oferiment era una resposta a les declaracions del ministre d'Interior, Chidambaram, en les quals assenyalaria que els maoistes havien d'abandonar la violència abans que es pogués començar un procés de negociacions. Els maoistes haurien posat com a condicions que es donés fi a les operacions militars en contra seva i que hi hagués presència de mitjancers a les negociacions. El ministre d'Interior va oferir un número de telèfon per a què truquessin els maoistes quan estiguessin llestos, a la qual cosa el membre del politburó maoista Koteswar Rao "Kishan" va respondre donant el seu número de telèfon per a que el Govern tractés sobre la seva proposta d'alto el foc. Al març, l'escriptora índia Arundhati Roy va afirmar que estava disposada a ser "observadora independent" si el Govern accedia a mantenir converses de pau amb els insurgents maoistes, després que el líder maoista Koteswar Rao afirmés que estarien disposats a negociar amb el Govern si aquest convidés com a mitjancers intel·lectuals o activistes com Arundhati Roy o BD Sharma. Roy va assenyalar que ella no participaria com a mitjancera, però sí com a observadora independent.

A l'estat d'Assam, a la segona quinzena de gener, el governador va fer una crida als grups armats d'oposició per dur a terme negociacions de pau i els instà a abandonar la violència. El governador assenyala que s'estaven fent esforços especialment amb l'ULFA i el NDFB. L'ULFA va afirmar que els seus líders empresonats no trencarien la llibertat condicional si fossin alliberats. El líder del grup armat Pradeep Gogoi, que roman a la presó, va afirmar que no hi podia haver negociacions de pau si seguien a la presó i que les converses només seran possibles quan fossin alliberats, garantint que no fugirien. A començaments de febrer, el ministre d'Interior, P. Chidambaram, va reiterar la seva oferta de negociacions de pau a les organitzacions armades ULFA i NDFB, fins i tot malgrat el rebuig d'algunes faccions d'aquests grups. Chidambaram va assenyalar que el fet que el líder de l'ULFA, Paresh Baruah, estigués fora del país no hauria d'obstaculitzar un procés de negociacions. Tanmateix, l'ULFA va rebutjar l'oferta governamental, insistint que no hi haurà procés de pau mentre els dirigents del grup armat estiguin empresonats. Al març, l'escriptora assamesa i facilitadora a les negociacions de pau amb l'ULFA Mamoni Raisom Goswami va afirmar que havia arribat el moment de donar un nou impuls al procés de pau amb el grup armat i que el líder de l'organització, Paresh Baruah, hauria d'estar present a aquestes negociacions. L'escriptora va afirmar que havia demanat a Baruah que iniciés converses amb el Govern immediatament. D'altra banda, 419 integrants i líders del grup armat d'oposició KLNLF, incloent-hi 22 dones, van lliurar les armes a les forces de seguretat a la ciutat de Diphu, al districte de Karbi Anglong, un dels més afectats per la violència a Assam. El líder del grup armat va assenyalar que malgrat el lliurament de les armes no abandonarien les seves reivindicacions d'autogovern per la nació karbi, que exposarien en una taula de negociacions.

A l'estat de Nagalandia, a la segona quinzena de gener, el grup armat d'oposició NSCN-IM va rebutjar la invitació del ministre d'Interior per mantenir negociacions de pau afirmant que hauria de ser el primer ministre qui els convidés. El grup armat va sol·licitar que les negociacions de pau es duguessin a terme únicament a nivell del primer ministre. Per part seva, el Govern va decidir que les negociacions de pau no es duguessin més a terme mitjançant la figura d'un interlocutor, sinó que el ministre d'Interior fos qui negociés directament amb el grup armat. Algunes fonts van indicar que el grup armat podria estar també contrariat per la destitució de l'antic secretari

d'Interior, K. Padmanabhaiah, que va ser l'interlocutor governamental des de 1999. La darrera reunió va tenir lloc el març de 2009, a la ciutat suïssa de Zurich. A la segona quinzena de febrer, el Govern central va designar l'antic secretari de Nagalandia R.S. Pandey com a interlocutor per les negociacions amb el NSCN-IM. El Govern va celebrar la decisió dels líders del grup armat de visitar l'Índia i mantenir negociacions amb el Govern. Pandey podria desplaçar-se a Àmsterdam i a Filipines, on resideixen els líders del grup armat, per dur a terme reunions preparatòries. El secretari general del NSCN-IM, Thuingaleng Muivah, es va reunir a Delhi amb el primer ministre, Manmohan Sing, el ministre d'Interior, P. Chidambaram, i l'interlocutor designat pel Govern per a les converses amb el grup armat, R.S. Pandey. Muivah, que es va desplaçar a Delhi des del seu exili a Àmsterdam per les negociacions, va encapçalar una delegació de cinc persones, i va destacar després de la reunió la bona voluntat per part del Govern indi per aconseguir un acord definitiu, tot i que va assenyalar que no acceptaran cap imposició de la constitució. Per part seva, l'Executiu va assenyalar que estaven disposats a concedir la màxima autonomia possible per Nagalandia, fins i tot reformant la Constitució.

Sobre les relacions entre l'Índia i el Pakistan, a la segona quinzena de febrer, ambdós països van reprendre les negociacions de pau interrompudes de manera formal des dels atemptats a la ciutat índia de Mumbai el 2008. L'inici de les converses va estar precedit d'un clima tens entre els dos països amb acusacions sobre enfrontaments al llarg de la Línia de Control (frontera de facto entre els dos països). Totes dues parts no s'avenien amb el contingut de l'agenda. Mentre que per Pakistan aquesta reunió havia de versar sobre qüestions com Caixmir, l'Índia va assenyalar que es tractava de "negociacions sobre negociacions" i que només hi havia un tema a l'agenda, el terrorisme. Un altre dels temes referits per Pakistan era el de les disputes sobre els rius, que per a aquest país hauria d'ocupar un lloc central a l'agenda. D'altra banda, al març, Mirwaiz Umar Farooq, líder independentista caixmir i integrant de l'All Parties Hurriyat Conference (APHC), va demanar a l'Àràbia Saudita que fes de mitjancera per un apropament entre l'Índia i el Pakistan.

b) Àsia Oriental

A la segona quinzena de gener, el Govern de la Xina i el del Tibet a l'exili van reprendre el diàleg, després de 15 mesos d'acusacions creuades. Cinc representants del Dalai Lama, liderats per Lordi Gyari i Kelsang Gyaltsen, es van desplaçar a la Xina per iniciar la novena ronda de conversacions des de 2009. Pocs dies abans, alts càrrecs del Govern xinès havien mantingut una reunió específica sobre el Tibet (per primer cop en nou anys). Després de la reunió, Beijing va declarar que continuaria amb les polítiques implementades fins llavors.

c) Sud-est Asiàtic

A Filipines, a començaments de febrer, tant el Govern com el grup armat d'oposició MILF van valorar positivament la trobada entre ambdues parts a Kuala Lumpur, la primera de caràcter formal des que la Cort Suprema anul·lés l'acord sobre els territoris ancestrals del poble bangsamoro l'agost de 2008. La reunió va comptar amb la facilitació del Govern de Malàisia i amb l'acompanyament de l'International Contact Group. El Govern i el MILF també van acordar l'imminent desplegament de l'International Monitoring Team, incloent-hi el Civilian Protection Component. Malgrat aquests acords, diverses fonts assenyalaren que persistien diferències substancials quant al tipus i l'abast de l'autonomia que Manila estaria disposada a concedir. Mentre que el Govern parlava d'una "autonomia reforçada" que ampliaria les competències del poble moro sobre la zona que actualment comprèn la Regió Autònoma del Mindanao Musulmà (RAMM), el MILF advocava per la creació d'un "sub-estat bangsamoro" que ampliï els poders i l'extensió de l'actual RAMM. El MILF proposa la creació d'un estat moro (dins d'un Estat federal) amb alts nivells d'autogovern i considera insuficient el repartiment de poder entre una autoritat moro i el Govern central en qüestions com la recollida d'impostos o el control i l'explotació de recursos naturals. Per part seva, el Govern reconeix que la seva proposta d'acord

està condicionada per les limitacions constitucionals i per la decisió de la Cort Suprema, que l'agost de 2008 va suspendre a l'últim moment la signatura de l'acord sobre els dominis ancestrals del poble moro. El Govern també anuncià al febrer l'inici del programa "Mindanaw Dialogue", una sèrie de consultes amb diferents sectors polítics, socials i professionals de Mindanao sobre l'actual procés de pau entre el MILF i el Govern. Segons Manila, l'objectiu d'aquest programa era prendre en consideració l'opinió de la població i a la vegada informar-la sobre l'estat actual de les negociacions per fer més participatiu el procés de pau i per evitar que, tal com va passar l'agost de 2008, sectors importants de la població de Mindanao es manifestin en contra d'un acord de pau entre les parts. Al març va finalitzar sense acord una nova ronda de negociació a Kuala Lumpur entre el Govern i el MILF, que va comptar de nou amb la facilitació del Govern de Malàisia.

A Myanmar, a la darrereria de gener, les negociacions entre les Forces Armades i el grup armat d'oposició katxí KIO per la transformació d'aquest en un cos de seguretat fronterera sota el comandament de l'Exèrcit seguien parades, atesa la negativa de l'organització armada a acceptar les condicions governamentals. S'esperava que prosseguissin les negociacions amb més reunions entre ambdues parts. En paral·lel, les autoritats estaven restringint el comerç d'alguns productes bàsics a les zones controlades pel KIO, un dels grups armats més forts, amb 4.000 integrants. D'altra banda, el març, la Junta Militar va anul·lar oficialment els resultats de les eleccions de 1990 i paral·lelament va autoritzar la reobertura d'algunes oficines del principal partit de l'oposició democràtica, la NLD.

Europa

a) Sud-est d'Europa

A començaments de febrer, **Moldàvia i Transdnièster** van reprendre el treball dels grups conjunts d'experts, amb una reunió a Tiraspol, en la qual hi participaren, entre altres, el president d'aquests grups, el viceprimer ministre moldau per la resolució del conflicte, Viktor Osipov, i el responsable d'Exteriors a Transdnièster, Vladimir Yastrebnichak. A la reunió hi van planificar procediments comuns i un programa de treball dels experts, que començarà abans que acabi el mes. Les parts en conflicte mantindran consultes a Viena en el format 5+2 durant dos dies, segons ha anunciat l'OSCE. A més del format 5+2, en aquestes jornades es produiran reunions en altres modalitats com diàlegs cara a cara i 3+2. L'objectiu és crear les bases per un diàleg constructiu entre les parts. Les negociacions formals 5+2 romanen bloquejades des de febrer de 2006. Transdnièster va rebutjar la proposta de Moldàvia d'incrementar el paper d'EEUU i la UE en el format negociador 5+2. Actualment ambdós actors tenen condició d'observadors. D'altra banda, les autoritats de Transdnièster van proposar al Govern central moldau de reprendre el trànsit ferroviari per la regió independent *de facto* i van afirmar que estaven disposades a realitzar concessions. Les comunicacions per tren es van restringir seriosament el 2006, després d'una sèrie de sancions entre les parts.

A Xipre, el president greco-xipriota, Dimitris Christofias, i el líder truco-xipriota, Mehmet Ali Talat, van incrementar el ritme de negociacions sota mediació de l'ONU durant el mes de gener, amb dues sèries de tres jornades de reunions. El procés negociador fou seguit d'un descans de dos mesos previ a les eleccions presidencials d'abril a l'entitat turco-xipriota, en les quals Talat competeix per la reelecció. Entre els temes abordats s'hi inclou el repartiment de poder i govern. Es manté el principi que res no està acordat fins que tot estigui acordat. A començaments de febrer, un dels partits soci minoritaris del Govern greco-xipriota, el socialdemòcrata EDEK, va abandonar el Govern acusant el president, Dimitris Christofias, de fer concessions unilaterals i adoptar compromisos inacceptables en el procés de negociacions de pau.

A Sèrbia (Kosovo), a la segona quinzena de gener, el cap de l'Oficina Civil Internacional a Kosovo (ICO, per les sigles en anglès), Peter Feith, qui també exerceix el càrrec de representant de la UE, va anunciar una estratègia, preparada en col·laboració amb el Govern de Kosovo, per promoure la integració del nord de Kosovo en l'administració general de Kosovo sota control de Pristina. La zona nord de majoria sèrbia està governada *de facto* mitjançant estructures paral·leles amb el suport de Sèrbia. L'anunci va generar fortes crítiques per part de partits serbis de Kosovo així com del Govern de Sèrbia. Feith va afirmar que l'objectiu era oferir a la ciutadania del nord de Kosovo millors condicions de vida i serveis públics, però que les mesures no serien imposades i si no eren acceptades es reavaluaria l'estratègia. Al març, el primer ministre de Kosovo, Hashim Thaci, va anunciar que es crearan sis grups de treball per implementar l'estratègia, que se centraran en implementació de la llei, retorn, reconciliació i diàleg interètnic, desenvolupament socioeconòmic, reforma de l'autogovern local, provisió de serveis públics i comunicació. Els grups inclouran representants del Govern, de l'oposició i de la societat civil.

Quant a Turquia i el Kurdistan, a començaments de gener, el Govern va afirmar que redoblaria els esforços per posar en marxa les reformes emmarcades a la iniciativa de democratització amb la qual pretén resoldre la qüestió kurda, segons va afirmar el ministre d'Interior, Besir Atalay. Tanmateix, diversos sectors kurds van criticar la posició del Govern en el context de detencions massives de cercles polítics kurds. Entre les mesures que preparava el Govern, la més immediata era la preparació d'un projecte de llei per la creació d'un subsecretariat d'ordre públic i seguretat, que pretén augmentar la coordinació entre les diferents institucions involucrades a la lluita contra el terrorisme, incloent-hi l'Estat major, els serveis d'intel·ligència i les forces policials. Aquesta mesura va generar recels entre organitzacions kurdes i de drets humans, que van criticar que la iniciativa de democratització estigués posant l'èmfasi en aspectes de seguretat abans que en llibertats i drets. A la vegada, el desembre es va relegar de l'agenda de la iniciativa un projecte de llei que pretenia donar fi a les penes de presó i tracte com adults pels menors involucrats en xocs o discussions amb les forces de seguretat en manifestacions. Per part seva, el líder del PKK, Öcalan, va proposar a la societat kurda d'organitzar-se en tres nivells: en un primer nivell de centres comunitaris i ONG; en un segon nivell, a l'entorn del Congrés de la Societat Democràtica, amb base a Diyarbakir, que treballi en temes com la cultura o l'economia; i en tercer lloc, el partit polític; i va instar al president, al primer ministre, al cap de l'Estat major, a les forces de seguretat i al servei d'intel·ligència a exercir un paper que dugui a unes negociacions de pau i a la fi de la guerra. Al març, la Policia belga va dur a terme una operació d'escorcollaments a gran escala de sectors kurds al país, on 18 persones van ser detingudes, vuit de les quals van passar a detenció preventiva. Oficialment no es van desvelar els noms de les persones detingudes, però alguns mitjans van filtrar que entre elles s'hi troben dues figures destacades de l'entorn del PKK, Zubeyir Aydar i Remzi Kartal, antics diputats del Parlament turc.

b) Caucas

Sobre el conflicte entre Armènia i Azerbaidjan per l'enclavament de Nagorno-Karabakh, a la segona quinzena de gener, els presidents d'Armènia, Serzh Sargsyan, i d'Azerbaidjan, Ilham Aliyev, reunits amb el president rus, Dmitri Medvedev a Sochi (Rússia), van aconseguir un acord verbal sobre el preàmbul a la darrera versió en discussió dels principis bàsics per la resolució del conflicte. Segons el ministre rus d'Afers Estrangers, Sergei Lavrov, les dues parts prepararan idees concretes i fórmules que seran inserides en els punts sobre els quals encara hi ha desacord. En tot cas, el document sobre els principis bàsics seguia sense aconseguir consens. Tanmateix, al març, el ministre d'Afers Estrangers d'Azerbaidjan, Elmar Mammadyarov, va afirmar que el seu país acceptava la proposta revisada de principis bàsics per la resolució del conflicte, tot i que amb algunes excepcions, que no van ser publicades. El president azerbaidjanès, Ilham Aliyev, va

manifestar que les converses havien entrat en una fase crucial. Segons Aliyev, la proposta dels mitjancers complia amb els interessos azerbaidjanesos pel que fa a la integritat territorial i l'entorn dels districtes ocupats. El mandatari azerbaidjanès va afirmar que si la part armènia acceptava la proposta es podria avançar en el procés. Per part seva, Armènia va respondre oficialment al mateix document revisat, presentant propostes a l'òrgan mitjancer, el Grup de Minsk de l'OSCE. Segons el representant azerbaidjanès, aquest document contemplava un procés per fases en lloc d'un "paquet de solució". Els passos a seguir segons Mammadyarov serien la retirada de les forces armènies dels districtes azerbaidjanesos d'Agdam, Fizuli, Djebrail, Zangelan i Gubadli, fronterers amb Nagorno-Karabakh, així com de 13 localitats del districte ocupat de Lachin; el restabliment de les comunicacions i la celebració d'una conferència de donants per recaptar fons per la rehabilitació, així com el desplegament d'observadors de pau per garantir la seguretat en el retorn de la població desplaçada. En una segona fase, segons Mammadyarov, les forces armènies es retirarien de Lachin i de Kelbajar, a la qual cosa seguiria el retorn de la població azerbaidjanesa a Nagorno-Karabakh. A partir d'aquí, s'adoptaria una decisió sobre l'estatus del territori dins d'Azerbaidjan, sense afectar la integritat territorial del mateix. En aquest context, Mammadyarov va proposar el què va definir com un alt nivell d'autonomia, similar al de zones com Tatarstan i Bashkortostan, a la Federació de Rússia.

A Geòrgia, a la segona quinzena de gener, el Govern georgià va donar suport formal a l'anomenada "Estratègia d'Estat sobre els Territoris Ocupats: Compromís mitjançant Cooperació", que recull la direcció a seguir per Geòrgia a les regions d' Abkhàzia o Ossètia del Sud. L'estratègia anirà seguida d'un pla d'acció per implementar-la, un procés que es preveu que duri sis mesos. El document plantejava la necessitat d'evitar l'aïllament d'ambdues regions i la dependència de les mateixes respecte de Rússia. A la vegada, contemplava establir mecanismes de neutralitat pel que fa a l'estatus per interactuar amb les autoritats d'ambdues regions i incloïa el compromís de mantenir les relacions amb Rússia en el marc del procés de Ginebra. A començaments de febrer, va finalitzar sense acord la novena ronda de negociacions entre Geòrgia, Rússia, Abkhàzia i Ossètia del Sud, sota la mediació de l'ONU, OSCE i la UE. Les parts no van aconseguir cap acord sobre el document presentat a la ronda anterior pels mitjancers, sobre elements bàsics d'un marc per un acord sobre el no ús de la força i sobre compromisos de seguretat internacional. Moscou insistia a la signatura de tractats de no ús de la força entre Geòrgia i Abkhàzia i entre Geòrgia i Ossètia del Sud, mentre Geòrgia defenia signar un tractat directament amb Rússia. La propera ronda estava prevista pel 30 de març.

Orient Mitjà

A l'Iraq, la Comissió Electoral Independent de l'Iraq va rebutjar la possibilitat de realitzar un recompte manual de tots els vots emesos en els comicis del passat 7 de març, que segons els resultats preliminars donarien un estret avantatge en el número de vots a la coalició secular liderada per l'ex primer ministre Iyad Allawi. Amb el 95% dels vots escrutats, la llista Iraquiya d'Allawi superava per poc més d'11.000 vots a la de l'actual primer ministre Nuri al-Maliki. Tanmateix, la distribució dels 325 escons del nou Parlament es realitza a nivell provincial, i la coalició del primer ministre duia l'avantatge en set de les 18 províncies, mentre que el conglomerat d'Allawi ho feia en cinc.

Pel que fa al conflicte entre Israel i Palestina, les relacions entre EEUU i Israel van arribar a un dels seus moments més crítics després que el Govern de Benjamin Netanyahu anunciés la construcció de 1.600 nous habitatges a Jerusalem Est durant la visita a la zona del vicepresident d'Estats Units, Joe Biden. Després de l'anunci, els palestins van descartar les negociacions indirectes amb Israel, mentre que Biden va condemnar la mesura, considerant-la com un gest que trencava la confiança necessària per tornar a impulsar el diàleg. Quant al diàleg entre els grups palestins, el president palestí, Mahmoud Abbas, va responsabilitzar l'Iran del bloqueig a les

negociacions amb el grup islamista Hamas. El dirigent va assegurar que Teheran no desitjava que Hamas signés el document de reconciliació impulsat per Egipte i va recordar que en un principi els líders islamistes es van mostrar disposats a subscriure l'acord i que després s'hi van negar.

Al Iemen, a la segona quinzena de gener, els insurgents xiïtes que lluiten contra el Govern iemenita i que des de feia tres mesos també s'enfrontaven a les forces saudites van oferir una treva a Riad. Iran i Oman van insistir en la necessitat d'un diàleg que permetés posar fi al conflicte al nord del Iemen. **A la segona quinzena de febrer, els insurgents al-houtistes van acceptar les sis condicions del Govern per la signatura de la treva d'un conflicte que ha causat 250.000 desplaçats des de l'inici de les hostilitats el 2004.** El conflicte s'havia intensificat a partir d'una ofensiva de les forces armades iemenites a mitjan 2009 i va involucrar Aràbia Saudita en els enfrontaments amb els rebels des de novembre. Les condicions suposaven una retirada dels milicians dels edificis oficials, la reobertura de carreteres al nord del país, el retorn de les armes requisades pels rebels a soldats i altres membres de les forces de seguretat, l'alliberament de tots els presoners militars i civils –inclosos els saudites–, el compromís de no atacar el territori d'Aràbia Saudita i el replegament dels llocs militars. EEUU va lloar l'acord, agregant que era un pas inicial i que esperava un bon treball de la comissió de mediació que representarà totes les parts en el monitoratge de l'alto el foc. Així mateix, va manifestar la seva esperança en un ràpid inici del procés de reconciliació que condueixi a la fi permanent del conflicte. Segons la televisió iemenita, l'acord també incloïa quatre petits comitès mixtos per supervisar la treva en quatre àrees, entre les quals la frontera entre Iemen i Aràbia Saudita. Al març, el president del Iemen, **Ali Abdullah Saleh, va declarar la fi de la guerra amb els insurgents xiïtes del nord del país.** En una entrevista amb la cadena al-Arabiya, el mandatari va remarcar que no es tractava d'una pausa en els combats ni d'una treva, sinó de la fi del conflicte armat que ha enfrontat les parts des de 2004. Saleh va assegurar que hi havia signes positius de part dels insurgents, com la retirada de mines, l'obertura de carreteres i l'alliberament de presoners. D'altra banda, i sotmès a pressions internacionals per resoldre les tensions internes i centrar-se en la lluita contra al-Qaeda, el Govern iemenita va oferir de mantenir conversacions amb els grups d'oposició del sud. Tanmateix, el president Saleh va especificar que el diàleg es limitaria als grups que no demandin la separació del Iemen. A banda del conflicte al nord del Iemen, el Govern enfronta un moviment secessionista al sud i un ressorgiment d'al-Qaeda.

Crisis humanitàries i acció humanitària

- ❑ L'OMS va alertar que 7,8 milions de persones podrien patir una nova onada de fam al Sahel.
- ❑ Un informe de Nacions Unides va assenyalar que l'assistència alimentària del PMA s'estaria desviant a Somàlia.
- ❑ 220.000 persones van morir i 1,2 milions van ser damnificades per un fort terratrèmol a Haití.
- ❑ Nacions Unides va presentar el Pla d'Acció Humanitària per l'Afganistan emfatitzant que no participarà en l'estratègia militar de la ISAF.
- ❑ La sequera hauria forçat el desplaçament de 1,5 milions de persones a Síria des de 2006.

Aquest capítol aborda les crisis humanitàries que tenen lloc en contextos de conflicte armat o tensió i la seva evolució recent,¹ així com els principals esdeveniments del trimestre pel que fa a l'acció humanitària i l'anàlisi de diferents factors de la seguretat humana a nivell global. Per aquest motiu el capítol destaca especialment els desplaçaments forçats de població, les situacions d'inseguretat alimentària generada en contextos d'emergència política complexa i la relació entre violència i crisi humanitària, així com les respostes oferides per les víctimes i les organitzacions d'assistència i el finançament de l'acció humanitària compromès pels països donants.

4.1. Evolució trimestral dels contextos de crisi humanitària

A continuació s'analitza l'evolució d'alguns dels diferents contextos de crisi humanitària en els quals es van produir esdeveniments rellevants durant el primer trimestre de l'any.

Taula 4.1. Països amb situacions de crisi humanitària durant el primer trimestre de 2010	
Àfrica	Burundi, Txad, Guinea, Etiòpia, Kenya, Mali, Madagascar, Mauritània, Níger, Nigèria, RD Congo, R. Centreafricana, Somàlia, Sudan, Uganda i Zimbabwe
Amèrica	Colòmbia, Guatemala i Haití
Àsia	Afganistan, Filipines, Myanmar, Nepal, Pakistan, RPD Corea i Sri Lanka
Orient Mitjà	Iraq, Palestina, Síria i Iemen

Dels 30 països en situació de crisi humanitària, 16 es trobaven al continent Africà, set a la regió d'Àsia i el Pacífic, quatre a l'Orient Mitjà i tres a Amèrica. Síria i Haití van aparèixer com a noves emergències degut a l'impacte de desastres naturals a dos països amb poblacions en situació d'alta vulnerabilitat.

Àfrica

La Comissió Econòmica de l'ONU per Àfrica va constatar que una de cada tres persones al continent patia d'inseguretat alimentària crònica malgrat els 3.000 milions de dòlars anuals dedicats a l'assistència alimentària i els 33.000 milions de dòlars destinats cada any a la importació d'aliments. Segons la Comissió, una bona part d'aquests diners destinats a comprar aliments a l'exterior podria invertir-se en augmentar la producció local pel seu comerç a nivell regional i global, contribuint així a la reducció de la pobresa i a millorar el posicionament d'Àfrica a l'economia global.

¹ S'entén per crisi humanitària una situació en la qual hi existeix una excepcional i generalitzada amenaça a la vida humana, la salut o la subsistència. Aquestes crisis acostumen a produir-se en contextos de pobresa, fragilitat de l'Estat i precarietat alimentària, malalties i desplaçaments forçats de població dins del país o cap a l'exterior, i una mobilització important de recursos internacionals en termes d'ajuda.

a) Àfrica Austral

Països	Factors de la crisi
Madagascar	Crisi política, desastres naturals
Zimbabwe	Crisi política i econòmica, VIH/SIDA

L'impacte de la tempesta tropical Hubert a **Madagascar** va deixar un balanç de 36 víctimes i 85.000 persones afectades, 37.000 de les quals es van quedar sense llar. La situació, cada cop més precària, de la població degut a la reducció dels serveis públics bàsics (sanitat i educació) i la pèrdua de llocs de treball, ambdós fets lligats a la crisi política que viu l'illa des de l'any passat, està augmentant greument els nivells de vulnerabilitat de la població.

L'OCHA va constatar que la situació d'inseguretat alimentària a **Zimbabwe** continuava essent precària, presentant-se alts nivells de vulnerabilitat entre la població. 1,9 milions de persones van rebre assistència alimentària durant el primer trimestre de l'any. Segons el Financial Track Service de l'OCHA, només el 3% de la crida anual llançada per l'agència el desembre de 2009 havia estat cobert pels països donants el març de 2010. La gratuïtat a les taxes d'importació d'aliments es va estendre fins juliol per tal de facilitar l'arribada de aliments als mercats.

b) Àfrica Occidental

Països	Factors de la crisi
Nigèria	Desplaçament forçat, conflicte armat
Regió del Sahel	Desastres naturals, situació de tensió

L'ECHO va alertar sobre la imminència de la fam a la **regió del Sahel** durant el 2010 en vista de les dades oferides per l'OMS, i confirmades posteriorment pel Govern del Níger, que 7,8 milions de persones, la meitat de la població, podria patir desnutrició greu a moderada durant aquest any. Segons l'agència humanitària europea, aquesta situació es podria estendre també a Burkina Faso, Txad, Mali, i el nord de Nigèria degut a l'escassetat d'aliments provocada per la manca de pluges. Tanmateix, d'altres agències humanitàries es van mostrar reticents a qualificar de "fam" la situació d'escassetat, assenyalant que el país estava millor preparat per fer front a la manca d'aliments que el 2005, encara que van fer èmfasi en la necessitat que s'actui urgentment per evitar que la situació empitjori.

A **Nigèria** més de 23.000 persones van romandre en situació de desplaçament intern durant el primer trimestre de l'any. D'una banda, la violència a la ciutat de Jos (estat de Plateau, centre) va desplaçar més de 15.400 persones durant el primer brot de violència que va tenir lloc al gener. D'altra banda, al voltant de 8.000 persones van continuar sense poder tornar a casa a l'estat de Delta (sud) vuit mesos després que l'operatiu militar contra el grup armat MEND a la zona els obligués a fugir, segons l'Internal Displacement Monitoring Centre (IDMC). La situació de la població desplaçada al país va ser qualificada de precària per la Creu Roja nigeriana, que va assenyalat que l'assistència era insuficient i que moltes llars havien vist deteriorats els nivells de seguretat alimentària en acollir familiars que van ser afectats pel desplaçament. Els desplaçats a Jos van intentar d'obtenir compensacions de les autoritats per poder reconstruir els seus habitatges, tot i que molts es van mostrar reticents a tornar-hi en vista d'un possible rebrot de la violència.

c) Banya d'Àfrica

Països	Factors de la crisi
Etiòpia	Conflicte armat, desplaçament forçat, desastres naturals
Somàlia	Conflicte armat, desplaçament forçat, desastres naturals
Sudan	Conflicte armat, desplaçament forçat, desastres naturals

Durant els primers mesos de l'any, l'augment dels combats al centre de **Somàlia** va forçar la sortida d'un gran nombre de persones cap a Etiòpia, on el Govern va acordar amb l'ONU l'obertura d'un nou camp de refugiats a la frontera. Almenys 80.000 persones es van veure desplaçades per la violència només al mes de gener, dada que es va agreujar al març amb l'operatiu governamental que pretenia guanyar terreny als grups islamistes radicals a la capital. En concret, 33.000 persones es van veure obligades a abandonar Mogadiscio des de febrer. Les autoritats del GFT van demanar a la població que abandonés la zona on es desenvoluparien els atacs, en una àrea de dos quilòmetres on milers de persones es van quedar atrapades en el foc creuat. Més de 1,5 milions de persones van romandre desplaçades per la violència a l'interior del país. Segons dades de la FAO publicades al febrer, un de cada sis menors de cinc anys pateix desnutrició aguda en el país i el 42% de la població necessita assistència humanitària.

Al **Sudan**, el PMA va alertar que quatre milions de persones podrien necessitar assistència alimentària en els propers mesos degut a l'augment de la violència intercomunitària i els efectes de la sequera. L'assistència es podria veure dificultada en vista de la proximitat de l'estació plujosa. Deu ONG internacionals van signar un informe en què demanaven a la comunitat internacional que fes tot el que pogués per evitar el fracàs de l'acord de pau signat el 2005, assenyalant que la manca de desenvolupament al sud havia generat una gran frustració a la població i estava afectant seriosament les oportunitats per aconseguir la pau. D'altra banda, més de 100.000 persones van ser desplaçades pels enfrontaments a Darfur al mes de febrer. La provisió d'ajuda als afectats va estar dificultada per la persistència de la violència i diverses ONG es van veure obligades a abandonar la zona malgrat l'acord d'alto el foc aconseguit entre el Govern i un dels principals grups armats. Dos treballadors humanitaris expatriats que havien estat segrestats l'any passat van ser alliberats durant el trimestre.

Segons el Document de Requeriments Humanitaris elaborat per Nacions Unides i el Govern d'**Etiòpia** pels sis primers mesos de 2010, 5,2 milions de persones estarien patint inseguretat alimentària al país. Per aquesta raó es va sol·licitar 286,4 milions de dòlars per assistir els afectats. La manca de pluges va ser assenyalada com la responsable de l'escassetat d'aliments.

d) Grans Llacs i Àfrica Central

Països	Factors de la crisi
Burundi	Situació postbèl·lica, desastres naturals
Txad	Conflicte armat, inestabilitat regional, desplaçament forçat
Kenya	Desplaçament forçat, desastres naturals
R. Centreafricana	Conflicte armat, inestabilitat regional, desplaçament forçat
RD Congo	Conflicte armat, desplaçament forçat
Uganda	Situació postbèl·lica, desplaçament forçat, desastres naturals

A la regió de Grans Llacs, l'OCHA va constatar l'augment dels atacs contra camps de desplaçats a l'est de la **RD Congo**, on 2,1 milions de persones es troben en situació de desplaçament intern. Només al mes de gener es van produir 12 atacs contra personal humanitari. Es va calcular que el

30% dels desplaçats interns es trobava en zones inaccessibles per les organitzacions humanitàries per motius de seguretat. Aquestes persones estan més exposades a les represàlies i al reclutament forçat. A més a més, Nacions Unides va llançar una crida d'emergència de 60 milions de dòlars per donar assistència a més de 100.000 congolesos de la RD Congo que s'havien refugiat a la veïna República de Congo fugint de la violència provocada per disputes intercomunitàries. L'elevat nombre de refugiats contrastava amb l'escassa densitat de població a la zona d'acollida, produint-se un increment en els nivells d'inseguretat alimentària que van afectar tant a locals com a desplaçats.

Les agències humanitàries van mostrar preocupació per a la possible conclusió de la missió de manteniment de la pau al Txad –MINURCAT– al març i l'impacte que això podria tenir sobre la seguretat de les operacions al terreny. El Govern va demanar la retirada de la missió coincidint amb la finalització del seu mandat, assegurant que la Policia i l'Exèrcit txadià eren capaçs de proporcionar seguretat a la població. Nacions Unides va assenyalar que dos milions de persones necessitaran assistència alimentària al Txad, principalment als estats del centre-oest, degut a la persistent sequera. A la **R. Centreafricana**, l'alt comissionat pels refugiats Antonio Guterres, de visita al país, va alertar sobre la situació de més de 183.000 desplaçats interns que subsisteixen amb escassos recursos en vista de la manca de compromís dels donants i la invisibilitat de la seva situació en els mitjans de comunicació. D'altra banda, dos treballadors francesos d'una ONG internacional van ser alliberats després de 100 dies de captiveri.

El Comitè Permanent Inter-agències (IASC, per les sigles en anglès) i la Comissió de Drets Humans d'**Uganda** (ONG de drets humans nacional) van acordar la implementació d'una estratègia conjunta de transició per a la protecció dels desplaçats interns segons la qual la Comissió seria l'encarregada de liderar i coordinar els esforços que conduirien a millorar les condicions de vida dels desplaçats interns del país i a proveir-los solucions sostenibles i perdurables en el temps. Amb aquest acord es pretén evitar que l'assistència a les persones afectades pel desplaçament disminueixi durant el canvi d'estratègies d'emergència a programes de desenvolupament previst pel nord del país. D'altra banda, la prohibició de dur a terme activitats agrícoles imposada pel Govern a 160.000 refugiats ruandesos, amb la intenció de forçar el seu retorn, va alertar les organitzacions humanitàries i les autoritats locals pel possible augment de la inseguretat alimentària a la zona.

Diversos analistes van assenyalar que malgrat l'augment en la producció de les darreres collites a **Kenya** no es reduiria el nombre de persones que actualment reben assistència alimentària al país. El problema de fons, segons aquests experts, seria la pobresa que impedeix un gran nombre de persones d'accedir als aliments en vista dels alts preus que es mantenen al mercat. La disrupció dels serveis bàsics i la fragilitat de les infraestructures serien altres factors que influirien en la inseguretat alimentària kenyana. Finalment, prop de 180.000 persones necessitarien assistència humanitària d'emergència, segons les autoritats de **Burundi**, en vista de la creixent inseguretat alimentària generada per la persistent sequera.

Amèrica i Carib

Països	Factors de la crisi
Colòmbia	Conflicte armat, desplaçament forçat
Guatemala	Inseguretat alimentària
Haití	Crisi política i econòmica, desastres naturals

Un terratrèmol de magnitud 7.0 en l'escala de Richter, amb epicentre prop de Port-au-Prince, va causar al gener la mort de més de 220.000 persones a **Haití** i en va ferir més de 300.000. Es calcula que el nombre total de damnificats és d'1,2 milions de persones, que es van quedar sense casa. Una de les principals preocupacions del Govern i les organitzacions humanitàries va ser proveir allotjament a aquestes persones i evitar que es produïssin epidèmies degut a la proximitat de l'estació de pluges. El 31 de març, durant la conferència de donants celebrada a Nova York (EUA), Haití va sol·licitar 11.500 milions de dòlars per a la reconstrucció del país i la implementació d'una estratègia a llarg termini que generi una resposta a la crisi econòmica, agreujada pel terratrèmol. L'estat en què van quedar la majoria de les carreteres va dificultar i va alentir la distribució d'ajuda per via terrestre des de la frontera dominicana.

Durant una cimera celebrada a Montreal (Canadà) els dies posteriors al terratrèmol, es va discutir sobre el paper humanitari exercit per les Forces Armades nord-americanes durant els moments àlgids de la crisi. Va ser criticat el fort intervencionisme dels EUA, l'estratègia operativa dels quals va deixar al marge el mateix Govern haitià, marginant-lo de la presa de decisions i impeding que liderés la resposta humanitària, ni tan sols de manera conjunta. L'excessiu desplegament militar nord-americà, amb 20.000 tropes addicionals, va visibilitzar per moltes ONG que el país veí donava prioritat a la seguretat per sobre de la tasca humanitària, fet que va quedar constatat amb la gestió dels vols a l'aeroport de Port-au-Prince, sobre el qual va exercir un control total i va establir les prioritats sense cap tipus de transparència. Les agències humanitàries van denunciar la greu militarització de l'ajuda, assenyalant que l'excessiva presència de tropes va contribuir a una sobreestimació dels perills per a la seguretat després del terratrèmol. La forma poc eficient en què es va distribuir l'ajuda, normalment llançada des d'helicòpters per part de les forces militars, també va ser un important punt crític.

Un altre terratrèmol de 9 graus de magnitud va tenir lloc a Xile al febrer i va provocar 432 morts. La capacitat de resposta del Govern unida a les bones infraestructures del país van evitar que la tragèdia fos major, deixant patent que l'efecte dels desastres naturals depèn del grau de vulnerabilitat de la població que els pateix i de l'existència o no de mecanismes d'alerta primerenca eficients que permetin una resposta coordinada d'emergència.

Un informe publicat al gener per CODHES va establir en 2,4 milions el nombre de persones que s'havien vist obligades a desplaçar-se a **Colòmbia** des de l'any 2002. Aquesta quantitat equival al 49% d'un total de 4,9 persones desplaçades al país pel conflicte. Només el 2009, 286.389 persones van ser obligades a abandonar les seves terres per la violència. L'organització va assenyalar que els principals responsables dels desplaçaments van ser els paramilitars, en un 37% dels casos i les FARC, amb el 29,8% dels casos. A **Guatemala**, Nacions Unides i el Govern i les organitzacions humanitàries van llançar una crida de 34 milions de dòlars per fer front a l'escassetat d'aliments. Almenys 2,7 milions de persones pateixen inseguretat alimentària al país. Els fons donaran suport als esforços del Govern durant els propers sis mesos a la regió est guatemalenca, la més afectada.

Àsia i Pacífic

Un informe conjunt del PNUD, la Comissió Econòmica i Social de l'ONU per Àsia (ESCAP, per les seves sigles en anglès) i el Banc de Desenvolupament Asiàtic va assenyalar que 21 milions de persones podrien passar a formar part del grup de població que pateix pobresa extrema per l'impacte de la crisi econòmica al continent. Els responsables de l'informe van assenyalar la necessitat d'invertir en programes de protecció social per reduir la vulnerabilitat de la població després que es constataés que només un terç de la població anciana rep algun tipus de pensió i que només un 20% dels aturats a la regió són receptors de subsidis d'atur. Al febrer, el PMA va signar un acord amb Malàisia per crear el primer centre de resposta d'emergència al continent,

amb el qual pretén proveir d'assistència humanitària una crisi en el període màxim de 48 hores immediatament després que es produeixi. L'acord va ser valorat positivament com una forma d'accelerar la resposta humanitària en una regió on els desastres naturals són freqüents.

Països	Factors de la crisi
Afganistan	Conflicte armat, desplaçament forçat, desastres naturals
Filipines	Conflicte armat, desplaçament forçat
Myanmar	Conflicte armat, desplaçament forçat, epidèmies
Nepal	Situació postbèl·lica, retorn i reassentament de desplaçats
Pakistan	Conflicte armat, desplaçament forçat
RPD Corea	Crisi política i econòmica, desastres naturals
Sri Lanka	Situació postbèl·lica, desplaçament forçat, desastres naturals,

Al febrer Nacions Unides va llançar el Pla d'Acció Humanitària per **Afganistan** amb un cost total de 870,5 milions de dòlars, amb el qual es pretén donar assistència a set milions d'afganesos. El representant especial adjunt de l'ONU, Robert Watkins, va assenyalar que la manca de desenvolupament impactava directament en les institucions nacionals que no tenien la capacitat i els recursos necessaris per donar resposta a les necessitats humanitàries de la població. Durant la presentació del Pla, Watkins va emfatitzar que Nacions Unides no participarà de l'estratègia de reconstrucció de Marjah, ideada per l'OTAN després d'una forta ofensiva militar contra aquesta ciutat a la província de Helmand, mostrant-se en contra de la militarització de l'ajuda. En aquest sentit, set ONG internacionals (entre les quals hi ha Oxfam i Ajuda en Acció) van denunciar l'ús de l'assistència humanitària com arma de guerra per part de les forces de la ISAF.² Pràcticament totes les agències i ONG van assenyalar la greu repercussió que tindrà l'augment de tropes previst pel 2010 sobre la crisi humanitària del país, incrementant els desplaçaments de població, agreujant la manca d'accés i multiplicant els atacs contra personal humanitari. El PMA es va veure obligat a parar les operacions a part de la zona nord-oest després que un comboi de nou vehicles amb ajuda alimentària fos assaltat, amb la conseqüent pèrdua de 100 tones de aliments.

ACNUR va informar sobre la sobreestimació en el nombre de desplaçats interns afganesos i va assenyalar, després d'una investigació global, que el seu número passaria de 275.000 a 413.890 persones. Nacions Unides i el Govern havien donat per conclusos els seus programes d'assistència a desplaçats interns el 2006. Per aquesta raó, el Norwegian Refugee Council va sol·licitar que s'augmentessin els fons per assistir aquestes persones i que les institucions nacionals i les agències estudiessin més opcions per a la integració i/o el retorn. ACNUR també va assenyalar que el 2009 s'havia produït un clar descens en el nombre de refugiats afganesos retornats, donant-se la taxa de retorn més baixa des que l'agència va iniciar les seves tasques al país vuit anys enrere.

Nacions Unides va llançar també el Pla de Resposta Humanitària per **Pakistan**, encara que el seu anunciament es va retardar per desacords entre l'organisme internacional i el Govern en matèria de transparència i estratègia operativa. El Pla constarà de 537 milions de dòlars. L'ofensiva de l'Exèrcit a Orakzai i Bajaur (FATA), va desplaçar centenars de milers de persones, de les quals només 135.000 van ser registrades en camps d'acollida. El deficient registre de persones en situació de desplaçament intern va continuar dificultant l'accés dels afectats als programes d'ajuda i l'assistència al retorn oferits pel Govern.³ Les famílies xiïtes van ser les més afectades

² Ashley Jackson. Quick impact, quick collapse. The dangers of militarized aid in Afghanistan. Gener de 2010 <<http://www.oxfam.org/sites/www.oxfam.org/files/quick-impact-quick-collapse-jan-2010.pdf>>.

³ Gloria Caleb. "Plea for completing IDP registration". Dawn, 04 de gener de 2010.

per aquesta manca de registre, atès que tenien por de ser víctimes d'atacs de motivació ètnica a les zones majoritàriament sunnites on havien estat desplaçades i es mostraven reticents a registrar-se.⁴ Dels 3,1 milions de persones que van ser desplaçades l'any passat s'estima que almenys 1,2 milions no han pogut tornar encara a les seves llars. Sobre la seguretat dels actors humanitaris, sis membres de l'ONG World Vision van ser assassinats al març al districte de Mansehra (nord-oest) i quatre membres de Mercy Corps van ser segrestats a Balutxistan.

A la fi del 2009 prop de mig milió de birmans romanien desplaçats a l'est de **Myanmar**, segons dades del Thailand Burma Border Consortium (TBBC). D'aquests, 231.000 vivien en assentaments temporals en àrees sota control de grups armats que han firmat acords d'alto el foc amb el Govern, 111.000 es trobaven a zones remotes fortament afectades pel conflicte i 128.000 resideixen a zones de reassentament sota control governamental després d'haver estat expulsats de les seves llars per la Junta Militar. El TBBC va alertar que la intenció del Govern de convertir els grups armats que han signat un alto el foc en cossos de guarda fronterers podria generar nous enfrontaments i provocar la sortida d'almenys 200.000 persones del país. D'altra banda, l'estat de desprotecció dels refugiats de l'ètnia birmana minoritària rohingya a Bangladesh va ser d'especial atenció durant el trimestre degut a la seva greu situació humanitària i a l'assetjament que pateixen per part de les autoritats que es neguen a reconèixer la seva condició de refugiats. De les més de 200.000 persones rohingya que es troben a Bangladesh, només 28.000 gaudeixen d'estatus de refugiat i reben assistència d'ACNUR, realitat que va ser fortament criticada per l'ONG Metges Sense Fronteres, entre d'altres.

Al **Nepal**, un estudi d'UNICEF va indicar que un de cada dos infants menors de cinc anys pateix desnutrició, que un 49% pateix raquitisme i que pràcticament una quarta part de la població femenina també pateix desnutrició. D'altra banda, IDMC va assenyalar que la incapacitat del Govern per adoptar unes directrius que li permetin d'implementar les seves polítiques de suport al retorn i al reassentament de la població desplaçada interna han fet que la situació s'estanqui i que almenys 70.000 persones no tinguin accés a serveis bàsics i tinguin escasses oportunitats de guanyar-se la vida. La manca d'informació i d'assistència legal per la reclamació de propietat ocupada durant el conflicte també va ser una de les deficiències apuntades pel centre.

A **Filipines** van continuar els desplaçaments forçats de població provocats pels enfrontaments amb els grups armats MILF (a Maguindanao) i Abu Sayyaf (a la província sud-oest de Basilan). Les collites, delmades per l'efecte dels tifons en els darrers mesos de 2009, es van veure fortament afectades per la sequera provocada per la corrent de El Niño, la qual cosa podria afectar la seguretat alimentària del país. A **Sri Lanka**, almenys 100.000 persones desplaçades al nord des de maig de 2009 romanien en camps provisionals d'acollida on estaven subjectes al control de les autoritats. 175.000 havien començat a tornar a les seves localitats d'origen, mentre que un miler de persones es trobaven en camps de transició. La FAO va llançar una crida de 23 milions de dòlars destinats a assistir els retornats. La presència de mines antipersona i la mancança de serveis bàsics a les àrees de retorn van dificultar també el retorn dels desplaçats. Els organismes de supervisió electoral van destacar, per part seva, que la majoria dels desplaçats no havien estat registrats en el cens de votants tot i que els principals candidats havien destacat que el vot tamil al nord era crucial pels comicis.

La revaloració de la moneda a **RPD Corea** com estratègia per acabar amb el mercat negre d'aliments i productes de primera necessitat va produir un fort augment dels preus, agreujant la inseguretat alimentària. A més a més, es van produir enfrontaments amb les forces de seguretat als mercats quan pretenien clausurar negocis que no complien amb la regulació estatal. Milers de persones podrien estar morint de gana al país segons la ONG Good Friends amb base a la República de Corea, encara que no existeixen dades oficials. Un informe de l'International Crisis

⁴ IRIN. "Shia IDPs fearful of being targeted". IRIN, 11 de febrer de 2010.

Group va destacar com les sancions econòmiques imposades al Govern del país repercutien directament sobre les capes més desfavorides de la població,⁵ sense que això necessàriament pogués forçar una revolució des de les capes baixes degut a la forta pressió que pateix la població. EUA va tornar a proposar l'enviament d'ajuda alimentària al país, que ja va ser rebutjada l'any passat pel règim nord-coreà. D'altra banda, **Mongòlia** va declarar la situació de desastre a 12 províncies pels efectes combinats d'un estiu extremament sec i un hivern d'intenses nevades que va deixar la meitat del país amb necessitats urgents d'assistència alimentària.

Orient Mitjà

Països	Factors de la crisi
Iraq	Conflicte armat, desplaçament forçat, refugiats
Palestina	Conflicte armat, bloqueig econòmic i restriccions al lliure desplaçament
Síria	Desastres naturals
Iemen	Conflicte armat, desplaçament forçat, refugiats

Tres anys continuats de sequera a l'est de **Síria** haurien forçat 65.000 famílies a abandonar la regió des de 2009. Els que romanen a l'àrea afectada per la manca de pluges estarien fent front a una escassetat d'aliments crònica, segons un informe emès per Nacions Unides al febrer. El Plan de Resposta per la Sequera llançat per l'ONU l'agost de l'any passat només va aconseguir recaptar un 30% del què era necessari per atendre 1,3 milions de persones afectades. La manca de donacions va obligar les agències a reduir l'assistència. L'informe assenyalava la necessitat d'emprendre programes de desenvolupament a llarg termini en una zona del país que sempre va ser pobre i vulnerable per la forta dependència agrícola i la creixent desertificació. Segons estimacions del Govern, 1,5 milions de persones han abandonat en els darrers anys la regió i es concentren en les àrees perifèriques de les ciutats, on la seva situació també és altament vulnerable.

Més de 5.000 persones de la comunitat cristiana van ser desplaçades per la violència sectària a Mosul, al nord d'**Iraq**, prèviament a les eleccions de març. D'altra banda, una enquesta realitzada per Nacions Unides va revelar que només un terç dels desplaçats tenien una targeta de racionament vàlida i que només un 15% dels que la tenien rebien la seva assignació mensual completa. Amb la intenció de resoldre aquest problema, el PMA va concretar un acord amb el Ministeri de Comerç per millorar el sistema de distribució d'aliments estatal, òrgan que rep constants crítiques per mala gestió i corrupció. D'altra banda, diversos membres d'ONG van presentar la seva candidatura a diferents llistes d'agrupacions laiques. Aquesta acció va ser criticada per trencar amb la neutralitat dels actors humanitaris, però també va rebre el suport d'altres sectors que consideraven aquesta estratègia com positiva per aconseguir que les necessitats humanitàries del país fossin finalment ateses i que la veu de les ONG fos escoltada en els cercles polítics.

A **Palestina**, Nacions Unides, les seves agències humanitàries i ONG van signar a Gaza un informe en què alertaven sobre l'impacte que el bloqueig imposat per Israel, així com les restriccions aplicades per Egipte, tenen en la salut de 1,4 milions d'habitants de Gaza. Les organitzacions van denunciar que una cinquena part de les peticions per rebre tractament mèdic fora de la Franja són rebutjades pel Govern israelià. D'altra banda, van recordar que les instal·lacions sanitàries que van ser malmeses durant la darrera operació militar de 2009 –més de la meitat dels hospitals i centres d'atenció primària – no havien estat reparades perquè el

⁵ International Crisis Group. North Korea under Tightening Sanctions. Asia Briefing N° 101. Bruxelles: ICG, 15 de març de 2010.

bloqueig no permetia l'entrada de material de construcció i maquinària mèdica. El comunicat, signat per l'ONU, va recordar al Govern israelià que té l'obligació de garantir el dret a la salut a Gaza i va exigir aixecar el bloqueig, que ja fa més de 1.000 dies que dura. En aquest sentit, l'OCHA va assenyalar que durant els mesos de gener i febrer l'entrada de productes a la Franja va ser menor que la mitjana de 2009. El tancament de diversos passos va encarir el cost de l'ajuda humanitària, segons la coordinadora humanitària, encara que el pas de Rafah va ser obert per les autoritats durant cinc dies consecutius al març. Per part seva, el secretari general adjunt per Assumptes Humanitaris i Coordinació de l'Assistència d'Emergència, John Holmes, va visitar Cisjordània i Jerusalem Est i va demanar a les autoritats israelianes que pareessin la demolició d'habitatges i l'expulsió de població palestina.

Finalment, al **Iemen**, els darrers enfrontaments al nord van provocar un fort augment del nombre de desplaçats pel conflicte en un mes, passant de 175.000 a 250.000 persones, saturant els camps d'acollida i reduint la capacitat de resposta de les organitzacions humanitàries. L'escassa aportació dels donants a la crida humanitària llançada per l'OCHA en el Procés de Crides Consolidades (CAP), només un 19,9% a finals de març, va dur l'ACNUR a aprovar un préstec intern per poder assistir els desplaçats pel conflicte i al PMA a reduir el nombre de beneficiaris i les racions de aliments. La signatura d'un acord d'alto el foc no va estimular el retorn, degut a la manca de distribució d'assistència d'emergència i serveis bàsics a les àrees de retorn i a l'existència d'un gran nombre de mines antipersona, factors que van desincentivar el retorn. Tanmateix, la treva va permetre d'ampliar l'accés a zones aïllades pel conflicte i l'avaluació de les necessitats humanitàries a la regió. Entre un 7 i un 10% dels desplaçats interns van tornar després de la signatura de l'acord, segons l'ACNUR. A nivell nacional, un informe del FAO va alertar sobre el descens en la producció de cereals, i va assenyalar el perill de desertificació que pateix un 97% de la terra cultivable, l'impacte del conflicte armat al nord i l'increment de les plantacions de qat,⁶ en detriment de les d'aliments, com factors que estaven agreujant la inseguretat alimentària a tot el país.

4.2. L'acció humanitària durant el trimestre

Aquest apartat pretén mostrar alguns dels temes que van centrar el debat humanitari en aquest període, o que van ser d'especial rellevància, a més d'oferir informació sobre la comunitat de donants i el finançament de les crides humanitàries emeses.

a) La desviació de l'ajuda humanitària: el cas de Somàlia

Un informe del grup de supervisió de Nacions Unides filtrat a la premsa va informar que els contractistes locals del PMA estaven desviant l'ajuda alimentària de l'agència i obtenint grans beneficis de la seva venda. Alguns membres de l'equip local del PMA a Somàlia estarien involucrats en aquestes pràctiques corruptes i obtenint un percentatge dels beneficis per la seva col·laboració. Igualment, es va assenyalar que les tres principals empreses de transport aeri utilitzades per l'agència per la distribució d'ajuda estaven també implicades en el tràfic d'armament. En vista d'aquestes al·legacions, el PMA va decidir concloure els seus contractes amb aquestes empreses i es va mostrar disposat a solucionar totes les irregularitats detectades, encara que va negar que la quantitat d'aliments desviats equivalgués a la meitat del què es va distribuir, tal com sentenciava l'informe.

L'aparició d'aquesta informació en els mitjans de comunicació es va produir després que Mark Bowden, coordinador de l'acció humanitària de l'ONU a Somàlia, acusés els Estats Units de

⁶ Planta amb propietats estimulants originària d'Àfrica Oriental i consumida tradicionalment al Iemen i altres països de la zona.

polititzar l'ajuda amb la nova estratègia destinada a evitar que l'assistència humanitària acabés a les mans de la insurgència islamista radical. Segons Bowden, els EUA estarien d'aquesta manera dificultant la distribució d'ajuda al sud del país –sota el control d'al-Shabaab i Hizbul al-Islam—. Igualment, la reducció a la meitat en les donacions dels EUA a Somàlia durant el 2009 va afectar greument el finançament dels programes de l'agència i el desenvolupament de les operacions d'assistència, atès que aquest país és el principal donant per Somàlia.

Durant el trimestre, el PMA es va veure obligat a interrompre les seves operacions d'assistència al sud del país després que el grup armat al-Shabaab els acusés d'amagar una agenda política occidental i anti-islàmica, prohibint i bloquejant la feina de l'agència a les zones sota el seu control. L'agència va patir atacs directes i extorsió per part del grup, que pretenia cobrar una taxa a l'agència a canvi de la protecció del seu personal i que havia exigit l'expulsió de les dones que treballaven pel PMA.

b) La reducció de les víctimes mortals en contextos de conflicte i la resposta humanitària

La publicació del darrer informe per part del Human Security Report Project (HSRP) –*The Shrinking Cost of War*–,⁷ en el qual s'assegurava que el nombre de víctimes mortals en contextos de conflicte s'havia reduït significativament si es comparaven les guerres actuals amb les que van tenir lloc a mitjan el segle XX, va alimentar el debat sobre l'estimació del cost humà de les guerres des de la seva publicació al gener. Els arguments es van centrar en el qüestionament de la capacitat científica per mesurar el nombre de persones que podien morir a causa d'un conflicte, tant els que morien en la lluita directa com els que ho feien per la incidència del conflicte sobre els seus mitjans de vida i la seva capacitat per accedir a serveis bàsics, és a dir, les morts indirectes.

Els arguments presentats pel centre d'investigació per donar suport a la seva hipòtesi sobre una reducció de les víctimes van ser tres:

- La major part dels conflictes armats d'avui dia són de baixa intensitat, localitzats geogràficament i duts a terme per grups armats petits amb escassa capacitat militar i, per tant, el volum de morts que provoca és menor al que provocaven els conflictes nacionals o internacionals.
- Les millores introduïdes en els sistemes de salut pública en períodes de pau tenen un impacte en la reducció dels índexs de mortalitat també en època de conflicte.
- La major presència dels actors humanitaris en terreny en situacions de violència i la major efectivitat de l'assistència ha reduït els nivells de mortalitat en períodes bèl·lics.

En aquest sentit, el HSRP va afirmar haver obtingut una prova estadística de la reducció anual en el nombre de morts a nivell nacional, independentment de si el país analitzat patia un conflicte armat o no. El centre va prendre com a referència les dades sobre mortalitat infantil en menors de cinc anys –un grup de població que es considera entre els més vulnerables– on va constatar que la taxa de morts es reduïa també en períodes de guerra. Aquesta dada unida a l'estimació que els conflictes armats provoquen 1.000 morts directes anuals, contra la mitjana de 10.000 que es registrava en els anys 50, permet al HSRP afirmar que el cost humà de les guerres s'ha reduït en les darreres dècades.

L'informe va analitzar en concret la investigació duta a terme per l'International Rescue Committee (IRC) l'any passat, en la qual es va concloure que el nombre de morts pel conflicte

⁷ Human Security Report Project. "The Shrinking Cost of War", en Human Security Report 2009. Canada: Simon Fraser University of Canada, 20 de gener de 2010. <http://www.humansecurityreport.info/2009Report/2009Report_Complete.pdf>.

armat a l'est de la RD Congo era de 5,4 milions de persones.⁸ El HSRP va assenyalar que es tractava d'una investigació retroactiva basada en enquestes molt exhaustives però que, tanmateix, partia d'una dada errònia. I és que, en vista de la inexistència de xifres sobre mortalitat prèvies al conflicte armat, es va prendre la mitjana de l'Àfrica Subsahariana com referència per mostrar l'augment en la taxa de mortalitat durant el període armat. Segons el HSRP la mitjana subsahariana és inferior a la de la RD Congo, un dels països amb els pitjors indicadors de desenvolupament de la zona. El HSRP reduiria el nombre de víctimes en el conflicte de la RD Congo a 900.000, segons els seus propis càlculs. En el seu informe, el HSRP va afirmar que algunes organitzacions humanitàries i d'*advocacy* inflaven deliberadament la xifra de morts generades per un conflicte armat amb la finalitat no només de cridar l'atenció sobre una determinada crisi o context bèl·lic, sinó com un mitjà per recaptar fons i permetre la seva supervivència com a organització. Aquestes declaracions van provocar malestar a l'IRC, que es va sentir directament al·ludida pel comentari i que va decidir mantenir les xifres.

Quadre 4.1. És possible calcular el cost humà de les guerres?

L'informe *Global Burden of Armed Violence*,⁹ elaborat per la Geneva Declaration el 2008, assenyala una relació de 4 a 1 entre les morts indirectes i les directes (per cada mort en batalla es produeixen quatre morts en relació al conflicte). La dificultat de quantificar el nombre de morts provocats pel conflicte armat que no estan relacionats amb les morts directes en batalla planteja diversos interrogants: quin tipus de morts serien quantificades?, com?, quin seria l'espai de temps que s'hauria de mesurar?

La Geneva Declaration estableix que existeixen dues tècniques típicament utilitzades per calcular el nombre de morts durant el conflicte: la comptabilitat basada en el nombre de casos registrats i la que es basa en enquestes retrospectives. A l'estudi realitzat per l'IRC es van tenir en compte estadístiques epidemiològiques, mentre que a les estimacions del HSRP es va utilitzar la taxa de mortalitat infantil en menors de cinc anys com a indicador de la morbiditat de la població. Sense jutjar quin mètode seria el més apropiat, cal qüestionar la fiabilitat de les dades obtingudes atesa la dificultat de recopilar-les en zones de conflicte. La capacitat dels actors humanitaris en terreny de registrar de manera precisa el nombre de baixes que es produeixen a les zones on es troben és relativa, ja que grans àrees queden tallades d'assistència i comunicació durant llargs períodes de temps degut a la violència i és difícil precisar el nombre de morts que no han pogut ser registrats.

El HSRP qüestiona d'alguna manera en el seu informe fins a quin punt algunes morts que s'han produït en un context de conflicte armat degut a una epidèmia o a la inanició no s'haurien pogut produir igualment en període de pau. L'absència de serveis bàsics en algunes zones que no es veuen afectades per la violència també genera víctimes mortals i escenaris humanitaris crítics. Llavors, quines serien les morts indirectes relacionades amb el conflicte?, seria possible xifrar-les?

Finalment, i considerant que els efectes d'una guerra no conclouen amb la fi dels combats, seria necessari mesurar el nombre de morts indirectes generades per un conflicte després de la fi de les hostilitats, amb la finalitat que mostrés l'impacte real.

c) La resposta dels donants

La gravetat de l'impacte del desastre humanitari a Haití després del terratrèmol va acaparar l'atenció dels països donants que, en només un trimestre, van comprometre la meitat dels fons requerits per la crida d'emergència de quasi 1.500 milions de dòlars llançat per Nacions Unides. Tanmateix, les dimensions de la tragèdia, àmpliament recollides pels mitjans de comunicació, van

⁸ Coghlan, B. et al. Mortality in the Democratic Republic of Congo: An Ongoing Crisis. Nueva York: International Rescue Committee, gener 2007.

<http://www.theirc.org/sites/default/files/migrated/resources/2007/2006-7_congomortalitysurvey.pdf>.

⁹ Geneva Declaration. The Global Burden of Armed Violence. Ginebra: Geneva Declaration, setembre 2008. <<http://www.genevadeclaration.org/fileadmin/docs/Global-Burden-of-Armed-Violence-full-report.pdf>>.

deixar a l'ombra i sense finançament realitats igualment urgents. En aquest sentit cal destacar que la crida anual per la RD Congo, que sol·licitava 827 milions de dòlars, només va rebre el 5% dels fons necessaris en el mateix període. Altres crisis oblidades per la comunitat de donants van ser les de Zimbabwe, Uganda i el Txad, que van rebre percentatges de finançament propers al 3%. D'altra banda, les crides que van aconseguir atraure l'atenció dels donants després d'Haití van ser Afganistan, República del Congo, Sudan i Iemen, encara que només el primer país va aconseguir superar el 30% dels fons compromesos.¹⁰

Al març es va presentar al Regne Unit la base de dades AidData,¹¹ que pretén ser la major font d'informació sobre el flux de l'ajuda dels països donants. La base de dades, desenvolupada per Project-level Aid –format per investigadors del College of William and Mary i la Universitat Brigham Young, i el portal d'informació sobre el desenvolupament Development Gateway–, ha aconseguit obtenir informació sobre les quantitats compromeses per 36 donants que no integren el Comitè d'Assistència al Desenvolupament de l'OCDE, entre els quals hi destaquen Aràbia Saudita, Xile, Kuwait o Polònia (encara que només s'hagi aconseguit obtenir xifres fins el 2007 i no les més recents). A través d'aquesta nova eina es pretén promoure una major transparència sobre el flux de l'ajuda, sabent qui dona i a quins projectes o països. Fins ara, el volum d'ajuda registrat per l'OCDE ascendia a 2,3 trilions de dòlars; AidData aporta informació sobre fons que ascendeixen a quatre trilions de dòlars, incloent-hi també dades sobre crèdits al desenvolupament que no havien estat recollides prèviament per l'organisme internacional.

¹⁰ Informació basada en les dades obtingudes del Financial Track Service de l'OCHA el 24 de març de 2010.

¹¹ AidData, <<http://www.aiddata.org/home/index>>

Dimensió de gènere en la construcció de pau

- ❑ Diverses agències de Nacions Unides van denunciar el greu impacte de la violència sexual a la RD Congo, perpetrada per l'oposició armada i les Forces Armades governamentals.
- ❑ El secretari general de l'ONU va nomenar Margot Wallström com a representant especial sobre la violència sexual en els conflictes.
- ❑ Cap país del món ha aconseguit la plena igualtat de gènere, segons l'Índex d'Igualtat de Gènere de Social Watch.
- ❑ La Conferència de Londres per a Afganistan es va celebrar amb l'exclusió de les dones afganeses, que no van poder participar ni en els debats ni en la presa de decisions.
- ❑ Diverses organitzacions de dones de la regió filipina de Mindanao van reclamar una major participació femenina en el procés de pau amb el grup armat MILF.
- ❑ Les organitzacions de la societat civil van criticar la manca en l'adopció de compromisos concrets per a la implementació de la Plataforma d'Acció de Beijing, 15 anys després de la seva aprovació.

En aquest capítol s'analitzen les diferents iniciatives que des de l'àmbit de Nacions Unides i diferents organitzacions i moviments internacionals s'estan duent a terme pel que fa a la construcció de la pau des d'una **perspectiva de gènere**.¹ Aquesta perspectiva permet visibilitzar quins són els impactes diferenciats dels conflictes armats sobre les dones i sobre els homes, però també en quina mesura i de quina manera participen unes i altres en la construcció de la pau i quines són les aportacions que les dones estan fent en aquesta construcció. El capítol està estructurat en dos blocs principals: el primer repassa aquest impacte diferenciat dels conflictes armats, i el segon analitza diferents iniciatives destacades de construcció de pau des d'una perspectiva de gènere.

5.1. L'impacte de la violència i els conflictes des d'una perspectiva de gènere

En aquest apartat s'aborda quina és la **dimensió de gènere en el cicle del conflicte**, i en especial pel que fa a la **violència contra les dones**. Els conflictes armats són fenòmens que tenen una dimensió de gènere enormement important. En primer lloc, mitjançant l'anàlisi de gènere es desmunta la visió tradicional dels conflictes armats com a realitats neutres i es qüestiona el fet que la gènesi dels conflictes armats sigui independent de les estructures de poder que, en termes de gènere, existeixen en una determinada societat. En segon lloc, des d'aquesta perspectiva també es plantegen seriosos dubtes a les afirmacions que pretenen homogeneïtzar les conseqüències dels conflictes sense tenir en compte la dimensió i les desigualtats de gènere.

¹ El gènere és la categoria analítica que posa de manifest que les desigualtats entre homes i dones són un producte social i no un resultat de la naturalesa, evidenciant la seva construcció social i cultural per distingir-les de les diferències biològiques dels sexes. El gènere pretén donar visibilitat a la construcció social de la diferència sexual i a la divisió sexual del treball i el poder. La perspectiva de gènere busca evidenciar que les diferències entre homes i dones són una construcció social producte de les relacions de poder desiguals que s'han establert històricament en el sistema patriarcal. El gènere com a categoria d'anàlisi té l'objectiu de demostrar la naturalesa històrica i situada de les diferències sexuals.

a) Violència sexual com arma de guerra i violència contra les dones en contextos bèl·lics

Durant el primer trimestre de 2010 es van registrar nombrosos casos de violència sexual com a arma de guerra en diferents contextos de conflicte armat, tant a Àsia com a Àfrica. A més, es van dur a terme diverses iniciatives amb l'objectiu de donar fi a la seva utilització.

Cal destacar la informació publicada pel Fons de Nacions Unides per la Població (UNFPA), constatant que durant el 2009 almenys 8.000 dones van ser víctimes de la violència sexual en el context del conflicte armat a la RD Congo.² L'UNFPA va assenyalar que els principals responsables de les violacions van ser els integrants del grup armat ruandès FDLR, però que membres de les Forces Armades congolese també van participar a la violència sexual a les províncies de Kivu Nord i Sud. A més, tant Nacions Unides com l'organització nord-americana Enough Project van denunciar que les Forces Armades congolese també eren responsables del clima de violència sexual generalitzat al país. En algunes zones, com a Kivu Nord, almenys la meitat dels casos de violència sexual registrats havien estat comesos per membres de les Forces Armades, tot i que els alts comandaments insisteixen a afirmar que es tracta de responsabilitats individuals dels soldats perpetradors, i no de les Forces Armades com a institució. L'informe de Nacions Unides assenyala que la impunitat, l'absència d'imperi de la llei i la posició subordinada social i legal de les dones han afavorit un clima d'acceptació i tolerància generalitzada de la violència contra les dones a les àrees cada cop més militaritzades del país.

D'altra banda, UNICEF va afirmar que els menors continuaven essent reclutats de manera forçada en aquesta regió, tant pels grups armats d'oposició com per les Forces Armades, però que les nenes corrien de manera especial el risc d'esdevenir esclaves sexuals. A més, les probabilitats que fossin alliberades eren menors que en el cas dels nens soldats. Únicament el 20% dels menors alliberats després d'haver estat reclutats de manera forçada eren nenes.

Diverses organitzacions de la societat civil de Kenya van destacar la necessitat que els casos de violència sexual durant la crisi política que es va produir en el país després de les eleccions de desembre de 2007 siguin portats als tribunals, constatant que de moment no ha existit la voluntat política d'investigar aquests crims. Malgrat que institucions sanitàries van confirmar centenars de casos de violència sexual durant el període de forta tensió política, la Comissió d'Investigació sobre el que va passar quasi no ha recollit evidències sobre aquesta violència.

Quadre 5.1. La violència sexual durant la crisi post-electoral a Kenya.

Durant els dies posteriors a la celebració de les eleccions del 27 de desembre de 2007 a Kenya es va produir una escalada de la violència que va ocasionar almenys 1.500 víctimes mortals i centenars de milers de persones van haver de desplaçar-se de manera forçada. Centenars de dones van ser víctimes d'aquesta violència, circumstàncies que estan essent documentades per diverses organitzacions de la societat civil amb la finalitat que les víctimes puguin rebre justícia i els culpables siguin castigats. Només al Nairobi Women's Hospital es van atendre 650 dones que van patir la violència sexual, una xifra que triplica aproximadament el nombre de persones habitualment ateses per aquesta violència. Tanmateix, les dones no van ser les úniques víctimes de la violència sexual, i homes i nens també van ser sotmesos a pràctiques com la circumcisió i la castració. La violència sexual va afectar de manera particular els homes d'origen ètnic luo, entre els quals la circumcisió no és un costum habitual.³

La violència sexual contra les dones a Kenya va tenir lloc en el context d'un clima generalitzat de violència social, però també en circumstàncies específiques i particulars. Així, les dones desplaçades es van veure

² Vegeu capítol 1 (Conflictes armats).

³ Wanyeki, L. Muthoni, "Lessons from Kenya: Women and the Post-Election Violence" *Feminist Africa*, número 10, 2008.

forçades a mantenir relacions sexuals amb treballadors humanitaris i responsables de la seguretat en els camps de desplaçats per obtenir ajuda humanitària. En aquests camps la violència sexual va ser generalitzada.⁴ D'altra banda, dones de l'ètnia kikuyu que mantenien relacions amb homes d'altres grups ètnics i que havien acollit persones d'altres grups durant la violència, van patir violacions com a càstig. A més, diverses milícies van promoure tornar a practicar la mutilació genital femenina i van prohibir que les dones poguessin dur pantalons, apel·lant a la necessitat de tornar a la tradició.

A més de la violència de caràcter sexual, a l'àmbit econòmic, moltes dones, especialment les treballadores agrícoles de la vall del Rift, es van veure enormement afectades per la crisi política, per la impossibilitat d'accedir a les zones de cultiu. Malgrat que la majoria és agricultura de subsistència, la venda dels excedents agrícoles per part de les dones representa un important suport econòmic per les famílies. Així doncs, la crisi política i social que va afectar el país després de les eleccions de 2007 va tenir nombrosos impactes de gènere en diferents àmbits, especialment pel que fa a la utilització de la violència sexual, que no han estat adequadament abordats.

A Myanmar l'organització de dones Karen Women's Organization va presentar el seu informe *Walking Among Sharp Knives*⁵ en el qual denuncia els abusos sistemàtics que pateixen les dones karen per part de les Forces Armades, amb especial referència a les dones que han estat líders de les seves comunitats d'origen. En moltes poblacions de l'estat karen, el càrrec de *village chief* (cap local) és ocupat per dones, perquè els homes que l'ocupen són torturats i assassinats. Tanmateix, segons aquest informe, moltes dones han tingut la mateixa sort.

D'altra banda, el secretari general de l'ONU va nomenar Margot Wallström representant especial sobre la violència sexual en els conflictes, segons el que s'estableix a la resolució 1820. La nova representant, que anteriorment havia exercit els càrrecs de vicepresidenta de la Comissió Europea i comissària de Relacions Institucionals i Estratègia de Comunicació de la UE, va destacar que buscarà una acció més efectiva i coherent per tal de posar fi a la violència sexual, assenyalant que no es tracta d'un tema d'interès només per a les dones, sinó d'una qüestió de drets humans. A més a més, Wallström va apuntar a la necessitat que la comunitat internacional dugui a terme més accions per prevenir la violència, protegir els individus, castigar els perpetradors i reparar les víctimes.

Finalment, l'Oficina de Suport per a la Consolidació de la Pau de Nacions Unides es va unir a la xarxa d'interagències de Nacions Unides UN Action Against Sexual Violence in Conflict, amb la finalitat de millorar la coordinació amb totes les entitats de Nacions Unides involucrades en la lluita contra aquesta violència i incrementar els esforços en aquest àmbit per part de l'Oficina.

b) Desigualtats de gènere

A començaments de 2010 Social Watch va publicar les dades de l'Índex d'Igualtat de Gènere (IEG) 2009, que mesura la igualtat de gènere a partir de tres dimensions: educació (alfabetització i matriculació en tots els nivells educatius), activitat econòmica (ingressos i taxes d'activitat) i apoderament (participació en càrrecs electes i tècnics). Novament, l'IEG va permetre de constatar que cap país del món ha aconseguit la plena igualtat de gènere, atès que el país amb un IEG més elevat va aconseguir un valor de 88, en una escala en la qual el número 100 representaria la igualtat total entre homes i dones a les tres dimensions apuntades.

⁴ Wanyeki, L. Muthoni, 2008, op. cit.

⁵ Karen Women's Organization, *Walking Among Sharp Knives*, Karen Women's Organization, 2010.
<http://www.karenwomen.org/Reports/WalkingAmongstSharpKnives.pdf>

D'altra banda, l'Índex va evidenciar un augment respecte a l'any anterior en el nombre de països amb valors inferiors. En el 2008, el nombre de països amb un IEG inferior a 60⁶ era de 67 i el 2009 aquesta xifra va augmentar a 70. Com ja va succeir en anys anteriors, els avenços s'han registrat sobretot en els àmbits d'educació i activitat econòmica –sense que cap país hagi assolit la igualtat plena en cap dels àmbits per separat–, però pel que fa a l'apoderament s'han registrat retrocessos a nivell global.

Taula 5.1. Països amb greus desigualtats de gènere

Albània	Guatemala	Pakistan
Angola	Guinea Bissau	Qatar
Algèria	Guyana	República Centreafricana
Armènia	Índia	Samoa
Aràbia Saudita	Indonèsia	Saint Vincent i les Grenadines
Azerbaidjan	Iran	São Tomé i Príncipe
Bahrain	Illes Salomó	Senegal
Bangladesh	Japó	Sierra Leone
Benín	Jordània	Síria
Burkina Faso	Kenya	Sri Lanka
Cap Verd	Kuwait	Sudan
Camerun	Laos	Surinam
Congo, Rep.	Líban	Swazilàndia
Corea, Rep.	Malàisia	Tadjikistan
Côte d'Ivoire	Mali	Togo
Djibouti	Malta	Tunísia
Egipte	Marroc	Turquia
Emirats Àrabs Units	Mauritània	Uzbekistan
Eritrea	Nepal	Vanuatu
Etiòpia	Nicaragua	Iemen
Gabon	Níger	Zàmbia
Gàmbia	Nigèria	Zimbabwe
Ghana	Oman	

Font: Elaboració pròpia a partir de l'IEG 2009, <<http://www.socialwatch.org/es/node/11566>>.

El PNUD va publicar l'informe *Power, Voice and Rights: A Turning Point for Gender Equality in Asia and the Pacific*,⁷ en el qual hi constata que la **persistència de les desigualtats de gènere a la regió d'Àsia i el Pacífic**. El PNUD va assenyalar que el desenvolupament econòmic de la regió no ha tingut un impacte directe a l'àmbit de la igualtat de gènere, atès que en aquesta zona s'hi registren algunes de les taxes més baixes de representació política, ocupació i propietat en mans de les dones.

Específicament, al sud d'Àsia quasi la meitat de les dones són analfabetes, una proporció molt més gran que la d'altres regions del món. A més a més, l'esperança de vida és cinc anys inferior a la mitjana mundial de 71 anys. Pel que fa a l'impacte de la violència, **aproximadament la meitat dels països del sud d'Àsia i el 60% dels del Pacífic manquen de lleis específiques contra la violència domèstica**.

⁶ L'IEG estableix un valor màxim de 100 que indicaria una situació d'igualtat plena. S'ha pres com a referència el número 60 ja que aquest és la mitjana mundial.

⁷ UNDP, *Power, Voice and Rights: A Turning Point for Gender Equality in Asia and the Pacific*, Delhi, Macmillan Publishers, 2010. <http://www2.undprcc.lk/ext/pvr/?q=node/3>

5.2. La construcció de pau des d'una perspectiva de gènere

En aquest apartat s'analitza la participació de les dones i els homes en les diferents dimensions de la construcció de la pau, com els processos de negociació. La construcció de la pau des d'una perspectiva de gènere promou processos de caràcter més inclusiu, a la vegada que s'enfronta a algunes de les causes profundes de la violència que hi ha sota els sistemes patriarcal.

a) Arquitectura de gènere a Nacions Unides

El secretari general de l'ONU va presentar l'informe *Proposta general de creació de l'entitat composta d'igualtat de gènere i apoderament de la dona* a l'Assemblea General de l'ONU. La proposta concreta del secretari general és la creació d'un òrgan subsidiari de l'Assemblea General que reti comptes a aquesta institució a través del Consell Econòmic i Social. El treball d'aquesta nova entitat serà guiat principalment per la Comissió de la Condició Jurídica i Social de la Dona i es crearà una Junta Executiva que en supervisi les activitats operacionals. La nova entitat haurà de ser l'eix de l'aparell del sistema de les Nacions Unides en matèria d'igualtat de gènere.

Quadre 5.2. Funcions de l'entitat de Nacions Unides per a la igualtat de gènere.

La nova entitat proposada pel secretari general de l'ONU amb el mandat de treballar per l'eliminació de la discriminació contra les dones i les nenes; l'apoderament de les dones i la consecució de la igualtat entre homes i dones com a beneficiaris del desenvolupament, els drets humans, l'acció humanitària, la pau i la seguretat, tindrà les següents funcions:⁸

- a) Oferir suport substantiu als òrgans de les Nacions Unides (la Comissió de la Condició Jurídica i Social de la Dona, el Consell Econòmic i Social, l'Assemblea General i el Consell de Seguretat) que s'estudiïn i es facin compromisos, normes i recomanacions de política en matèria d'igualtat de gènere i d'incorporació d'una perspectiva de gènere en tots els àmbits.
- b) Protegir les mesures nacionals de promoció i potenciació de la igualtat de gènere i de l'apoderament de la dona.
- c) Prendre mesures de promoció d'àmbit nacional, regional i mundial en qüestions fonamentals per la igualtat de gènere i l'apoderament de la dona, per tal de procurar que els àmbits poc reconeguts i infradotats de recursos rebin atenció nacional, regional i mundial.
- d) Ajudar els Estats Membres a executar les mesures de les 12 esferes decisives de la Plataforma d'Acció de Beijing, el document final del vint-i-tresè període extraordinari de sessions de l'Assemblea General, les resolucions del Consell de Seguretat 1325 (2000) i 1820 (2008) i altres resolucions, així com la Convenció sobre l'eliminació de totes les formes de discriminació contra la dona.
- e) Emprendre una tasca d'investigació i anàlisi nova i finançar l'existent, per afavorir la consecució dels objectius generals, i actuar com a eix o centre de coneixements i experiència en matèria d'igualtat de gènere i apoderament de la dona de tot el sistema de les Nacions Unides.
- f) Dirigir i coordinar les estratègies, les polítiques i les activitats del sistema de les Nacions Unides en matèria d'igualtat de gènere i apoderament de la dona per promoure la incorporació d'una perspectiva de gènere a tot el sistema.
- g) Enfortir la rendició de comptes en el sistema de les Nacions Unides, mitjançant la supervisió i el seguiment de l'exercici de tot el sistema en matèria d'igualtat de gènere i la presentació d'informes.

⁸ Secretari General de l'ONU, *Proposta general de creació de l'entitat composta d'igualtat de gènere i apoderament de la dona*, A/64/588, 6 de Gener de 2010.

h) Vigilar el compliment dels mandats sobre equilibri de gènere per part del sistema, també en els nivells directiu i decisor, i informar sobre aquesta qüestió.

b) La resolució 1325 del Consell de Seguretat de l'ONU sobre les dones, la pau i la seguretat

En el mes de març, en el marc de les accions que es duran a terme durant el desè aniversari de l'aprovació de la resolució 1325 sobre les dones, la pau i la seguretat per part del Consell de Seguretat de l'ONU, **Nacions Unides va establir un grup de persones expertes sobre el paper de les dones en la pau i la seguretat**, la funció principal del qual serà d'assessorar sobre com millorar les formes de protecció a les dones en situacions de conflicte armat, així com per garantir la seva participació en els processos de pau i de construcció de pau postbèl·lics i la seva inclusió a les estructures governamentals. El grup serà copresidit per l'expresidenta irlandesa Mary Robinson i la directora executiva de l'ONG Femmes Africa Solidarité, Bineta Dop, i estarà integrat per representants de la societat civil, experts i expertes en l'àmbit dels conflictes.

El grup de persones expertes durà a terme consultes de manera àmplia amb organitzacions de la societat civil, i mirarà de promoure un augment dels recursos dedicats a la protecció de les dones i una major participació directa de les dones en la construcció de la pau. A més a més, haurà d'identificar objectius i terminis per al seu compliment, així com mecanismes per a l'avaluació.

El grup d'expert haurà d'assessorar al Comitè Directiu d'Alt Nivell de Nacions Unides sobre la resolució 1325, presidit per la secretària general adjunta de l'ONU, Rose Asha Migiro, sobre com transformar les resolucions i polítiques de Nacions Unides en accions concretes sobre el terreny.

c) Processos de pau

En el mes de gener es va celebrar la **Conferència de Londres per Afganistan**, amb la participació de representants del Govern afganès i de 70 països donants. La Conferència tenia l'objectiu de promoure un nou procés de pau i reconciliació per Afganistan. A la Conferència, **les dones afganeses no van tenir l'oportunitat de participar en les diferents discussions ni en la presa de decisions**, i només una dona afganesa va participar com a representant de la societat civil afganesa, però no específicament en representació de les organitzacions de dones. Tanmateix, abans de la celebració de la Conferència diversos grups de dones es van reunir i van elaborar una sèrie de recomanacions per la Conferència.⁹ A més, van mostrar la seva preocupació per l'exclusió de les dones afganeses de la mateixa. Les recomanacions que es van fer feien referència a tres qüestions fonamentals:

- a) **Assegurar la presència de les dones en els processos de pau**, tant a les jirgues (assemblees tradicionals) de pau previstes pel Govern afganès, com als diferents fòrums sobre seguretat.
- b) **Garantir que els processos de reconciliació protegeixen els drets de les dones**, sense que aquests siguin negociats a canvi d'estabilitat a curt termini.
- c) **Implementar polítiques sensibles al gènere en matèria de seguretat.**

Per part seva, el Comitè per l'eliminació de totes les formes de discriminació contra les dones de Nacions Unides va assenyalar que qualsevol acord entre el Govern afganès i els talibans havia

⁹ Afghan Women's Network, *Afghan Women's Leaders' Priorities for Stabilization: Statement and Recommendations*, 27 de gener de 2010, http://www.unifem.org/news_events/story_detail.php?StoryID=1020

d'incloure un compromís clar amb la protecció dels drets de les dones. A més a més, el Comitè va expressar la seva profunda preocupació per la manca d'estratègies per la protecció d'aquests drets en les discussions preparatòries de cara a unes possibles negociacions amb els representants dels talibans. També va instar el Govern i la comunitat internacional a què garantissin que les dones fossin representades en aquestes conversacions.

Després de la celebració de la Conferència han estat nombroses les veus que han destacat la necessitat que d'iniciar-se un procés de negociació amb els talibans –com seria la voluntat tant del Govern afganès com la d'amplis sectors de la comunitat internacional–els drets de les dones fossin un assumpte central en les conversacions, per garantir que siguin respectats i no constitueixin una moneda de canvi en la negociació d'un possible acord de pau.

A la **regió de Mindanao, Filipines**, també es van dur a terme diverses iniciatives en el marc del procés de pau que pretén posar fi al conflicte armat entre el grup armat d'oposició MILF i el Govern. En primer lloc, **diverses organitzacions de la societat civil van demanar a l'assessora presidencial pel procés de pau, Annabelle T. Abaya, que els llocs vacants en el panell de pau siguin ocupats per dones**. Aquests llocs van quedar vacants després de la renúncia per part de dos dels seus membres. Les organitzacions van assenyalar que es tracta d'una bona oportunitat per incorporar la perspectiva de les dones en les negociacions.

D'altra banda, a la ciutat de Quezon es va celebrar la National Women's Summit, en la qual tant l'exassessora presidencial pel procés de pau, Teresita Quintos-Deles, com la integrant de l'organització de dones musulmanes Nisa Ul Haqq Fi, Laisa Alamiya, van reclamar un major paper per les dones en el procés de pau a la regió.

Al **Senegal**, a la regió de Casamance, **diverses organitzacions de dones van fer públic un manifest reclamant al Govern senegalès i al grup armat d'oposició MFDC que iniciessin un procés de diàleg i que donessin fi a la violència a la regió.**¹⁰

Finalment cal destacar el projecte *Women at the Table* que el Centre per al Diàleg Humanitari, de Suïssa, està duent a terme amb la finalitat de posar en contacte dones mitjanceres d'alt nivell, negociadores i assessores a Àfrica i Àsia per identificar i promoure estratègies per millorar la participació de les dones en els processos de pau. En aquest marc, durant el trimestre es van celebrar dues trobades. El primer va reunir representants del Govern i el Parlament d'Indonèsia, així com integrants d'ONG locals i internacionals per abordar el paper de les dones indonèsies en els processos de pau i facilitar la seva participació en la construcció de la pau en el país, a partir de les experiències dels acords d'Aceh i Malino. Les dones indonèsies han jugat un paper important en la gestió dels conflictes a nivell comunitari, però la seva participació a l'àmbit polític ha estat pràcticament inexistent. La segona de les reunions va congrega 35 dones kenyanes, algunes de les quals tenien un paper destacat en el procés de les negociacions després de les eleccions de 2007, incloent-hi integrants dels equips mitjancers, actores polítiques i representants de la societat civil. Entre els temes abordats va destacar la relació entre les dones actives a nivell polític de mediació i a la societat civil; la representativitat de les dones mitjanceres a la taula de negociacions; així com formes d'incrementar aquesta representativitat de les dones en els processos de pau.

¹⁰ Les organitzacions signants eren CONGAD, CRSFPC/Usóforal, AJAC Lukaal, AJAEDO, APAC, Kagamen Sénégal, Kabonkétoor, GRDR, FAFS, Enfance et Paix, WANEP Sénégal, Caritas Ziguinchor, Fédération des Associations Féminines du Sénégal, cellule de Ziguinchor i Africare.

d) Procés de revisió de Beijing+15 i 54^a sessió de la Comissió de la Condició Jurídica i Social de la Dona.

En el mes de març es va celebrar a Nova York la 54^a sessió de la Comissió de la Condició Jurídica i Social de la Dona, amb el principal objectiu de dur a terme la revisió de la implementació de la Plataforma d'Acció de Beijing, 15 anys després de la seva aprovació. Com a resultat d'aquesta revisió, la Comissió va fer una declaració i set resolucions sobre les dones, les nenes i el VIH/SIDA; l'alliberament de les dones i els nens presos com a hostatges i empresonats en els conflictes armats; la situació i l'assistència a les dones palestines; l'apoderament econòmic de les dones; l'eliminació de la mortalitat i morbiditat materna a través de l'apoderament de les dones; l'enfortiment dels acords institucionals a Nacions Unides per la creació d'una entitat per la igualtat de gènere i l'apoderament de les dones; i l'abolició de la mutilació genital femenina.

Les organitzacions de la societat civil es van mostrar molt crítiques amb els resultats d'aquesta cimera, i van assenyalar que la **Plataforma d'Acció de Beijing** està sent considerada pels **Governos únicament com un instrument de caràcter tècnic, despolititzant completament el seu contingut**. A més, van contractar que els espais per la participació de la societat civil i la seva capacitat d'influència són cada cop més reduïts, malgrat que la Plataforma d'Acció fou el resultat de l'acció coordinada d'organitzacions de dones de tot el món, més que de l'actuació dels governs. Una de les principals crítiques va ser que la declaració s'havia acordat amb anterioritat i sense haver consultat res amb la societat civil. A més, no conté mesures concretes sobre com continuar implementant la Plataforma. Les organitzacions van afirmar que la celebració d'un gran esdeveniment, com la 54^a sessió, va ser instrumentalitzada pels governs per legitimar un document buit de contingut.

L'Escola de Cultura de Pau va ser creada el 1999 amb el propòsit d'organitzar diverses activitats acadèmiques i d'investigació relacionades amb la cultura de la pau, la prevenció i transformació de conflictes, el desarmament i la promoció dels drets humans.

L'Escola està finançada bàsicament pel Govern de Catalunya, a través del Departament per a Universitats, Investigació i Societat de la Informació, i de l'Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament de la Secretaria de Cooperació Exterior. També rep suport d'altres departaments de la Generalitat, d'ajuntaments, fundacions i altres entitats. L'Escola és dirigida per Vicenç Fisas, que alhora és el titular de la Càtedra UNESCO sobre Pau i Drets Humans de la Universitat Autònoma de Barcelona.

Les principals activitats que realitza l'Escola de Cultura de Pau són les següents:

- La **Diplomatura sobre Cultura de Pau** (postgrau de 230 hores lectives i 70 places).
- Les assignatures de lliure elecció "Cultura de pau i gestió de conflictes" i "Educar per a la pau i en els conflictes".
- Iniciatives de sensibilització i d'intervenció en conflictes, per les quals es facilita el diàleg entre actors en conflicte.
- **Programa d'Educació per a la Pau.** L'equip d'aquest programa pretén promoure i desenvolupar el coneixement, els valors i les capacitats de l'Educació per a la Pau.
- **Programa de Drets Humans,** que pretén promoure la cultura dels drets humans a través de l'anàlisi, la promoció i la defensa dels drets humans a escala local i internacional.
- **Programa Desarmament,** que actua com a servei tècnic per a les campanyes sobre control de les armes lleugeres que porten a terme diverses ONG i d'assessoria a organismes internacionals.
- **Programa de Conflictes y Construcció de Pau,** que duu a terme un seguiment diari de la conjuntura internacional, especialment dels conflictes i de la situació dels drets humans a tots els països, dels moviments de persones desplaçades i refugiades, dels processos de pau en marxa, de les etapes de rehabilitació postbèl·lica i de les dinàmiques de desenvolupament a fi de realitzar informes anuals, trimestrals i setmanals.
- **Programa de Processos de Pau** que duu a terme un seguiment i anàlisi dels diferents països amb processos de pau o negociacions formalitzades i d'aquells països amb negociacions en fase exploratòria. Dintre d'aquest programa s'inclou el projecte Colòmbia, dedicat a donar visibilitat a les iniciatives de pau per a aquest país.
- **Programa de Rehabilitació Postbèl·lica,** des del qual es porta a terme un seguiment i anàlisi de l'ajuda internacional en termes de construcció de la pau en contextos bèl·lics i postbèl·lics.